

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”
DIN CHIȘINĂU

FACULTATEA: Științe ale Educației și Informatică
CATEDRA: Pedagogia Învățământului Primar

GHID METODOLOGIC
„DEZVOLTAREA PERSONALĂ” DISCIPLINĂ ȘCOLARĂ ÎN CLASELE PRIMARE
supliment la suporturile de curs:
„Didactica dezvoltării personale”
„Consiliere educațională”
„Consiliere școlară”

Autor:
Liliana Saranciuc-Gordea, dr.conf.univ.

Chișinău - 2021

ORCID: 0000-0001-6815-782X

CZU: 373.3.015(072)

ISBN: 978-9975-46-556-4.

Aprobat pentru editare

Prin decizia Senatului UPS „Ion Creangă” din 28.10.2021

Lucrarea este elaborată în conformitate cu curriculumul universitar

Autor:

Liliana Saranciuc-Gordea, doctor în pedagogie, conferențiar universitar.

Recenzenți:

Ludmila Ursu, doctor, profesor universitar, UPS „Ion Creangă”

Angela Cutasevici, viceprimar, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport, Primăria Municipiului Chișinău.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Saranciuc-Gordea, Liliana.

Dezvoltarea personală : disciplina școlară în clasele primare : supliment la suporturile de curs: Didactica dezvoltării personale ; Consiliere educațională ; Consiliere școlară : Ghid metodologic / Liliana Saranciuc-Gordea ; Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău. – Chișinău : S. n., 2021 (C.E.-P. UPS "Ion Creangă"). – 233 p. : fig. color, tab.

Referințe bibliogr. la sfârșitul modulelor. – 100 ex.

ISBN 978-9975-46-556-4.

373.3.015(072)

S 23

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” Strada Ion Creangă 1.

PREFAȚĂ

Ghidul de față se adresează studenților – viitori învățători, învățătorilor debutanți și învățătorilor cu experiență în clasele I-IV.

Conținutul ghidului a fost conceput din perspectiva:

- recomandării Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți și a tipurilor de abilități de viață care pot fi dezvoltate în funcție de categoria de vârstă [1];

- Curriculumului național pentru învățământul primar (2018) unde *conceptul de abilități de viață* vizează acele *categorii de competențe-cheie /transversale/transdisciplinare* determinate de *Profilul absolventului claselor primare* structurat în conformitate cu patru atribute generice ale viitorilor cetățeni [2, p. 12];

- ariei curriculare „Consiliere și dezvoltare personală” - disciplina obligatorie „Dezvoltarea personală” (DP în continuare) nivelul de școlaritate primar, în scopul dezvoltării competențelor necesare elevilor pentru autocunoaștere, autoacceptare, pentru un mod de viață sănătos și independent, în devenirea lor ca cetățeni informați, activi și integri care ar putea relaționa deschis și liber, demonstrând responsabilitate în luarea deciziilor de carieră și dezvoltarea personală pe parcursul întregii vieți [3];

- actualizării suportul de curs „Didactica dezvoltării personale” raportat la curriculumul disciplinei, cu scopul de pregătire a viitorilor învățători în predarea disciplinei.

Prin prisma suportului, **accentul se pune pe:**

a. formarea de competențe profesionale a viitorilor învățători în formarea competențelor transversale necesare pentru sănătatea fizică și mintală a elevilor (abilități cognitive, abilități sociale, abilități de auto-conștientizare, abilități de reglare emoțională);

b. dezvoltarea unei identități personale solide care cuprind toate abilitățile de viață de care copiii au nevoie la școală și în situațiile de viață și, prin extindere, în viitoarea lor viață privată și activitatea profesională.

Tematica conținutului ghidului cuprinde aspectele științifice, normative, metodologice, proiective și aplicative pentru modulele 1-4 la disciplina DP în clasele primare. Modulul 5 nu se regăsește în actualul conținut din considerențul că este detaliat, mediatizat și promovat atât la nivelul actelor educaționale reglatorii naționale [4] cât și la nivel municipal [5] și la nivelul OLSDÎ (organelor locale de specialitate în domeniul învățământului).

CUPRISUL

1. COMPETENȚELE SPECIFICE DISCIPLINEI DP ȘI MODULELE DE FORMARE A COMPETENȚELOR SPECIFICE	6
1.1. Modulul 1. „Arta cunoașterii de sine și a celuilalt”	6
1.1.1. Aspectele științifice ale autocunoașterii la vârsta școlară mică	6
1.1.2. Ansamblul tehnologiilor educaționale aplicate la realizarea eficientă a modulului „Arta cunoașterii de sine și a celuilalt”	13
Bibliografie	14
1.2. Modulul 2. „Asigurarea calității vieții”	15
1.2.1. Reperele conceptuale la modulul „Asigurarea calității vieții” – aspecte teoretice-legislative-metodologice	15
1.2.2. Abordări conceptuale: integritate, educație împotriva corupției, educație pentru promovarea integrității	15
1.2.3. Modalități de educație pentru integritatea persoanei la nivelul școlii	18
1.2.4. Abordări teoretice: durabilitate, dezvoltare durabilă, educație pentru dezvoltarea durabilă, educație de calitate	22
1.2.5. Modalități de educație pentru dezvoltare durabilă în școală	25
Bibliografie	28
1.3. Modulul 3. „Modul de viață sănătos”	29
1.3.1 Conceptul de educație pentru sănătate - abordare psihopedagogică	29
1.3.2. Valorificarea educației pentru sănătate la disciplina școlară DP în clasele primare	32
1.3.3. Prevederi normativ-reglatorii naționale de promovare a modului de viață sănătos la nivelul primar de învățământ în contextul epidemiologic de COVID-19	35
1.3.4. Aspecte metodologice de educație pentru sănătate la disciplina DP în clasele primare Modulul 3 „Modul sănătos de viață”	40
Bibliografie	44
1.4. Modulul 4. „Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial”	46
1.4.1. Specificul educației pentru carieră în context școlar din perspectiva științelor educației	46
1.4.2. Proiectarea carierei – abilitatea elevului în dezvoltarea carierei	50
1.4.3. Strategii de educație pentru carieră	53
1.4.4. Specificul strategiei de învățare bazată pe sarcini de lucru (ÎBSL) în procesul de educație pentru carieră	57
Bibliografie	64
2. PROIECTAREA ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE ÎN CADRUL DISCIPLINEI DP ÎN CLASELE I-IV	66
2.1. Proiectare de lungă durată - modele (exemple)	66
2.1.1. Clasa I. Proiectarea administrativă a disciplinei DP	66
2.1.2. Clasa I. Proiectarea unităților de învățare	67
2.1.3. Clasa a II. Proiectarea administrativă a disciplinei DP	73
2.1.4. Clasa a II. 2.1.4. Proiectarea unităților de învățare	74
2.2. Proiectare de scurtă durată - modele (exemple)	77
2.2.1. Clasa I. Modulul - 1	77

Subiectul lecției: „Regulamentul școlar”	77
Subiectul lecției: „Reguli de comportament în clasă”	85
2.2.2. Clasa I. Modulul - 2	93
Subiectul lecției: „Ce responsabilități am într-o școală ca a mea?	93
Subiectul lecției: „Suntem persoane elegante”	103
2.2.3. Clasa I. Modulul - 3	113
Subiectul lecției: „Ce este igiena? Igiena corporală”	113
Clasa II. Modulul – 1	122
Subiectul lecției: „De ce învăț?”	122
Subiectul lecției: Cum îmi gestionez emoțiile?	130
Clasa II. Modulul - 3	144
Subiectul lecției: „Când învăț?”	144
Clasa II. Modulul - 4	152
Subiectul lecției: „Cum învăț a învăța?”	152
Clasa II. Modulul – 5	160
Subiectul lecției: Spun „NU” abuzului prin atingeri!	160
Clasa III. Modulul – 1	167
Subiectul lecției: „Ascult-mă ascult-sunt ascultat?”	167
Subiectul lecției: „De ce apar și cum apar conflictele în clasă?”	176
Subiectul lecției: „Cum identific și rezolv conflictele la școală?”	185
Clasa III. Modulul – 3	192
Subiectul lecției: „Igiena alimentației – reguli privind alimentele și modul de hrănire”	192
Clasa III. Modulul - 4	204
Subiectul lecției: „Orice muncă e frumoasă dacă e pe plac aleasă”	204
Clasa IV-a. Modulul - 1	215
Subiectul lecției: „Drepturile și responsabilitățile copilului”	215
Clasa IV-a. Modulul - 2	226
Subiectul lecției: „Ne acceptăm unii pe alții. Asemănări și deosebiri”	226
BIBLIOGRAFIE	231

1. COMPETENȚELE SPECIFICE DISCIPLINEI DP ȘI MODULELE DE FORMARE A COMPETENȚELOR SPECIFICE

1.1. MODULUL 1. „ARTA CUNOAȘTERII DE SINE ȘI A CELUI ALT”

1.1.1. Aspectele științifice ale autocunoașterii la vârsta școlară mică

DEX-ul online oferă următoarele sensuri termenului „autocunoaștere”: a-și cunoaște propria persoană; a se cunoaște pe sine însuși; cunoaștere de către sine însuși; metodă de cunoaștere a propriei persoane, prin introspecție [1]. *Dicționarul Enciclopedic de Psihologie* stabilește că:

- autocunoașterea este o metodă de cunoaștere de sine, o formă a observației de sine;
- autocunoașterea (ca specie a observației) este influențată de subiectivitate, care adeseori este superficială, binevoitoare [2, p.94].

Sursele de specialitate M. Armstrong, D. Ciama, E. Macavei, E. Stan, M. Vlăsceanu et.al. susțin că elevii au nevoie de cadre didactice care să-i ajute să se cunoască, să se descopere pe ei înșiși, dar care să-i ajute să descopere cunoașterea și „să înoate” în oceanul informațional, prin dezvoltarea celor 8 competențe cheie, iar produsul maturizării și diversificării experiențelor sinelui în contact cu lumea se prefigurează ca un proces discontinuu de acumulări, restructurări, adaptări reciproce ale individului la realitatea socială prin *autocunoaștere*. Autorii menționează că, autocunoașterea **se învață** și școala este principalul loc de realizare a acestui proces (alături de familie, cerc de prieteni) prin *imaginea de sine* și presupune conștientizarea a „cine sunt eu” și a „ceea ce pot să fac eu” și *cunoașterea de sine* prin percepția personală și percepția celorlalți despre sine. Răspunsurile la întrebările: „Cum mă văd eu? Cum mă văd ceilalți? Cum aș vrea să fiu?” dezvoltă relația cu sinele, relația cu ceilalți și importanța proiectării propriului „Eu” și stabilesc aspectele care influențează istoria personală a fiecăruia.

Cercetătorii din domeniul dat E. Stănculescu, I. Savin, E. Verza, A. Neculau et. al. specifică că *autocunoașterea* vizează confruntarea impresiilor despre sine cu cele ale altora și extragerea unei *concluzii realiste* despre *realizările personale, potențialităților, calităților și trăsăturilor individuale* etc. de care individul este conștient că le are și **le poate pune în valoare**.

În acest sens M. Ududec, L. Ciurari, A. Vieriu (2016) stabilesc că, prin autocunoaștere și dezvoltarea personală, o persoană își poate identifica greșelile din modul în care interacționează cu ceilalți indivizi și astfel îi permite să realizeze schimbări pozitive, care pot fi benefice pentru îmbunătățirea relațiilor interpersonale. În aceeași interpretare, procesul de autocunoaștere ajută persoana să-și înțeleagă limitele profesionale pentru a putea să le depășească iar ca rezultat să-și dezvolte abilitățile și talentele pentru beneficiul propriu. În sensul dat, dezvoltarea de sine poate duce la dobândirea de noi abilități sau interese, esențiale pentru realizarea obiectivelor personale sau profesionale [3, p. 5].

În aceeași cheie s-au expus și D. Ștefan și I., Bîtca (2016):

- *Autocunoașterea* - proces de explorare și structurare a propriilor caracteristici (abilități, emoții, motivații, atitudini, credințe, mecanisme de apărare și adaptare etc.) în urma căruia rezultă *imaginea de sine a persoanei*.

- *Acceptarea necondiționată* (indiferent de performanțe) și gândirea pozitivă (convingerea că fiecare avem ceva bun) sunt *atitudini care favorizează dezvoltarea personală*.

- *Fiecare persoană este valoroasă în sine, are capacitatea de a se dezvolta și de a-și alege propriul destin*, de a-și valida calitățile și caracteristicile pozitive în măsura în care mediul îi creează condițiile de actualizare a sinelui [4, p.22].

Generalizare:

1. Conceptul de autocunoaștere – proces de conștientizare a limitelor, posibilităților și componentelor propriei personalități.

2. Autocunoașterea - duce la construirea imaginii de sine (la modul în care fiecare dintre noi se percepe pe sine însuși) și anume:

2. a. cei care au o imagine de sine pozitivă au mai multă încredere în ei, sunt încrezători și duc la bun sfârșit sarcinile sau activitățile pe care le încep;

2. b. cei cu o imagine de sine negativă nu au încredere în forțele proprii, se tem de eșec și au rezultate slabe atât la școală, cât și în cercul de prieteni.

3. Gradul de autocunoaștere și imaginea de sine se observă de cadrul didactic în comportamentul copiilor, în felul în care fac față situațiilor noi, chiar și în modul în care reacționează și interacționează cu cei din jur.

4. Autocunoașterea/cunoașterea de sine și acceptarea de sine - variabile fundamentale în funcționarea și adaptarea optimă la mediu social, în menținerea sănătății mentale și emoționale. Familia și școala (A. Băban, 2003, p. 65) sunt instituțiile cheie care creează cadrul în care copii se pot dezvolta armonios în funcție de interesele și aptitudinile proprii, locul predilect unde elevul/studentul începe să se descopere pe sine, să își contureze o imagine despre propria persoană, să își dezvolte încrederea în sine [apud, 3, p. 110].

Anume din perspectiva dată (A. Cazacu, I., Boteanu, 2016) evidențiază și **aspectele relevante ale autocunoașterii**: Imaginea de sine, Stima de sine; Aptitudinile și abilitățile personale; Motivația; Emoțiile și mecanismele de apărare și adaptare; Autoeficacitatea percepută [5, p.4].

Aspectele enunțate clarifică unele particularități prin prisma actului educațional specific în clasele primare.

Imaginea de sine după E. Stănciulescu (1996) are următoarele **componente**:

- „Eul” fizic: totalitatea componentelor fizice; structurează dezvoltarea, încorporarea și acceptarea propriei corporalități;

- „Eul” cognitiv: se referă la modul în care sinele receptează și structurează conținuturile informaționale și la modul cum operează cu ele;

- „Eul” emoțional: caracteristicile personalității noastre; include totalitatea sentimentelor și emoțiilor față de sine, lume și viitor;

- „Eul” social: perceperea propriei noastre persoane din prisma mai largă sau mai strâmtă a societății în care trăim; acea dimensiune a personalității pe care o expunem lumii; „vitrina persoanei”;

- „Eul” spiritual: reflectă valorile și jaloanele existențiale ale unei persoane; totalitatea caracterelor morale;

- „Eul” ideal: este ceea ce ne-am dori să fim [6, pp. 43 - 73].

În acest sens (M. Vlăsceanu, E. Stan, T. Parson) **imaginea de sine presupune** conștientizarea a „cine sunt eu” și a „ceea ce pot să fac eu” și anume ea **influențează atât percepția lumii, dar și a propriilor comportamente**:

- este modul în care o persoană își percepe propriile caracteristici fizice, cognitive, emoționale, sociale și spirituale;

- este o reprezentare mentală a propriei persoane, un „tablou” în care sunt incluse cunoștințe despre sine (abilități, comportamente, emoții, cunoștințe, valori, etc.) și care ne ajută să ne reglăm comportamentul în societate.

Astfel, dacă un elev care se percepe pe sine ca o persoană interesantă cu imagine de sine pozitivă, va percepe lumea din jur și va acționa diferit față de un alt elev care se vede pe sine drept o persoană monotona (uniformă) cu imagine de sine negativă:

- *elevul cu imagine de sine pozitivă*: își estimează corect resursele, își asumă responsabilități în conformitate cu cerințele și resursele proprii astfel, la elev cresc performanțele școlare; are relații armonioase în cadrul familiei (respectul de sine determinat de o imagine de sine pozitivă favorizează manifestarea respectului din partea celorlalți; rezolvarea conflictelor este mai simplă de realizat în condițiile în care cei implicați în conflict nu se autoînvinovătesc și nu îi învinovătesc pe ceilalți); are relații bune cu colegii și prietenii de aceeași vârstă (copiii își pot pune în evidență calitățile fără a le devaloriza pe ale celorlalți).

- *elevul cu imagine de sine negativă*: datorită subestimării resurselor, neasumării responsabilităților duce la scăderea performanțelor școlare; manifestă relații nearmonioase în cadrul familiei (lipsa de respect față de sine favorizează lipsa respectului manifestat față de ceilalți membri din familie; în timpul conflictelor se învinovătesc excesiv sau îi critică pe ceilalți);

manifestă relații deficitare cu cei de aceeași vârstă (elevii vor să își mențină stima de sine crescută impunându-se, însă fac acest lucru nerrespectând drepturile celorlalți și valoarea lor, ceea ce afectează relațiile cu aceștia).

Din perspectiva dată M. Ududec, L. Ciurari, A. Vieriu (2016) clarifică **modalitățile de manifestare a imaginii de sine negative** [3, p. 7]:

- *Evitare* – atitudine de genul „dacă nu încerci nu greșești”. Retragerea și comportamentele timide, de evitare a confruntării cu problemele sunt indicii ai imaginii de sine negative;

- *Agresivitate defensivă* – un elev cu o imagine de sine negativă compensează atacând sursa frustrării (îl ironizează pe un coleg care a luat o nota mai mare);

- *Compensare* – un elev care nu are succes la unele materii, le minimizează importanța și încearcă să aibă succes la altele, pe care ajunge să le considere mai importante;

- *Motivație scăzută* – un elev cu o imagine de sine negativă va manifesta lipsă de încredere în forțele proprii. În consecință, el va fi mult mai puțin motivat să inițieze sau să se implice în diverse activități, deoarece nu se va simți în stare să le finalizeze cu succes;

- *Rezistența* – elevii încearcă să își „conserve” imaginea de sine și manifestă rezistență la schimbări, chiar dacă aceste schimbări pot fi în beneficiul lor. Elevii cu o imagine de sine negativă sunt mai rezistenți la schimbare, deci în mai mare măsură inadaptabili, amplificând, astfel, riscul unui eșec în situații dificile.

În strânsă legătură cu imaginea de sine se află **Stima de sine - modul în care ne evaluăm pe noi înșine**, cât de „buni” ne considerăm în raport cu propriile expectanțe sau cu alții; este **dimensiunea evaluativă și afectivă a imaginii de sine**. În acest sens elevii cu stima de sine pozitivă manifestă sentiment de autoapreciere și încredere în forțele proprii iar copiii cu stimă de sine scăzută se simt nevaloroși și, frecvent, au trăiri emoționale negative, de cele mai multe ori cauzate de experiențe negative. Astfel, E. Stănciulescu, D. Sălăvăstru, E. Joița, C. Popa, W. Weidinger et. al. etalează:

- *caracteristicile elevului cu o stimă de sine pozitivă și experiențele din copilărie care dezvoltă o imagine de sine echilibrată* (este încurajat, laudat; este ascultat; i se vorbește cu respect; i se acordă atenție și este îmbrățișat; are performanțe bune în activitățile extrașcolare (sport, desen, pictură, teatru) sau școală; are prieteni de încredere):

- își asumă responsabilități („pot face acest lucru”); se comportă independent („mă descurc singur”); este mândru de realizările lui („sunt mandru pentru că ...”; „sunt important”); realizează fără probleme sarcini noi („sunt convins că pot să fac acest lucru”); își exprimă atât emoțiile pozitive, cât și pe cele negative („îmi place de mine așa cum sunt”; „sunt supărat când vorbești așa cu mine”); oferă ajutor și sprijin colegilor („ai nevoie de ajutorul meu?”);

- *caracteristicile elevului cu o stimă de sine scăzută și experiențele din copilărie care formează o imagine de sine scăzută*: este des criticat („dacă cineva mă critică, înseamnă că sunt prost și ridicol”); i se vorbește pe un ton ridicat (se țipă); este ignorat, ridiculizat („nu trebuie să faci greșeli”); ceilalți (părinți, profesori) așteaptă să fie întotdeauna perfect („trebuie să fiu competent, să am note mari, pentru ca părinții mei să mă iubească”); are eșecuri în activitățile extrașcolare sau școlare („dacă prietenii sau colegii mei nu mă plac, nu am nici o valoare”); comparații frecvente între frați; standarde exagerate ale părinților privind performanțele sale școlare:

- sunt nemulțumiți de felul lor de a fi („nu sunt bun de nimic”; „nu sunt în stare să fac asta”; „nu am nici o calitate”); evită să realizeze sau să se implice în sarcini noi („nu voi fi în stare să iau o notă bună”); se simte neiubit și nevaloros („sunt antipatic”; „nu mă place nimeni”; „sunt plictisitor”); îi blamează pe ceilalți pentru nerealizările lor („învățătorul a fost nedrept cu mine”); pretinde că este indiferent emoțional („nu mă interesează că am luat nota 4 la mate”); nu pot tolera un nivel mediu de frustrare („nu știu cum să rezolv problema”; „nu pot scrie compunerea”); este ușor influențabil („prieteni mei cred că este bine să fumezi”); nu își asumă responsabilități, par prea „cuminți”, prea rebeli ori nepăsători.

Sursa de specialitate M. Ududec, L. Ciurari, A. Vieriu (2016) etalează **modalități de creștere a stimei de sine**:

- crearea în familie și la școală a unor oportunități prin care elevul să obțină succes, să își identifice ariile în care este competent și prin care să își exprime calitățile față de grupul de colegi și prieteni;

- crearea unor situații în care elevul să aibă oportunitatea de a oferi ajutor celorlalte persoane (activități de voluntariat);

- identificarea surselor de suport social (este un tip de ajutor bazat pe o relație sau o configurație de relații care oferă individului resurse pentru a face față responsabilităților și a depăși obstacolele cu care se confruntă);

- dezvoltarea abilităților de comunicare, negociere, rezolvare de probleme și a celor de a face față situațiilor de criză;

- dezvoltarea sentimentului de autoeficacitate (“Și eu sunt bun la ceva”);

- stabilirea unor așteptări rezonabile, în funcție de vârsta și abilități;

- identificarea unor modalități adecvate de exprimare a emoțiilor negative;

- acceptarea necondiționată a propriei persoane și a celorlalți [3, p. 8].

Din perspectiva dată D. Ștefan, L. Bîtcă, L. conturează **componentele principale ale stimei de sine**: sentimentul de siguranță; cunoașterea de sine; sentimentul de apartenență; sentimentul de competență, generalizând că pentru formarea unei stime de sine pozitivă este important ca persoana:

- să se simtă iubită; să se simtă importantă; să aibă simțul puterii; să aibă încredere în sine;

- să se simtă respectată, să se simtă unică, plină de succes și acceptată; să-și mențină integritatea;

- să-și controlezi eficient stresul; să fie disciplinată și să aibă scopuri bine definite; să controleze conflictele; să accepte responsabilitățile și provocările; să fie capabilă să-i influențezi pe alții în sens pozitiv și să accepte laudele și criticile; să poată acționa independent și interdependent; să fie capabilă să ofere și să primească etc. [4, p. 21].

Generalizare: la elevii din clasele primare, relația evenimente - stimă de sine are un caracter circular, iar sursa de formare/dezvoltare a stimei de sine se extinde la grupul de semeni, prieteni, școală, alte persoane din viața lor. Astfel din perspectivă dată, cadrul didactic, își va propune ca obiectiv la disciplina DP să formeze la elevi abilități, prin învățare, de a se stima pe sine și a crea o relație dintre gândurile (cogniții), comportamentele și emoțiile proprii.

Aptitudinile. În DEX-ul limbii române **aptitudinea** - *însușire psihică individuală care condiționează îndeplinirea în bune condiții a unei munci, a unei acțiuni; o aplicație, înclinație, un dar.*

Din perspectivă psihologică (U. Șchiopu, D. Sălăvăstru, I. Racu, T. Șuteu, V. Fărcaș et. al.) aptitudinea – *înclinațiile și calitățile psihice ale unui individ* care își îndeplinește sarcinile de muncă în cele mai bune condiții, obținând astfel performanțe superioare. Iar atingerea unui nivel performant într-un anumit domeniu de activitate depinde de mai mulți factori: motivație, cunoștințe dobândite prin învățare, exersare, climat familial, atitudinea cadrelor didactice care ne educă pentru viață, de condițiile materiale, de sănătate etc.

După A. Cazacu, I. Boteanu (2016, p. 7) și M. Ududec, L. Ciurari, A. Vieriu (2016, p. 7) aptitudinile reprezintă potențialul unei persoane de a obține performanță într-un anumit domeniu. Sursele date fac o reprezentare a tipurilor de aptitudini: a) după nivelul de generalitate și b) după domeniul în care se manifestă generalizând că, dezvoltarea aptitudinilor presupune în primul rând explorarea eficientă a potențialului individual pentru obținerea unor performanțe cât mai bune. Performanța în orice domeniu este dependentă de: volumul cunoștințelor din domeniul respectiv; baza de strategii de rezolvare a problemelor specifice domeniului; metacogniția sau cunoștințele care permit utilizarea adaptată și contextualizată a strategiilor și abilităților de rezolvare a problemelor domeniului.

Motivația. Din perspectiva motivației ca factor esențial al performanței, în activitate învățarea centrată pe elev care contribuie foarte puternic la motivația elevului, se manifestă acele stări și procese emoționale și cognitive care pot declanșa, orienta și susține diferite comportamente și activități:

- dacă elevii vor să se conducă singuri, ei vor fi motivați de autonomia mai mare de a ține sub control propriul lor proces de învățare. Un aspect cheie pentru profesor este că atunci când acționează ca un îndrumător sau sfătuitor sau critic, trebuie s-o facă într-un fel care să nu distrugă simțul autonomiei și motivația care îl acompaniază;

- alegerea metodelor de învățare au impact calitativ în activitatea de a „învăța să înveți” la elevi din considerentul că toți sunt motivați de lucrurile pe care le place să le facă și de experiența succesului. Dacă un elev poate învăța în modalități pe care le găsește satisfăcătoare și care îi plac, atunci va fi mai motivat. Dacă elevii sunt mai motivați, atunci ei vor dori să muncească mai mult, iar succesul ce va rezulta va face să le crească motivația [apud, 7, pp. 22-23].

Din perspectivă dată se evidențiază **relația motivație – performanță** unde **emoțiile sunt componente motivaționale** care au rolul de a media între intenția de acțiune și implicarea în acțiune, respectiv nivelul de performanță la care se ajunge. După A. Cazacu, I. Boteanu (2016, pp. 8-9) și M. Ududec, L. Ciurari, A. Vieriu (2016, pp. 13-15) emoțiile **pot amplifica, diminua sau bloca accesul la resursele cognitive și energetice**:

- *emoții pozitive* – favorizează concentrarea, creativitatea, capacitatea de memorare și de calcul, rezistența la frustrare, efort îndelungat și ambiguitate conducând la implicarea în activitate și obținerea unor performanțe superioare;

- *emoții negative* – blochează capacitatea de concentrare, de memorare și de rezolvare a problemelor conducând la comportamente de evitare, neimplicare în activități, performanțe scăzute. În direcția dată autorii clarifică diverse strategii de optimizare a motivației cu exemple concrete:

- a. strategii de optimizare cu rol în declanșarea activității și exemple de tehnici ce pot fi utilizate în optimizarea motivației pentru declanșarea activității;

- b. strategii de susținere motivațională și exemple de tehnici ce pot fi utilizate în optimizarea motivației pentru susținerea activității.

Emoțiile și mecanismele de apărare / adaptare

După A. Cosmovici, L. Iacob, L. **emoțiile** - stări afective de scurtă durată, care exprimă un specific al relațiilor cu un obiect, cu o situație și au un caracter situațional [apud, 48], iar **sfera emoțională** constituie *perceperea atitudinilor omului față de ceea ce îl înconjoară*. Emoțiile sunt stări interne caracterizate prin: reacții fiziologice, gânduri specifice și expresii comportamentale. Astfel, emoțiile se divizează în:

- pozitive: bucuria, simpatia, stima, încăpățânarea, recunoștința, atașamentul, siguranța, încrederea, mândria, exaltarea, entuziasmul etc.;

- negative: tristețea, furia, frica, necazul, deznădejdea, disperarea, regretul, invidia, dezamăgirea, mânia, plictiseala, vonovăția, zăpăceala, supărarea, indignarea etc.;

- neutral-sentimentale: mirarea, curiozitatea, indiferența, neliniștea, îngăduirea, simțul răspunderii etc. [8].

Cercetătoarele Golovei Lilia și Gorea Svetlana (2013) clarifică că, în perioada școlarității mici (6-10 ani) impresionabilitatea emoțională, sensibilitatea față de tot ce e luminos, neobișnuit, colorat e caracteristica de bază a vârstei (P. Iakobson, 1976). Pentru școlarul mic destul de puternice sunt sentimentele morale (rușinea, responsabilitatea, conștiinciozitatea, lauda, simțul critic și autocritic etc.). Activitatea de învățare influențează dezvoltarea sentimentelor intelectuale, estetice, artistice, social-politice, iar eșecurile școlare, problemele de adaptare pot provoca stres emoțional, anxietate, frustrare, negativism. În opinia autoarelor, după I. Dubrovina, una din problemele care pot apărea la școlarii mici e **instabilitatea și dezechilibrul emoțional**, care se pot manifesta prin agresivitate, reacționare furtunoasă la diverși stimuli, timiditate, vulnerabilitate excesivă. De obicei, aceste reacții emoționale au caracter de compensare și apărare. Comunicarea cu semenii contribuie la dezvoltarea **decentrării emoționale** (P. Pean, 2003, p. 167) „capacitatea de a se detașa de propriile retrăiri emoționale și perceperea emoțiilor, stării emoționale a altei persoane.” Astfel, emoțiile influențează cel mai mult luarea deciziilor, reacțiile umane, comunicarea intra- și interpersonală etc. Autoarele menționează că, este important ca fiecare copil să înțeleagă importanța „dozării emoțiilor” [apud, 8].

Astfel, emoțiile pozitive produc gândire pozitivă și orientează oamenii spre găsirea soluțiilor pozitive pentru problemele cu care se confruntă și invers. De aceea este important ca la vârsta dată, elevii să învețe: să descrie emoțiile proprii și a persoanelor din jur; să identifice cauza emoțiilor și respectiv consecințele lor; să exprime propriile emoții verbal și non-verbal; să manifeste empatie; să regleze emoțiile proprii; să exerseze forme adecvate de reacționare la situațiile cotidiene etc.

Din perspectiva dată sunt etalate **mecanismele de apărare și adaptare** (strategii) ale psihicului uman de a reduce, controla, tolera sau înlătura stresul, disconfortul, tensiunea generată de solicitările interne sau externe care depășesc resursele persoanei [3, p. 15].

Autoeficacitatea percepută [5, pp. 10-11; 3, pp. 16-18] reprezintă convingerile oamenilor despre propriile abilități necesare pentru atingerea obiectivelor și îndeplinirea sarcinilor propuse. Ea influențează:

- capacitatea individului de a-și stabili scopuri este influențată și de autoevaluarea capacităților proprii.

- credințele pe care oamenii le au despre propria lor eficacitate determină tipul scenariilor despre derularea activităților.

- atribuirii cauzale – persoanele cu un nivel ridicat de autoeficacitate atribuie eșecurile unor eforturi reduse, pe când persoanele cu autoeficacitate redusă susțin că eșecurile lor se datorează lipsei unor abilități.

- cei care consideră că dețin controlul în situații amenințătoare, nu au gânduri care le-ar putea perturba prea mult activitățile; pe când cei care cred că nu sunt în stare să controleze situațiile stresante, se caracterizează printr-un nivel crescut de anxietate, percepând multe aspecte ale mediului ca fiind amenințătoare și periculoase.

- din cauza convingerilor despre propriile abilități, indivizi pot evita sau nu situațiile și activitățile pe care le consideră incontroleabile.

Din perspectiva dată M. Ududec, L. Ciurari, A. Vieriu (2016, pp. 17-18) etalează un șir de exemple de activități de învățare pentru elevii de vârstă școlară mică - Autoeficacitatea percepută [3, pp. 17-18]:

Familia mea - elevi sunt rugați să-și reprezinte întreaga familie printr-un desen, după care își va descrie în fața clasei familia. Se alocă suficient timp pentru exprimarea gândurilor și întrebările colegilor.

Plicul cu fapte bune - elevi sunt rugați să reprezinte printr-un desen o „faptă bună”, să dea un titlu sugestiv și să descrie în fața colegilor fapta pe care a desenat-o. Se alocă suficient timp pentru exprimarea gândurilor și întrebările colegilor.

Personajul meu preferat - fiecare elev va prezenta personajul lui preferat – din poveste sau desene animate argumentând ce anume îi place la acel personaj. Se va evidenția calitățile și defectele personajului ales.

Obiectul preferat - fiecare elev va aduce un obiect preferat – care îl reprezintă, elevii sunt solicitați să ghicească cărui elev aparține obiectul, cel care a identificat „proprietarul” va trebui să prezinte ce anume l-a condus la respectiva persoană. Fiecare „proprietar”, odată identificat, va trebui să explice în ce fel îl reprezintă obiectul respectiv.

Surpriza - elevi sunt așezați în cerc, în mijlocul cercului se va pune o cutie în care li se spunecă se află un lucru deosebit și special. Fiecare elev este invitat să vadă acel lucru “secret” astfel încât el să se reflecte în oglinda așezată în cutie. După ce fiecare a văzut lucrul secret este rugat să spună grupului ce a văzut – se va insista pe trăsăturile fizice, accentuându-se deosebirile dintre persoane.

Drepturi și responsabilități - elevii vor completa fișa de lucru „drepturi și responsabilități” urmând ca în continuare să întocmească o listă cu responsabilități în clasă, în familie, în societate. **Cine sunt eu?** – se va discuta despre asemănări și deosebiri dintre persoane, după care elevii vor completa fișa de lucru „Cine sunt eu?”. Elevii vor citi fișele în fața colegilor, eventual își pot găsi „frați” prin asemănări, preferințe.

Consecințe - elevilor le vor fi prezentate principalele reguli de conduită, urmând ca, în continuare, să completeze fișa de lucru – „consecințe”, în care sunt invitați să găsească o consecință pentru comportamentul inadecvat care apare în fișă.

Eu și ceilalți - elevi vor completa fișa de lucru „Eu și ceilalți”, în continuare pe baza răspunsurilor la fișa de lucru vor fi discutate responsabilitățile pe care le au la școală, în familie și în societate. **Respectarea diferențelor individuale** - elevii vor completa fișa de lucru „Ce îmi place”, urmând ca în continuare să se accentueze faptul că suntem diferiți, dar în același timp egali, și trebuie să acceptăm și să-l respectăm pe cel de lângă noi.

Ghici cine este? – fiecare elev pe un cartonaș scrie o scurtă prezentare a propriei persoane. Se împarte clasa în două grupe, iar cartonașele se pun în două cutii separate. Pe rând se citește câte o prezentare, elevii din cealaltă grupă vor trebui să identifice autorul (încercați să nu sugerați genul persoanei căreia îi aparține descrierea. Câștigă grupa care a realizat cele mai multe identificări corecte.

Prevederile teoretice abordate mai sus, sunt generalizate în plan praxiologic de O. Dandara [9, p.11] prin detalieri cu referire la:

- accentul pus de modulul 1 „Identitatea personală și relaționarea armonioasă” la disciplina DP „*cunoașterea și acceptarea de sine; explorarea și autoevaluarea resurselor personale; familie ca valoare: responsabilități, roluri de gen, stereotipuri, comunicarea asertivă, nonconflictuală și nonviolentă, autoeducarea*”;

- dimensiunile modulului: „*cultivarea stimei față de sine, în armonie cu stima față de cei din jur*” care se găsesc în strânsă concordanță „*dacă te apreciezi și te stimezi, îi vei aprecia și stima și pe cei din jur*”;

- atingerea dezideratului dimensiunilor modulului „*poate fi atins prin gestionarea eficientă a potențialului personal: emoții, trăiri, sentimente*”;

- predarea modulului „*pentru predarea modulului, profesorii/ diriginții vor trebui să-și consolideze cunoștințele în domeniul psihologiei*”.

În opinia autoarei, aceste detalieri vor duce la formarea elevului ca persoană, cu o reușită în viață, începând de la sine, cu o bună imagine de sine, respect de sine și o evaluare/apreciere de sine la nivel adecvat.

Deasemenea, prevederile teoretice abordate mai sus, sunt prefigurate, în plan aplicativ național, prin prisma actelor de politici și normative educaționale:

- Curriculum Național. Învățământul primar, 2018 [10, p. 180; p. 184; p. 189; p. 193];
- Scrisoarea metodică la disciplina școlară DP în anul de studii 2018-2019 [11, pp. 2];
- Ghidul de implementare a curriculumului, 2018 [12, p. 230];
- Scrisoarea metodică la disciplina școlară DP în anul de studii 2019-2020 [13, pp. 2-3];
- Scrisoarea metodică privind organizarea procesului educațional în învățământul primar în anul de studii 2020-2021 [14, pp. 66-67].

Un **exemplu, model, de subiecte** la modulul „Arta cunoașterii de sine și a celuilalt” valorificate în **clasa a II-a** (în paranteze detalieri curriculare):

1. Diferiți, dar egali (asemănări și deosebiri după criteriile simple: aspect fizic, preferințe, aptitudini).

2. Drepturile și responsabilitățile copiilor („Convenția privind drepturile copilului” pe înțelesul celor mici).

3. Spun „NU” abuzului față de copii în familie (situații periculoase, semne de recunoaștere a situațiilor periculoase; acțiuni de a face față provocărilor; adresarea după ajutor; acțiuni de protecție).

4. Spun „NU” abuzului față de copii în clasă/școală (situații periculoase; semne de recunoaștere a situațiilor periculoase. acțiuni de a face față provocărilor; adresarea după ajutor; acțiuni de protecție).

5. Spun „NU” abuzului față de copii în societate (situații periculoase; semne de recunoaștere a situațiilor periculoase; acțiuni de a face față provocărilor. adresarea după ajutor; acțiuni de protecție).

6. Cum îmi gestionez emoțiile (semne verbale și nonverbale ale emoțiilor: mimică, gesturi, poziții ale corpului, reacții fizice).

7. Vorbesc și ascult – vorbim și ne ascultăm (exprimarea opiniei; menținerea dialogului; formularea întrebărilor; răspunsul empatic; respect față de părerea celuilalt).

1.1.2. Ansamblul tehnologiilor educaționale aplicate la realizarea eficientă a modului „Arta cunoașterii de sine și a celuilalt”

Analiza *ansamblului tehnologiilor educaționale* aplicate la *disciplina DP* în clasele primare pornește de la următoarele idei generalizatoare:

- abilități de viață pot fi dezvoltate la disciplina școlară „Dezvoltare personală”, la orice altă disciplină de învățământ, fie inderdisciplinar (în cadrul aceleiași arii curriculare), fie transdisciplinar, atât în cadrul orelor prevăzute în planul cadru, cât și în cadrul CD (curriculum la decizia școlii) prin dezvoltarea unor discipline opționale;

- cadrul didactic în procesul de formare și dezvoltare a abilităților de viață la elevi va dispune de competențe profesionale în direcția dată;

- specificul învățării la vârsta școlară mică în dezvoltarea abilităților de viață este reflectat prin modelul de învățare social-constructivistă.

Anume aceste concluzii, cu *accentul pus pe modelul de învățare social-constructivistă* în procesul de formare și dezvoltare a abilităților de viață la elevi, au fost confirmate și interpretate de actualul Curriculum (2018, pp. 198-199). Curriculumul pune accentul în acest sens pe învățare iar predarea și evaluare sunt pilonii activizanți ai învățării cu premisa respectării particularităților de vârstă ale elevilor [10]. Astfel, conform curriculumului:

- strategiile didactice elaborate și proiectate se vor orienta din perspectiva paradigmei postmoderne: paradigma învățării ca elaborare (inter)activă de cunoștințe; paradigma învățării ca o construcție a cunoașterii; paradigma învățării ca autoexplorare și autodescoperire;

- strategiile didactice vor promova diversitatea și personalizarea cu accentul pe: învățarea activă; a învăța să înveți; formarea de competențe; dezvoltarea creativității elevilor [15].

Din perspectiva abordată, *curriculumul* privind strategiile didactice **recomandă îmbinarea armonioasă a metodelor active moderne și a celor interactive cu metodele consacrate în învățământul primar, plasând jocul didactic – punct forte esențial**, specific în categoria metodelor didactice la acest nivel de școlaritate. În direcția dată curriculumul propune o paletă structurată de metode interactive: de predare-învățare interactive de grup; de fixare și sistematizare a cunoștințelor și de verificare; de rezolvare a problemelor prin stimularea creativității; de cercetare în grup [15, pp. 200 - 202].

Aceeași idee este detaliată cu sugestii praxiologice și în actualul Ghid (2018) la disciplina DP capitolul 2. „Sugestii metodologice de predare-învățare” subcapitolul 2.4. „Organizarea activităților de învățare” (pp. 235 - 240). Sugestiile propuse în ghid se desprind:

- din caracterul accentuat explorator și practic-aplicativ al disciplinei care presupune implicarea activă și directă a elevilor;

- din specificul disciplinei DP care solicită învățătorului să valorifice experiențele personale ale elevilor, în manieră integrată, printr-o raportare permanentă la ceea ce gândesc, simt și cum se comportă aceștia;

- din autenticitatea experiențelor de învățare ale elevilor care va fi demonstrată atunci când aceștia vor aplica competențele explorate, descoperite și exersate la această disciplină în contexte de învățare diferite.

- din mediul de desfășurare a lecției la DP care va facilita munca în echipă ca formă de organizare, implicarea activă a tuturor elevilor, dar nu neglijând activitatea individuală și cea frontală și va opta și pentru alte spații educaționale nonformale: curtea școlii, biblioteca, muzeul, expozițiile etc.

- din procedura de selectare și aplicare a metodelor și tehnicilor la elaborarea strategiilor didactice care trebuie să insiste asupra realizării unităților de competență și să corespundă etapelor specifice activității didactice în contextul modelului Evocare – Realizarea sensului – Reflectie – Extindere (ERRE) [12].

Din perspectiva dată în lumina surselor de specialitate europene actuale studiate și analizate W. Weidinger (2015, 2020); A. Popovici, C. Mironov (2015); R. Gollob, P. Krapf, W. Weidinger (2016) învățarea activă și interactivă desprinde o serie de cuvinte-cheie în descriere:

- **învățare activă - învățare prin cooperare;**
- învățare prin experiență, învățarea directă - concepte care se leagă de acest proces;
- învățarea activă - implică citirea, scrierea, discuțiile, implicarea în rezolvarea de probleme, analiza, sinteza și evaluarea;
 - procesul derulat sistematic prin reflecție (personală/de grup) asupra acțiunii, în scopul dezvoltării abilităților și competențelor;
 - activități elaborate gândit din punct de vedere a timpului, spațiului, cu mijloace oportune pentru „a învăța prin a face”, a executa și a acționa;
 - elevii sunt implicați în propria învățare în mod mult mai activ, în timp ce cadrul didactic are mai mult un rol de îndrumare;
 - jocurile de rol, simularea, introspecția, studii de caz, proiecte de grup cu acțiuni care pot fi: mentală (de exemplu reflecție), fizică (de exemplu, studiu de caz);
- **învățare activă - învățare interactivă;**
- proces de gândire și înțelegere; proces de învățare și acțiune; proces de integrare și gândire; proces de punere în practică cu impact pentru întregul proces de învățare;
- proces de învățare pentru elev - monitorizarea sarcinilor de lucru, evaluarea rezultatelor și reflecția asupra întregului proces;
 - proces de integrare a învățării și punere în practică - oferă tuturor elevilor o idee clară a motivului pentru care învață făcând: aceștia au o sarcină de realizat și aceasta presupune multe abilități și competențe. În acest fel de predare, elevul își stabilește nevoile de învățare în fiecare situație nouă care apare, solicita instruire din partea profesorului, ceea ce înseamnă că elevii stabilesc sarcinile profesorilor lor și nu invers.

Bibliografie:

1. DEX-online. Disponibil la: <https://dexonline.ro/definitie/autocunoastere>
2. Șchiopu, U., Dicționarul Enciclopedic de Psihologie, București: Editura Babel, 1997.
3. Ududec, M., Ciurari, L., Vieriu, A., Ghid de dezvoltare personală durabilă a elevilor - Pentru uzul profesorilor-diriginți. Suceava: Editura George Tofan, 2016. Disponibil la: <https://cnprsvka12014.files.wordpress.com/2014/12/1-ghid-de-dezvoltare.pdf>
4. Ștefan, D., Bîtea, L., Adolescentul merge după soare. Ghid de dezvoltare personală. Chișinău: Editura Totex-Lux, 2016.
5. Cazacu, A., Boteanu, I., Culegere de exerciții de dezvoltare personală. Auxiliar didactic pentru ora de dirigenție. Suceava: Editura George Tofan, 2016. Disponibil la: <https://cnprsvka12014.files.wordpress.com/2014/12/2-culegere-exercitii.pdf>
6. Stănciulescu, E., Teorii sociologice ale educației. Producerea eului și construcția sociologiei. Iași: Editura Polirom, 1996.
7. Învățarea centrată pe elev. Ghid pentru profesori și formatori. Programul PHARE finanțat de UE, 2002. Disponibil la: <http://www.tvet.ro/Anexe/x/Student%20centred%20learning%20guide%20Rom%20final.pdf>
8. Golovei, L., Gorea, S. Specificul sferei emoționale la elevii de vârstă școlară mică. Biblioteca psihologului, (2013). Disponibil la: <http://carte.psihologie.md/specificul-sferei-emozionale-la-elevii-de-varsta-scolara-mica/>
9. Dandara, O., Disciplina „Dezvoltare personală”, un răspuns la realitățile sociale și o provocare pentru cadrele didactice. Didactica Pro..., nr.4-5 (116-117) octombrie 2019. Disponibil la: http://dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2482/Dandara_O_Disciplina_Dezvoltare_personala.pdf?sequence=3&isAllowed=y
10. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău, 2018, Aprobabil la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_primare_site.pdf

11. Reperere metodologice de organizare a procesului educațional la disciplina școlară Dezvoltare Personală în anul de studii 2018-2019. Anexă la Ordinul MECC nr.965 din 22 iunie 2018. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/28_dezvoltare_personaa_2018-2019_final_suplinit.pdf

12. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, Chișinău, 2018. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_curriculum_primare_rom_5.pdf

13. Reperere metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplina școlară dezvoltare personală în anul de studii 2019-2020. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/22_dezvoltare_personala_2019-2020_final_09092019.pdf

14. Reperere metodologice privind organizarea procesului educațional în învățământul primar în anul de studii 2020-2021. Anexă la Ordinul MECC nr. 839 din 18.08.2020. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/2_invatamant_primare_2020-2021_final_01.09.2020.pdf

15. Curriculum Național Planul-Cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2018-2019 Chișinău, 2018. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/plan-cadru_2018-19_rom_rus_final_1.pdf

1.2. MODULUL 2. „ASIGURAREA CALITĂȚII VIEȚII”

1.2.1. *Repererele conceptuale la modulul „Asigurarea calității vieții” – aspecte teoretice-legislative-metodologice*

Conform scrisorii metodice (2018-2019) modul 2 al disciplinei DP „Asigurarea calității vieții” [1, p. 3]:

- pune accent pe integritate, gestionarea eficientă a resurselor, responsabilitate pentru o dezvoltare durabilă, o bună gospodărire etc.;
- proiectează competența specifică, unitățile de competență și conținuturile recomandate pornind de la două **reperere conceptuale**:

- ***educația pentru integritatea persoanei** (calitatea vieții este determinată de sistemul de valori și priorități: onestitate, responsabilitate, verticalitate și curaj) și

- ***dezvoltarea durabilă** (utilizarea eficientă a resurselor: personale, sociale și a mediului de viață: aprecierea studiilor și muncii ca surse ale calității vieții; relații responsabile și respectuoase et. al.).

În acest sens O. Dandara (2019) aduce argumente cu referire la premisele de conceptualizare a modulului 2 „Asigurarea calității vieții”:

- viziunile unei persoane asupra vieții, stilului de viață, felului de a întemeia o familie, o gospodărie, de a prioritiza activitățile, lucrurile sunt influențate de condițiile și modul de viață;
- integritatea, gestionarea eficientă a resurselor, responsabilitatea pentru dezvoltarea durabilă și pentru o bună gospodărire etc. stau la baza fundamentării modulului;
- fortificarea achizițiilor cadrului didactic în vederea predării modulului privind educația morală, educația pentru valori, educația economico-financiară, educația pentru dezvoltare durabilă [2, pp. 10-11].

1.2.2. *Abordări conceptuale: integritate, educație împotriva corupției, educație pentru promovarea integrității*

Literatura de specialitate nu oferă o definiție separată pentru conceptul de **integritate**, dar îl abordează din perspectiva atitudinilor/valorilor pe care trebuie să le aibă toți oamenii în secolul XXI: etica, **integritatea**, curajul, dreptatea și democrația, transparența, responsabilitatea, răspunderea, solidaritatea, cooperarea, participarea, legitimitatea, dialogul.

Din punct de vedere etimologic cuvântul *integritate* provine din limba latină „*integritas*” ce semnifică „întreg, complet”. Dex-ul reprezintă integritatea ca „însușirea de a fi integru; cinste, probitate; incoruptibilitate”. Conform Transparency International Romania (2012) **integritatea** este interpretată ca [3, p. 3]:

- **valoare morală fundamentală** ce conferă coerență tuturor acțiunilor omului/persoanei în raport cu societatea. În acest sens, comportamentul și acțiunile trebuie să fie în concordanță cu un set de principia morale, etice și standarde legale în vigoare ca o barieră în încălcarea integrității;

- **caracter integru** al unui individ, sentimentul demnității, dreptății și conștiințozității, care servește drept cauză în conduita omului, onestitatea, cinstea și probitatea. Astfel integritatea exprimă calitatea de a fi sau de a rămâne intact, întreg, de a-ți păstra calitățile nealterate;

- **autonomie personală** a omului ce devine o condiție restrictive necesară ce se aplică asupra sistemelor de reguli instituționale;

- **fațetă a demnității** persoanei ce este întemeiată pe realitatea că fiecare ființă umană are o demnitate (un statut moral) ca ființă umană, este un întreg de sine stătător.

Conceptul de integritate a agenților publici este introdus și promovat de *Convenția ONU împotriva corupției* ratificată inclusiv de Republica Moldova prin articolele 5 (1) și 8 (1, 2). În acest sens termenul **integritate** este prefigurată invers proporțional celui de **corupție** [4, pp. 9-10]:

- abatere de la moralitate, de la cinste, de la datorie; desfrânare, depravare;

- fenomen antisocial, un comportament deviat al persoanei de la cerințele legislației și ale normelor morale, care prin acțiuni ilegale încearcă să obțină beneficii pentru sine sau pentru alte persoane și astfel subminând interesele persoanelor sau ale statului;

- abuz în serviciu pentru câștiguri personale, este o acțiune directă sau indirectă de a solicita sau a accepta beneficii materiale sau de altă natură (cadouri, servicii, promisiuni sau privilegii) de către agenții publici sau persoane cu statut echivalent, urmărind sau solicitând beneficii materiale sau de altă natură pentru sine sau pentru alte persoane.

După V. Pâslaru (2015) **conceptul de corupție** stabilește doi termeni de definire a acestui fenomen:

I. cu sensul de distrugere: a corúpe – a (se) abate de la linia moralității, corectitudinii sau datoriei; a (se) perverti; a (se) deprava; a face ca o idee, un fenomen social, un sentiment etc. să-și piardă integritatea, puritatea etc.; a (se) deforma; a (se) strica (DEX);

II. cu sensul termenilor determinativi: distructibilitate, ființă umană, perenitate, omniprezență, universalitate, identitate, mediu educațional, univers intim. Astfel autorul stabilește următoarea **definiție a corupției** – **fenomen individual-social**, peren, omniprezent și universal, moștenit și dezvoltat social, cultural și educativ, **de distrugere a identității ființei umane într-un mediu educațional** favorabil convertirii universului intim al omului la acțiuni contrare naturii sale pozitive și orientării la autodesăvârșire [18, p. 4].

Interpretarea dată a produs și **definirea educației anticorupție** (EAC în continuare) – **concept pedagogic structurat curricular**, în mod unitar pe o teleologie, conținuturi și metodologii specifice, constând în formarea-dezvoltarea la educabili a unor reprezentări, atitudini și viziuni cu privire la propria identitate și la manifestările corupției ca acte distructive ale identității umane și a societății democratice [ibidem].

În raportul UNESCO privind educația secolului XXI, învățământul se fundamentează pe patru piloni – componente de bază ale educației: deprinderea de a ști, de a face, de a trăi împreună cu ceilalți, deprinderea de a fi. Astfel, **educația anticorupție/contra corupției**:

- este o componentă necesară în promovarea valorilor și principiilor anticorupție;

- promovează valori, cunoștințe, abilități, atitudini, așteptări care rezistă la corupție [3, p. 4].

Din perspectiva dată **educația contra corupției** ca dimensiune a *noilor educații* [3, pp. 5-6] are ca:

- **scop** constituirea valorilor și dezvoltarea capacităților necesare pentru a forma poziția civică a elevilor împotriva corupției;

- **obiective direcționate pentru cadrele didactice**: creșterea respectării standardelor de integritate în procesul de predare și instruire; informarea, conștientizarea și promovarea valorilor și principiilor la nivelul elevilor;

- **obiective direcționate pentru elevi**: generarea unui comportament de prevenire și combatere a corupției; conștientizarea consecințelor unui comportament care nu respectă valorile și principiile; manifestarea atitudinilor și abilităților civice necesare combaterii fenomenului de corupție.

La nivel național *Strategia Națională de Integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020* în anexa 2 la *Planul de acțiuni*: Pilonul III. *Justiția și autoritățile anticorupție la Prioritatea III.3.*

„Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției” în categoria „Acțiuni” stipulează **„Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție”**[6] După P. Cerbușcă (2017) acest document prevede ca educația cetățenilor să ducă la intoleranță față de fenomenul corupției. Acest document reflectă faptul că, numai eforturile comune ale societății civile și a autorităților publice în organizarea de campanii de sensibilizare anticorupție și a unor activități de educație civică din instituțiile de învățământ, vor duce la eradicarea fenomenelor de corupție. Pe acest fundal s-a desprins și **definiția educației pentru promovarea integrității:**

Educația pentru promovarea integrității constituie ansamblul măsurilor aplicate în vederea însușirii cunoștințelor, a formării și dezvoltării capacităților, atitudinilor, deprinderilor și comportamentelor copiilor, adolescenților, tinerilor și adulților, contribuind la buna creștere, cunoașterea drepturilor și obligațiilor, dezvoltarea comportamentului integru, creșterea gradului de conștientizare și a nivelului de educație anticorupție.

Astfel, din perspectiva dată se desprinde și necesitatea de a introduce în școală a unor **subiecte consacrate educației pentru integritate** [14, p. 18]. În categoria detaliilor de conținut la subiectele de educație pentru integritate autorul menționează (p. 5):

- respectarea unor reguli de comportament (acestea pot fi stabilite împreună cu elevii la începutul fiecărei trepte de studiu, iar ulterior, în fiecare an, să fie modificate prin consens comun);
- cultura organizațională a instituției de învățământ (se poate adopta o ținută specifică instituției/clasei);
- disciplină asumată (indusă în fiecare clipă, prin acțiuni sau atitudini în diverse situații);
- abilități și deprinderi (complexe și diverse, de activitate intelectuală și practică probate în contexte educaționale de specialitate, funcție de cerințe Curricula) în conformitate cu cerințele profilului, specialității, domeniului;
- comportamente – (produsul educațional cel mai complex) concretizarea deprinderilor și a capacităților formate în contextul educațional cu caracter de integrare în comunitate; atitudini: umane, civice, relaționale aprobate în contexte umane, sociale și profesionale diverse.

Iar, în categoria **bagajului de competențe formate/dezvoltate la elevi în cadrul procesului de educație pentru integritate**, autorul eșalonează (p. 6):

- competențe integratoare și deprinderi de viață;
- abilități pentru luarea de decizii și afirmare, bazată pe situații concrete;
- atitudini și comportamente de poziție civică activă și responsabilă, independență și responsabilitate pentru obligațiunile sale, toleranță față de diversitate și intoleranță față de corupție și alte fapte ilicite;
- abilități de a utiliza diverse strategii de învățare, de planificare și prezentare a rezultatelor activității sale de studiu sau muncă etc.

Din perspectiva dată, autorul elucidează:

- **valorile fundamentale pentru educație pentru integritate:**
 - *integritatea* – promovarea responsabilității morale, civice, sociale și profesionale a personalului implicat în sistemul educațional;
 - *transparența* – asigurarea vizibilității și accesibilității deciziilor, cu informarea și coparticiparea societății civile;
 - *obiectivitatea* – asigurarea imparțialității și nediscriminării în întreaga activitate desfășurată la nivelul sistemului educațional [ibidem, p. 14];
- **misiunea primordială a educației pentru integritate în școală:**
 - informarea elevilor cu referire la natura, premisele și consecințele corupției;
 - promovarea unei culturi a democrației și respectării legilor/regulilor și a principiilor morale (recunoașterea necondiționată a unicității și valorii ființei umane; respectarea demnității umane, a nevoilor și drepturilor omului; conștientizarea modului în care deciziile luate afectează propria persoană, familia și comunitatea et. al.) [ibidem, p. 7];
- **sarcinile educației pentru integritate** (promovarea unui mod de viață în baza valorilor, precum respectul pentru principiile democratice, echilibru între bunul public și interesul personal, onestitatea, responsabilitatea pentru acțiunile și comportamentul propriu etc.). Acestea, conform

autorului vor duce la valorificarea obiectivelor *Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020*: educare, etică, transparență, educare et. al. [ibidem, p. 7].

1.2.3. Modalități de educație pentru integritatea persoanei la nivelul școlii

S. Cristea (2006) menționează că, valorile educației în activitatea educațională sunt concentrate la nivelul corelației dintre finalitățile și conținuturile generale și constituie o componentă de bază a curriculumului. Astfel, curriculumul este înțeles ca proces și produs spre o multitudine de activități de tip formal, nonformal și informal [7, p. 57]. Deasemenea, autorul susține că, proiectarea finalităților curriculare în perspectiva valorilor educației se bazează pe valorile postmoderne: pluralismul, egalitatea, integrarea, justiția socială (ibidem, p. 58).

Aceeași idee este promovată și de *Cadrul de Referință* actual (2017) la nivelul competențelor ca un nou sistem de referință al finalităților educaționale:

- prin *Profilul de formare a absolventului* - componentă reglatorie a Curriculumului Național (p. 17)

- raportat la conceptual de competență școlară (sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori dobândite/ formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte, situații de viață, p. 19). *Cadrul de Referință* stabilește: competența se naște și se formează la confluența sensurilor date de verbele *a ști, a ști să faci, a ști să fii, a ști să conviețuiești, a ști să devii*, deci nu este rezultatul acțiunii educaționale numai pe domeniul cognitiv, psihomotor, ci se raportează și la cele afectiv-atitudinale (p. 18).

În acest sens *Cadrul de Referință* (p. 22) elucidează taxonomia competențelor transversale prin mai multe modele, una din ele fiind în direcția cercetată „5. Cetățenia responsabilă” (p. 25) unde un cetățean responsabil trebuie să-și asume rolurile de mai jos:

- a) Demonstrează responsabilitate individual;
- b) Practică un stil de viață sănătos;
- c) Înțelege și promovează principiile democratice ale libertății, dreptății și egalității;
- d) Participă la activități care promovează binele public [8].

Din perspectiva paradigmei curriculare construite în *Cadrul de Referință* (2017), curriculumul actual pentru nivelul primar de învățământ (2018):

- reliefează *cadrul valoric transdisciplinar* în baza profilului absolventului nivelului primar de învățământ;

- reformulează competențele specifice disciplinelor, evidențiind valorile și atitudinile specifice în concordanță cu profilul absolventului claselor primare [9, p. 6].

Astfel, din perspectiva paradigmei curriculumului în perspectiva valorilor educației, ne-am propus să clarificăm **modalitățile de educație pentru integritatea persoanei** atât în plan extern cât și național.

În plan extern, conform *Standardelor de integritate și responsabilitate socială* oferite de *Transparency International Romania* (2012) [3, p. 7]:

- **valorile** – reprezintă un cod filozofic profund internalizat care servește drept ghid pentru stabilirea obiectivelor, adoptarea deciziilor, soluționarea conflictelor și modul de comportament;

- **principiile** presupun enunțarea conduitelor așteptate pentru onorarea fiecărei valori. Astfel, din perspectiva dată, în categoria **recomandărilor** oferite de *Transparency International Romania* (2012) [3, p. 5] se plasează:

- **nivelul de educație formală** prin includerea conținutului de educație contra corupției/pentru integritate ce valorifică transmiterea/dezvoltarea valorilor prin (p. 8): facilitarea înțelegerii acestora și **participarea activă a elevilor** la asumarea și promovarea acestora prin **activități interactive**;

- nivelul informal prin promovarea activităților extracurriculare: campanii publice; conferințe pentru elevi și alte evenimente realizate cu ajutorul elevilor.

Aceeași sursă susține că, un program de promovare a valorilor și principiilor (p. 7) va favoriza dezvoltarea valorilor existente la elevi și a valorilor importante pentru școală – dezvoltarea unui raționament etic. Un asemenea program reprezintă o investiție pe termen lung în

stoparea corupției prin crearea unei culturi de intoleranță față de corupție a elevilor, recunoaște forța și puterea de care elevii dispun în crearea unei atitudini de intoleranță față de corupție (p. 9).

Tot în plan extern, *Recomandarea Consiliului Uniunii Europene* privind promovarea valorilor comune, a educației favorabile incluziunii și a dimensiunii europene a predării (22 mai 2018) se întemeiază:

- pe valorile comune și principiile generale ale respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților (p. 1 (1));

- rolul central jucat de educație (la toate nivelurile și de la vârste fragede) în promovarea valorilor commune, astfel oferind cetățenilor șansa de a deveni activi și de a gândi critic și duce la un grad mai mare de înțelegere a identității europene (p. 1 (5)).

Recomandarea în scopul promovării valorilor commune propune în continuare punerea în aplicare a angajamentelor asumate prin Declarația de la Paris, focalizate:

- 2 (a) prin promovarea educației în materie de cetățenie activă și de etică, precum și a unui climat deschis în sălile de clasă, pentru a cultiva atitudinile tolerante și democratice și competențele sociale, civice și interculturale (p. 3);

- 2 (b) prin consolidarea **gândirii critice** și a **alfabetizării mediatice**, în special în ceea ce privește utilizarea internetului și a platformelor de comunicare socială, astfel încât să crească nivelul de conștientizare a riscurilor legate de fiabilitatea surselor de informații și să se dezvolte **capacitatea de discernământ**.

Un alt model de experiență educațională anticorupție este promovat de Lituania, în cadrul Programului Național de Prevenire a Corupției (2002- 2006), fiind urmată de România cu Strategia Națională Anticorupție (2005-2006) [10, pp. 32-33]. Acest model este orientat pentru învățământul secundar din perspectiva că, numărul de discipline și varietatea lor permit inserarea tematicii anticorupție în mod infuzional și selectiv/integrat la diferite obiecte (Istoria, Educația civică, Educația pentru societate, Etica, Religia etc) cu condiția ca temele EAC să nu fie studiate în cadrul unei „noi” discipline. Sursa accesată menționează că, fiecare dintre disciplinele care integrează EAC utilizează metodele și specificul ei de predare, nefiind categoric necesar un alt cadru și metodologii distincte care facilitează atingerea scopurilor stabilite, pentru că procesul se derulează firesc, familiar pentru elev (ibidem).

Deasemenea, modelul dat este prevăzut și pentru disciplina DP care valorifică activități educaționale despre sistemul de valori, integrarea caracterului, interesul public, implicare în viața comunității, responsabilitate socială. Astfel, oportunitatea modelului dat constă în faptul că profesorul:

- poate integra în disciplina sa: **studii, cazuri, probleme, situații care să faciliteze înțelegerea unor realități**, să promoveze probitatea morală, cunoașterea drepturilor și obligațiilor față de societate și stat, responsabilitatea civică;

- are libertate de a alege momentul, disciplina și cadrul potrivit pentru includerea unei situații, abordată în acord/ alături/complementar cu tema studiată la disciplina respectivă.

În plan național, ca modalitate de educație pentru integritatea persoanei, V. Pâslaru (2015) menționează *Programa integrată a educației anticorupție*. Ea a fost elaborată de ME al RM în cadrul unui proiect finanțat de Banca Mondială și gestionat de Centrul Național Anticorupție (2013) ca o modalitate viabilă pentru disciplinele școlare și extrașcolare, educația nonformală și cea informală [5, p. 4]. Conform autorului *programa integrată de EAC* (programă-tip) își propune să ofere cadrelor didactice o matrice a educației anticorupție – un sistem de:

- principii: universalității educației anticorupție, totalității, unității universului intim al elevului și a lumii exterioare în EAC, unității factorilor anticorupție/EAC, deschiderii individuale către actele fenomenul corupției, suficienței de sine (ibidem, p. 6);

- obiective generale EAC care marchează sferele principale ale acesteia și aspectele definitorii ale obiectului educației anticorupție;

- obiectivele specifice EAC, posibil a fi aplicat la proiectarea educativă didactică a oricărei lecții/activități unde fiecare cadru didactic urmând să-și proiecteze propriile obiective de referință la activitatea solicitată:

A. Familiarizarea elevilor cu fenomenul corupției și cu modalitățile accesibile de combatere a ei;

B. Formarea la elevi a capacității de identificare a actelor de corupție în mediul lor educațional (familie, comunitate locală, instituții de stat, școală, biserică);

C. Familiarizarea elevilor cu fenomenul autocoruperii și cu principiile și metodologia combaterii acestuia în formarea identității lor;

D. Valorificarea achizițiilor de combatere a corupției făcute în cadrul disciplinelor școlare (ibidem, p. 7);

E. Evaluarea, autoevaluarea/autodiagnosticarea trăsăturilor de personalitate (identității) ale elevilor drept factor definitoriu de combatere a corupției și autocoruperii;

F. Valorificarea și consolidarea în procesul educațional și în practica socială a achizițiilor elevilor, aferente respingerii și combaterii corupției;

G. Consilierea profesională a părinților în domeniul educației anticorupție.

Conținuturile EAC, conform programului (p. 7) sunt prevăzute:

a) în cadrul disciplinei școlare: prin marcarea unităților de conținut cu potențial de EAC; prin complementarea unor unități de conținut cu materii din praxisul corupțional, de EAC și de combatere a corupției;

b) în cadrul orelor de dirigenție: prin marcarea unităților de conținut recomandate de Curriculumul de dirigenție, având potențial de EAC; prin complementarea unităților de conținut recomandate de Curriculumul de dirigenție cu materii din praxisul corupțional, de EAC și de combatere a corupției;

c) în cadrul activităților în afară de clasă și extrașcolare: prin selectarea-structurarea unor materii din praxisul corupțional, de EAC și de combatere a corupției; prin complementarea materiilor din praxisul corupțional, de EAC și de combatere a corupției cu materii cu potențial de EAC din disciplinele școlare [5, p. 7].

O altă modalitate națională de educație contra corupției este reliefată de Centrul Educațional Pro Didactica (2019) prin proiectul implementat în cooperare cu Centrul de Didactici Moderne din Vilnius (Lituania) – Lecții europene 2: Componenta Educație contra corupției. Acest proiect s-a realizat [11, pp. 44-45]:

- cu scopul de a crește gradului de educație contra corupției;

- prin procesul de inserție în curricula a tematicii educației contra corupției, cât și activitatea de formare în domeniu a profesorilor.

Activitățile programului transpun o **învățare activă** în care:

- elevii singuri trebuie să ia atitudine, pornind de la propriile convingeri/ autoconvingeri, ferme de justețea raționamentelor pe care își fundamentează opiniile personale;

- cadrele didactice elaborează/ selectează suportul informational care „nu poate să spună totul” elevilor, dar să le permit să facă propriile analize și interpretări, să le ofere posibilitatea să se „autoconvingă” de justețea poziției adoptate;

- cadrele didactice, în vederea construirii atitudinilor rezistente în timp la elevi, fundamentate pentru un comportament non-coruptiv și obținute prin autoconvingere, va completa activitatea de selectare de informații și de elaborare de raționamente, prin oferirea ocaziei de a prezenta public produsul acesteia. Astfel, elevii vor avea imboldul de a crede în enunțuri pe care le argumentează.

- cadrele didactice, vor activa tehnicile de învățare activă [11, p. 46-47]: problematizarea, jocul de rol et. al.

Un alt model național de educație pentru promovarea integrității raportat la *Strategia Națională de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020* [6] este prezentat de P. Cerbușcă (2020) prin sursa „ Suport teoretic și metodologic pentru formarea continuă a cadrelor didactice privind educația pentru integritate”. În capitolul 2.6. (p. 21) al suportului se accentuează despre

modalitatea eficientă de instruire la treapta gimnazială și liceală – **învățarea prin acțiune** (p. 22) unde:

- **elevii învață acționând direct** prin îndeplinirea unei sarcini reale sub îndrumarea profesorului sau **indirect**, participând la o sesiune de **jocuri de rol, joc de simulare** sau altă **activitate interactivă organizată în comunitate**;

- **cadrul didactic**, în colaborare cu colegii de la alte discipline și cu membrii comunității (un grup de oameni care trăiesc și interacționează într-un loc anume: familia, clasa de elevi, școala, grupurile de interese, vecinii, membrii unei localități) **va identifica posibilități de mobilizare a elevilor** pentru a se implica în identificarea problemelor cu caracter ilicit și a găsi căi de soluționare, prin **studii, dezbateri, proiecte** etc.

- **cadrul didactic**, pregătește tehnic necesarul pentru a activitățile cu conținut anticorupție și asigură materiale despre toate aspectele actelor ilicite;

- **cadrul didactic** abordează un stil de comunicare creativ, flexibil, receptiv la ideile elevilor; pledează pentru experiențele noi, îndrăzneala, independentă în gândire și acțiunea didactică, își asumă riscuri și dorința de a încerca noi practici, noi procedee (ibidem, p. 23).

În plan național, un model de educație pentru integritate, este oferit de Curriculumului Național pentru învățământul primar (2018) la nivelul competențelor transdisciplinare, prin prisma profilului absolventului claselor primare în conformitate cu cele patru atribute generice ale viitorilor cetățeni [9, pp. 12-13]:

- persoanele cu încredere în propriile forte;
- persoanele deschise pentru învățare pe parcursul întregii vieți;
- persoanele active, proactive, productive, creative și inovatoare;
- persoanele angajate civic și responsabile.

Și un **modul** al disciplinei **DP** (din 5 module) care valorifică educația pentru integritate „**2. Asigurarea calității vieții**”:

- pune accent pe integritate, gestionarea eficientă a resurselor, responsabilitate pentru o dezvoltare durabilă, o bună gospodărire etc.;

- (p. 3) proiectează competența specifică, unitățile de competență și conținuturile recomandate pornind de la unul din cele două **repere conceptuale**:

***educația pentru integritatea persoanei** (calitatea vieții este determinată de sistemul de valori și priorități: onestitate, responsabilitate, verticalitate și curaj).

În acest sens O. Dandara (2019) aduce argumente cu referire la premise de conceptualizarea a modulului 2 „Asigurarea calității vieții”:

- viziunile unei persoane asupra vieții, stilului de viață, felului de a întemeia o familie, o gospodărie, de a prioritiza activitățile, lucrurile sunt influențate de condițiile și modul de viață;

- integritatea, gestionarea eficientă a resurselor, responsabilitatea pentru dezvoltarea durabilă și pentru o bună gospodărire etc. stau la baza fundamentării modulului;

- fortificarea achizițiilor cadrului didactic în vederea predării modulului privind educația morală, educația pentru valori, educația economico-financiară, educația pentru dezvoltare durabilă [2, pp. 10-11].

Ghidul actual (2018) reliefează, prin prisma caracterului integrator al abordării modulare a disciplinei DP: reperele conceptuale; mesajul educațional; rezultatele învățării și efectele interacțiunii dintre problematicile abordate [12, p. 230]. De asemenea, ghidul vine cu sugestii de realizare a activităților de învățare la disciplina DP (p. 235) etalând un șir de **metode, tehnici interactive** relevante pentru realizare (pp. 237-240).

Concluzii. Modelele studiate și detaliate cu referire la educația pentru integritatea persoanei atât în plan extern cât și în plan național oferă posibilitatea de a conchide:

- **promovează**, spre valorificare, **directivele actelor de politici educaționale de educație pentru integritatea persoanei la nivelul școlii**;

- modelele abordate **propun programe de implementare pentru toate nivelurile de școlaritate**, pledând pentru formarea/dezvoltarea competențelor de combatere a corupției;

- modelele abordate **pledează pentru o metodologie centrată pe cel ce învață** cu: participarea activă a elevilor prin activități interactive; consolidarea gândirii critice și a alfabetizării mediatic; învățare activă prin studii, cazuri, probleme, situații care să faciliteze înțelegerea unor realități, să promoveze probitatea morală, cunoașterea drepturilor și obligațiilor față de societate și stat, responsabilitatea civică; învățarea prin acțiune cu utilizarea jocurilor de rol, jocurilor de simulare, activități interactive organizate în comunitate; studii, dezbateri, proiecte etc.

1.2.4. Abordări teoretice: durabilitate, dezvoltare durabilă, educație pentru dezvoltarea durabilă, educație de calitate

Conform DEX-ului (2009) **durabilitatea** desemnează: s. f. **1.** Calitatea a ceea ce este durabil; trăinicie, rezistență; viabilitate. **2.** Perioadă cât un bun poate fi utilizat. După Muscoe Martin (1995) cuvântul **durabil** (de susținere) are rădăcini în limba latină „subtenir” însemnând „a stăvili/reține” sau „a sprijini de jos” și interpretat prin prisma socială că, oricare comunitate, prin combinarea specifică a caracteristicilor fizice, culturale, spirituale, trebuie să inspire oamenii (actuali și viitori) să aibă grijă de comunitatea lor. Astfel, prin menținere, în așa locuri, durabilitatea are mari șanse de existență [apud, 13].

Conform Agenției de Mediu a Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului din RM **durabilitatea** pleacă de la ideea că **activitățile umane sunt dependente de mediul înconjurător și de resurse**, iar **sănătatea, siguranța socială și stabilitatea economică a societății sunt esențiale în definirea calității vieții** [14].

Transformările seculare, prin descoperirile științifice în evoluție cu pagube omenirii prin distrugeri de cultură, civilizații, apariții de alte entități cu nevoi, motivații și valori noi au dus la invaliditatea și inutilitatea transformărilor sociale. Acest deziderat social a impus organismele internaționale să reevalueze efectele acestor schimbări contrar durabilității printr-un nou concept, apărut la nivelul politicii mondiale – **dezvoltare durabilă**. Astfel, la nivelul Comisiei Mondiale pentru mediu și Dezvoltare (WCED) prin raportul Brundtland, se prefigurează cea mai cunoscută **definiție a dezvoltării durabile**: „dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoilor prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi” (ibidem).

Prin prisma aceleiași surse, în perioada 20-22 iunie 2012, la Rio de Janeiro, Brazilia, și-a desfășurat lucrările Conferința ONU privind Dezvoltarea Durabilă „Rio+20”. Acesată conferință a etalat prioritățile printr-o Declarație finală „Viitorul pe care ni-l dorim”:

- a vizat scopul de a găsi un cadru teoretic stabil pentru luarea deciziilor în orice situație în care se regăsește un raport de tipul om - mediu, fie că e vorba de mediul înconjurător, mediul economic sau mediul social și educațional;

- a avut ca obiective de bază promovarea dezvoltării economice verzi în contextul dezvoltării durabile și reducerii sărăciei și fortificarea rețelei instituționale pentru promovarea dezvoltării durabile.

În acest contex Republica Moldova (RM) a integrat prioritățile acestor prevederi în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”, aprobată prin Legea nr. 166 din 11 iulie 2012 prin care și-a asumat angajamentul în eforturile pentru asigurarea tranziției spre dezvoltarea economică „verde” prin intermediul unei mai bune guvernări și integrarea aspectelor de protecție a mediului în toate sectoarele de dezvoltare socio-economică. Ulterior, prin aprobarea Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 301 din 24 aprilie 2014 au fost stabilite prioritățile naționale și sectoriale privind promovarea economiei „verzi” și definit cadrul pentru ulterioara integrare a economiei „verzi” în domeniile agricultură, transport, energie, industrie, construcții, dezvoltare regională, achiziții publice și educație. Peste un an, în septembrie 2015, RM de rând cu țările membri a ONU, au adoptat Declarația Summitului privind Dezvoltarea Durabilă, prin care s-au angajat să pună în aplicare Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030 (ibidem).

Conform *Agendei 2030* pentru Dezvoltarea Durabilă (2015), prin obiectivul 4.7., se prefigurează **educația pentru dezvoltarea durabilă** ca aspect de dobândire a cunoștințelor și

aptitudinilor de către elevi pentru a promova dezvoltarea durabilă și stiluri de viață durabile (drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă) [15, pp. 8-9].

Din perspectiva valorificării acestui obiectiv EDD prin Agenda 21 a Națiunilor Unite termenul de EDD devine utilizabil la nivel internațional și identifică educația ca un **instrument esențial în realizarea dezvoltării durabile evidențiind domeniile de acțiune pentru educație** [16].

Conținutul *Agendei 2030* pentru Dezvoltarea Durabilă (2015) menționează că, **educația este esențială pentru dezvoltarea sustenabilă**. Conform DEX-ului (2009) **sustenabilitatea** (< engl. *sustainable*) reprezintă: s. f. Calitate a unei activități antropice de a se desfășura fără a epuiza resursele disponibile și fără a distruge mediul, deci fără a compromite posibilitățile de satisfacere a nevoilor generațiilor următoare. Conferința mondială asupra mediului de la Rio de Janeiro din 1992 a acordat o atenție deosebită acestui concept, care implică stabilirea unui echilibru între creșterea economică și protecția mediului și găsirea de resurse alternative. Când se referă la dezvoltarea economică de ansamblu a unei țări sau regiuni, este de obicei preferat **termenul sinonim dezvoltare durabilă**. Iar acest context clarifică că noua generație va trebui să învețe pe cont propriu despre ce presupune sustenabilitatea prin planificare, dezvoltare de politici, implementare de programe, finanțare, curriculum, predare, învățare, evaluare și administrare având ca obiectiv crearea unui viitor mai sustenabil [15, pp. 8-9].

Din perspectiva UNESCO **EDD este recunoscută internațional ca element integrant al educației de calitate și un factor cheie pentru dezvoltarea durabilă în baza căreia s-au stabilit obiectivele de dezvoltare durabilă în Agenda 2030** [17].

În acest context J. Delors (1996) menționează că, o educație de calitate nu se referă doar la conținutul specific al curriculumului ci și la caracteristicile învățării cum ar fi aptitudini transferabile [apud, 18, p. 17]:

- A învăța să înveți – cunoștințe, valori și abilități de căutare, cunoaștere și înțelegere.
- A învăța să faci – cunoștințe, valori și abilități de implicare activă în crearea de locuri de muncă productive și de recreere
- A învăța să trăim împreună – cunoștințe, valori și abilități pentru cooperare internațională, interculturală și pace
- A învăța să fii – cunoștințe, valori și abilități pentru bunăstarea personală și a familiei
- A învăța să te transformi pe sine și societatea – cunoștințe, valori și abilități pentru un viitor durabil.

Adaptarea *Agendei 2030* în RM a început în rezultatul colaborării între Guvern, ONU Moldova, în calitate de partener de dezvoltare-cheie al RM și Expert-Grup, care a oferit susținere analitică întregului proces. Sarcina a constat în identificarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD în continuare) relevante și prioritare pentru RM, precum și adaptarea obiectivelor pentru a satisface specificul național (fără a afecta natura și spiritul ținutelor ODD).

Conform datelor oferite MECC din RM, Agenda 2030 de Dezvoltare Durabilă cuprinde 17 ODD elaborate în baza Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (ODM), care au expirat la finele anului 2015. Problematika abordată de noua Agendă depășește cu mult activitățile ODM-urilor și are ca scop principal eradicarea sărăciei și realizarea dezvoltării durabile. Astfel, pe lângă teme precum eradicarea sărăciei, educația și sănătatea, au fost încorporate și teme noi, precum societățile pașnice și incluzive, lupta împotriva inechității și in justiției [19, pp. 3-4]:

- Sănătate și bunăstare – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.
- Educație de calitate – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.
- Egalitate de gen – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor.
- Apă curată și sanitație – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți et.al.

Un obiectiv din cele 17 ODD – **O.4. Educație de calitate – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.**

ODD 4 Educație de calitate, conform Agendei [19, p. 7]:

- *este axat* pe asigurarea unei educații de înaltă calitate, incluzive și echitabile pentru toți și promovarea oportunităților de învățare pe întreg parcursul vieții;

- *are drept scop* asigurarea oamenilor, indiferent de sex, vârstă, rasă și origine etnică, persoanele cu handicap, migranți, persoanele indigene, copii și tineri, aflați în situații vulnerabile, să poată să învețe pe tot parcursul vieții, pentru a-i ajuta să dobândească cunoștințele și abilitățile necesare și a utiliza oportunitățile cu participarea deplină în societate;

- *urmărește* să promoveze realizarea dreptului fundamental al omului la educație, iar punerea sa în aplicare este esențială pentru implementarea cu succes a tuturor celor 17 ODD;

- *subliniază* faptul că educația reprezintă fundamentul pentru soluționarea provocărilor sociale, ecologice și economice cu care se confruntă astăzi lumea;

- *recunoaște* echitatea, în ceea ce privește accesul la o educație de calitate pentru fete și băieți, femei și bărbați, esențială pentru atingerea egalității de gen, reducerea mortalității infantile, căsătoriei întârziate și dezvoltarea liderilor de sex feminin.

Aceeași sursă accesată [19, p. 7-8] menționează că, în cadrul procesului de naționalizare a ODD, a fost analizată situația existentă și din domeniul Educație și a fost evaluat nivelul de aliniere al ODD 4 la cadrul național, sectorial strategic și de politici și formulată lista obiectivelor și priorităților naționale. Ca urmare a procesului de adaptare a ODD nr. 4 „Educație de calitate la contextul național”, 6 din 7 ținte globale au fost apreciate ca relevante pentru RM (prezentate în tabelul sursei abordate la pp. 8 -9). **Studiul și analiza tabelului ne-a dat posibilitate să estimăm țintele relevante ODD 4 pentru nivelul primar de învățământ:**

- *ținta națională 4.5.* „Până în 2030, asigurarea accesului egal la toate nivelurile de învățământ și formare profesională a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități și copiilor în situații vulnerabile”;

- *criteriul național 4.5.1.1* – Primar la categoria indicatorului (1)- disponibil;

- *ținta națională 4.7* „Până în 2013, asigurarea că toți elevii/studentii obțin cunoștințe și competențe necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, stilurilor de viață durabile, drepturilor omului, egalității de gen, a culturii păcii și non-violenței, cetățeniei globale și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă”;

- *criteriul național 4.7.1* – Module privind: a) dezvoltarea durabilă, b) drepturile omului, c) egalitate de gen, d) educația sexuală etc., în politici educaționale, curricula, perfecționarea profesorilor, evaluarea studenților la categoria indicatorului (3)-lipsă.

Analiza acestor ținte ne-au dat posibilitate să stabilim că, din perspectiva aderării RM la ODD ME CC al RM ca autoritate a administrației centrale de specialitate și-a pus sarcina de a organiza și coordona procesul de realizare a ODD 4.

Astfel, în contextul direcției strategice de asigurare a calității învățământului general, a necesității ajustării politicilor curriculare la standardele educaționale naționale și internaționale, pentru asigurarea continuității reformelor curriculare, în vederea valorificării profilului de formare al absolventului prin prisma finalităților educaționale și a sistemului de competențe-cheie, specificate în art. 11 al CE al Republicii Moldova, *Planul-cadru* pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, pentru anul de studii 2018-2019 include unele completări care definesc elementele de noutate și anume:

(1) Noua Arie curriculară *Consiliere și dezvoltare personală* include disciplina obligatorie *Dezvoltare personală*, propusă pentru implementare a câte 1 oră săptămânal, în învățământul primar, gimnazial și liceal. Disciplina se va organiza în conformitate cu prevederile *curriculumului* elaborat și construit pe baza valorificării cercetărilor din domeniul educațional și a teoriei dezvoltării personalității. Acesta este conceput în scopul dezvoltării competențelor necesare elevilor pentru autocunoaștere, autoacceptare, pentru un mod de viață sănătos și independent, în devenirea lor ca cetățeni informați, activi și integri care ar putea relaționa deschis și liber,

demonstrând responsabilitate în luarea deciziilor de carieră și dezvoltarea personală pe parcursul întregii vieți [20, p. 6].

Conform scrisorii metodice (2018-2019) disciplina **DP**:

- orientează absolvenții învățământului general obligatoriu spre formarea competențelor-cheie, incluse în curriculumul național, dar în special se referă la *competența de a învăța să înveți*, competențe *sociale și civice, acțional strategice*, de *autocunoaștere și autorealizare* și competențe *antreprenoriale* etc.;

- este concepută pentru a ajuta elevii să-și dezvolte competențele de care au nevoie pentru: a se cunoaște, a se accepta, a duce o viață sănătoasă, independentă, pentru a deveni cetățeni informați, activi, integri, a relaționa cu alții într-o atmosferă sigură, a fi responsabili în luarea deciziilor de carieră și dezvoltarea personală pe parcursul întregii vieți (p. 2).

Un **modul** al disciplinei **DP** (din 5 module) „**2. Asigurarea calității vieții**”:

- pune accent pe integritate, gestionarea eficientă a resurselor, responsabilitate pentru o dezvoltare durabilă, o bună gospodărire etc.;

- proiectează competența specifică, unitățile de competență și conținuturile recomandate pornind și de la cel de-al doilea **reper conceptual**:

**dezvoltarea durabilă* (utilizarea eficientă a resurselor: personale, sociale și a mediului de viață: aprecierea studiilor și muncii ca surse ale calității vieții; relații responsabile și respectuoase et. al.) [ibidem].

În sensul dat pot fi recomandate următoarele subiecte de lecție pentru clasa I-a:

1. „Alfabetul buneii cuviințe” (politețea, semnificația și manifestarea politeții)
2. „Bună ziua-Mulțumesc-La revedere!” (modalități de salut, contexte).
3. „Suntem persoane elegante” (vestimentația; selectarea vestimentației în diferite situații).
4. „Spun NU dezordinei!” (lucrurile personale; ordonarea lucrurilor personale; ordinea acasă și la școală)
5. „De ce învăț la școală?” (beneficiile școlarizării și a studiilor; dorința de a merge la școală și a învăța; dreptul și obligația de a învăța).

Concluzii în baza ideilor susținute de UNESCO cu referire la dezvoltarea durabilă [21, p. 7]:

- **educația este crucială în realizarea dezvoltării durabile;**

- **în vederea valorificării problemelor legate de sustenabilitate în ODDuri, se pledează pentru un proces de EDD** prin achiziționare de cunoștințe, aptitudini, valori și atitudini care să împuternicească persoanele să contribuie la dezvoltarea sustenabilă;

- **scopul EDD constă în dezvoltarea competențelor sustenabilități:**

*persoanele să reflecteze la propriile lor acțiuni, ținând seama de impacturile lor actuale și viitoare, sociale, culturale, economice și de mediu, dintr-o perspectivă locală și globală;

*să acționeze în situații complexe într-o manieră sustenabilă, care le poate cere să pornească în direcții noi și să participe la procesele sociopolitice, îndreptând societățile lor către dezvoltarea sustenabilă.

- **EDD este parte integrantă a calității educației, inerentă conceptului învățării continue**

– de la educația preșcolară la cea universitară; de la educația non-formală la cea informală – prin aspectele dezvoltării sustenabile și promovarea dezvoltării competențelor sustenabilități;

- **EDD este recunoscută explicit în ODD-uri ca parte a Țintei 4.7 a ODD pe educație**, împreună cu Educația Cetățenească Globală (GCED), pe care UNESCO o promovează ca o abordare complementară;

- **procesul de EDD** cu scop de dezvoltare a competențelor cheie necesare pentru promovarea dezvoltării sustenabile **are nevoie de o pedagogie orientată către acțiune**, transformatoare, care **susține învățarea autodirecționată, participarea și colaborarea, orientarea către probleme, inter- și transdisciplinaritatea și conexiunea dintre învățarea formală și cea informală.**

1.2.5. Modalități de educație pentru dezvoltare durabilă în școală

Conform motorului de căutare Wikipedia [16] am apelat la o sursă de specialitate complementară [22] care menționează (modelul UNESCO mondial):

- **EDD este o abordare interdisciplinară a învățării** care acoperă dimensiunile sociale, economice și de mediu integrate ale curriculumului formal și informal.

- **EDD** este o abordare pedagogică care poate ajuta personalul să asiste absolvenții care doresc să dezvolte cunoștințele și experiența abilităților pentru a contribui la o societate responsabilă din punct de vedere ecologic și etic și să urmeze o carieră care să reflecte acele valori.

- **EDD** este procesul de dotare a elevilor cu cunoștințele și înțelegerea abilităților și atributelor necesare pentru a lucra și a trăi într-un mod care protejează bunăstarea socială și economică a mediului atât în prezent, cât și pentru generațiile viitoare.

Astfel, din perspectiva dată, **modalitatea de dezvoltare durabilă în școală** (modelul UNESCO european, Carolee Buckler, 2014) vizează [23, pp. 30-31]:

- o **pedagogie interactivă** axată pe cel ce învață cu abordări care îi ajută pe elevi să pună întrebări, să analizeze, să gândească critic și să ia decizii în colaborare cu ceilalți;

- **proces de învățare participativă, gândire critică și învățare bazată pe probleme** care se dovedesc a fi deosebit de favorabile EDD. În acest context, sursa menționează că elevii care învață prin aceste metode, împreună cu conținutul dezvoltării durabile, dezvoltă o mai mare conștientizare și responsabilitate pentru lumea din jur iar cadrele didactice dețin rolul esențial în acest proces (p. 30). Sursa citată atenționează că un accent deosebit trebuie pus asupra dezvoltării competențelor profesionale a cadrelor didactice în vederea abordării ESD în materie de conținut și metode de învățare (p. 31).

Prin prisma valorificării ODD UNESCO vine cu un ghid elaborat și orientat spre **EDD** [21, p. 11]. Astfel, ghidul descrie obiectivele specifice de învățare pentru toate ODD pe domeniile:

- cognitiv ce cuprinde cunoștințele și aptitudinile de gândire necesare pentru a înțelege mai bine ODD și provocările în realizarea acestuia;

- socio-emoțional ce include aptitudini sociale care permit educaților să colaboreze, să negocieze și să comunice pentru promovarea ODD-urilor, ca și aptitudini de autoreflexie, valori, atitudini și motivații care permit educaților să se dezvolte;

- comportamental ce descrie competențele de acțiune.

Un exemplu concret, în aceeași sursă, este detaliat la O 4. „Educația de calitate” (p. 18) unde sunt propuse exemple de abordări și **metode de învățare** pentru acesta: colaborare, campanie de conștientizare, studiu de caz, proiectul, învățare bazată pe cercetare etc. [21, p. 19].

Un alt **model** de EDD în școală la nivelul de școlaritate gimnazial și liceal „**Comunitatea Prof21**” [24] valorificat în practica educațională a vizat un ansamblu de **metodele educaționale** (jocul de rol, jocul de simulare, jocul didactic, proiectul, 6 cadrane, dezbaterea în 4, jurnalul de reflecții problematizarea etc.):

- care urmăresc să dezvolte:

▪ cunoștințe din trei domenii: social, mediu și economic

▪ patru abilități de viață prioritare: gândirea critică, gândirea normativă, gândirea prospectivă, gândirea sistemică;

▪ o atitudine esențială pentru dezvoltarea durabilă: responsabilitatea socială;

- sunt selectate pe baza criteriilor specifice acestui proces: tema abordată, abilități de viață dezvoltate, grupul țintă vizat, dinamica metodei (p. 2);

- îmbină patru **principii esențiale pentru EDD: 1. Interdisciplinaritatea; 2. Pedagogia bazată pe proiect; 3. Învățarea prin cooperare; 4. Educația nonformală** (pp. 3-4)

Un model de EDD este prezentat în **Programa școlară pentru disciplina opțională EDD din România** (2015)[25]. Conținutul abordat la capitolul *Sugestii metodologice* (p. 5) vizează modul de organizare și de proiectare a activității didactice în vederea formării la elevi a competențelor prevăzute de programa școlară prin învățarea centrată pe elev, cu recomandări axate pe:

▪ **învățarea prin acțiune** (experiențială), realizarea unor **activități bazate pe sarcini concrete;**

▪ utilizarea unor strategii didactice care pun accent pe:

- exersarea capacității acționale, dezvoltarea creativității;

- alternarea formelor de activitate (individuală, pe perechi și în grupuri mici);
- abordări inter, pluri și transdisciplinare, pentru realizarea unor conexiuni cu achiziții dobândite de către elevi prin studiul altor discipline de învățământ;

▪ **utilizarea unor metode active** (studiul de caz, învățarea problematizată, învățarea prin cooperare, învățarea prin descoperire, jocul de roluri bazat pe empatie, simularea, metode de gândire critică, realizarea de portofolii, lucrul pe calculator/internet/în grupuri de lucru virtuale), **care pot contribui la realizarea unei interacțiuni pozitive și la implicarea elevilor în propria învățare.**

Am estimat că, programa dată oferă cadrelor didactice un sprijin concret în **centrarea demersului didactic pe situații de învățare**, potrivit specificului competențelor care trebuie formate, prin prezentarea unor exemple de **activități de învățare** (p. 6):

- exerciții de clarificare a înțelesului unor termeni specifici domeniului,
- exerciții de asumare, în diferite contexte, a responsabilității individuale și a responsabilității colective,
- dezbateră semnificației unor concepte specifice,
- realizarea de portofolii,
- discutarea unor cazuri preluat din viața reală,
- organizarea unui concurs pe problematica domeniului,
- studii de caz, simulare/joc de rol, analiza consecințelor pozitive și a celor negative ale stilurilor de viață ale oamenilor etc.

Un alt **model** care transpune aceeași idee de cercetare - **EDD** este reprezentat în *Ghidul metodic interdisciplinar „Educație pentru dezvoltare durabilă”* (2013) și vine cu recomandări în vederea derulării acestui **proces axat pe învățarea centrată pe elev** prin utilizarea metodologiei moderne de lucru la clasă [26]. Din perspectiva dată am desprins unele idei care esențializează potențialul formativ-dezvoltativ al strategiilor educaționale:

- lecția pleacă de la experiențele elevilor și cuprinde întrebări sau activități care să îi implice pe elevi;
- elevii sunt lăsați să aleagă singuri modul cum se informează pe o temă și cum prezintă rezultatele studiului lor;
- elevii pot beneficia de meditații, în cadrul cărora pot discuta despre preocupările lor individuale cu privire la învățare și pot cere îndrumări;
- elevilor li se dezvoltă abilitatea de a găsi informațiile la domeniul cercetării și nu li se oferă informații standardizate;
- se fac evaluări care permit elevilor să aplice informația teoretică în anumite situații din viața reală: studii de caz, simulări;
- elevii realizează descoperiri sub îndrumare și participă active la învățare;
- elevilor li se solicită să facă reflecții în etapa de încheiere a lecției pe marginea celor învățate și a modului cum au învățat, deasemenea și a modului de evaluare a succesului obținut prin metodele de învățare [26, pp. 27-28].

Concluzii. Modelele studiate și detaliate cu referire la educația pentru dezvoltarea durabilă ne-au dat posibilitate să stabilim:

- EDD este o **abordare interdisciplinară** a învățării prin dimensiunile sale integrate în curriculumul formal și nonformal.
- EDD respectă **principiile învățării centrate pe elev: 1. Interdisciplinaritatea; 2. Pedagogia bazată pe proiect; 3. Învățarea prin cooperare; 4. Educația nonformală**
- EDD pledează pentru o **pedagogie interactivă** axată pe cel ce învață.
- EDD vizează un **proces de învățare activ-participativă, gândire critică și învățare experiențială/bazată pe probleme/bazată pe sarcini concrete**
- EDD recomandă utilizarea **metodelor active care pot contribui la realizarea unei interacțiuni pozitive și la implicarea elevilor în propria învățare**
- EDD solicită cadrului didactic **centrarea demersului didactic pe situații de învățare potrivit specificului competențelor care trebuie formate.**

Bibliografie

1. Reperre metodologice de organizare a procesului educațional la disciplina școlară Dezvoltare Personală în anul de studii 2018-2019. Anexă la Ordinul MECC nr.965 din 22 iunie 2018. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/28_dezvoltare_personaa_2018-2019_final_suplinit.pdf
2. Dandara, O., Disciplina „Dezvoltare personală”, un răspuns la realitățile sociale și o provocare pentru cadrele didactice. Didactica Pro..., nr.4-5 (116-117) octombrie 2019. Disponibil la: http://dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2482/Dandara_O_Disciplina_Dezvoltare_personala.pdf?sequence=3&isAllowed=y
3. Standarde de integritate și responsabilitate socială. Recomandări privind informarea și educarea elevilor cu privire la respectarea valorilor și principiilor. Transparency International Romania, 2012. Disponibil la: <https://www.transparency.org.ro/sites/default/files/download/files/RecomandariEducatie.pdf>
4. Cerbușca, P., Suport teoretic și metodologic pentru formarea continuă a cadrelor didactice privind educația pentru integritate. Chișinău: Centru Educațional PRODIDACTICA. Clubul PAIDEIA. 2020, Disponibil la: <http://red.prodidactica.md/wp-content/uploads/sites/5/2020/12/Suport-teoretic-pentru-formarea-cadrelor-didactice-privind-educa%C8%9Bai-pentru-integritate.pdf>
5. Pâslaru, V., Educația anticorupție: concept, terminologie, strategie. Didactica Pro..., nr.2 (90) anul 2015. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/2_9_Educatia%20anticoruptie_concept%2C%20terminologie%2C%20strategie.pdf
6. Strategia Națională de Integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020. Hotărîre Nr. 56 din 30-03-2017 privind aprobarea. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=99502&lang=ro
7. Cristea, S., Educația prin și pentru valori. Didactica Pro...Nr. 1 (35), 2006. Disponibil la: http://www.prodidactica.md/revista/Revista_35.pdf
8. Cadru de referință al Curriculumului Național. Chișinău. Aprobă prin Ordinul ministerului nr. 432 din 29 mai 2017. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/cadrul_de_referinta_final_rom_tipar.pdf
9. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău, 2018, Aprobă la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_primare_site.pdf
10. Negru, E., Educație contra corupției – o altă dimensiune a devenirii unui bun cetățean. Didactica Pro..., nr.6 (112) anul 2018. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/32-35_23.pdf
18. Pâslaru, V., Educația anticorupție: concept, terminologie, strategie. Didactica Pro..., nr.2 (90) anul 2015. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/2_9_Educatia%20anticoruptie_concept%2C%20terminologie%2C%20strategie.pdf
11. Eșanu, R., Educația contra corupției – între informare și formare. Didactica Pro..., nr.2 (114) anul 2019. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-47_11.pdf
12. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, Chișinău, 2018. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_curriculum_primare_rom_5.pdf
13. Bumbu, I., Dezvoltare durabilă. Curs prelegeri. Chișinău: Tipografia UTM, 2005.
14. Dezvoltarea durabilă - o cale continuă a Republicii Moldova. **Agentia de Mediu** a Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului din RM, 2019. Disponibil la: <http://www.mediu.gov.md/ro/content/dezvoltarea-durabil%C4%83-o-cale-contin%C4%83-republicii-moldova>
15. Educația pentru dezvoltare. 17 obiective pentru a schimba lumea. Timișoara, 2015. Disponibil la: https://www.europedirect-tm.ro/brosura2015/Educatia_pentru_dezvoltare_durabila_EDIC_Timisoara.pdf
16. Educație pentru dezvoltare durabilă. Disponibil la: https://en.wikipedia.org/wiki/Education_for_sustainable_development
17. Educație pentru dezvoltare durabilă. UNESCO. Disponibil la: <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development>
18. Ghiră, V., Educația pentru dezvoltare durabilă factorul cheie al educației în secolul 21. Ghid metodic, 2014. Disponibil la: https://manageulpsslatina.files.wordpress.com/2014/12/ghira_virginia_ghid-metodic_educatie-pentru-o-dezvoltare-durabila.pdf
19. Obiectivele de Dezvoltare Durabilă. MECC. Anexă la scrisoarea nr. 07/13-682 din 02.08.2017. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/obiectivele_de_dezvoltare_durabila.pdf

20. Planul-Cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2018-2019 ME CC al RM. Chișinău, 2018. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/plan-cadru-2018-19_rom_rus_final_1.pdf

21. Educație pentru obiectivele dezvoltării durabile: Obiective de învățare. UNESCO, 2017. Disponibil la: <https://www.edu.ro/sites/default/files/manual%20UNESCO%20-%20Educatie%20pentru%20Obiectivele%20de%20Dezvoltare%20Durabila.pdf>

22. Educație pentru dezvoltare durabilă. Disponibil la: <https://www.advance-he.ac.uk/knowledge-hub/education-sustainable-development-0>

23. Carolee Buckler and Heather Creech. Shaping the Future We Want. UN Decade of Education for Sustainable Development (2005-2014). FINAL REPORT. Disponibil la: https://unesdoc.unesco.org/in/documentViewer.xhtml?v=2.1.196&id=p::usmarcdef_0000230171&file=/in/rest/annotationSVC/DownloadWatermarkedAttachment/attach_import_549f1338-12bb-40ae-8b8d-652738511c4a%3F%3D230171eng.pdf&locale=ru&multi=true&ark=/ark:/48223/pf0000230171/PDF/230171eng.pdf#%5B%7B%22num%22%3A58%2C%22gen%22%3A0%7D%2C%7B%22name%22%3A%22XYZ%22%7D%2Cnull%2Cnull%2C0%5D

24. Pălăduș, A.M. (coord.), Culegere de metode de educație pentru dezvoltarea durabilă ghid pentru profesori și formatori. București, 2015. Disponibil la: https://prof21.ro/assets/files/folder_demo/CULEGERE%20DE%20METODE%20EDD.pdf

25. Programa școlară pentru disciplina opțională „Educație pentru dezvoltare” (curriculum la decizia școlii pentru liceu) Ministerul Educației și Cercetării Științifice RO. Anexa nr. 3 la ordinul nr. 3542/27.03.2015. Disponibil la: https://media.hotnews.ro/media_server1/document-2015-05-4-20072511-0-eduatie-pentru-dezvoltare-liceu.pdf

26. Ghid metodic interdisciplinar „Educație pentru dezvoltare durabilă”. E-Formare. Competențe integrate pentru societatea cunoașterii. Fondul Social European Romania. 2013. Disponibil la: <https://www.edums.ro/resurseeducationale/files/liceal/tehnologii/Ghid%20-%20Educatie%20pentru%20%20%20dezvoltare%20durabila.pdf>

1.3. MODULUL 3. „MODUL DE VIAȚĂ SĂNĂTOS”

1.3.1 *Conceptul de educație pentru sănătate - abordare psihopedagogică*

Sursele de specialitate (F. Nietzsche, M. Weber, A. Adler, T. W. Adorno, C. Cockerham, C. Zamfir, B. Voicu, M. Vasile) stabilesc că, **stilul de viață sănătos** vizează un **set de atitudini și comportamente** pe care o persoană le adoptă și care au un impact pozitiv sau negativ asupra propriei sănătăți (bine fizic, mental și social) formate prin programe educaționale și recreaționale - **educația pentru un stil de viață sănătos**.

Din perspectivă dată, procesul de **educație pentru un stil de viață sănătos**, prin programele educaționale și recreaționale cu obiective specific:

- *informarea* privind comportamentele de protecție și de risc;
- *informarea* privind consecințele sociale și de sănătate, de scurtă și de lungă durată ale unui stil de viață nesănătos;
- *formarea* unor valori și atitudini pozitive, de acceptare a unui stil de viață sănătos și de respingere a comportamentelor de risc etc. va contribui la formarea/dezvoltarea competențelor și stilul de viață sănătos al omului/copilului.

Literatura de specialitate interpretează conceptul de educație pentru sănătate prin prisma a două abordări:

1. Abordarea specialiștilor din sănătate: instrument de acțiune specific promovării sănătății prin trei sfere de activitate care se intersectează: ▪educația pentru sănătate, ▪prevenția sănătății, ▪protejarea sănătății.

M. Bajag, L. Fondafan, K. Frank (2001), P. Abraham, D. Nicolaescu (2006) menționează că **educația pentru sănătate**:

- presupune formarea și dezvoltarea în rândul populației, începând de la cea mai fragedă vârstă, a unei concepții și a unor comportamente pozitive, echilibrate în scopul consolidării sănătății, dezvoltării armonioase și fortificării organismului; adaptării lui la condițiile mediului natural și social iar de aici;
- confirmă faptul că politicile de promovare a modului sănătos de viață ca cop a educației pentru sănătate, trebuie să fie axate pe îndeplinirea a *trei funcții de bază*:

▪ *funcția sanogenă* - informarea individului despre optimizarea sănătății individuale și publice, pentru a atinge idealul de sănătate; se adresează populației, indiferent de vârstă și constituie o parte integrantă a medicinei omului sănătos;

▪ *funcția preventivă* - atingerea obiectivelor primare, secundare și terțiare în ceea ce privește prevenirea îmbolnăvirii;

▪ *funcția curativă* - tratarea maladiilor umane și orientarea individului spre respectarea unui mod sănătos de viață.

2. **Abordarea psihopedagogică** care se atestă în a doua jumătate a sec. XX prin conceptual pedagogic – Noile Educații. Conceptul „Noile Educații” conform UNESCO justifică noi conținuturi educaționale raportate la problemele societății: educația ecologică / educația relativă la mediu; educația pentru schimbare și dezvoltare; educația pentru tehnologie și progres; educația pentru mas-media; educația pentru pace și cooperare; educația pentru democrație; educația pentru toleranță; **educația sanitară sau pentru sănătate.**

În sensul dat *educația pentru sănătate* formează un feed-back activ în raport de interdependență și complementaritate cu aceste conținuturi generale ale educației realizate în cadrul societății, familiei și școlii promovând un caracter deschis și dinamic, necesitând acțiuni de perfecționare continuă, o axare pe *caracterul prospectiv și sistemic* al acesteia [1]. În acest sens educația pentru sănătate încorporează: *educația nutrițională și sexuală, educația pentru o medicamentație judicioasă și pentru valorificarea informației terapeutice* (C. Cucuș (2006), M. Călin (2003), S. Cristea (2003), Bontaș I. (2008), et. al.) prin *obiective acționale practice de formare și dezvoltare* a unor parametri de natură:

- fizică (formă, forță, rezistență, dinamism, echilibru în funcționarea sistemelor organismului);

- psihică (mentalul, emoționalul, încrederea în sine, autoactualizarea etc.);

- socială (eticul, vocația / profesia, îndeplinirea rolurilor sociale etc.).

Astfel, generalizând, putem stabili: *educația pentru sănătate* proces educațional de *transmitere* și însușire a *informațiilor care asigură baza cognitivă și praxiologică a deciziilor și a acțiunilor referitoare la sănătate*, la *formarea unor atitudini ca fundament pentru o conduită axată pe un mod sănătos de viață*, cu condiția valorificării interconexe și eficiente a celorlalte deziderate ale noilor educații.

La nivelul școlii **educația pentru sănătate** [2, p. 93] reprezintă una dintre principalele **căi de promovare a cunoștințelor corecte privind diferite aspecte ale sănătății** și totodată, de **formare a atitudinilor și deprinderilor indispensabile unui comportament responsabil și sănătos**. După L. Ceobanu (2013) procesul de educație pentru sănătate în valorificare praxiologică va respecta trei **principii**:

1. *principiul priorității*: cu cât intervenția în „cariera sănătății” este mai timpurie, cu atât educația pentru sănătate va fi mai eficace;

2. *principiul specificității și autorității*, opinia celor cu autoritate legitimă este mai credibilă, mai cu seama dacă aceștia constituie un exemplu elocvent de comportament sanogenic;

3. *principiul integrării educației pentru sănătate în obiectivele politicii social-sanitare a statului* unde educația pentru sănătate trebuie să fie strâns legată de condițiile concrete ale societății și să fie compatibilă cu statutul social-economic și cultural al acesteia, precum și cu progresele înregistrate în domeniul științelor medicale. [ibidem, p. 95]

În acest sens autoarea estimează și **cerințele educației pentru sănătate**: largă accesibilitate; orientare (spre prevenție) profilactică; participare activă a populației la apărarea propriei sănătăți; caracter optimist; să fie convingătoare; exprimare accesibilă; caracter științific; tematică adecvată.

După V. Zepca, I. Bahnarel, C. Petrescu (2012) sunt un șir de **elemente ce trebuie să conțină un programul școlar de educație pentru sănătate**: ambianța școlară sănătoasă, curată și sigură; educația fizică/cultura fizică; igiena personală et. al. (detalii în anexa 2) [3, p.14].

Iar după M. Bajag, L. Fondafan, K. Frank (2001) în funcție de componentele conceptului de sănătate educațională, se **diferențiază următoarele obiective a educației pentru sănătate**:

1. *Informarea și autoinformarea educaților în legătură cu tipurile de sănătate* (somatică, mintală, fiziologică, intelectuală, afectivă, psihică, comportamentală).

2. *Dezvoltarea la educați a structurilor psihice de prelucrare a informațiilor cu privire la tipurile de sănătate*, a capacității de auto-analiză a stării proprii de sănătate, cu scopul orientării corecte către medic, în cazul constatării unei anumite probleme medicale sau legăturii acesteia cu educația.

3. *Antrenarea stărilor afective susținerii și dezvoltării sănătății* (grija față de propria sănătate, încrederea în puterea de vindecare a specialiștilor etc.).

4. *Angajarea în procesul de dobândire, menținere și dezvoltare a sănătății proprii și a celor apropiați lor* prin formarea deprinderilor, priceperilor și a abilităților minime, de autoîngrijire sau de îngrijire a celor apropiați [4, p. 8].

Un **exemplu de program școlar de educație pentru sănătate** în RM a fost *curriculumul opțional pentru învățământul primar* (clasele I-IV) elaborat de ME (2015). Ca document normativ, pentru realizarea procesului educațional la *disciplina opțională* „Educația pentru sănătate” în clasele I- IV, curriculumul are ca prioritate *formarea unor abilități de viață sănătoasă la elevi – viitori cetățeni civilizați ai statului* [25, p. 4] *axat pe 3 niveluri*.

1. *informarea copiilor* cu cunoștințe, noțiuni, idei din domeniul sănătății (sarcină teoretică cu funcție cognitive de formare a reprezentărilor teoretice igienico-sanitare, a bazei cognitive necesare înțelegerii științifice a măsurilor de apărare și promovare a sănătății).

2. *formarea unei poziții afectiv - emoțională* a individului, dirijarea sa afectivă - pozitivă spre acceptarea fenomenelor și faptelor educativ – sanitare (treaptă esențială în calea spre practică, prin crearea unor sentimente și emoții pozitive, adoptarea cunoștințelor teoretice și transpunerii lor în viață).

3. *formarea deprinderilor, obișnuințelor și capacității de acțiune practică sanitară*, a voinței de a acționa în folosul propriei sănătăți și a sănătății colectivului - formarea unei concepții, a unui comportament, stil de viață sănătos.

Acestă disciplină are la bază formarea următoarelor *competențe generale* (CG în continuare):

1. Receptarea termenilor specifici educației pentru sănătate

2. Adoptarea unui comportament și a atitudinii responsabile de protejare a sănătății personale și a mediului natural, social.

3. Elaborarea strategiilor de rezolvare a anumitor situații problemă privind sănătatea, mediul.

În direcția cercetată de noi la clasa a III-a se propun diverse conținuturi care duc la dezvoltarea competențelor susnumite. De exemplu pentru:

CG 1 în atingerea *competențelor specifice* (CS): 1.1. Descrierea beneficiilor alimentației sănătoase, activității fizice, odihnei pentru sănătatea omului. 1.2. Formularea opiniei referitoare la sănătatea personală, a mediului. 1.3. Compararea diverselor comportamente în situații cotidiene în baza normelor de igienă/valori morale. 1.4. Utilizarea corectă a noțiunilor privind calitatea produselor alimentare, a proceselor din mediul înconjurător. 1.5. Identificarea unor tipuri de boli și pericole pentru sănătate și securitatea omului, folosind un limbaj simplu se propun următoarele conținuturi:

1. Micul meu univers (Formula succesului. Recompense și satisfacții. Egalitatea gender. Controlul emoțiilor și dirijarea lor).

2. Activitate și odihnă (Să învățăm rapid și eficient. Modalități de diminuare a oboselii. Activități culturale-relaxare și utilitate).

3. Noțiuni elementare de anatomie și fiziologie (Organismul un tot unitar. Dezvoltarea musculară la vârsta școlarului mic. O ținută frumoasă. Căderea organismului).

4. Igiena personală (Autonomie personală în activitățile de igienă. De ce trebuie să ne vaccinăm? Obiecte, produse de întreținere a igienei, folosirea lor rațională. Gripa și virozele respiratorii. Cauzele, prevenirea gripei. Proiect Curat și aranjat sunt pe placul meu și al tuturor).

5. Sănătatea alimentației (Hrana și accesibilitatea ei. Influența alimentelor de origine vegetală. Influența alimentelor de origine animală. Boli cauzate de alimentație. Regimul alimentar este oglinda ta [5, p. 7].

Actualmente, la nivelul curriculumului pentru învățământul primar [6] educația pentru sănătate prefigurează competențele transdisciplinare, la acest nivel de școlaritate, circumscrise de „Profilul de formare al absolventului claselor primare” prin cele 4 atribute:

1. *persoanele cu încredere* în propriile forțe (ex. pot distinge între bine și rău, între corect și greșit) [ibidem, p. 12];

2. *persoanele deschise* pentru învățare pe parcursul întregii vieți (ex. manifestă curiozitate pentru a afla lucruri noi) [ibidem, p. 13];

3. *persoanele active, proactive, productive, creative și inovatoare* (ex. cunosc și aplică reguli ale unui mod de viață sănătos) [ibidem, p. 13];

4. *persoanele angajate civic și responsabile* (ex. cunosc drepturile fundamentale ale copilului și responsabilitățile asociate fiecărui drept) [ibidem, p. 13];

Ambele exemple valorifică respectarea *Convenției cu privire la Drepturile Copilului* ratificate de statul RM și anume:

**Dreptul la educație* art. 28 „Educația” [7, p. 216]: dreptul la educație, dreptul de a merge la școală; dreptul de a alege școala și profilul clasei; metode de educație folosite trebuie să facă elevul să se simtă liber, bine și să nu dăuneze stării psihologice și fiziologice.

**Dreptul la sănătate* art. 24 „Sănătatea și serviciile sanitare” [ibidem, p. 5; p. 10; p. 215]: la o îngrijire medicală gratuită și cât mai bună, la alimentație corectă, la apă curată, la un mediu ambiant curat; are dreptul la o informare care îl va ajuta să-și păstrezi sănătatea; are dreptul să ceară ajutorul unui medic atunci când ai nevoie.

Concluzii :

1. **Educația pentru sănătate** (fenomen, proces și valoare umană) - un **deziderat al noilor educații**, una din valorile importante și elemente esențiale care trebuie să se regăsească în politicile și strategiile de educație a populației promovate de guvernele statelor din întreaga lume; respectarea *Convenției cu privire la Drepturile Copilului*.

2. **Educația pentru sănătate** a populației - **obiectiv major al politicilor de ocrotire a sănătății naționale**, sarcină de bază în domeniul autoeducației și educației permanente; dezvoltarea activităților medicale preventive și sporirea nivelului de cultură sanitară a populației **prin programe de cultivare a unui mod sănătos de viață**.

3. **Scopul educației pentru sănătate - prevenirea comportamentului de sănătate negativ și promovarea comportamentului de sănătate pozitiv**.

4. **Obiectivele educației pentru sănătate:**

1. *Informarea și autoinformarea subiecților educaționali în legătură cu tipurile de sănătate*.

2. *Dezvoltarea la subiecții educaționali a structurilor psihice de prelucrare a informațiilor* cu privire la aceste tipuri de sănătate, a capacității de auto-analiză a stării proprii de sănătate.

3. *Antrenarea stărilor afective susținerii și dezvoltării sănătății*: grija față de propria sănătate, încrederea în puterea de vindecare a specialiștilor etc.

4. *Angajarea în procesul de dobândire, menținere și dezvoltare a sănătății proprii și a celor apropiați lor*: formarea deprinderilor, priceperilor și a abilităților minime, de autoîngrijire sau de îngrijire a celor apropiați.

5. **Componentele educației pentru sănătate: cunoștințele, concepțiile, opiniile, atitudinile și practicile** populației școlare în domeniul sănătății.

6. **Elemente unui program școlar de educație pentru sănătate**: ambianța școlară sănătoasă, curată și sigură; educația fizică/cultura fizică; igiena personală et. al.

1.3.2. Valorificarea educației pentru sănătate la disciplina școlară

„Dezvoltarea personală” în clasele primare

Un alt exemplu de program școlar viabil de educație pentru sănătate în RM la nivelul primar de învățământ este **Curriculumul Național** (2018), abordat anterior în subcapitolul precedent, **prin sistemul de conținut cu aria curriculară „Consiliere și dezvoltare personală” disciplina de studii DP** [6, p. 14]:

- **competența specifică 3**. „Adoptarea modului de viață sănătos în context variate, demonstrând interes și implicare în activități de menținere a sănătății proprii și a celor din jur”;

- **unitatea de conținut 3.** Modulul „Modul sănătos de viață” [ibidem, p. 179].
- Conform scrisorii metodice (2018-2019) [8, p. 3] **Modulul 3** „Modul sănătos de viață”:
- **îi ghidează pe elevi** în aspecte ce țin de sănătatea fizică, emoțională, alimentația sănătoasă, contracararea viciilor: drogarea, alcoolul, fumatul, influențe negative de diferit gen etc.;
- **pune accent** pe sănătatea fizică și emoțională a persoanei, apreciate fiind drept condiții prioritare ale dezvoltării personale;
- **se bazează** pe conceptele:
 - Alimentația. Corectitudinea alimentației: îmbinarea alimentelor, frecvența, cantitatea;
 - Prevenirea intoxicațiilor; dauna utilizării unor produse;
 - Vestimentația corectă, moda și sănătatea;
 - Igiena personală;
 - Efortul fizic și mintal, activitățile, odihna corectă, sportul;
 - Particularitățile dezvoltării fiziologice și emoționale în perioada copilăriei, preadolescenței și adolescenței;
 - Relațiile sexuale și bolile sexual transmisibile;
 - Dauna și prevenirea utilizării drogurilor, alcoolului și altor substanțe nocive.

În acest sens, Scrisoarea atenționează că, **procesul didactic** la disciplina DP **Modulul 3** va adopta o **manieră conformată la particularitățile de vârstă ale elevilor** astfel formând la elevi o cultură a sănătății, atitudinea grijulie și responsabilă față de sănătatea proprie și a celorlalți.

O. Dandara (2019) menționează că modulul dat este unul **integrat** din considerentul că, școala este locul unde omul se pregătește de viață **prin bagajul de achiziții căpătate** într-un mod **constructiv și valorificate spre binele personal în edificarea personalității:**

- *sănătatea mintală, emoțională și fizică, asigurată prin: alimentație sănătoasă, dozarea corectă a efortului fizic și intelectual,*
- *procesele fiziologice caracteristice vârstei,*
- *contracararea viciilor, păstrarea și consolidarea imunității,*
- *prevenirea efectelor negative ale influenței mediului,*
- *utilizarea rațională și corectă a resurselor de sănătate (aerul, apa, mediul natural în general etc.),*
- *influența tehnologiilor moderne asupra sănătății* [9, p. 11].

Actualul Ghid (2018) în cap. 1. „Repere conceptuale” la DP **clarifică caracterul integrator** specific dezvoltării competențelor prin abordare modular și stabilește că acest demers este aplicat atât în cadrul fiecărui modul, între cele cinci module cu utilizarea achizițiilor din cadrul altor discipline cât și prin valorificarea experienței din mediul de viață al elevului. Astfel, pentru modulul 3 este propusă o detaliere a caracterului integrator al abordării modulare la disciplina DP [10, p. 229 - 231].

De asemenea, autoarea subliniază faptul că acest **bagaj de achiziții** se va **forma/dezvolta din perspectiva particularităților de vârstă și a experienței de viață** acumulată de elevi, iar **abilitățile** de adoptare a **modului sănătos de viață** vor fi formate prin:

- prezentarea/explicarea termenilor, conceptelor, proceselor, fenomenelor;
- exersarea unor abilități practice, utilizabile în viața de zi cu zi;
- cultivarea unor atitudini privind modul de viață sănătos care au menirea de a consolida acest comportament pe parcursul vieții și de a-l transforma într-un credo al existenței [ibidem].

În acest sens W. Weidinger (2020) menționează că, aceste conținuturi de învățare la un modul curricular, în dezvoltarea abilităților de viață la elevi prefigurează fațeta **curriculumului concentric** [11, p. 5]: *conținut nou – repetare – performanță – dificultate*. Curriculumul concentric la DP elucidează maniera integrată în dezvoltarea abilităților de viață la elevi prin toate disciplinele școlare legate de conținuturile de învățare relevante pentru elevi în stadiul psihofizic de dezvoltare și repetate din an în an la un nivel mai complex. Astfel, fațeta curriculumului concentric la disciplina DP, care conține idei, principii și valori, capătă importanță atât pentru elevi în măsura maturizării lor cât și pentru societate și în așa mod valorificând paradigma învățării pe tot parcursul vieții [11, p. 6]. Pentru detalii în tabelul de mai jos se elucidează fațeta curriculumului concentric

la disciplina DP Modulul 3 „Modul sănătos de viață” raportat la actualul ghid [6, p. 181, pp. 185-186, p. 190, pp. 194-195]:

Clasa	Unități de competențe	Unități de conținut
I	<p>3.1. Descrierea regulilor de igienă personală și alimentație corectă în condiții cotidiene.</p> <p>3.2. Programarea regimului zilei, în baza recomandărilor.</p> <p>3.3. Aprecierea rolului activităților fizice și al odihnei în menținerea sănătății.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Regimul zilei unui elev din clasa I. • Noțiunile elementare de igienă personală. Igiena cavității bucale, igiena mâinilor și a unghiilor, igiena corpului. • Reguli de igienă personală: la școală, acasă, în locuri publice. • Sănătatea elevului. Timp de activitate și odihnă pentru menținerea sănătății. • Regimul de alimentație a elevului.
II	<p>3.1. Recunoașterea alimentelor utile/dăunătoare sănătății și produselor periculoase, în baza unor caracteristici oferite.</p> <p>3.2. Aplicarea regulilor de igienă personală pentru menținerea sănătății proprii.</p> <p>3.3. Aprecierea diversificării activităților zilnice, prin alternarea activităților de învățare, odihnei și sportului.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitățile elevului pe parcursul zilei. Alternarea activităților de învățare, odihnă, sport pentru menținerea sănătății. • Regulile de igienă în situații cotidiene. Boli cauzate de lipsa igienei. Alimentele și sănătatea elevului. Alimente utile sănătății elevului. Alimente care pot provoca probleme de sănătate. • Produsele periculoase. Produse din spațiul casnic, școlar și public dăunătoare sănătății copilului.
III	<p>3.1. Descrierea beneficiilor respectării igienei personale, a alimentației echilibrate, activității fizice, odihnei pentru sănătatea omului.</p> <p>3.2. Evaluarea produselor alimentare, utilizate în alimentație.</p> <p>3.3. Aprecierea echilibrului dintre activitățile de învățare și odihnă activă.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Igiena personală. Menținerea sănătății și prevenirea îmbolnăvirii. Modalități de realizare corectă a acțiunilor igienice. • Alimentația. Beneficiile alimentației echilibrată asupra sănătății elevului. • Învățarea și odihna activă. Posibilități și limite ale activității de învățare. Particularități de vârstă și forme de odihnă activă. • Sportul și sănătatea. Genuri de sport. Influența asupra dezvoltării organismului. Activități sportive preferate.
IV	<p>1. Descrierea modificărilor corporale în pubertate, în dependență de particularitățile de gen.</p> <p>3.2. Compararea diverselor surse de informare despre modul de viață sănătos.</p> <p>3.3. Aprecierea importanței dozării echilibrate a efortului fizic și mental, în dependență de particularitățile de vârstă.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Surse de informare despre un mod de viață sănătos. Exemple în familie și comunitate. Campanii mass-media. Acțiuni de promovare. Modificările corporale la pubertate. Modificări fiziologice, stări emoționale, particularități de gen. • Efortul fizic și mental. Echilibrul dintre activitățile fizice și mintale. Reguli și recomandări de prevenire a oboselii mentale. Modalități de diminuare a oboselii fizice și mentale. • Munca și drepturile copiilor în raport cu sănătatea. Prevenirea exploatării copilului prin muncă fizică. • Regimul alimentar sănătos. Combinația alimentelor și impactul asupra sănătății

În sensul valorificării procesului de educație pentru sănătate la disciplina DP în clasele primare Modulul 3 „Modul sănătos de viață” cadrul didactic trebuie să dispună de un bagaj de competențe profesionale. **Standardele de competență profesională** (cerințele de bază pe care trebuie să le demonstreze cadrul didactic, mereu deschis și motivat spre dezvoltare profesională și atingerea de performanțe superioare) ale cadrelor didactice (2018) **stipulează** [12] **la**:

♦ **Domeniul de competență 1. PROIECTAREA DIDACTICĂ** *standardul* „Cadrul didactic proiectează demersul educațional din perspectiva teoriei curriculare” *indicatorul 1.1.* „Proiectează demersul didactic în conformitate cu rigorile cadrului curricular al disciplinei” *descriptorul 1.1.5.* „Include perspectiva inter și transdisciplinarității în proiectarea didactică”.

♦ **Domeniul de competență 2. MEDIUL DE ÎNVĂȚARE** *standardul* „Cadrul didactic asigură un mediu de învățare dezvoltativ” *indicatorul 2.1.* „Creează un climat relațional de încredere, solidaritate și respect, bazat pe principiile echității și ale toleranței” *descriptorii 2.1.1.* „Aplică prevederile cadrului legal în vigoare privind securitatea vieții și sănătății copiilor, prevenirea și raportarea abuzului față de copii”; *2.1.4.* „Asigură dezvoltarea unor relații de colaborare deschise și oneste între toți subiecții educaționali”.

♦ **Domeniul de competență 3. PROCESUL EDUCAȚIONAL** *standardul* „Cadrul didactic asigură realizarea procesului educațional de calitate” *indicatorii:*

- **3.1.** „Gestionează procesul educațional la clasă”; *descriptorii: 3.1.1.* „Creează situații de învățare care stimulează formarea și dezvoltarea competențelor”; *3.1.2.* „Aplică eficient strategii și tehnologii didactice interactive, cooperante și socializante, asigurând conexiunile necesare”;

- **3.2.** „Demonstrează o comunicare didactică eficientă” *descriptorul 3.2.3.* „Dezvoltă abilități de comunicare a copiilor/elevilor pentru integrarea socială a acestora”.

- **3.3.** „Stimulează motivația, autonomia și responsabilizarea subiecților pentru propria învățare” *descriptorul 3.3.1.* Aplică strategii și creează situații de motivare a copiilor/elevilor, orientate spre atingerea performanțelor.

- **3.5.** „Evaluează și oferă conexiuni inverse în vederea sporirii performanțelor” *descriptorul 3.5.1.* „Diversifică metodele și instrumentele de evaluare inițială, formativă și sumativă pentru monitorizarea și evaluarea procesului de formare a abilităților și dezvoltare a competențelor”.

♦ **Domeniul de competență 5. PARTENERIATE EDUCAȚIONALE** *standardul* „Cadrul didactic asigură relații de colaborare și respect cu familia și comunitatea, dezvoltând parteneriate” *indicatorii:*

- **5.1.** „Comunică în mod curent cu membrii familiei/reprezentanții legali despre activitatea și progresul subiecților educaționali” *descriptorul 5.1.3.* „Colaborează cu personalul didactic, nedidactic și auxiliar în dependență de necesitățile procesului educațional”.

- **5.2.** „Antrenează membrii familiei și ai comunității în eficientizarea procesului educațional” *descriptorii 5.2.1.* „Motivează implicarea părinților și a membrilor comunității, menite să sporească calitatea educației la nivel de clasă sau instituție”; *5.2.3.* „Organizează evenimente interactive cu elevii, părinții și membrii comunității în funcție de interesul, capacitățile și cultura acestora, menite să consolideze relația între școală și comunitatea locală și să eficientizeze procesul educațional”.

1.3.3. Prevederi normativ-reglatorii naționale de promovare a modului de viață sănătos la nivelul primar de învățământ în contextul epidemiologic de COVID-19

Actualmente în contextul situației epidemiologice cu COVID-19 în vederea promovării modului de viață sănătos din perspectiva respectării *Convenției cu privire la Drepturile Copilului* statul RM la nivel de Guvern MECC a elaborat o serie de acte normative-reglatorii și sugestii aplicative cu privire la prevenirea Coronavirusului de tip nou [13].

Actele normative și sugestiile aplicative sunt adresate organelor de specialitate în domeniul învățământului, conducătorilor instituțiilor de învățământ publice și private, cadrelor didactice, părinților și elevilor.

Din luna martie (2020) când a fost instaurată situația de pandemie ME CC a emis **9 Circulare** prin prisma cărora se solicită: **intensificarea măsurilor de profilaxie epidemiologică și depistarea precoce a persoanelor suspecte la infecție** prin:

- monitorizarea zilnică a situației (elevi și angajați);
- informarea elevilor, angajaților și părinților de măsurile de prevenire a infecției și acțiunile care urmează să fie întreprinse în cazul apariției simptomelor clinice de infecție;
- anularea manifestărilor în instituții;
- interzicerea persoanelor străine;

- modalități de recuperare a orelor;
- modalități de a propune elevilor utilizarea eficientă a timpului;
- igienizarea spațiilor;
- informarea părinților despre evitarea expunerii elevilor în spațiile aglomerate și nepărsire, pe cât de posibil, a domiciliului;
- revizuirea programelor de lucru;
- suspendarea procesului de studii;
- organizarea activităților didactice online;
- organizarea procesului educațional extrașcolar conform reperelor metodologice etc.

Tot din luna martie au fost emise **ordine cu reglementări și metodologii în contextul demarării procesului educațional în situație epidemiologică de COVID-19:**

- Metodologia privind continuarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal [14].
- Reglementări speciale privind organizarea anului de studii 2020-2021, în contextul epidemiologic de COVID – 19 pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial [15].
- Repere metodologice privind securitatea și siguranța online a elevilor în procesul educațional la distanță pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial, liceal în anul de studii 2020-2021 [16].
- Repere metodologice privind organizarea procesului educațional în condițiile învățării mixte în contextul epidemiologic de COVID-19, pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal, 2020 [17].
- Repere metodologice privind organizarea procesului educațional în învățământul primar în anul de studii 2020-2021 [18].

Astfel, acestea au fost supuse studiului și analizei cu respectarea criteriilor stabilite de noi:

- *sănătate, sănătate emoțională și fizică, pericole de sănătate, protejarea copiilor,*
- *normative sanitaro-igienice în contextul COVID-19, respectarea, protecția și asigurarea drepturilor copilului la educația de calitate,*
- *securitatea și siguranța elevilor în procesul educațional la distanță (online, siguranța online, violența online, abuz online asupra copiilor, securitate online),*
- *comportament responsabil în mediul virtual, starea de bine, climat intelectual și psiho-emoțional .*

„**Metodologia privind continuarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal**” (19.03.2020) [19, p. 4]:

- stabilește modul de continuare a procesului educațional în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal, când prezența fizică a elevilor în sălile de clasă este imposibilă/resprieționată;
- are scopul de a reglementa acțiunile manageriale și didactice privind organizarea și desfășurarea învățământului la distanță în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal.

În vederea menținerii **sănătății emoționale și fizice** la elevi Metodologia în cap. 1.3. „Proceduri de securitate online” (p. 6) eșalonează:

- tehnicile sigure de căutare și procedurile de apelare la serviciile specializate pe care trebuie să le cunoască cadrele didactice și părinții în evitarea posibilelor **pericole**;
- programele de filtrare a conținutului web și cele de control parental ca măsură complementară pentru **protejarea copiilor** în timpul utilizării internetului și controlul activității acestora.

În acapitolul II „Managementul învățământului la distanță” (pp. 6-9) se etalează atribuții cu referire: la (2.3.) personalul de conducere (pp. 7-8); la (2.4.) personalul didactic (pp. 8); la (2.5.) diriginți (pp. 8-9); la (2.6.) părinți (p 9).

În capitolul III „Desfășurarea procesului educațional la distanță” (pp. 9-11) prin prisma prevederilor generale (pp. 9-10) se detaliază acțiunile cadrului didactic (3.2.) cu referire la:

- proiectarea demersului educațional la distanță din perspectiva teoriei curriculare;

- realizarea rolurilor de catre cadrul didactic la realizarea la distanță a procesului calitativ de predare-învățare-evaluare;
- valorificarea modalităților de abordare a elevului ca subiect al educației în procesul educațional la distanță.

Reglementări speciale privind organizarea anului de studii 2020-2021, în contextul epidemiologic de COVID – 19 pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial (19.08.2020) în dispoziții generale stabilesc obligațiile/acțiunile organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, cadrelor de conducere și didactice din instituțiile de învățământ (p. 2) [15].

Capitolul 3 „Obligațiile Reglementărilor speciale în învățământul general” prevede la:

- O.3.2. „de a reglementa organizarea procesului asigurând respectarea *normativelor sanitaro-igienice în contextul COVID-19* aprobate de MSMPS”;
- O. 3.3. „de a mobiliza comunitatea educațională pentru *respectarea, protecția și asigurarea drepturilor copilului la educația de calitate*”.

În capitolul I „Managementul organizării” sunt detaliate diverse atribuții și obligații astfel, studiind și analizând:

- (5) atribuțiile conducătorului instituțiilor de învățământ (p. 3): 5.1.; 5.2.; 5.3.;
- (6) obligațiile cadrului didactic (pp. 5-6): 6.1-6.14.;
- (7) obligațiile dirigintei la clasă (pp. 6-7): 7.1.-7.6.

În Anexe sunt detaliate cele 7 **Modele** pentru organizarea procesului educațional în anul 2020-2021 în context epidemiologic COVID-19.

Reperete metodologice privind securitatea și siguranța online a elevilor în procesul educațional la distanță pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial, liceal în anul de studii 2020-2021 (06.10.2020) stabilesc modul de implicare a personalului didactic și de conducere pentru a asigura *securitatea și siguranța elevilor în procesul educațional la distanță, inclusiv online* (p.1) [16].

În *Preliminarii* sunt eșalonate noțiunile de bază: siguranța online, violența online, abuz online asupra copiilor, securitate online (pp. 1-2). La capitolul „Formarea atitudinilor și deprinderilor de comportament responsabil în mediul virtual” sunt detaliate acțiunile (p. 2):

- la nivel instituțional în plan normativ-legislativ astfel respecând Planul-cadru 2020-2021 și în plan de activitate extracurriculară;
- la nivelul cadrelor didactice care vor forma la elevi atitudini și deprinderi de comportament responsabil online în aspect disciplinar;
- la nivelul formării la elevi a comportamentelor sigure în mediul online în contextual formării competențelor;
- la nivelul dirigintei (pp. 3-4) orientate către:
 - lucrul cu părinții; monitorizarea comportamentelor elevilor în timpul activităților școlare și extrașcolare în mediul virtual;
 - observarea sistematică a bunăstării copilului online; evaluarea, planificarea și realizarea intervenției primare;
 - proiectarea activităților despre siguranța online; desfășurarea activităților didactice la distanță, inclusive online prin intermediul unei/mai multor platforme web.

În capitolul II sunt stipulate indicații și recomandări cadrelor didactice cu referire la punerea, la dispoziția copiilor, a informațiilor și a instrumentelor pentru a raporta cazurile de violență online din partea semenilor și din partea adulților (pp. 4-6).

În capitolul IV (p. 7) sunt stipulate:

- acțiunile conducătorului instituției pentru a asigura accesul securizat al copiilor la platformele și instrumentele web utilizate în procesul educațional la distanță;
- acțiunile cadrului didactic pentru a limita vulnerabilitățile de Securitate pentru activitatea online și a diminua din riscurile de siguranță și Securitate pentru copii, în procesul educațional la distanță.

Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional în condițiile învățării mixte în contextul epidemiologic de COVID-19, pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal (13.10.2020) - document de tip reglator care are scopul de a reglementa acțiunile manageriale și didactice privind implementarea învățării mixte ca răspuns la necesitatea depășirii riscului de răspândire a virusului SARS-CoV-2 [17].

La nivelul *obiectivelor* urmărite prin prezentul document am estimat obiectivul direct tangențial cu tema cercetată - sprijinirea dezvoltării culturii organizaționale a instituției școlare în vederea stării de bine a comunităților de învățare în condițiile învățării mixte (p. 4)

În cap. 1.4. „Securitatea și siguranța online a elevilor în condițiile învățării mixte” se etalează prioritățile personalului didactic și de conducere:

- formarea atitudinilor și deprinderilor de comportament responsabil în mediul virtual;
- punerea la dispoziția copiilor a unor informații, mijloace și instrumente pentru a raporta cazurile de violență online din partea semenilor și din partea adulților;
- securizarea accesului copiilor la platformele și instrumentele web utilizate în procesul educațional la distanță (p. 7).

În cap. 1.5. „Construirea comunităților de învățare în condițiile învățării mixte” se clarifică:
- aspectul stării de bine la elevi, cadre didactice și părinți ca o condiție pentru funcționarea eficientă a comunităților educaționale;

- starea de bine – standard al calității educației prin definiția de bază „ stare în care o persoană își poate satisface toate necesitățile de bază”. Prin prisma acestor necesități se admite o clasificare:

- „a avea” - se referă la condițiile materiale și necesitățile impersonale într-o perspectivă largă, de exemplu, aici se include sănătatea;
- „a iubi” - se referă la necesitatea de a relaționa cu alte persoane și formarea identității sociale;
- „a fi” - reflectă necesitățile de dezvoltare personală, cum ar fi integrarea în societate și conviețuirea în armonie cu natura

Astfel, *Reperetele* susțin că, starea de bine poate fi modelată printr-o serie de influențe generale, inclusiv: grija pentru sănătate și siguranță, gradul în care există posibilitatea de alegere, atingerea obiectivelor semnificative, relații pozitive, bucurie, creștere și dezvoltare personală. Iar, rolul cadrelor de conducere, care, în condițiile învățării mixte, au sarcini și obiective specifice, unul fiind „*monitorizarea eficientă a procesului educațional, stabilind reguli și norme de comunicare și relaționare cu personalul didactic, elevii și părinții/ reprezentanții legali ai acestora, având ca prioritate starea de bine și punând accent mai mare pe calitatea activității decât pe cantitate*” (p. 9).

Prin prisma „Recomandărilor pentru cadrele didactice în vederea consolidării comunității de învățare în condițiile învățării mixte” (p. 10) se etalează următoarele:

✓ Edificați un *climat intelectual și psiho-emoțional* deschis, motivant și sigur pentru dobândirea și partajarea cunoștințelor, abilităților și atitudinilor, facilitați dialogul autentic între cele două medii: virtual și față în față.

✓ Lucrați în permanență asupra stării de bine în comunitățile educaționale.

În capitolul II se detaliază:

- cele 7 modele pentru organizarea procesului educațional în contextul epidemiologic de COVID-19 cu respectarea cerințelor de organizare a procesului educațional, aprobate de ME CC în conformitate cu normativele sanitaro-epidemiologice stabilite de către MSMPS care este obligator (pp. 11-14);

- acțiunile conducătorilor instituțiilor școlare, a personalului didactic, a elevilor și a părinților constante în cadrul tuturor modelelor (pp. 14-20).

Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional în învățământul primar în anul de studii 2020-2021 ținând cont de particularitățile specifice ale procesului educațional în contextul crizei epidemiologice COVID-19 la disciplina DP recomandă următoarea consecutivitate a modulelor: 1. Securitatea personală; 2. Asigurarea calității vieții; 3. Modul de viață sănătos; 4. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial; 5. Arta

cunoașterii de sine și a celuilalt. Fiecare modul se va proiecta în corespundere cu prioritizarea curriculară la disciplină [18, p. 66-67].

În cadrul reperelor pentru proiectarea unității de învățare 3 „Modul de viață sănătos” recomandă formulări de subiecte tematice ale lecțiilor (p. 67): ▪ „Surse de informare despre un mod de viață sănătos”; ▪ „Modul de viață sănătos. Analiză-sinteză”.

În rubrica „Resurse” (p. 67) scrisoare recomandă că pot fi incluse, la discreția cadrului didactic: materialele didactice elaborate pentru lecție (de ex., fișe de lucru); paginile respective dintr-un auxiliar didactic; diverse resurse materiale (de ex., carioci, foarfece, postere etc.); aplicații digitale; modele/ algoritmi de activitate asincron pentru realizarea unor produse. Astfel, în acest sens cadrul didactic poate apela la sursele ME CC în „Acte normative cu privire la prevenirea Coronavirusului de tip nou, MECC RM, 2020” [13] și anume poate utiliza:

- Ghidul elevului/elevei din ciclul primar din învățământul general în contextul situației epidemiologice cu COVID-19 [20].

- Ghid pentru părinți. Cum poți susține copilul tău în contextul pandemiei COVID-19? [21].

- Piesă muzicală: „Ai grijă!” <https://mecc.gov.md/ro/content/covid-19>

- Ce este un Coronavirus de tip nou? Cum să te protejezi împotriva acestei infecții? Întrebări și răspunsuri!!! <https://msmps.gov.md/ce-este-un-coronavirus-de-tip-nou-cum-sa-te-protejezi-impotriva-acestei-infectii-intrebari-si-raspunsuri/>

Concluzii:

1. Prin prisma abordărilor psihopedagogice, educația pentru sănătate este reprezentată ca deziderat al „noilor educații” prin înțelegerea sănătății manifestată: de comportamente pro-sanitare; de factori care influențează sănătatea; de sănătate ca stil și mod de viață.

2. Prin prisma programelor educaționale școlare, formarea culturii sănătății se axează pe prevenție și anticipare a situațiilor de risc, a îmbolnăvirii și a promovării modului sănătos de viață [22, p. 217].

3. Conținutul reglator și metodologic de promovare a modului de viață sănătos în școală abordat, recomandă activități de:

▪ schimbare a atitudinii elevilor față de consumul alimentelor sănătoase și nesănătoase, practicarea exercițiilor fizice și promovarea deprinderilor sănătoase de comportament;

▪ manifestare a interesului sporit pentru cunoaștere (surse informaționale tradiționale, web, prezentate de specialiști);

▪ participare activă în cadrul lecțiilor la disciplina DP (strategii activ-participative).

4. Un program viabil de valorificare a educației pentru sănătate la disciplina școlară „Dezvoltarea personală” în clasele primare este Curriculumul Național (2018), prin sistemul de conținut cu aria curriculară „Consiliere și dezvoltare personală” disciplina de studii „Dezvoltarea personală” [6, p. 14]:

- competența specifică 3. „Adoptarea modului de viață sănătos în context variate, demonstrând interes și implicare în activități de menținere a sănătății proprii și a celor din jur”;

- unitatea de conținut 3. Modulul „Modul sănătos de viață” [ibidem, p. 179].

Un model de subiecte elaborate în cheia dată:

clasa I-a	clasa a II-a	clasa a III-a
1. Programul meu zilnic (regimul zilei unui elev din cl. I)	1. Într-un corp sănătos – o minte sănătoasă (alternarea activităților de învățare, odihnă, sport pentru menținerea sănătății)	1. Menținând sănătatea previn îmbolnăvirile (igiena personală;)
2. Ce este igiena? Igiena corporală (igiena cavității bucale, mâinilor, unghiilor, corpului)	2. Activitatea sănătoasă a elevului din clasa a II-a la școală și acasă (activitatea elevului pe parcursul zilei)	2. O alimentație incorectă îmbolnăvește organismul (modalități de realizare corectă a acțiunilor igienice)
3. Igiena vestimentației (reguli de igienă a vestimentației la școală și acasă)	3. Programul unui stil de viață sănătos (reguli de igienă pentru menținerea sănătății proprii)	3. Igiena alimentației – reguli privind alimentele și modul de hrănire (modalități de realizare corectă a acțiunilor igienice)

4. Obiceiuri alimentare (reguli de igienă a alimentației la școală, acasă, în locuri publice)	4. Comportamente sănătoase și nesănătoase (boli cauzate de lipsa igienei)	4. Învățarea și odihna activă (posibilități și limite ale activității de învățare)
5. Programul de activitate și odihnă (timp de activitate și odihnă pentru menținerea sănătății)	5. Obiceiuri alimentare (I) (alimente utile sănătății elevului)	5. Pledez pentru odihna activă! (particularități de vârstă și forme de odihnă activă)
6. Călirea organismului (tip de activități pentru menținerea sănătății)	6. Obiceiuri alimentare (II) (alimente care pot provoca probleme de sănătate)	6. Sportul și sănătatea (genuri de sport și activități sportive preferate)
7. Educația fizică și sportul (tip de activități pentru menținerea sănătății)	7. Produse periculoase (produse din spațiul casnic, școlar și public dăunătoare sănătății copilului)	7. Educația fizică și sportul (influența sportului asupra dezvoltării organismului)

5. Conținutul dat curricular pe deplin înglobează elemente unui program școlar de educație pentru sănătate: cunoștințele, concepțiile, opiniile, atitudinile și practicile populației școlare în domeniul sănătății.

6. Valorificarea conținutului curricular la disciplina de studii „Dezvoltarea personală” unitatea de conținut 3. Modulul „Modul sănătos de viață” depinde de nivelul de competențe formate/dezvoltate a cadrului didactic.

1.3.4. Aspecte metodologice de educație pentru sănătate la disciplina DP în clasele primare Modulul 3 „Modul sănătos de viață”

Cu referire la *metodologia curriculumului* actual **Cadru de referință** (2017, CR în continuare) [23, pp. 49-50] vine cu recomandări cu privire la:

- formele de organizarea a instruirii prin diversitatea lecțiilor;
- strategiile didactice aplicate determinate de: abordarea constructivistă în educație; tipologia finalităților lecțiilor; forme de organizare a instruirii; viziunea didactică a profesorului; substanța științifică unităților de conținut etc.

CR accentuează că **metodologia** propusă în curriculum **promovează învățarea centrată pe elev**: elevul realizează demersuri constructiviste în măsură în care profesorul să asigure ca procesul de predare-învățare-evaluare nu se rezumă la furnizarea de informații (ce să învețe), ci sprijină/îndrumă elevii să învețe (cum să învețe) și să gândească, exersându-și competențele de gândire superioară, activă, logică, analitică, critică.

În acest sens metodologia se axează pe **strategii didactice active/interactive**, care au la bază următoarele **principii**:

1. Construirea propriilor înțelesuri și interpretări ale conținuturilor instruirii.
2. Discutarea și negocierea, nu impunerea obiectivelor.
3. Promovarea alternativelor metodologice de predare-învățare-evaluare.
4. Solicitarea informațiilor transdisciplinare și analizele multidimensionale ale realității curriculare.
5. Evaluarea mai puțin criterială și mai mult reflexivă, prin metode alternative de evaluare.
6. Promovarea învățării prin descoperire și rezolvare de probleme.

Așadar, predarea-învățarea se va axa pe următoarele **strategii didactice**: strategii expositive; strategii didactice ilustrativ-explicative; strategii euristice; strategii algoritmice; strategii de învățare prin cooperare; strategii axate pe acțiunea de cercetare; strategii problematizate.

Astfel, din perspectiva dată **Curriculumul** (2018) în cap. 3 „Repere privind strategiile didactice” 3.1. *Orientări generale* fixează o serie de percepțe privind strategiile didactice:

- asigurarea accesului egal la educație a tuturor copiilor (individualizarea și igerebnțierea în procesul educațional);
- centrarea pe elev;
- unitatea abordării psiho-sociocentriste.

Aceste percepțe pun accentul pe învățare unde predarea și evaluarea se orientează pentru activitatea învățării iar strategiile didactice elaborate de învățător prin premisa respectării particularităților de vârstă ale elevilor se vor axa pe trei paradigme [6, p. 198]:

- Paradigma învățării (inter)activă de cunoștințe: învățarea în grup, prin cooperare, prin reciprocitate.

- Paradigma învățării constructiviste: învățarea autonomă, implicarea în situații deschise de formare și comunicare, a managementului cunoașterii.

- Paradigma învățării ca autoexplorare și autodescoperire (de exemplu, strategiile de reflecție sau strategiile metacognitive).

În curriculum se accentuează că, **proiectarea strategiilor didactice este determinată de curriculum, dar se realizează personalizat de învățător**, în raport de mai mulți factori (necesitățile de instruire ale elevilor, specificul disciplinei, personalitatea didactică a învățătorului, cultura organizațională a școlii, accesul la mijloacele comunicaționale și informaționale moderne etc.). Astfel, promovând diversificarea și personalizarea strategiilor didactice, curriculumul accentuează: orientarea spre **învățarea activă**; orientarea spre **a învăța să înveți**; orientarea spre **formarea de competențe**; orientarea spre **dezvoltarea creativității elevilor**.

Aceeași direcție o promovează și **Ghidul actual (2018) [10, p. 18]** în cap. 3. „Proiectarea de scurtă durată” elucidând recomandări cu referire la elaborarea strategiilor didactice în proiectul de lecție și anume la:

- **formele** de organizare (frontal, individual, în grup);

- **metodele, procedeele și tehnicile** didactice optând pentru îmbinarea metodelor și tehnicilor interactive moderne cu cele consacrate în învățământul primar (metode de comunicare, metode de exploarare, metode de acțiune, metode de raționalizare);

- **mijloace** didactice: demonstrative, individuale, distributive etc.

Același **Ghid** la disciplina DP în cap. 2. 4. „Organizarea activităților de învățare”:

- **sugerează** aplicarea unui ansamblu de tehnologii educaționale: metode interactive, participativ-actieve, art-creative (modalități artistice de exprimare prin desen, mișcare, mimică, modelaj, piese de teatru, exerciții de energizare) în vederea dezvoltării în mod integrat a cunoștințelor, deprinderilor, atitudinilor, valorilor de viață la elevi și care să-i facă să se simtă bine și să dorească să se implice în activitate [10, p. 235];

- **încurajază** contextele non-formale de realizare a disciplinei (expoziții, vizite, spectacole, întâlniri cu personaje relevante conținutului, parteneriate cu alte clase, filmele cerate, colaborarea cu ONG-uri etc.);

- **propune** utilizarea unor metode și tehnici relevante pentru etapele activității didactice ERRE (Evocare-Realizarea Sensului-Reflecție-Extindere)[10, pp. 236-240]: Ciorchinele, Diagram Y, Lotus, Explozia stelară, Hexagonul, Cadran de ceas, Graficul T, Diagrama Venn, Jocul didactic, Jocul de simulare etc.

Noua abordare metodologică (M. Bocoș, R. Leonte, M. Stanciu, C. Oprea, W. Weidinger et. al.) în context curricular **detectează o serie de specificații cu impact aplicativ**:

- prin **învățarea activă** (integrarea învățării într-un ritm propriu și organizarea unor situații de grup cooperante) oferă cadrului didactic posibilitatea de a sprijini elevii pe măsură ce învață eficient, astfel:

- producând **lecții interesante**,

- ajutând elevii să realizeze **judecăți de substanță** și fundamente,

- sprijinind elevii în **înțelegerea conținuturilor** pe care sa fie capabili **sa le aplice în viața reală**;

- prin învățarea activă elevii vor avea posibilitate să se cunoască, să se transforme și să-și perfecționeze propria personalitate prin formarea de diverse reacții la mediul clasei a școlii, prin stabilirea de stereotipuri comportamentale față de sine și alte persoane care sunt considerate diferite.

- prin învățarea independentă și prin cooperare - elevii învață să respecte părerile colegilor.

▪ prin învățarea activă se vor elabora strategii bazate pe: metodele orientate spre formarea cunoștințelor, metodele direcționate spre formarea abilităților și metodele orientate spre corecția și stimularea comportamentului;

▪ prin valențe formative contribuie la dezvoltarea gândirii critice, la dezvoltarea creativității, implică activ elevii în învățare, punându-i în situația de a gândi critic, de a realiza conexiuni logice, de a produce idei și opinii proprii argumentate, de a le comunica și celorlalți, de a esențializa informațiile;

Sursele de specialitate moderne (R. Gollob, P. Krapf, P., W. Weidinger, M. Ududec, L. Ciurari, A. Vieriu, A. Popovici, C. Mironov et. al.) extind și clarifică paleta de **strategii active în dezvoltare abilităților de viață** prin prisma cărora se regăsesc și cele de **adoptare a modului de viață sănătos**: ♦Învățarea prin cooperare; ♦Învățarea prin proiecte; ♦Învățarea prin experiență; ♦Învățarea bazată pe sarcini de lucru (ÎBSL în continuare) [11, pp. 11-20].

Studiul și analiza sursei bibliografice W. Weidinger (2020) ilustrează **particularitățile strategiei active de învățare la DP – ÎBSL** (reprezintă combinația dintre învățarea constructivistă și învățarea cu ajutorul instrucțiunilor; pregătește elevii pentru viață, creând situații reale de viață drept cadru pentru învățare) prin **atribuțiile elevilor și cadrului didactic**:

- **elevii** învață prin intermediul sarcinilor de lucru și lucrează pentru îndeplinirea sarcinii;
- elevii rezolvă probleme care conduc către ceva util și semnificativ;
- elevii se confruntă cu probleme pe care doresc să le rezolve, astfel învățarea fiind utilă și semnificativă;

- elevii, în procesul de rezolvare a sarcinilor, exploarează diverse căi de găsire a soluției, dobândind astfel abilități utile;

- elevii își stabilesc nevoile de învățare pentru fiecare sarcină de lucru;
- elevii beneficiază de instrucțiuni și instructaj din partea învățătorului, astfel stabilind în mod individual sarcinile de lucru;

- **cadrul didactic** facilitează procesul de ÎBSL:

*concepe materialele astfel încât elevii să rezolve probleme;

*acordă elevilor libertatea de a încerca diferite modalități de rezolvare a problemei;

*supraveghează timpul în cadrul expunerii pentru ca elevii să aibă suficient timp de învățare;

* elaborează sarcini care pot include vizita unei întreprinderi, discuția / interviewarea unor specialiști și solicitarea ajutorului;

* evaluează produsul elaborate de elevi prin calificative;

* informează elevii despre motivul pentru care învață prin desfășurarea unei anumite acțiuni și despre abilitățile formate la final de sarcină realizată [11, pp. 11-12].

După W. Weidinger (2020) ÎBSL **are un model de aplicare**:

1. Elevii au o sarcină pe care trebuie s-o rezolve. Această sarcină poate fi prezentată de profesor sau citită de elevi.

2. Elevii își fac un plan de acțiune.

3. Elevii implementează planul de acțiune.

4. Elevii reflectează asupra procesului de învățare și își prezintă rezultatele.

Sursa de specialitate Living Democracy (<https://www.living-democracy.ro/about-us/>) care oferă oportunități de valorificare a Proiectului Living Democracy (A trăi în democrație) și pentru sistemul de învățământ a statului RM de rând cu: Albania, Bosnia-Herțegovina, Croația, Grecia, Kosovo, Montenegro, Romania, Serbia, Elveția etc. în volumul 1 (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-1/part-1/unit-3/chapter-7/>) elucidează categoriile de bază a ÎBSL: simularea realității, explorarea realității și rezultatul activității și detaliate în tabelul expus mai jos:

ÎBSL		
Simularea realității în clasă	Explorarea și inițierea unor acțiuni în situații specifice vieții reale	Rezultatul activității
Jocuri de rol Jocuri de luare a deciziei Joaca de-a statuile Conferințe Dezbateri televizate Dezbateri Audieri Tribunale	Interviuearea unui specialist Interviuri pe stradă Sondaje și cercetare Stagiu Practică Studii de caz Participarea la guvernanta școlii Participarea la planificarea lecțiilor	Prezentare Rezumat printat Afiș Fluturaș Gazetă de perete Clip video sau muzical Website Prezentare Raport: știri ale săptămânii Expoziții Portofolii
Formarea competențelor		

Colectivul de autori R, Gollob, P. Krapf (2007) detaliază **aspectul practic de valorificare a ÎBSL** [24, p. 61]:

- unitățile de învățare sunt concepute ca mici proiecte;
- elevii se confruntă cu probleme curente activității din cadrul proiectelor - referitoare subiect, la forma de organizare a activității (în grup, individual, pereche), la comunicare, la respectarea programului de realizare a sarcinii etc. Prin identificarea și soluționarea acestor probleme, elevii își vor dezvolta o gamă largă de abilități de învățare prin sarcini.

Autorii vin cu un exemplu parctic la unitatea de învățare 1 „Eu în comunitatea mea”:

- elevilor li se dă sarcina de a crea o floare care să conțină numele și fotografia lor;
- elevii sunt lăsați să decidă modalitatea: de a desena floarea, de a obține materialele, de a găsi o fotografie și a-și planifica timpul. Astfel, autorii menționează că elevii vor învăța a „învăța la locul de muncă” iar pentru asta profesorul va trebui să se gândească cu atenție la maniera în care să formuleze sarcina, să hotărască asupra întrebărilor, cum ar fi:

- De cât timp vor dispune copiii?
- Ce materiale trebuie să le pun eu la dispoziție?
- Ar trebui să le dau câteva părți ale florii care sunt gata făcute?

De asemenea, autorii menționează că acest exemplu arată că, la această vârstă de școlaritate (nivelul primar):

- elevii sunt încurajați să-și asume răspunderea pentru activitatea efectuată la clasă, împărțind răspunderea cu profesorul;

- elevii vor conștientiza despre acest tip de învățare și vor dobândi și o experiență în planificarea independent a activității și pentru etapa următoare;

- profesorul va dispune de o gamă largă de roluri și activități:

- de instruire și de informare (funcție clasică/tradițională) - prin intermediul unei prelegeri, al unei sarcini de lectură, al unui videoclip etc.;

- de a-și reflecta comportamentul și personalitatea pentru a servi drept model pentru ca elevii să perceapă mesajul că fiind credibil dacă comportamentul său îl susține, de exemplu prin tonul vocii, prin înțelegere, prin toleranță, cinste sau încurajare;

- de adecvare a metodelor didactice (de predare, învățare, evaluare) la conținutul modulului;

- de proiectare personalizată și prospectivă la situațiile apărute pe moment în clasă;

- de supraveghere cu atenție a elevilor în timpul lucrului la sarcină pentru observarea comportamentului și nevoilor de învățare în ceea ce privește cunoașterea și înțelegerea, aptitudinile și valorile.

Aceeași autori (<http://www.living-democracy.com/pdf/ro/V1/V01.pdf>) în alt volum de sursă bibliografică menționează că, **ÎBSL trebuie să facă obiectul unei reflecții și al unei descărcări imediate (un follow-up)**. În acest sens vin și cu un exemplu: dacă elevii, după un joc de rol, au

sentimente puternice – bucurie, dezamăgire, furie într-o activitate în plen moderată de profesor, elevii își vor împărtăși ideile și vor reflecta asupra activității printr-o discuție dirijată: - Ce am învățat?, - Cum am învățat?, - Cu ce scop am învățat?.

Autorii susțin că, fără acest efort de reflecție, ÎBSL este doar o simplă acțiune, realizată doar de dragul acțiunii iar în termenii învățării constructiviste, *follow-up-ul cu rol de reflecție* este timpul acordat pentru o analiză și pentru o judecată abstractă și sistematică. Profesorul poate da indicații – sub formă de concepte, informații suplimentare – pentru care ÎBSL va oferi contextul.

W. Weidinger (2020), în sensul valorificării ÎBSL la disciplina DP, ține să etaleze și o serie de probleme atât pentru elevi cât și pentru profesor:

- crearea mediului de învățare creative și incitant pentru elevi să experimenteze frecvent principiile ÎBSL în diverse contexte;

- proiectarea gândită a ÎBSL:

- pentru a evita riscul ca elevii să rămână în zona îngustă a termenilor și formelor cu care sunt familiarizați evitând orice efort de teamă de eșec ce provine din riscul de a greși și care însoțește încercarea de a folosi noi posibilități;

- în cazul abordării sarcinii de lucru în grup unde unii elevi se pot baza excesiv pe ceilalți, care să facă cea mai mare parte de muncă și învățare, în loc să depună efort în mod egal;

- respectarea timpului la realizarea sarcinii, care reprezintă o presiune continuă de a se încadra în timp, în cazul în care sarcinile de învățare nu sunt bine proiectate;

- dificultatea implementării ÎBSL în clasa cu un număr mare de elevi și cu spații limitate (rânduri de bănci) [11, p. 12].

Concluzii:

1. Modalitatea de educație pentru sănătate la disciplina DP în clasele primare Modulul 3 „Modul sănătos de viață” transpune recomandările *Cadrului de referință* (2017) - metodologia care promovează învățarea centrată pe elev.

2. Metodologia care promovează învățarea centrată pe elev se axează pe strategii didactice active/interactive și respectă principiile socio-constructiviste de învățare (strategii expositive; strategii didactice ilustrativ-explicative; strategii euristice; strategii algoritmice; strategii de învățare prin cooperare; strategii axate pe acțiunea de cercetare; strategii problematizate).

3. Piesele curriculare actuale la disciplina DP cu referire la strategiile de formare a competențelor pledează pentru îmbinarea armonioasă a metodelor și tehnicilor interactive moderne cu cele consacrate în învățământul primar.

4. Sursele de specialitate moderne (R. Gollob, P. Krapf, P., W. Weidinger, M. Ududec, L. Ciurari, A. Vieriu, A. Popovici, C. Mironov et. al.) extind și clarifică paleta de strategii active în dezvoltare abilităților de viață prin prisma cărora se regăsește ÎBS care reprezintă combinația dintre învățarea constructivistă și învățarea cu ajutorul instrucțiunilor; pregătește elevii pentru viață, creând situații reale de viață drept cadru pentru învățare, astfel formând și dezvoltând abilități de viață la elevi.

Bibliografie

1. Cristea, S., Educația pentru sănătate. Didactica Pro...nr. 3 (31), 2005. Disponibil la: http://www.prodidactica.md/revista/Revista_31.pdf

2. Cebanu, L., Educația pentru sănătate între realitate și necesitate în învățământul preuniversitar, Chișinău, 2013. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Educatia%20pentru%20sanatate%20intre%20realitate%20si%20necesitate%20in%20invatamintul%20preuniversitar.pdf

3. Zepca, V., Bahnarel, I., Petrescu, C. Promovează sănătatea. Ghidul specialistului. Formarea stilului sănătos de viață. Chișinău: Elan Poligraf, 2012.

4. Bajag M., Fondafan L., Frank K. Educație pentru sănătate. Chișinău: Corpul Păcii SUA în Republica Moldova, 2001.

5. Educația pentru sănătate curriculum opțional pentru învățământul primar (clasele I-IV) ME RM. Chișinău, 2015. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_optional_pentru_clasele_i-iv_educatie_pentru_sanatate.pdf

6. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău, 2018, Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_primare_site.pdf

7. Terguță, V., (coord.), Educație pentru drepturile omului. Curriculum clasele I-IV. Ghidul învățătorului. MECC, Chișinău: Editura Gunivas, 2018. Disponibil la: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-Invatatorului_cl-I-IV.pdf

8. Repere metodologice de organizare a procesului educațional la disciplina școlară Dezvoltare Personală în anul de studii 2018-2019. Anexă la Ordinul MECC nr.965 din 22 iunie 2018. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/28_dezvoltare_personaa_2018-2019_final_suplinit.pdf

9. Dandara, O., Disciplina „Dezvoltare personală”, un răspuns la realitățile sociale și o provocare pentru cadrele didactice. Didactica Pro..., nr.4-5 (116-117) octombrie 2019. Disponibil la: http://dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2482/Dandara_O_Disciplina_Dezvoltare_personala.pdf?sequence=3&isAllowed=y

10. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, Chișinău, 2018. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_curriculum_primare_rom_5.pdf

11. Dandara, O., Disciplina „Dezvoltare personală”, un răspuns la realitățile sociale și o provocare pentru cadrele didactice. Didactica Pro..., nr.4-5 (116-117) octombrie 2019. Disponibil la: http://dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2482/Dandara_O_Disciplina_Dezvoltare_personala.pdf?sequence=3&isAllowed=y

12. Weidinger, W., Cum sprijinim învățarea activă. Dezvoltare personală. Ghid practic pentru profesori. ME CC al RM și Zurich University of Teacher Education, Chișinău, 2020.

13. Acte normative cu privire la prevenirea Coronavirusului de tip nou, MECC RM, 2020. Disponibil la: <https://mecc.gov.md/ro/content/acte-normative-cu-privire-la-prevenirea-coronavirusului-de-tip-nou>

14. Metodologia privind continuarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal. Aprobate prin Ordinul ME CC nr. 351 din 19.03.2020. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_mecc_metodologia_invatamant_distanta.pdf?fbclid=IwAR34rYKyQLpQrKbgKvdLXBbMzhzxNexex26ixYelUtD5Nu-8WaHNZkRS04M

15. Reglementări speciale privind organizarea anului de studii 2020-2021, în contextul epidemiologic de COVID – 19 pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial, liceal. Anexă la ordin nr. 840 din 19.08.2020. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/doc_baza.pdf

16. Repere metodologice privind securitatea și siguranța online a elevilor în procesul educațional la distanță pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial, liceal în anul de studii 2020-2021. Anexă la ordinul ME CCC nr. 1069 din 06.10.2020. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/img20201007_13332167.pdf

17. Repere metodologice privind organizarea procesului educațional în condițiile învățării mixte în contextul epidemiologic de COVID-19, pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal. Anexă la Ordinul MECC nr. 1131 din 13.10.2020. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/repere_inv_mixta.pdf

18. Repere metodologice privind organizarea procesului educațional în învățământul primar în anul de studii 2020-2021. Anexă la Ordinul MECC nr. 839 din 18.08.2020. Chișinău, 2020. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/2_invatamant_primare_2020-2021_final_01.09.2020.pdf

19. Metodologia privind continuarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal. Aprobate prin Ordinul ME CC nr. 351 din 19.03.2020. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_mecc_metodologia_invatamant_distanta.pdf?fbclid=IwAR34rYKyQLpQrKbgKvdLXBbMzhzxNexex26ixYelUtD5Nu-8WaHNZkRS04M

20. La școală în siguranță. Comportamente și reguli. Ghidul elevului/elevei din ciclul primar din învățământul general în contextul situației epidemiologice cu COVID-19, ME CC RM. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_treapta_primara_ro_1m.pdf

21. Cum poți susține copilul tău în contextul pandemiei COVID-19? Ghid pentru părinți, ME CC RM, 2020. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_pentru_parinti_-_editat.pdf

22. Rusu, E., Moșanu-Șupac, L., Formarea culturii sănătății și promovarea modului sănătos de viață la elevi. CZU:371:613, 2020. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Orient%C4%83ri_axiologice_UST_2020-217-220.pdf

23. Cadrul de referință al Curriculumului Național. Ministerul Educației al Republicii Moldova Institutul de Științe ale Educației, Chișinău, 2017. Disponibil la: http://particip.gov.md/public/documente/137/ro_3966_CadruldereferintaalCurriculumuluiNaional23022017.pdf

24. Gollob, R., Krapf, P., Explorarea drepturilor copilului Activități didactice pentru clasele I-IX. Volumul V din volumele ECD/EDO I-VI Educație pentru cetățenie democratică și drepturile omului în practica școlară. Scenarii didactice, concepte, metode și modele. Consiliul European, februarie, 2007, F-67075 Strasburg Cedex. Disponibil la: <http://www.living-democracy.com/pdf/ro/V5/V05.pdf>

25. Educația pentru sănătate curriculum opțional pentru învățământul primar (clasele I-IV) ME RM. Chișinău, 2015. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_optional_pentru_clasele_i-iv_educatie_pentru_sanatate.pdf

1.4. MODULUL 4. „PROIECTAREA CARIEREI PROFESIONALE ȘI DEZVOLTAREA SPIRITULUI ANTREPRENORIAL”.

1.4.1. Specificul educației pentru carieră în context școlar din perspectiva științelor educației

Anterior, am stabilit că, **procesul de educație a carierei în context școlar** prefigurează **direcțiile de dezvoltare a carierei la nivelul științelor educației** cu scopul de **asigurare a dezvoltării carierei prin procedee și anume – ghidare în proiectarea carierei.**

Aceeași poziție este elucidată și de S. Cristea (2012) [1, p. 97] care vine cu definirea **conceptului pedagogic de educație pentru carieră realizat din două perspective:** • a conținuturilor generale ale educației; • a direcțiilor generale de dezvoltare a educației.

Autorul subliniază că, ambele perspective facilitează procesul de elaborare a unui **concept pedagogic operațional**, subordonat conceptelor pedagogice fundamentale de **educație aplicată** și de **educație permanent cu următoarele particularități:**

- *conținut general al activității de educație, complementar educația permanentă*, bazat pe valorile utilității științei aplicate în procesul de formare-dezvoltare a personalității pentru însușirea și exercitarea unei/unor profesii pe tot parcursul vieții în contextul societății informaționale, bazată pe cunoaștere;

- *are ca funcție centrală formarea-dezvoltarea conștiinței tehnologice postmoderne* necesară pentru integrarea profesională optimă a personalității într-un context socioeconomic global și deschis care solicită, perfecționare, adaptare și readaptare continuă pe fondul transformării dinamice a cerințelor față de activitatea desfășurată.

- *conturează diferența specifică dintre educația profesională* (studiată de pedagogia orientării școlare și profesionale) *și educația pentru carieră*, obiect de cercetare a carierologiei (carierologia - știință a educației);

- *structura de organizare a educației pentru carieră - instituționalizată* în cadrul *activității de consiliere*, realizată prin acțiuni specifice promovate la nivel de politică globală (OECD, Comisia Europeană, Banca Mondială);

- *cadrul de organizare: școli*, instituții de formare profesională inițială și continuă, servicii publice de angajare; inițiative voluntare, comunitare; servicii de tip web, Internet etc.

- *modalități de informare-formare în domeniul carierei abordate intra- și interdisciplinar* (instrumente de evaluare și de autoevaluare; chestionare, interviuri pentru consiliere în carieră, programe de educație pentru dezvoltarea carierei;

- scopuri generale care vizează stimularea capacității elevilor, studenților, tinerilor, adulților de:

- a) autodescoperire a propriilor resurse de autoformare-autodezvoltare;
- b) depășire a situațiilor de indecizie la nivel de orientare școlară, profesională, socială;
- c) conștientizare a relației dintre „lumea școlii și lumea muncii”;
- d) adaptare la dinamica socio-economică a „cererii și ofertei”; e) ameliorare a imaginii de sine;
- f) autocombaterii prejudecăților cu privire la statutul unor profesii/domenii profesionale;
- g) sprijinire a persoanelor și grupurilor aflate în diferite zone și situații de risc;
- h) formare-dezvoltare antreprenorială [ibidem, pp. 98]

- *metodologie de educație pentru carieră* care, după L. E. Isaacson și D. Brown (2000) este descrisă prin variate strategii educaționale (explică conceptele legate de carieră în curriculumul academic; include informații despre ocupații, facilitează experiențe practice pe teren, dar se preocupă și de formare în planificarea carierei) [apud, 2, p. 39]

Aceeași ipostază a intervențiilor în dezvoltarea carierei prin educația pentru carieră este detaliată de O. Dandara și A. Cotruța (2017) prin prisma a mai multor definiții (I. Dumitru, E. Bocșa, H. Meijers, M. Jigău et. al.) care redau specificul educației pentru carieră și care creează un algoritm logic în privința acestui tip de intervenție. Autorii generalizează:

- tip activitate didactică sau de tip consiliere, care descriu specificul acestui domeniu;
- dezvoltarea deprinderilor necesare pentru alegerea carierei integrate în diferite discipline școlare;
- bazat pe lectură și teme aplicative despre posibilitatea alegerii domeniului potrivit;
- prin sesiuni de informare și inițierea proiectelor de carieră;
- activități de simulare a situațiilor specifice contextului profesional; utilizarea facilităților pentru angajare, prin oferirea de suport în parcurgerea procesului real al angajării [2, p. 39]

În acest sens, important pentru problema cercetării noastre, a fost acel fapt că, sursele abordate de O. Dandara și A. Cotruța accentuează faptul că, **procesul de formare și dezvoltare a abilităților de management al carierei trebuie să-și i-a startul din perioada școlarității prin înarmarea elevilor cu acele cunoștințe, abilități, deprinderi și competențe necesare pentru managementul propriului traseu educațional, profesional și pentru dezvoltarea personală.**

Deasemenea, sursele abordate de O. Dandara și A. Cotruța atenționează despre:

A. importanța intervenției educaționale timpurii, care ar menține individul într-un ritm, contribuind la formarea unui stil de viață **prin utilizarea cunoștințelor și abilităților pe care și le dezvoltă pentru:**

- a lua decizii legate de tipurile de învățare și muncă, în raport cu potențialul individual;
- a-și construi o imagine clară în ceea ce ține de viitoarea sa carieră (ce profesie va alege; care va fi jobul potrivit pentru el; condițiile de muncă, dar și cât de motivat va fi el în activitatea sa sau, în ansamblu, care vor fi așteptările de la acest job).

B. rolurile primordiale în educația pentru carieră atât pentru elev (care este responsabil pentru propria carieră) **cât și pentru cadrul didactic**, care trebuie să se adapteze schimbărilor sociale, să găsească metode noi de intervenție și asistență [ibidem, p. 41].

În acest sens, actualmente, *Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general* (2018) la:

● **Domeniul de competență 3. „Procesul educațional” standardul „Cadrul didactic asigură realizarea procesului educațional de calitate”** clar transpun aceste roluri prin descriptorii:

- 3.1.1. Creează situații de învățare care stimulează formarea și dezvoltarea competențelor.
- 3.1.2. Aplică eficient strategii și tehnologii didactice interactive, cooperante și socializante, asigurând conexiunile necesare.
- 3.2.3. Dezvoltă abilități de comunicare a copiilor/elevilor pentru integrarea socială a acestora.
- 3.3.1. Aplică strategii și creează situații de motivare a copiilor/elevilor, orientate spre atingerea performanțelor.

- 3.3.2. Contribuie la dezvoltarea în deplină măsură a capacităților fiecărui copil/elev.
- 3.4.2. Integrează în procesul didactic resursele educaționale adecvate, inclusiv mijloacele oferite de tehnologia informației și a comunicațiilor, media etc., în concordanță cu nevoile de dezvoltare ale fiecărui elev [3, p. 7].

● *Domeniul de competență 5 „Parteneriate educaționale” standardul „Cadrul didactic asigură relații de colaborare și respect cu familia și comunitatea, dezvoltând parteneriate”* prin descriptorii:

- 5.2.1. Motivează implicarea părinților și a membrilor comunității, menite să sporească calitatea educației la nivel de clasă sau instituție.

- 5.2.2. Identifică domenii de interes comune ale școlii, familiei și comunității pentru dezvoltarea proiectelor educaționale.

- 5.2.3. Organizează evenimente interactive cu elevii, părinții și membrii comunității în funcție de interesul, capacitățile și cultura acestora, menite să consolideze relația între școală și comunitatea locală și să eficientizeze procesul educațional.

5.3.1. Implică copiii/elevii în proiecte sau acțiuni de voluntariat, organizate la nivel de clasă, instituție sau comunitate.

5.3.2. Încurajează, îndrumă și consultă subiecții educaționali în implementarea de proiecte și acțiuni de voluntariat, desfășurate în instituție și în comunitate [3, p. 9].

Din perspectiva dată, Autorii O. Dandara și A. Cotruța (2017) estimează **modelul clasic de programe care ar beneficia cadrele didactice să-și dezvolte competențe profesionale de realizare a procesului educațional pentru carieră** - modelul DOTS (Law & Watts) **cu 4 etape de planificare**: 1) autocunoașterea intereselor, abilităților și valorilor; 2) cunoașterea oportunităților de muncă și de carieră; 3) cunoștințe cu privire la luarea deciziilor; 4) cunoștințe utile perioadelor de tranziție: căutarea unor ocupații și abilități de autoprezentare [2, p. 41].

Astfel, din perspectiva dată se prefigurează un *fenomen* complicat **educațional** cu finalitatea sa majoră – **pregătirea omului pentru viață – educația pentru carieră – deziderat al „noilor educații”** prin programe de **dezvoltare a abilităților**, ce ar ajuta beneficiarii să formeze competențe necesare realizării procesului **de educație pentru carieră**

Educația pentru carieră, după O. Dandara, constă într-un **sistem de acțiuni educative bazate pe reperate metodologice pe care le realizează educatorul pentru susținerea discipolului în procesul de proiectare a carierei** [apud, 29, p. 84]. Aceeași viziune este transpusă și dezvoltată de M. Gârdan (2010) care elucidează **perspectivele teoretice** (psihologice) și **metodologice** (pedagogice) **de educația pentru carieră**, valorificate printr-un feed-back activ cu dimensiunile clasice ale educației (estetică, tehnologică, intelectuală, morală, psihofizică) și cu „noile educații” (ed. ecologică, ed. pentru democrație și pace, ed. media, educația pentru democrație etc.) [apud, 4, p. 8]:

- perspectiva psihologică: interacțiunea dintre procesele psihice ca factori cognitivi determinanți ai alegerii carierei; interacțiunea dintre factorii motivaționali ca factori reglatori ai deciziilor referitoare la carieră;

- perspectiva pedagogică: reperate de ordin metodologic în vederea dezvoltării, structurării și implementării unor modele de educație pentru carieră eficiente.

După A. Șoavă [14, pp. 3-4] un **conținut oportun de educație pentru carieră** este reflectat în aria curriculară școlară „Consiliere și orientare”. Procesul dat în opinia autoarei, **vizează dezvoltarea personală și înzestrarea elevilor cu competențe** (cunoștințe și abilități) **necesare pentru managementul propriului traseu educațional și profesional**:

- **autocunoașterea și dezvoltarea personală**: abilități de autoevaluare realistă a propriilor caracteristici și de autoreglare emoțională și comportamentală în situații diverse legate de viață și carieră;

- **comunicare și relaționare interpersonală**: capacitatea de ascultare activă și exprimare asertivă în vederea creșterii eficienței comunicării în cadrul relațiilor interumane;

- **managementul informației și al învățării**: abilități de informare necesare în optimizarea performanței în învățare a procesului de luare a deciziilor și rezolvare a problemei;

- *planificarea carierei*: cunoștințe și abilități necesare pentru realizarea unor planuri de carieră realiste și adaptare la cerințele pieții muncii;
- *educație antreprenorială*: stimularea interesului față de domeniul antreprenorial și dezvoltarea unor competențe de analiză și valorificare a oportunităților de afaceri;
- *managementul stilului de viață*: abilități de management al stilului de viață pentru creșterea calității vieții fizice, psihice, sociale și ocupaționale.

Acest conținut valorificat, în opinia autoarei, cu bagajul de competențe format, va permite elevilor un control activ al propriei cariere și adaptarea cu ușurință la un mediu educațional și profesional în schimbare: sarcini complexe; abilități de comunicare eficientă; luare de decizii în mod individual; inițiativă, motivație, flexibilitate etc.

Actualmente *Curriculumul Național pentru învățământul primar* (2018) transpune acest **deziderat de educație pentru carieră** în aspect de formare:

- atât a competențelor transdisciplinare circumscrise de *Profilul de formare a absolventului* prin cele 4 atribute generice ale viitorilor cetățeni [5, pp. 12-13];
- cât și a competențelor specifice la disciplina „Dezvoltarea personală” (DP în continuare) – competența 4. „Proiectarea carierei din perspectiva potențialului individual și a intereselor profesionale, manifestând atitudine pozitivă față de dezvoltarea personală și învățare ca muncă de bază a elevului” valorificată prin modulul 4 „Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial” [ibidem, p. 179].

În acest sens, O. Dandara, menționează că modulul 4 și anume conținutul modulului:

- reflectă finalitatea esențială a școlii – pregătirea persoanei pentru integrare socioprofesională;
- are drept scop formarea competenței de planificare a carierei și dezvoltarea spiritului antreprenorial;
- se axează pe direcțiile de activitate prin care și cu ajutorul cărora:
 - elevii își vor cunoaște capacitățile și potențialul;
 - elevii vor fi informați despre posibilitățile de a face studii, ofertele de pe piața muncii, cerințele diverselor profesii și cadrul normativ-legal al raporturilor de muncă;
 - elevii vor fi orientați spre formare de atitudini și valori, menite să-i motiveze să muncească, să perceapă și să adopte activitatea profesională ca pe o modalitate de autorealizare [6, p. 11].

Concluzii:

1. Educarea elevului în vederea proiectării carierei de la anumite momente-cheie din viață spre tot parcursul vieții, *valorifică noua paradigmă educațională* – de la identificarea specificului spre cunoașterea activității profesionale, spre dezvoltarea aptitudinilor de management a carierei și, totodată, de la ghidarea individuală la cea de grup.

2. Procesul de educație pentru carieră în context școlar prin prisma programelor educaționale *duce la formarea de competențe necesare pentru managementul propriului traseu educațional și profesional.*

3. În plan autohton, actualmente *Curriculumul Național pentru învățământul primar* (2018) *conectează procesul de educație pentru carieră la formarea:*

- atât a *competențelor transdisciplinare* circumscrise de *Profilul de formare a absolventului* prin cele 4 atribute generice ale viitorilor cetățeni [5, pp. 12-13];
- cât și a *competențelor specifice la disciplina* „Dezvoltarea personală” (DP în continuare) – competența 4. „Proiectarea carierei din perspectiva potențialului individual și a intereselor profesionale, manifestând atitudine pozitivă față de dezvoltarea personală și învățare ca muncă de bază a elevului” valorificată prin modulul 4 „Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial” [5, p. 179].

1.4.2. Proiectarea carierei – abilitatea elevului în dezvoltarea carierei

O sursă de specialitate accesată susține că proiectarea carierei va ține cont de reprezentări realiste despre sine și despre piața muncii:

- pentru a asigura succesul în carieră, orice persoană trebuie să-și proiecteze cariera, reflectând conștient, la fiecare etapă a vieții, în ce direcție trebuie să-și concentreze eforturile și resursele personale, pentru a obține cele mai bune rezultate în activitatea profesională;

- orice persoană își proiectează cariera pe parcursul întregii vieți: începând cu anumite vise din copilărie, care pe măsura maturizării, se transformă în adevărate proiecte de viață profesională;

- proiectarea carierei nu lasă loc întâmplării și irosirii timpului și efortului pentru activități care nu corespund aspirațiilor și capacităților personale;

- în alegerea pentru o profesie se va ține cont de trei repere de bază: vreau, pot, trebuie: ▪ Ce vrea persoana?: dorințe, interese, aspirații; ▪ Ce poate?: capacitățile persoanei care transformă intenția în fapt real; ▪ Ce trebuie?: cerințele socioeconomice, necesitățile pieței muncii [7, pp. 6-7].

O altă sursă de specialitate accesată [8] susține că **procesul de planificare a carierei la elevi**:

- reprezintă o **conturare a direcției de carieră** prin care elevii își stabilesc scopuri în legătură cu propria carieră și inițiază acțiuni în vederea atingerii acestor scopuri;

- reprezintă un **proces continuu** de ajustare a scopurilor de carieră la caracteristicile personale și oferta educațională și ocupațională aflate în permanentă dezvoltare.

Eficiența acestui proces este dependentă de **abilitățile pe care le dobândesc elevii în următoarele domenii de competență**:

- **Autocunoaștere** – explorarea și structurarea informațiilor despre sine în vederea dezvoltării conceptului de sine. Este o componentă esențială și se referă la explorarea și structurarea informațiilor despre propria persoană în vederea conturării concepției de sine a persoanei.

Conceptul de sine stă la baza luării deciziilor de carieră, de analiză a opțiunilor educaționale sau ocupaționale și de identificare a opțiunii care corespunde cel mai mult așteptărilor elevului. Informațiile despre sine pentru planificarea carierei (interesele, valorile, aptitudinile și personalitatea) reflectă expectanțele legate de carieră și atitudinea pe care persoană o are față de sine și carieră în general.

- **Explorare educațională și ocupațională** – colectarea informațiilor despre oportunitățile educaționale și ocupaționale. Se referă la comportamentul sistematic de colectare de informații referitoare la oportunitățile educaționale și la ocupații (natura muncii ce urmează a fi efectuată, cerințe educaționale pentru a accede la un post de muncă, perspective de angajare, mediul muncii, câștiguri, etc.) Corectitudinea informațiilor obținute este esențială pentru a putea face alegeri compatibile cu interesele, valorile și stilul de viață dorit.

- **Decizie de carieră** – alegerea unei opțiuni din mulțimea variantelor disponibile la un moment dat și se consideră a fi punctul final de selecție efectivă a alternativei optime, fără a se avea în vedere întregul proces prin care trece o persoană pentru a realiza această alegere.

- **Promovare personală** – sistematizarea și prezentarea informațiilor despre abilitățile, interesele și experiențele educaționale și profesionale proprii în vederea atingerii scopurilor de carieră. Cuprinde modalități instrumentale (scrisoarea de intenție, curriculum vitae, interviul de angajare, cartea de vizită și portofoliul personal) și componente atitudinale (comportamentele și atitudinile pe care le manifestă o persoană în cadrul relațiilor interpersonale, în vederea promovării personale: comunicarea asertivă, dezvoltarea rețelei sociale, pregătirea pentru interviul de angajare)

O perspectivă actuală europeană coordonată de D. Butnaru [9, p. 31], în vederea planificării carierei la elevi, menționează că:

- reprezintă un proces prin care elevii își conturează o direcție de carieră, își stabilesc scopuri în legătură cu propria carieră și inițiază acțiuni în vederea atingerii acestor scopuri;

- este un proces continuu de ajustare a scopurilor de carieră la caracteristicile personale și oferta educațională și ocupațională aflate în permanentă dezvoltare.

Astfel, în cadrul acestui proces, **profesorul diriginte** trebuie să le **formeze elevilor abilități de planificarea carierei** privind:

▪ **autocunoaștere** – explorarea și structurarea informațiilor despre sine în vederea dezvoltării conceptului de sine. Aspectele care prezintă o relevanță mai mare pentru deciziile de carieră sunt:

- *interesele elevului*: preferințele clare ale unei persoane pentru anumite domenii de cunoștințe sau de activitate; factori motivaționali și esențiali în alegerea carierei, de aceea este foarte importantă investigarea lor în trasarea planului individual de carieră al elevului;

- *valorile personale*: convingeri de bază pentru o persoană care descriu ceea ce este important în viață, în muncă, în relaționarea cu ceilalți;

- *aptitudinile*: însușirile care diferențiază oamenii între ei - maniera de desfășurare a diferitelor activități în ceea ce privește randamentul calitativ și cantitativ al acestora;

- *personalitatea ca element integrator*: modul unic de gândi, simți, de a acționa, de a relaționa;

▪ **explorarea educațională și ocupațională** – colectarea informațiilor despre oportunitățile educaționale și ocupaționale privind deciziile de carieră și cunoașterea mediului profesional prin:

- *observare*: informații despre modul în care își desfășoară activitatea diverse persoane (membri ai familiei, cunoștințe, prieteni); *vizionarea filmelor* despre carieră cu observarea cerințelor și responsabilităților ce definesc o anumită ocupație;

- *interviul cu persoane angajate* în activități de interes pentru elev;

- *consultarea materialelor scrise despre diverse ocupații* (fluturași promoționali, dicționare de meserii, monografii profesionale, site-uri de internet);

- *experimentarea diverselor activități și reflectarea asupra reacțiilor personale la aceste experiențe* (voluntariat);

▪ **decizie de carieră** – alegerea unei opțiuni din mulțimea variantelor disponibile la un moment dat. Se referă pentru elevi la:

- *alegerea școlii și a profilului de studiu*;

- *alegerea unei profesii*;

- *alegerea unui anumit traseu educațional*;

- *alegerea unor modalități de formare a competențelor profesionale*.

▪ **alegerea unei opțiuni în decizia de carieră după un plan** cu: *scop* (evenimente, rezultate dezirabile); *obiective* (ceea ce persoana dorește să realizeze); *strategii de valorificare* (modalitatea practică de a îndeplini obiectivele).

▪ **marketing/promovare personală** – sistematizarea și prezentarea informațiilor despre abilitățile, interesele și experiențele educaționale și profesionale proprii în vederea atingerii scopurilor de carieră: a) Scrisoarea de intenție b) Curriculum vitae c) Interviul de angajare.

Sursa susține că, rolul profesorului diriginte, ca îndrumător și mentor al colectivului de elevi, nu se rezumă la desfășurarea orelor de consiliere și orientare ci include o multitudine de activități, de la cele desfășurate cu părinții, prin ședințe, lectorate și întâlniri individuale, la activitățile extrașcolare și extracurriculare cu elevii dar și cu cadrele didactice, în cadrul consiliului clasei. În toate aceste tipuri de activități, profesorul diriginte poate aborda elemente specifice activității de orientare școlară și profesională [9, p. 31]

Din perspectiva realizării **procesului de educație pentru carieră** prin **ghidare** întru susținerea persoanei în **proiectarea carierei**, O. Dandara (2009) face diferență între:

- **ghidarea în carieră** - expresie explicită a procesului educațional, ansamblu de acțiuni realizate de către factorul educațional în scopul susținerii persoanei în proiectarea carierei;

- **proiectarea carierei** - proces permanent, încadrat în limitele de viață conștientă a individului, ansamblu de acțiuni subordonate unor finalități prosociale clar definite, orientate spre identificarea posibilităților de maximă valorificare a potențialului individual [10, p. 7].

După E. Ginsberg [apud, 11, p. 430] în contextul evoluției în carieră, **vârsta școlară mică** (preadolescenței) în perioada fanteziei (6-11 ani) când copilul își imaginează viața de adult cu roluri alese în dependență de necesitățile sale afective și de persoanele semnificative din anturajul său - **marchează prima etapă de pregătirea pentru activitatea de muncă** prin: dezvoltarea

imaginii de sine din perspectivă ocupațională; evaluarea posibilităților în acest sens; evaluarea/aprecierea alternativelor; însușirea unor profesii.

Această etapă, prin abordare socio-psiho-pedagogică, rezidă în necesitatea **educării elevului în vederea proiectării carierei. Procesul** dat este caracterizat ca unul **sistemic, complex și continuu**, centrat pe pregătirea individului pentru activitate profesională, prin: *autocunoaștere, autoinformare, autoformare și autopromovare*.

Prin prisma Ghidului (2018) la DP se **clarifică caracterul integrator al abordării modului 4 disciplina DP la nivelul** [12, p. 231]:

♦ **reperelor conceptuale:** pune accent pe cunoașterea potențialului individual, informarea despre lumea profesiilor și modalitățile de exercitare a acestora; formarea unei atitudini pozitive și responsabile față de studii și muncă; formarea capacității de luare a deciziilor și dezvoltare a spiritului antreprenorial;

♦ **mesajului educațional:** studiile și munca ca valoare; diversitatea activităților; aprecierea oamenilor care muncesc; profesii practicate de către membrii familiei și persoanele din comunitate; abilități și interese; comportamentul în raport cu banii; importanța activității în echipă;

♦ **rezultatelor învățării:** estimarea resurselor proprii din perspectiva îmbrățișării profesiei dorite; identificarea punctelor forte și a lacunelor ce trebuie depășite pentru a îmbrățișa profesia dorită; aprecierea valorii muncii și studiilor; descrierea diverselor profesii; adoptarea deciziei privind viitorul traseu școlar;

♦ **efectelor interacțiunii dintre problematicile abordate:** cunoașterea propriului potențial, descrierea diverselor activități profesionale și aprecierea pozitivă a studiilor și muncii, va consolida imaginea de sine a elevului; îl va determina să aibă o atitudine responsabilă față de resursele pe care le posedă sau le utilizează; să proiecteze cariera profesională în conformitate cu sănătatea proprie.

Un model de subiecte de lecție în direcția cercetată este expus în tabelul de mai jos:

clasa I	clasa a II-a	clasa a III-a
1. Îmi place să fac și știu să fac cel mai bine (necesități individuale, dorințe în dezvoltarea propriilor interese, talente, folosind diverse surse)	1. Profesiile persoanelor dragi (profesiile membrilor familiei)	1. Ce îmi place să fac? Ce știu să fac cel mai bine? (calități descoperite în fiecare zi; calități, puncte forte)
2. Dicționarul ocupațiilor (hobby-uri; activități preferate și calități necesare)	2. Învăț pentru a deveni cineva (rolul studiilor pentru practicarea diferitor profesii)	2. Portofoliul personal (modalități de descoperire a punctelor forte: autoevaluarea, evaluarea reciprocă)
3. Orice muncă e frumoasă, dacă e pe plac aleasă! (I) (munca și utilitatea ei; munca-modalitate de satisfacere a necesităților și dorințelor)	3. Cum îmi caut informațiile necesare?! (modalități de informare despre profesii)	3. Scrisoare despre mine (forme de activitate – avantaje, dezavantaje și riscuri)
4. Orice muncă e frumoasă, dacă e pe plac aleasă! II (activități casnice și dezvoltarea abilităților)	4. Mă informez, iau decizii, rezolv problema! (tipuri de activități în familie, comunitate; interese; activități potențial individual și profesii)	4. Ce învăț azi mă poate ajuta mâine (I) (studiile – formă de muncă, mijloc de satisfacere a dorințelor și dezvoltarea potențialului)
5. Banca meseriilor (meserii/activități/profesii cunoscute; utilaje și instrumente)	5. Cum au apărut meseriile și banii (aparitia meseriilor, banilor; banii ca mijloc de apreciere a valorii bunurilor și satesfacerii necesităților)	5. Ce învăț azi mă poate ajuta mâine (I) (cunoștințele și viitoare profesie)

6. Ce învăț azi mă poate ajuta mâine (condiții de desfășurare)	6. Ce fac cu banii? (necesitățile și dorințele; bunuri și servicii; vânzătorul și cumpărătorul)	6. Orice muncă e frumoasă dacă e pe plac aleasă (I) (muncă/ocupație/profesie; respectul față de muncă, profesii)
7. Am să devin... (abilități personale; profesii de vis)	7. Cartea mea de vizită (tipuri de activități cotidiene în familie, în comunitate; interese; activități potențial individuale și profesii)	7. Orice muncă e frumoasă dacă e pe plac aleasă (II) (alegerea profesiei; consultarea opinieii celor apropiate)

1.4.3. Strategii de educație pentru carieră

Sursele de specialitate (M. Savva, A. Șoavă, A. Dumitru, V. Antonov, E. Ginsberg et. al.) elucidează o diversitate de sugestii metodologice cu referire la educația pentru carieră valorificate în cadrul modelului de construire a demersului didactic - ERRE, fiind unul comun pentru elevi și profesori.

Un exemplu concret de strategii didactice, sugerate la subiectul cercetat de noi, pentru modelul ERRE ar fi [13, pp. 18-19]:

**Evocare*: Brainstorming, Explozia stelară, Clustering, 6 De ce? Cvintet. Strategia dată are scopul de a crea atmosfera necesară lecției printr-un exercițiu de stimulare a atenției și a motivației cu sarcini de implicare a elevilor în activitățile ulterioare.

**Realizarea sensului*: Grila lui Quintilian, Jurnalul dublu, Jurnalul triplu, Agenda cu notițe paralele, VAS, Presupunerea prin termeni, Cubul etc. Strategia dată corespunde etapei de contact cu informația nouă, prin menținerea implicării activă a elevului cu sarcini de reproducere, traducere, interpretare, aplicare, analiză a materialului nou.

**Reflecția*: Graficul conceptual, Floarea de nufăr, Brainwriting, Studiu de caz, Discuția de tip Panel, Graficul T etc. Strategia dată corespunde etapei în care elevul integrează cele învățate în propriul sistem de cunoștințe și valori. Iar cadrul didactic, prin metodele, procedeele și tehnicile selectate, contribuie la formarea și exprimarea atitudinilor elevilor care facilitează restructurarea schemelor cognitive inițiale. Astfel, la această etapă, elevul va avea posibilitatea de face un transfer de cunoștințe și va aplica cele învățate la ore în situații simulate, apoi autentice, obișnuindu-se să facă alegeri și să ia decizii.

**Extinderea*: proiect de grup/individual. Strategia dată va permite elevului să analizeze comparativ cele învățate în clasă, să pună în practică noile achiziții. Proiectele elaborate de elevi se vor finaliza cu elaborarea de produse (scenariu de film, scenariu unui videoclip, filmulețe PPT, Prezi, colaje, postere, interviuri cu persoane care activează în diferite domenii, alocuțiuni etc.).

Alte idei estimate ar reprezenta următoarele combinații [9]:

- (p. 40) exercițiu de spargere a gheții, problematizarea, conversația euristică, jocul didactic, expunerea, exemplul, explicația, exercițiul evaluativ;

- (p. 44) jocul didactic, dezbateră, problematizarea, explicația, conversația, metoda World Caffé.

A. Șoavă [14] elucidează în plan aplicativ specificul strategiilor în educația pentru carieră. Autoarea susține că ele au scopul de a forma atitudini active orientate spre autocunoaștere și dezvoltare personală și spre exploatarea oportunităților educaționale și profesionale (p. 5). Deasemenea, autoarea menționează că, metodele și tehnicile în educația pentru carieră sunt preluate din practica educațională cât și din consiliere și orientare, ținând cont de principiile de eficiență: realizarea activităților pe grupe de elevi; utilizarea exercițiilor; furnizarea feedbackului (p. 7). În acest sens autoarea descrie modalitatea de utilizare a metodelor: brainstorming, Philips, jocul de rol, dezbateră, interviul, portofoliul, proiectul, studiul de caz.

În cheia învățării active, autoarea detaliază:

► (p. 10) modalitățile de facilitare a interacțiunilor dintre elevi - exerciții de încălzire la începutul orei: jocul cu mingea, simbolul, cuvântul la care mă gândesc, oglinda, zodiile, desenul etc.;

► (p. 11) regulile de lucru în grup: să fim întotdeauna atenți la ceea ce se spune de celălalt; să încercăm să rămânem la subiect; să nu reducem colegii la tăcere; ideile fecăruia sunt la fel de valoroase etc.;

► (p. 12) tehnicile de îmbunătățire a interacțiunii elevilor în grup, respectând criteriile de grupare specific grupului eterogen: zodiac din care fac parte; cartierul în care locuiesc; filmul/desertul/sportul preferat; inițialele prenumelui etc.

Generalizare. În sensul promovării strategiilor (A. Dumitru, 2000) de educație pentru carieră (forme, metode, procedee și tehnici selectate de cadrul didactic) vor pune accentul pe dezvoltarea abilităților elevilor de: învățare activă; a învăța să învețe din perspectiva următoarelor criterii:

- elevul: exprimă puncte de vedere proprii; realizează schimb de idei cu ceilalți; argumentează; pune întrebări pentru a înțelege lucrurile; cooperează în realizarea sarcinilor;

- cadrul didactic: organizează și dirijează învățarea; facilitează și moderează activitatea; ajută elevii să înțeleagă; acceptă și stimulează exprimarea unor puncte de vedere diferite; este partener în învățare;

- modul de realizare a învățării: prin apel la experiența proprie, euristic; promovează învățarea prin colaborare; pune accent pe dezvoltarea gândirii prin confruntarea cu alții;

- modalitățile de evaluare: măsurarea și aprecierea capacităților; accent pe elemente de ordin calitativ [apud, 15, p. 17]

În această ordine de idei, sursa de specialitate accesată (V. Antonov, 2010, p. 18) punctează: cu cât mai devreme copii învață să aplice gândirea critică în aspect practic, cu atât mai devreme vin efectele plauzibile ale formulării ipotezelor în cercetările și lucrările lor praxiologice.

În capitolul anterior am stabilit că vârsta micii școlarități este prima etapă de pregătire a elevului pentru activitatea de muncă prin dezvoltarea imaginii de sine din perspectivă ocupațională; evaluarea posibilităților în acest sens; evaluarea/ aprecierea alternativelor; însușirea unor profesii. Iar după E. Ginsberg [apud, 11, p. 430] în contextul evoluției în carieră, **vârsta școlară mică** (preadolescenței) în perioada fanteziei (6-11 ani) când copilul își imaginează viața de adult cu roluri alese în dependență de necesitățile sale afective și de persoanele semnificative din anturajul său - **marchează prima etapă de pregătirea pentru activitatea de muncă.**

Din perspectiva particularităților vârstei școlare mici prin prisma dezvoltării cognitive, afective, socio-morale și a educației, a dezvoltării personale și sociale am estimate mai multe abordări din psihologia educației (J. Piaget, H. Dupont, L. Kohlberg, E. Erikson) care ne-au oferit o viziune mai clară la specificul strategiilor de educație pentru carieră [16]:

▪ După **Jean Piaget** *Stadiul operațiilor concrete* (între 7 și 12 ani) este considerat un **model al dezvoltării cognitive:**

- se caracterizează prin posibilitatea conceptualizărilor și coordonărilor de concepte;
- se dezvoltă noi abilități ce include acțiuni reversibile (capacitatea de efectuare în sens invers a drumului de la o operație la alta);

- se realizează surprinderea invarianței (adică a ceea ce este constant și identic în lucruri) iar rezolvarea de probleme este mai puțin restricționată de egocentrism.

▪ După **Henry Dupont** *Stadiul interpersonal* (7/8ani -14/15 ani) **dezvoltarea afectivă** a individului este caracterizată prin influența anturajului și investiția afectivă în prieteni, prin sociabilitate, apariția conflictului real interpersonal, sentimentul de reciprocitate și inițierea discuției cu *Sine*.

▪ După **Jean Piaget** (individul trece la o morală individuală care presupune cunoașterea și asimilarea moralei sociale, în acest fel valorile sociale devenind un model de a evolua și de a acționa individual) și **Lawrence Kohlberg** (1976, a indentificat niveluri de evoluție a judecăților morale) **în dezvoltarea socio-morală** (4 ani - 9/10 ani) elevii sunt în afara problemelor morale:

- *stadiul moralei ascultării* - conduită de evitare a pedepsei și de supunerea la normă („este bun tot ceea ce nu conduce la pedeapsă”);

- *stadiul moralei hedonismului instrumental naiv* - comportamentul copilului se orientează în funcție de recompense („este bun tot ceea ce este răsplătit, ceea ce creează plăcere”).

▪ După **Erik Erikson** (1968) prin **stadiile dezvoltării personale și sociale** în care dezvoltarea psihologică a individului depinde de relațiile sociale specifice fiecărei etape de vârstă, pentru al patrulea stadiu (6ani-12ani) de criză - **dorință de autocunoaștere vs. inferioritate** când copilul își asumă cu succes responsabilități, colaborează cu alte persoane astfel creând sentimentul de competență. Iar eșecurile, însă, pot duce la sentimente de inferioritate.

Perspectiva, psihologiei educației, cu referire la particularitățile **vârstei școlare mici** prin prisma dezvoltării cognitive, afective, socio-morale și a educației, a dezvoltării personale și sociale ne-a dat posibilitate să **generalizăm cu referire la specificul procesului de instruire** [17, p. 24]:

- Instruirea și educația sunt percepute și acceptate ca activități.
- În procesul instruirii pedagogul este obligat să antreneze variate feluri de activitate și mai întâi de toate, activități cognitive.

- Cunoștințele nu pot fi nici asimilate, nici consolidate în lipsa activismului elevului deoarece capacitățile cognitive ale individului nu sunt de origine congenitală ci se formează în procesul instruirii.

- Un obiectiv esențial al științei este să se releveze condițiile care asigură formarea capacităților cognitive.

Astfel, prin prisma dată, la vârsta școlară mică, am conchis că, se pledează pentru strategii de formare a noilor cunoștințe, priceperi, deprinderi, capacități, care pot fi aplicate în procesul de instruire [ibidem]:

a) **strategia interiorizării** - descrisă de P. Galperin:

- acțiunea (activitatea) sistem complex, de regulă cu componenta orientativă, executivă și verificativ-corecțională;

- forme (materială, perceptivă, verbală) și niveluri de realizare a acțiunii (nivelul generalizării; nivelul desfășurării; nivelul independenței; nivelul posedării acțiunii);

- etape de formarea în cadrul unei acțiuni (6: motivațională; orientativă; materială; verbal-externă; verbal-internă; intelectuală).

Din sursa de specialitate accesată (S. Briceag, 2019) am desprins:

- cadrul didactic este obligat să antreneze discipolii săi în procedeele activității intelectuale: 1) informarea; 2) exersarea; 3) transferul.

- pe finalul activității intelectuale se va opta pentru: asimilarea conținutului procedeeului - aplicarea lui independentă - transferul asupra situațiilor noi.

Astfel, după P. Galperin, această strategie - **modalitate de formare sistemică și coerentă a acțiunilor intelectuale care facilitează gândirea „disciplinată” și „sistematică”** [ibidem, pp. 25-26].

b) **strategia exteriorizării** - reprezintă gândul sub forma unei structuri social reproductive a unui individ care paralel devine posesiune propice a altora. Deasemenea, exteriorizarea este concepută atât ca **moment al dezvoltării cât și ca debut al gândirii**. Astfel, gândirea **își face apariție în comunicare** și în forma sa desfășurată **imită structura comunicării** (dialogismul gândirii) iar un ciclu al dezvoltării **înserează succesivitatea interiorizării și exteriorizării** [ibidem, p. 26].

c) **strategia problematizării și reflexiei** [ibidem]. Oricare situație de problemă (nu admite procedeele ordinare de acțiune) necesită o reflexie:

- reflexia este orientată spre descoperirea cauzelor insucceselor și a dificultăților în procesul căreia se conștientizează faptul că mijloacele aplicate nu corespund obiectivelor – ca rezultat se formează atitudine critică față de propriile mijloace;

- procesul de conștientizare este prezent în oricare situație problematică iar inteligibilitatea problemei o face accesibilă pentru gândire;

- conștientizarea devine opusă reflexiei: dacă conștientizarea este inteligibilitatea integrității situației, atunci reflexia reprezintă dezmembrarea acestui întreg. În așa fel conștientizarea reprezintă condiția reflexiei și deciderii.

- antrenamentul dexterităților reflexive sporește nivelul inteligenței și produce performanțe avantajoase în structura personalității.

Sursa abordată generalizează faptul că, **instruirea asigură dezvoltarea conștiinței și a gândirii creative după itinerarul: activitate practică → dificultăți fixate prin situații problematice → reflexie → proiectarea noilor acțiuni și realizarea lor.**

Curriculumul actual (2018) în capitolul 3 „Repere privind strategiile didactice” menționează faptul că **strategiile didactice de învățare activă vor fi orientate de paradigmele** [5]:

- Paradigma învățării ca elaborare (inter)active de cunoștințe: învățarea în grup, prin cooperare, prin reciprocitate, în contextul alternării formelor de organizare.

- Paradigma învățării ca o construcție a cunoașterii (constructivism) care subliniază importanța învățării autonome, a implicării în situații deschise de formare și comunicare, a managementului cunoașterii.

- Paradigma învățării ca autoexplorare și autodescoperire (de exemplu, strategiile de reflecție sau strategiile metacognitive) – pe măsură ce reflectă asupra experiențelor proprii, elevii reușesc să integreze noua achiziție. Reflecția este importantă și în vederea formării competenței de învățare/a învăța să înveți, care include conștientizarea procesului și a nevoilor proprii de învățare [ibidem, p. 198].

În vederea promovării diversității și personalizării strategiilor didactice, curriculumul accentuează orientarea: spre învățarea activă; spre a învăța să înveți; spre formarea de competențe; spre dezvoltarea creativității elevilor [ibidem, p. 199]. Iar la proiectarea demersurilor didactice, curriculumul recomandă pentru disciplina DP modelul de structurare a activității ERRE (Evocare – Realizarea sensului – Reflecție – Extindere) prin 6 pași de formare a competențelor:

*Evocare 1. Implică-te!

*Realizarea sensului 2. Informează-te! 3. Procesează informația!

*Reflecție 4. Comunică și decide! 5. Apreciază!

*Extindere 6. Acționează [ibidem, p. 200].

Tot curriculumul accentuează jocul didactic ca metodă clasică aparte și specifică învățământului primar (p. 200) și propune o selecție de metode interactive [ibidem, p. 201].

Actualul *Ghid de implementare a curriculumului* (2018), vine cu sugestii referitoare la:

- îmbinarea armonioasă a metodelor și tehnicilor interactive moderne cu cele consacrate în învățământul primar [12, p. 18]:

*metode de comunicare: explicația, demonstrația, discuția dirijată, problematizarea, lectura ghidată etc.;

*metode de exploarare: observația, experimentul, modelarea etc.;

*metode de acțiune: exercițiul, jocul didactic, simularea etc.

- aspectul metodologic de formare a competențelor cheie [ibidem, p. 227];

- promovarea caracterului integrator al abordării modulare a disciplinei DP [ibidem, p. 231]

printr-o palitră diversă de metode: interactive, activ-participative, art-creative [ibidem, p. 235]

relevante secvențelor de activitate didactică în contextual modelului ERRE [ibidem, p. 236]

(ciorchinele, diagrama Y, floarea de nufăr, explozia stelară, hexagonal, cadran de cias, graficul T, diagram Venn, jocul didactic) [ibidem, pp. 237-240].

Concluzii:

1. Strategiile abordate mai sus subscriu palmaresul de strategii de învățare active/interactivă - sistem coerent de forme, metode, procedee, operații, tehnici și instrumente de studiu, materiale și mijloace de învățământ, utilizat deopotrivă de cadrul didactic și elevi, prin care se realizează planificarea, organizarea, conducerea și evaluarea învățării, într-o viziune și acțiune formativă.

2. Învatarea activă/interactivă se bazează pe învățarea centrată pe elev valorificată printr-o metodologie de studiu individual și în grup unde cadrul didactic va fi pregătit să alfabetizeze metodologic elevii. Astfel, metodele didactice selectate și utilizate la ore vor fi considerate valide atât pentru cadrul didactic cât și pentru elevi și în așa fel elevii vor fi învățați cum să învețe sau îi vor transforma în „muncitorii propriu-zisi ai devenirii lor” , îi vor forma și autonomiza pentru educația continuă la alte trepte de școlaritate.

3. Strategiile de învățare active/interactive [9, p. 29] cu respectarea *principiului centrării învățării pe persoană*, vor duce la *dezvoltarea deprinderilor și competențelor integratoare, transferabile*. Aceste achiziții vor fi utile atât în viața școlară, cât și în cea socio-profesională sau familială a beneficiarului (lucrul individual, în grup/echipă; problematizarea, conversația euristică, jocul didactic, expunerea, exemplul, exercițiul, GPP, brainstorming, portofoliul, jocul de rol etc.) [18, pp. 17-21].

4. În vederea promovării diversității și personalizării strategiilor didactice, curriculumul actual (2018) accentuează orientarea: spre învățarea activă; spre a învăța să înveți; spre formarea de competențe; spre dezvoltarea creativității elevilor.

1.4.4. Specificul strategiei de învățare bazată pe sarcini de lucru în procesul de educație pentru carieră

Sursa de specialitate (V. Antonov, 2010) abordată vine cu o viziune clară și detaliată cu referire la **opțiunea generală pentru strategiile de învățare activă în procesul de educație pentru carieră în context școlar**:

- (p. 23) calitatea de gândire a oricărei persoane afectează calitatea vieții ei din moment ce gândirea critică acționează asupra acțiunii, și respectiv, devine imposibil ca persoana ce vrea să tindă spre ceva mai mult nu-și poate îmbunătăți calitatea sa de gândire;

- (p. 24) gândirea critică ajută la dezvoltarea unei analize bune și abilităților de rezolvare a problemelor, iar gândirea creativă contribuie la creșterea performanțelor profesionale;

- (p. 24) utilizarea metodelor de gândire critică și creativă în procesul educațional ajută elevii să obțină performanțe mai bune la disciplinele școlare și să crească capacitatea lor de a evalua calitatea informațiilor prezentate de cadrele didactice și însușite de ei;

- gândirea critică este o abilitate la locul de muncă, o calitate necesară pentru rezolvarea problemelor, de luare a deciziilor importante, o normă ce atestă o judecată bună și spirit creativ și de analiză. Astfel, organizațiile, instituțiile care pot atrage, reține și dezvolta gânditori critici devin avantajoase, competitive și semnificative pentru societate.

Prin prisma afirmației: *antrenarea generațiilor de tineri să gândească critic, să fie pregătiți pentru a rezolva problemele din multitudinea de zi cu zi atât la nivel individual, cât și de societate reprezintă o incomparabilă soluție de a produce schimbări la nivel de reforme și ajustări multidimensionale în societate* [15] se consideră un criteriu de studiu și analiză a scrisorii metodice actuale (2020-2021) privind predarea-învățarea-evaluarea din perspectiva formării competențelor. Scrisoarea propune alternative moderne de strategii formative ca: învățarea experiențială, **învățarea bazată pe sarcini de lucru** (ÎBSL în continuare), învățarea prin cooperare care poartă un caracter activ și dinamic care le permit elevilor să se implice în demersul propriei formări. În acest sens, scrisoarea menționează că „**sarcinile de lucru sunt un instrument ale cadrului didactic pentru a sprijini învățarea activă**”:

* elevilor li se creează condiții de învățare care sprijină învățarea interactivă și formarea/ dezvoltarea competențelor;

* elevii devin activi și deschiși să interacționeze – prin urmare, cadrele didactice trebuie să le formuleze diverse sarcini de lucru oferindu-le timp suficient de realizare [19, p. 45].

Din perspectiva învățării active (învățare activă, gândire critică, abilități: de rezolvare a problemelor, de luare a deciziilor importante, judecată, spirit creativ și de analiză; predarea-învățarea-evaluarea din perspectiva formării competențelor; sarcini de lucru; interacțiune; ÎBSL) **strategiei de învățare bazată pe sarcini de lucru**, după L. Ciascai (2016) este o strategie de rezolvare de probleme. Conform sursei aceasta este interpretată ca metodă didactică asociată modelului de predare-învățare bazat pe investigație (p. 30). Astfel, unitatea de învățare bazată pe rezolvarea de probleme vizează o succesiune de lecții [20, pp. 32-34]:

- declanșate de sizarea unei probleme (fără soluții clare) din viața cotidiană, dar legată de tema în discuție;

- pentru ca elevii să ajungă la:

a) definirea structurată a problemei pusă în discuție;

b) formularea ipotezei de lucru;

c) documentarea, analiza, cercetarea, filtrarea diverselor surse pentru a obține noi informații;
d) revizuirea ipotezelor formulate inițial prin vizorul noilor date obținute prin documentare sau cercetare;

e) elaborarea soluțiilor;

f) justificarea soluțiilor și a rezultatelor obținute în baza dovezilor și a raționamentelor realizate (p. 30).

Deasemenea, autoarea stabilește direcțiile PBL (p. 32): elaborarea unei strategii de rezolvare a unei probleme; utilizarea unei strategii rezolutive elaborate cu scopul de a rezolva o altă problemă în contextual temei discutate și evidențiază un exemplu de aplicare a PBL raportată la modelul de construire a demersului didactic – ERRE (p. 34):

E (anticipare) – sesizarea problemei și avansarea strategiilor de rezolvare;

R (explorare, experimentare) – generalizarea soluțiilor alternative;

R (explicare) – evaluarea și alegerea soluției adecvate;

E (aplicare, transfer) – testarea soluției și a predicțiilor bazate pe ea și raportarea rezultatelor; valorificarea soluției.

Din perspectiva educației centrate pe student, Universitatea de Vest din Timisoara. Centru de Dezvoltare Academică [21] prezintă **o abordare instructivă la nivel operațional - Învățarea prin investigație** (eng. Enquiry-based learning-EBL) **cu o variantă din cele 4** (învățarea prin descoperire (eng. discovery learning), învățarea experiențială (eng. experiential learning), învățarea constructivistă (eng. constructivist learning),) **învățarea bazată pe probleme** (eng. problem-based learning – **PBL** în continuare) cu următoarele **particularități**:

- este parte a schimbării paradigmei de la predare la învățare (Barr și Tagg, 1995);

- accentul este pus pe ceea ce studenții învață, profesorii jucând rolul de facilitatori ai învățării;

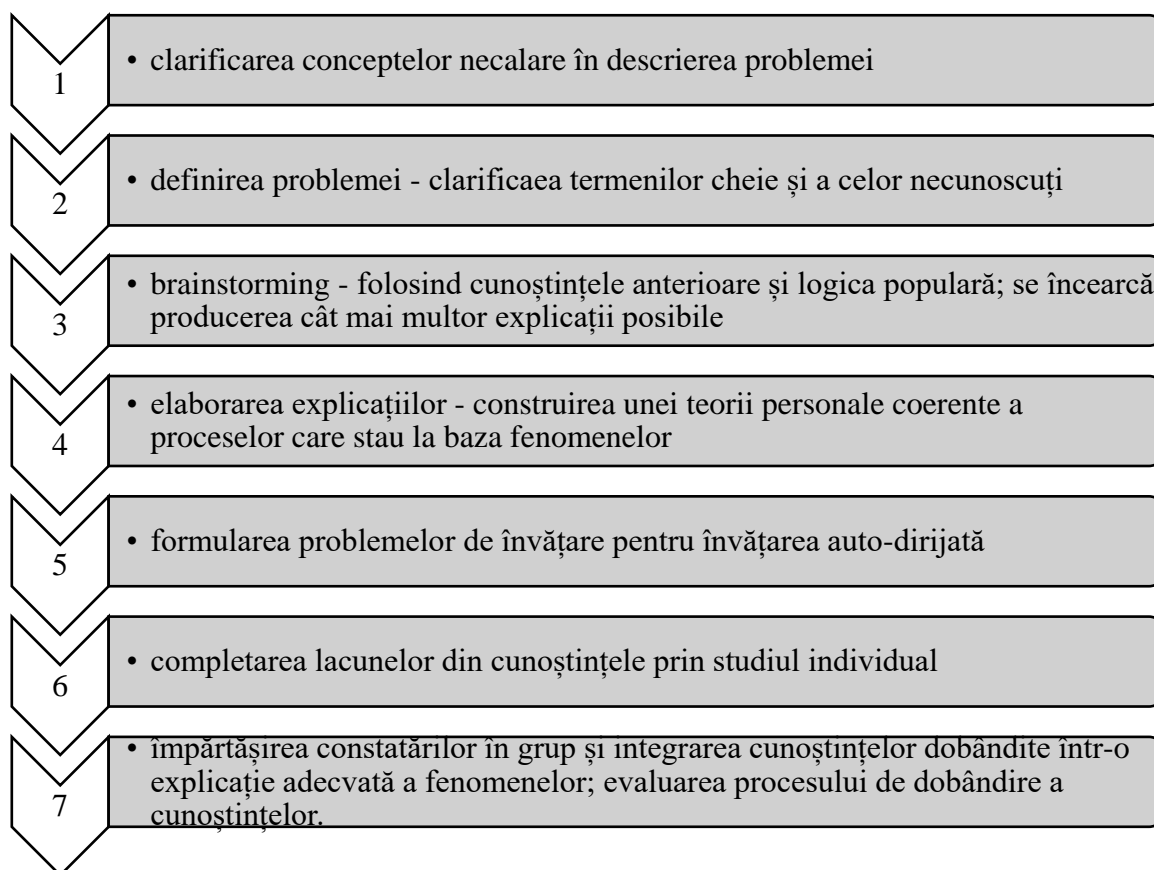
- PBL folosește cazuri (scenarii construite) ce etalează o problemă pe care studenții o folosesc ca punct de plecare pentru a descoperi informații și a formula opinii și soluții diverse.

- problema în PBL este prezentată studenților înainte de procesul de învățare, tutorele intervenind ulterior, atunci când este cazul, cu clarificări, dar bazându-se pe ceea ce studenții au descoperit în lectura lor;

- PBL pledează pentru o autonomie a studenților: studenții își definesc singuri obiectivele, ce anume au nevoie să cerceteze și să învețe, ceea ce aduce cu sine responsabilitatea surselor de informație (Barrett, 2005) [21]

Sursa accesată descrie la nivel operațional următoarele **caracteristici PBL**:

- durata unui tutorial este de 2 ore. Acest timp cuprinde două momente importante: 1) discutarea descoperirilor cu privire la cazul anterior, posibile explicații și soluții, și mai apoi 2) discutarea noului caz. Această caracteristică a PBL vizează parcurgerea unor pași în aplicare detaliați în figura de mai jos.

- cadrul didactic facilitează învățarea prin furnizare de informații și coordonare a grupului;
- studenții formează grupuri de colaborare (8-12) pentru a lucra împreună, interpretând, prin distribuire, roluri diferite: un președinte, un rezumător, un cronometru (o persoană care ține evidența timpului), iar restul se ocupă de citirea problemei (eng. chairperson, scribe, timekeeper and reader of the problem);

- se prezintă o problemă deschisă, de obicei sub forma unui studiu de caz formulat special, astfel încât să nu producă o singură rezolvare;

- studenții discută problema, clarifică faptele prezentate, definesc problema și fac un brainstorming bazat pe cunoștințele anterioare; identifică ceea ce nu știu și ce trebuie să studieze pentru a rezolva problema și stabilesc un plan de acțiune;

- studenții se angajează într-un proces de studiu individual ce include: cărți, baze de date, resurse web etc. iar timp de câteva zile, studenții au sarcina să citească, să sintetizeze și să judece critic validitatea și utilitatea informațiilor parcurse;

- la prima oră din tutorialul următor studenții își împărtășesc informațiile găsite și lucrează împreună la rezolvarea problemei, pentru ca în final să prezinte soluția problemei;

- pe finalul activității, toți cei care au participat revăd ceea ce au învățat din rezolvarea acestei probleme, reflectează asupra contribuției fiecărui coleg și asupra propriei contribuții [21].

Deasemenea sursa data accesată etalează **principiile învățării din perspectiva PBL:**

**Colaborare.* În sensul dat colaborarea nu este o chestiune de împărțire a sarcinilor în rândul cursanților, ci implică o interacțiune reciprocă și o înțelegere comună a unei probleme. Învățarea prin colaborare are loc atunci când sunt îndeplinite următoarele condiții: participanții au un obiectiv comun, responsabilități comune, sunt dependenți reciproc și trebuie să ajungă la un acord printr-o interacțiune deschisă.

**Construcție.* Principiul constructiv de învățare subliniază faptul că învățarea este un proces activ în care studenții construiesc sau reconstruiesc rețelele lor de cunoștințe. Învățarea este un proces de creare a sensului și de construire a interpretărilor personale a lumii bazate pe experiențe și interacțiuni individuale.

**Contextualitate*. Învățarea are loc întotdeauna într-un context, situația în care se dobândește cunoașterea determină utilizarea cunoștințelor. Transferul poate fi facilitat prin ancorarea învățării în contexte semnificative, relevante pentru experiența trecută, actuală și viitoare a celor care învață.

Autodirijare*. Învățarea autodirijată implică faptul că studenții joacă un rol activ în planificarea, monitorizarea și evaluarea procesului de învățare. Cu referire la **operaționalizarea demersului de PBL sursa clarifică cu referire la:

- planificare – studentul începe cu examinarea unei varietăți de modalități de a aborda o sarcină, stabilește un obiectiv clar, selectează strategii pentru atingerea obiectivului și identifică eventuale obstacole în calea atingerii obiectivului;

- monitorizare – studentul este conștient de ceea ce face și anticipează ce trebuie făcut în continuare.

- finalizare – evaluarea are loc atât asupra procesului, cât și asupra produsului procesului de învățare. Reflecția joacă un rol important în procesul de autoreglare [21].

Autorii V. Genaro și L. Renee (2015) detaliază modelul de instruire PBL prin prisma paradigmei educaționale centrate pe elev/student: o instruire care permite studenților să aplice conținutul cursurilor, să participe activ la învățarea lor, să utilizeze semnificativ tehnologia și să colaboreze. Astfel autorii etalează următoarele **caracteristici de valorificare a PBL**:

- elevii, prin cercetare, se angajează să studieze o problemă autentică, prost structurată;
- elevii identifică lacunele din cunoașterea lor, desfășoară cercetarea și aplică ceea ce au învățat pentru a dezvolta soluții și a-și prezenta descoperirile;

- elevii, prin colaborare și cercetare, pot cultiva: rezolvarea de probleme, abilitățile metacognitive, angajamentul în învățare și motivația intrinsecă [22].

Autorii detaliază **pașii (6) de concepere, implementare și evaluare a învățării PBL**:

1. *Identificarea rezultatelor* (ce se va evalua). În categoria mijloacelor de evaluare autorii plasează: contractele de grup, formele de autoevaluare, evaluări ale colegilor, reflecțiile de învățare, exemplele scrise sau rubricările completate sau elaborate. Astfel PBL:

- vizează un proces cu rezultatele produse în cadrul activităților de învățare prin colaborare, cercetare și rezolvare de probleme la o disciplină școlară;

- ajută beneficiarii să achiziționeze un conținut sau un concept, sau să dezvolte deprinderile de comunicare verbal sau scrisă;

- pentru evaluarea produselor elaborate de grup se va apela la criteriile formative și cumulative.

2. *Scenariul* (elaborarea scenariului). În acest sens cadrul didactic va concepe demersul acțional cu o problemă înglobată, care va rezulta printr-un brainstorming realizat de elevi. Autorii recomandă să se apeleze la o problemă complexă legată de conținutul disciplinei pentru a scoate în evidență tipurile de gândire, de discuții, de cercetare și învățare care trebuie să aibă loc pentru a îndeplini obiectivele de învățare propuse. Autorii menționează că, scenariile trebuie să fie motivante, interesante și să genereze discuții calitative și eficiente.

3. *Introducerea PBL*. Autorii recomandă la început de modul sau subiect de lecție o „problemă ușoară”, apoi să se grupeze elevii pentru derularea activității. Deasemenea, recomandă:

- introducerea așteptărilor la sarcinile prezentate, a rubricilor de lucru și a timpului preconizat pentru realizare;

- citirea problemei/lor de către grup/uri și realizarea ulterioară a discuției și a cercetării.

4. *Cercetarea*. Conform autorilor cercetarea va:

- începe cu un brainstorming în grupurile de lucru prin care elevii vor defini problema și vor determina ce știu despre problemă din experiența anterioară (cunoașterea anterioară), ce au nevoie să învețe mai mult despre ea (temele de cercetare) și ce surse vor apela pentru a găsi date (baze de date, interviuri etc.);

- grupurile vor scrie problema ca o declarație sau o întrebare de cercetare, iar cadrul didactic va ghida formularea întrebărilor;

- elevii vor decide singuri modalitatea de distribuire a rolurilor de lucru în grup și vor desemna responsabilii de cercetare a temelor care le sunt necesare pentru a înțelege pe deplin problemele;

- elevii vor dezvolta o ipoteză inițială pentru a-și „testa” soluția, mersul cercetării;

- întrebările de cercetare și ipotezele se pot schimba după ce elevii găsesc informații care dezminț convingerile lor inițiale [22].

5. *Producerea performanței după cercetare:*

- elevii vor crea produse și prezentări care sintetizează cercetarea lor, soluțiile de învățare. Formatul demonstrațiilor cumulative va depinde exclusiv de cadrul didactic și interpretat de autori „un targ de științe”;

- elevii găsesc resurse pentru a dezvolta cunoașterea fundamentală care informează despre înțelegerea lor și își prezintă în mod colaborativ către clasă descoperirile, incluzând una sau două soluții, în forma unor postere.

6. *Evaluarea:*

- cadrul didactic va evalua produsele și performanțele de grup;

- cadrul didactic va utiliza rubrici pentru a determina dacă elevii au comunicat clar problema, contextul, metodele de cercetare, soluțiile (fezabile și bazate pe cercetare) și resursele pentru a decide dacă membrii grupului au participat semnificativ;

- cadrul didactic va lua în considerare ideea de a-i pune pe elevi să-și scrie reflecțiile despre propria învățare (incluzând ce au învățat despre conținutul capitolului și despre procesul de cercetare) atât în fiecare zi cât și la încheierea procesului [28].

Conform sursei de specialitate <https://brio.ro/adviser> [23] conceptul de învățare PBL a fost dezvoltat cu scopul de a stimula învățarea în rândul elevilor, ajutându-i pe aceștia să vadă relevanța și aplicabilitatea cunoștințelor în rolurile lor viitoare. Această formă de predare centrată pe elev a fost preluată mai apoi instituțional și adaptată atât pentru ciclul universitar, cât și pentru liceu și gimnaziu și mai recent și pentru educația online.

Conform sursei de specialitate accesate, procesul de PBL cuprinde achiziția de cunoștințe, colaborarea și comunicarea consolidată a rezultatului. Deasemenea, procesul PBL este descris ca:

- o intervenție pedagogică centrată pe elev, în care elevii învață despre un subiect prin experiența rezolvării unei probleme deschise, găsit într-un material declanșator;

- presupune definirea sau determinarea cauzei problemei;

- vizează identificarea, prioritizarea și selectarea alternativelor pentru soluționarea problemei;

- solicit proiectarea unui plan de intervenție și apoi evaluarea rezultatului.

Cu referire la descrierea conceptului PBL sursa stabilește:

- învățarea PBL accentul de focalizează pe ceea ce elevii învață iar cadrul didactic interpretând un rol de facilitator al învățării;

- PBL promovează autonomia în învățare unde elevii își definesc singuri obiectivele și aspectele pe care cred că au nevoie să le studieze și învețe, ceea ce aduce cu sine responsabilitatea privind sursele de informații.

Deasemenea sursa etalează pașii tipici de învățare PBL:

(a) elevilor li se prezintă detaliile unui caz (real sau ipotetic);

(b) are loc întâlnirea inițială în grupuri mici, în care elevii discută despre problemele identificate, sugerează ipoteze și identifică lacunele de cunoaștere;

(c) elevii studiază independent (caută, culeg și rezumă informațiile din cărți și articole);

(d) are loc întâlnirea de dezbatere în grupurile deja formate, în care elevii prezintă soluțiile, își evaluează sursele și reexamină problema;

(e) concluzii și autoevaluare.

Abordările anterioare, pun în fața cadrului didactic mai multe întrebări: - Cum s-ar interpreta și valorifica învățarea bazată pe problemă la vârsta școlară mică?; - Care este fundamentul psihopedagogic de interpretare a conceptului PBL la vârsta școlară mică?; - Care sunt modalitățile de percepere, aplicare și interpretare a învățării bazate pe problemă la disciplina școlară DP?

Răspunsul la **prima întrebare** se desprinde prin următoarele raționamente:

- de la vârsta de 5-6 ani începe a se forma competența de proiectare a carierei prin jocul de rol ca particularitate a vârstei respective;

- prin jocul de rol copilul tinde să reproducă anumite roluri sociale (el se joacă dea mama, dea tata), îndeplinește, prin joc, alte roluri din familie, dar cunoaște și anumite roluri profesionale, pe care le exercită, de asemenea prin joc. Copilul îndeplinește rolurile care le cunoaște și care îi plac. Școala lărgeste orizontul despre viață al copilului [7, p. 74];

- la vârsta micii școlarități se prefigurează stadiul de fantezie (4-10 ani) dominat de jocul de rol imaginativ și stadiul de interese (11-12 ani) dominat de conturarea aspirațiilor către diferite activități caracterizate de: *conturarea imaginii de sine, constituirea și direcționarea intereselor, dezvoltarea și exersarea abilităților și aptitudinilor.*

- procesul de formare și dezvoltare a abilităților de management al carierei la vârsta școlară mică se valorifică prin achiziționarea bagajului de cunoștințe, abilități, deprinderi și competențe necesare pentru managementul propriului traseu educațional, profesional și pentru dezvoltarea personală;

- **procesul de educație pentru carieră la vârsta școlarității mici pledează pentru strategii de învățare activă prin dezvoltarea gândirii critice în aspect practic cu efecte plauzibile ale formulării ipotezelor în cercetările și lucrările praxiologice ale elevilor.**

Răspunsul la **întrebarea a doua** se desprinde prin următorul raționament că, la vârsta școlară mică, se pledează pentru strategii de formare a noilor cunoștințe, priceperi, deprinderi, capacități, care pot fi aplicate în procesul de instruire: strategia interiorizării; strategia exteriorizării; strategia problematizării și reflexiei.

Răspunsul la **întrebarea a treia** pornește de la:

- viziunea Organizației internaționale de sănătate (eng. The World Health Organization) (1993) care consideră că **abilitatea de a rezolva probleme este una din „abilitățile pentru viață” care trebuie dezvoltate la elevi**, pentru a-i ajuta pe aceștia să aibă relații reușite, să facă față problemelor și stresului cotidian [24].

- viziunea postmodernă metodologică (R. Gollob, P. Krapf, W. Weidinger, 2016) unde PBL este interpretată la vârsta micii școlarități ca ÎBSL. Astfel autorii susțin că **ÎBSL este o învățare bazată pe o problemă** (PBL) în care problemele multiple din lumea reală sunt utilizate ca mijloc de promovare a învățării elevilor de concepte și principii, spre deosebire de prezentarea directă a faptelor și conceptelor [25].

Din perspectiva **strategiilor de învățare activă cu dezvoltarea gândirii critice în aspect practic prin efecte plauzibile ale formulării ipotezelor în cercetările și lucrările praxiologice ale elevilor**, autorii menționează că integrarea învățării și punerea în practică depind de **sarcina didactică propusă**:

- oferă elevilor o idee clară a motivului pentru care învață făcând: aceștia, în cadrul predării, au o sarcină de realizat și aceasta presupune multe abilități și competențe;

- elevii, prin acest fel de predare, trebuie să-și stabilească nevoile de învățare în fiecare situație nouă care apare;

- elevii, prin acest fel de predare, vor solicita instruire din partea cadrului didactic stabilind ei singuri sarcinile și nu invers [26].

Prin prisma acestor generalizări se pot delimita **sensurile epistemologice a sarcinii didactice în viziunea unui învățător și în viziunea unui elev** [27, p. 189]:

* **sarcina didactică** din perspectiva profesorului, presupune „un quantum de obligații de predare” care conferă o anumită individualitate proiectului de activitate propus, **probată prin strategiile de învățare și de evaluare** asociate deja **în vederea atingerii unui obiectiv operațional** sau unor obiective operaționale complementare, definit(e) **la nivelul activității elevului;**

* **sarcina didactică** din perspectiva elevului, este relevantă în măsura în care concentrează sau extinde o „încărcătură” informativ-formativă adecvată în raport cu posibilitățile sale maxime

de învățare și cu resursele de (auto)evaluare continuă a rezultatelor obținute, definite în termeni de progres școlar.

Din perspectiva atingerii obiectivelor lecției prin sarcini didactice elaborate/propuse elevilor pentru învățare, amdesprins faptul că acestea trebuie adaptate la deosebirile manifestate în comportamentul cognitive al elevilor la solicitările activităților de învățare. De exemplu, nu toți elevii de aceeași vârstă au aceleași aptitudini pentru activitățile de studiu/ învățare. La elevii, de aceeași vârstă, este diferit ritmul de învățare la același program; în rândul elevilor, de aceeași vârstă, diferă mult gradul de înțelegere și asimilare a informațiilor și cunoștințelor predate etc.

Astfel, după V. Rusov în demersul de adaptarea a sarcinii didactice, este nevoie de a porni de la reprezentările pe care elevul le face despre sarcină și strategiile de realizare a ei. Elevul trebuie îndrumat să analizeze strategiile de învățare în funcție de exigențele sarcinii. Cadrul didactic va încuraja și va menține anumite demersuri ale elevului și va indica care strategii sunt pertinente pentru sarcină și nu trebuie selectate [28, p. 154]

Altă sursă de specialitate, susține că, obiectivele lecției formulate în elaborarea sarcinilor de învățare pentru elevi trebuie să le asocieze cu condițiile de învățare ale elevilor și să le adapteze în mod corespunzător, iar din moment ce obiectivele au devenit mai concrete, trebuie incluse aspectele legate de conținut. Până nu se decide nivelul dorit de realizare în ceea ce privește conținutul, adică temele care vor fi incluse, nu este posibilă stabilirea obiectivelor predării [26].

Deci, sarcina didactică propusă elevilor pentru a fi realizată este o problemă luată din viața reală, unde elevii, în actul de predare-învățare se confruntă cu problema pe care o vor rezolva prin diverse soluții rezolutive ajungând la un rezultat util și semnificativ, printr-un produs elaborat și (auto)evaluat. Astfel, elevii învață explorând metode de rezolvare a unei probleme, stabilindu-și sarcinile care le deschid calea către soluția problemei din considerentul că:

- multe situații din viața reală constau în găsirea de soluții pentru probleme, ÎNBSL pregătește elevii pentru viață prin crearea de situații din viața reală drept cadre de învățare;

- elevii întâmpină probleme nu doar legate de conținut și subiect, dar și de organizarea activității lor, ei trebuie să devină conștienți față de sine și posibilitățile personale pentru a găsi o soluție pe cont propriu, **fiecare formă de ÎBSL datorită provocării de a rezolva probleme va oferi un potențial bogat pentru formarea abilităților:**

- * de gestionare a timpului, de planificare a activității, de cooperare în grup/echipe, de obținere de materiale și selectare a informațiilor, de găsire și utilizare a instrumentelor etc. [26].

Astfel elevii:

- se vor confrunta cu probleme pe care ei le vor dori să le rezolve și să obțină un rezultat util și semnificativ;

- elevii rezolvând probleme vor învăța explorând diverse metode/căi de rezolvare stabilindu-și lor și profesorilor sarcinile care le deschid calea către soluția problemei [25, p. 47]. Iar din considerentul dat ÎBSL este flexibilă, deoarece elevii pot adapta sarcina de lucru la abilitățile lor [26].

Concluzii:

I. Dacă cadrul didactic va respecta rigoriile specifice procesului de ÎBSL cu potențiale de învățare prin practică va fi posibilă și valorificarea învățării active. Iar din perspectiva practică se vor respecta elementele de bază ÎBS [27]: elevii se confruntă cu o sarcină care trebuie rezolvată prezentată de profesor; elevii își planifică acțiunile rezolutive; elevii pun în aplicare planul de acțiune rezolutivă; elevii reflectează asupra procesului lor de învățare și își prezintă rezultatele.

II. Conform surselor de specialitate accesate ÎBSL:

- se împarte în trei **categorii de bază** [27]:

1. simularea realității - realizată prin: jocuri de rol, jocuri de luare a deciziei, conferințe, dezbateri;

2. explorarea realității – realizată prin: interviuri, studii de caz;

3. rezultatul activității - realizată prin: prezentare, rezumat printat, afiș, fluturaș, gazetă de perete, clip video sau musical, website, expoziții, portofolii.

- parcurge o serie de **elemente** [25]

1. Activitatea începe cu o introducere succintă elaborată de cadrul didactic ce oferă elevilor posibilitatea de a începe lucrul.
2. Cadrul didactic propune sarcina/problema/cazul dar nu explică în detalii.
3. În mod individual, cadrul didactic, solicită elevilor (rubricații în caiet, tabele în fișă, organizatori grafici, tabele brainstorming) să elaboreze propriile soluții și să elaboreze un produs propriu ca rezultat al muncii independente.
4. Cadrul didactic optează pentru metode de învățare prin cooperare, solicitând elevilor să formeze grupuri/echipe/perechi de lucru.
- 5 Cadrul didactic moderează și facilitează activitatea de învățare activă a elevilor și asigură un mediu de învățare în grup (bănci, mijloace, nivel de zgomot acceptabil în clasă), oferă un follow-up constructiv printr-o discuție dirijată la finele activităților.
6. Elevii produc rezultate tangibile și prezintă diferite soluții.
7. Profesorul valorifică soluțiile elaborate și prezentate de elevi.

Bibliografie

19. Cristea, S., Educația pentru carieră. // rev. Didactica Pro..., Nr.2-3 (72-73), 2012. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/97_100_Educatia%20pentru%20cariera.pdf
7. Dandara, O., Cotruța, A., Educația pentru carieră: abordări conceptuale, 2017. Disponibil la: <http://oaji.net/articles/2017/2056-1521195203.pdf>
20. Standarde de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general, Chișinău, 2018, disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_de_competenta_profesionala_ale_cadrelor_didactice_din_invatamantul_general.pdf
4. Gărdan, M., Rezumatul Tezei de doctorat, Factori cognitivi și motivaționali în educația pentru carieră, Cluj-Napoca, 2010. Disponibil la: https://doctorat.ubbcluj.ro/sustinerea_publica/rezumat/2010/stiinte%20ale%20educatiei/gardan_melania_maria_ro.pdf
8. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău, 2018, Aprobare la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_primare_site.pdf
10. Dandara, O., Disciplina „Dezvoltare personală”, un răspuns la realitățile sociale și o provocare pentru cadrele didactice. Didactica Pro..., nr.4-5 (116-117) octombrie 2019. Disponibil la: http://dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2482/Dandara_O_Disciplina_Dezvoltare_personala.pdf?sequence=3&isAllowed=y
16. Modulul „Dezvoltarea personală și proiectarea carierei”. Anexa 1 la Ordinul Ministerului Educației nr. 793 din 12 septembrie 2016. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ome_793_din_12.09.2016.pdf
18. Elemente de planificare a carierei. Disponibil la: <http://www.creeaza.com/didactica/didactica-pedagogie/ELEMENTE-DE-PLANIFICARE-A-CARI315.php>
1. Orientarea carierei : perspective europene : ghid metodologic pentru cadrele didactice. Iași: Editura Stef, 2016. Disponibil la: http://www.isjiasi.ro/documente/RED/special/GHID%20CARIERA_PERSPECTIVE%20%20%20EUROPENE.pdf
5. Dandara, O., Proiectarea carierei. Dimensiuni ale demersului educational. Chișinău: CEP USM, 2009.
6. Davitz, J. R., Psihologia procesului educational. București: EDP, 1978.
11. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, Chișinău, 2018. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_curriculum_primare_rom_5.pdf
24. Curriculum pentru disciplina opțională clasele a V-a – a IX-a „Lectură pentru ghidare în carieră”. Chișinău, 2017. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/lectura_pentru_ghidare_in_carierea_gimnaziu.pdf
21. Șoavă, A., Educația pentru carieră. Disponibil la: https://www.academia.edu/4518485/1Educatia_pentru_cariera
25. Antonov, V., Gândirea critică și creativă în contextul sistemului de învățământ din R. Moldova. Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”// Monitor social, nr.7 decembrie 2010. Disponibil la: http://www.viitorul.org/files/MONITOR_SOCIAL7%20Gindire%20critica_0.pdf
22. Psihopedagogie. Sinteza cursului. Universitatea Spiru Haret. Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic. Disponibil la:

<https://sites.google.com/site/pedagogie1516/psihopedagogie/sinteza-cursului?tmpl=%2Fsystem%2Fapp%2Ftemplates%2Fprint%2F&showPrintDialog=1>

23. Briceag, S., Psihologia educațională. Curs universitar. Bălți: Tipogr. „Indigou Color”, 2019. Disponibil la: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4224/1/curs_psih_ed.pdf

9. Beldiga, C., Cojocaru, V., Dandara, O. (et al.). Învăț să fiu: Ghid pentru psihologi școlari, diriginți, profesori / rev. șt.: „Pro Didactica”. Chișinău: Combinatul Poligrafic. Centrul Educațional Pro Didactica, 2008. Disponibil la: <http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2016/10/%C3%8Env%C4%83%C8%9B-s%C4%83-fiu-ghid.pdf>

12. Repere metodologice privind organizarea procesului educațional în învățământul primar în anul de studii 2020-2021. Anexă la Ordinul MECC nr. 839 din 18.08.2020. Chișinău, 2020. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/2_invatamant_primar_2020-2021_final_01.09.2020.pdf

26. Ciascai, L. (coord), Model clasic de predare-învățare bazat pe investigație. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, 2016. Disponibil la: <http://ceae.ro/wp-content/uploads/2017/05/Fundamentarea-abordarii.pdf>

27. Învățarea bazată pe probleme. Universitatea de Vest din Timisoara. Centru de Dezvoltare Academică, 2017, Disponibil la: <https://cda.uvt.ro/invatarea-bazata-pe-probleme/?pdf=1334>

28. Genaro, V., Renee, L., Învățarea bazată pe probleme: șase pași pentru a o concepe, implementa și evalua (traducere). Lyons in Faculty Focus, 30 Noiembrie 2015. Disponibil la: <https://creeracord.com/2016/08/18/invatarea-bazata-pe-probleme-sase-pasi-pentru-a-o-concepe-implementa-si-evalua/>

29. Învățarea bazată pe probleme. Disponibil la: <https://brio.ro/adviser/invatarea-bazata-pe-probleme/info/20>

31. Metode de predare. Course on Prevention of School Early Leaving. Disponibil la: https://schoolinclusion.pixel-online.org/training_package.php?tr1=RU&tr2=3

30. Gollob, R., Krapf, P., Weidinger, W., Educație pentru democrație (Vol. I). Materiale suport pentru cadre didactice privind educația pentru cetățenie democratică și drepturile omului. Belgia: Editura Consiliului Europei Cedex F-67075 Strasbourg, 2016, disponibil la: <https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-1/>

32. 7.4 Învățarea bazată pe sarcini de lucru este o învățare bazată pe o problemă. Disponibil la: <https://www.living-democracy.ro/textbooks/volume-1/part-1/unit-3/chapter-7/lesson-4/>

33. Cristea, S., Dicționar de pedagogie. Chișinău: Editura Litera, 2000.

34. Rusov, V., Sarcina didactică centrată pe nevoile de învățare. CZU 376. Disponibil la: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4489/1/Rusov_%20V_%20Sarcina.pdf

3. Sava, M., Repere conceptuale privind orientarea profesională ghidarea în carieră. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/84-86_6.pdf

2. PROIECTAREA ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE ÎN CADRUL DISCIPLINEI DP

2.1. Proiectare de lungă durată - modele (exemple)

CLASA I

2.1.1. Proiectarea administrativă a disciplinei DP

Competențele specifice disciplinei:

1. Aprecierea identității personale și a celorlalți în contexte educaționale/familiale/comunitare, demonstrând încredere în forțele proprii și atitudine pozitivă.
2. Utilizarea rațională a resurselor personale, sociale și ale mediului, demonstrând integritate și responsabilitate.
3. Adoptarea modului de viață sănătos în contexte variate, demonstrând interes și implicare în activități de menținere a sănătății proprii și a celor din jur.
4. Proiectarea carierei din perspectiva potențialului individual și a intereselor profesionale, manifestând atitudine pozitivă față de dezvoltarea personală și învățare ca muncă de bază a elevului.
5. Adaptarea comportamentului privind securitatea personală și a celor din jur în situații cotidiene, demonstrând atenție și atitudine responsabilă față de sine și cei din jur.

Bibliografie:

1. Curriculumul național. Învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019) https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf
4. Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019); https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_eed_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

ADMINISTRAREA DISCIPLINEI DP

Nr. de ore/săptămână	Nr. de ore/an'
1	33

Nr. ore pe săptămână	Nr. de ore pe an				
1	33				
Unități de învățare (module) <i>Semestrul I</i>	Nr. de ore	Evaluări			Observații
		EI	EFE	ES	
1. Arta cunoașterii de sine și a celuilalt	7	1	1		
2. Asigurarea calității vieții	7	1	1		
3. Modul sănătos de viață	2	1			
Total semestrul 1	16	3	2	1	
Unități de învățare (module) <i>Semestrul II</i>	Nr. de ore	Evaluări			Observații
		EI	EFE	ES	
3. Modul sănătos de viață (continuare)	5		1		

4. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial	6	1	1		
5. Securitatea personală	6	1	1		
Total semestrul 2	17	2	3	1	
Total an:					
5 module	33 ore	5	5	2 semestriale	

CLASA I

2.1.2. Proiectarea unităților de învățare

(MODULELOR)

Semestrul I -II

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1. Arta cunoașterii de sine și a celuilalt

Nr. de ore alocate: 7

Unități de competențe: 1.1.; 1.2.; 1.3.

Detalii de conținut	Nr. ore	Data	Resurse	Evaluări			Obs.
				EI	EFE	ES	
1. Eu-elev la școală (Numele și prenumele, data și locul nașterii, adresa. Regulamentul școlar)	1		1. Ghem de ață. Imagini „Regulile școlii”	1			
2. Eu prefer-tu preferi (Preferințe. Regulile clasei)	1		2. Fișe de lucru: - „Sunt o persoană deosebită” -Regulile clasei				
3. Spun „NU” violenței în școală și în clasă (Comportament nonviolent prietenos)	1		3. Film didactic				
4. Spun „NU” violenței în familie și pe stradă (Comportament nonviolent prietenos)	1		4. Plicul cu „fapte bune”				
5. Comunic civilizat la școală (comunicarea cu învățătorii, colegii – ascult, înțeleg, mă exprim)	1		5. Imagini la subiect				
6. Mă simt împlinit când... (Trăiri emoționale ale elevului de clasa I – emoții de bază: bucurie, tristețe, frică)	1		6. Exemple de emoticoane				
7. Eu sunt împlinit – tu ești împlinit	1		7. Tabelul emoțiilor		1		

(Recunoașterea și exprimarea emoțiilor)							
--	--	--	--	--	--	--	--

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2. Asigurarea calității vieții**Nr. de ore alocate: 7****Unități de competențe: 2.1.; 2.2.; 2.3.**

Detalii de conținut	Nr. ore	Data	Resurse	Evaluări			Obs.
				EI	EFE	ES	
1. Alfabetul bunei cuviințe pentru a fi un copil politicos „Salutul” (modalități de salut; contexte)	1		1. Imagini	1			
2. „A te îmbrăca frumos înseamnă...” (vestimentația; selectarea vestimentației în diferite situații)	1		2. Fișe de lucru				
3. „Scuzele, pomisiunea” (semnificația și manifestarea alfabetului bunei cuviințe)	1		3. Film didactic				
4. Bunele maniere acasă (ordonarea lucrurilor personale; ordinea acasă)	1		4. Exemple în imagini de acțiuni din literatura pentru copii				
5. Bunele maniere la școală (beneficiile școlarității și a studiilor)	1		5. Imagini la subiect				
6. Școala e viață (dorința de a merge la școală și a învăța)	1		6. Fișe de lucru				
7. Ce responsabilități am într-o școală ca a mea? (dreptul și obligația de a învăța)	1		7. Fișe de lucru		1	1	

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 3. Modul de viață sănătos**Nr. de ore alocate: 7****Unități de competențe: 3.1.; 3.2.; 3.3.**

Detalii de conținut	Nr. ore	Data	Resurse	Evaluări			Obs.
				EI	EFE	ES	
1. Programul meu zilnic (regimul zilei unui elev din cl. I)	1		1. Imagini PowerPoint	1			
2. Ce este igiena? Igiena corporală (igiena cavității bucale, mâinilor, unghiilor, corpului)	1		2. Fișa de lucru „Corpul meu”				
3. Igiena vestimentației (reguli de igienă a vestimentației la școală și acasă)	1		3. Fișe de lucru				
4. Obiceiuri alimentare (reguli de igienă a alimentației la școală, acasă, în locuri publice)	1		4. Fișa de lucru „Obiceiuri alimentare”				
5. Programul de activitate și odihnă (timp de activitate și odihnă pentru menținerea sănătății)	1		5. Imagini la subiect				
6. Călirea organismului (tip de activități pentru menținerea sănătății)	1		6. Exemple în imagini de tipuri de activități				
7. Educația fizică și sportul (tip de activități pentru menținerea sănătății)	1		7. Fișe de lucru		1		

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 4. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial

Nr. de ore alocate: 6

Unități de competențe: 4.1.; 4.2.; 4.3.

Detalii de conținut	Nr. ore	Data	Resurse	Evaluări			Obs.
				EI	EFE	ES	
1. Îmi place să fac și știu să fac cel mai bine (necesități individuale, dorințe în dezvoltarea propriilor interese, talente, folosind diverse surse)	1		1. Fișa de lucru „Ce îmi place să fac? Ce știu să fac cel mai bine” (activități preferate, activități pe care le realizez cel mai bine; abilități (priceperi) care mă ajută să realizez aceste activități; abilități (priceperi) care m-ar ajuta să realizez și mai bine aceste activități)	1			
2. Dicționarul ocupațiilor (hobby-uri; activități preferate și calități necesare)	1		2. Imagini cu diverse ocupații				
3. Orice muncă e frumoasă, dacă e pe plac aleasă! I (munca și utilitatea ei; minca-modalitate de satisfacere a necesităților și dorințelor)	1		3. Cutia cu surprize				
4. Orice muncă e frumoasă, dacă e pe plac aleasă! II (activități casnice și dezvoltarea abilităților)	1		4. Fișa de lucru „Cine și ce face?”, „Cum face?”				
5. Banca meseriilor (meserii/activități/profesii cunoscute; utilaje și instrumente)	1		5. Imagini la subiect				
6. Ce învăț azi mă poate ajuta mâine (condiții de desfășurare)	1		6. Fișa „Ce învăț azi mă poate ajuta mâine” (situații; deprinderi: citit, scris, calcul)				
7. Am să devin... (abilități personale; profesii de vis)	1		7. Fișa „Ghici ce aduce poștașul” (meserii, unelte/abilități, profesii)		1		

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 5. Securitatea personală**Nr. de ore alocate: 6****Unități de competențe: 6.1.; 6.2.; 6.3.**

Detalii de conținut	Nr. ore	Data	Resurse	Evaluări			Obs.
				EI	EFE	ES	
1. Pașaportul clasei mele (reguli de securitate în diferite spații școlare)	1		1. Fișe de lucru, creioane colorate, flipchart	1			
2. Folosul și dauna focului (prevenirea incendiilor în spații în chise: apartament, casă, clasă etc.)	1		2. Imagini				
3. Bunele maniere pe stradă (comunicare în stradă cu persoane necunoscute)	1		3. Flipchart, carioci				
4. Ajutor, am nevoie de cineva! (reguli de siguranță în situații potențial periculoase; persoanele de încredere; solicitarea ajutorului)	1		4. Foi, creioane colorate, fișe				
5. Ce este rău și ce este bine în drum spre școală? (traseul sigur spre școală; strada, trotuarul, carosabilul)	1		5. Imagini la subiect. Texte-suport: „Drumul către școală” (poveste),				
6. Ce este rău și ce este bine în transportul public (semaforul, transportul public, traversarea străzii)	1		6. Fișe de lucru, tabla				
7. Unde și cum mă joc? (siguranța locului de joacă în: curte, mahală, toloacă, teren sportiv)	1		7. Fișe de lucru, flipchart, carioci		1	1	

DETALIERI PRIVIND EVALUAREA la DP

cl. I (2018)

Modulul 1	Produse: aprecierea/exprimarea prin simboluri; mesajul oral.
Modulul 2	Produse: aprecierea/exprimarea prin simboluri; Simularea comportamentului într-un context creat.
Modulul 3	Produse: adoptarea de reguli și respectarea lor.
Modulul 4	Produse: proiect individual: „Obiectul meu pentru expoziția noastră”, în cadrul căruia elevul va prezenta un obiect confecționat de el, care va reflecta unul din talentele/interesele sale (desen, modelare din plastilină, fotografie etc.) și va explica ce resurse și ce efort a depus pentru a-l elabora.
Modulul 5	Produse: adoptare de reguli și respectarea lor; activitate de simulare a evacuării din clasă, în baza planului de evacuare.

DETALIERI PRIVIND EVALUAREA, cl. I (2019)

Produce specifice disciplinelor școlare la DP

Produce	Criterii de succes
P1. Aprecierea/ exprimarea prin simboluri	1. Ascult/citesc cu atenție relatarea. 2. Apreciez valoric demonstrând/ schițând simbolul corespunzător. 3. Argumentez (la cerință).
P2. Activitate de simulare: comportamentul într-o situație dată	1. Înțeleg situația. 2. Decid/ simulez un comportament potrivit în situația dată. 3. Argumentez (la cerință).
P3. Cod de reguli	1. Explic situația/ problema. 2. Propun reguli de comportament. 3. Argumentez necesitatea respectării regulilor
P4. Activitate de simulare: evacuarea din clasă	1. Recunosc semnalul de alarmare/evacuare. 2. Îmi păstrez calmul. 3. Mă deplasez conform planului de evacuare. 4. Execut acțiuni conform situației. 5. Mă prezint la locul stabilit.

CLASA II

2.1.3. Proiectarea administrativă a disciplinei DP

Competențele specifice disciplinei:

1. Aprecierea identității personale și a celorlalți în contexte educaționale/familiale/comunitare, demonstrând încredere în forțele proprii și atitudine pozitivă.
2. Utilizarea rațională a resurselor personale, sociale și ale mediului, demonstrând integritate și responsabilitate.
3. Adoptarea modului de viață sănătos în contexte variate, demonstrând interes și implicare în activități de menținere a sănătății proprii și a celor din jur.
4. Proiectarea carierei din perspectiva potențialului individual și a intereselor profesionale, manifestând atitudine pozitivă față de dezvoltarea personală și învățare ca muncă de bază a elevului.
5. Adaptarea comportamentului privind securitatea personală și a celor din jur în situații cotidiene, demonstrând atenție și atitudine responsabilă față de sine și cei din jur.

Bibliografie:

1. Curriculumul național. Învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.
3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf
4. Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_eed_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

Bibliografie complementară:

- MECC, Terguța, V., (cootrd.), Educație pentru drepturile omului. Curriculum. Clasele I-IV, Ghidul învățătorului. Chișinău: Editura Gunivas, 2018, disponibil la: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-Invatatorului_cl-I-IV.pdf
- Cucilnic, C., Cum să învăț. Metode de învățare eficientă. Consiliere și orientare școlară în învățământul primar. București: Aramis, 2000.
- Cucilnic, C., Cum să fiu politicos. Bunele maniere pentru cei mici. Consiliere și orientare școlară în învățământul primar. București: Aramis, 2002.
- Cucilnic, C., Cum să fiu sănătos. Igiena școlarului mic. Consiliere și orientare școlară în învățământul primar. București: Aramis, 2002.
- 855 de Jocuri și Activități. Ghidul ANIMATORULUI, 2005, disponibil la: https://drepturilecopilului.md/files/publications/Carreamare_jocuri.pdf

- Beldiga, C. (coord.), Învăț să fiu. Ghid pentru psihologi școlari, diriginți, profesori. Chișinău: Comb. Poligrafic centrul Educațional pro Didactica, 2006.

- Saranciuc-Gordea, L., 12 proiecte educative originale, realizabile și eficiente. Tehnologii educaționale moderne clasele I-II. Chișinău: Garomond-Studio SRL, 2008.

- Saranciuc-Gordea, L., 12 proiecte educative originale, realizabile și eficiente. Tehnologii educaționale moderne clasele II-IV. Chișinău: Garomond-Studio SRL, 2009.

- Dezvoltarea personală Ghid pentru cadrele didactice Exemple de sarcini 2019-2020 Clasele 1-4. Versiune preliminară, disponibil la: [https://chisinauedu.md/sites/default/files/files/booklet Training PD JOBS-Moldova rom 0.pdf](https://chisinauedu.md/sites/default/files/files/booklet_Training_PD_JOBS-Moldova_rom_0.pdf)

ADMINISTRAREA DISCIPLINEI DP

Nr. de ore/săptămână	Nr. de ore/an'
1	33

Nr. ore pe săptămână	Nr. de ore pe an				
1	33				
Unități de învățare (module) <i>Semestrul I</i>	Nr. de ore	Evaluări			Observații
		EI	EFE	ES	
1. Arta cunoașterii de sine și a celuilalt	7	1	1		
2. Asigurarea calității vieții	7	1	1		
3. Modul sănătos de viață	2	1			
Total semestrul 1	16	3	2	1	
Unități de învățare (module) <i>Semestrul II</i>	Nr. de ore	Evaluări			Observații
		EI	EFE	ES	
3. Modul sănătos de viață (continuare)	5		1		
4. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial	6	1	1		
5. Securitatea personală	6	1	1		
Total semestrul 2	17	2	3	1	
Total an:					
5 module	33 ore	5	5	2 semestriale	

2.1.4. Proiectarea unităților de învățare

(MODULELOR)

Semestrul II

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 3. Modul de viață sănătos

Nr. de ore alocate: 7

Unități de competențe: 3.1.; 3.2.; 3.3.

Detalii de conținut	Nr. ore	Data	Resurse	Evaluări			Obs.
				EI	EFE	ES	
3. Programul unui stil de viață sănătos (reguli de igienă pentru menținerea sănătății proprii)	1		3. Fișe de lucru „Reguli de igienă pentru menținerea sănătății proprii”				
4. Comportamente sănătoase și nesănătoase (boli cauzate de lipsa igienei)	1		4. Fișe de lucru „Boli cauzate de lipsa igienei”				
5. Obiceiuri alimentare (I) (alimente utile sănătății elevului)	1		5. Imagini la subiect				
6. Obiceiuri alimentare (II) (alimente care pot provoca probleme de sănătate)	1		6. Imagini la subiect				
7. Produse periculoase (produse din spațiul casnic, școlar și public dăunătoare sănătății copilului)	1		7. Fișe de lucru		1		

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 4. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial

Nr. de ore alocate: 6

Unități de competențe: 4.1.; 4.2.; 4.3.

Detalii de conținut	Nr. ore	Data	Resurse	Evaluări			Obs.
				EI	EFE	ES	
1. Profesiile persoanelor dragi (profesiile membrilor familiei)	1		1. Fișă de lucru	1			
2. Învăț pentru a deveni cineva (rolul studiilor pentru practicarea diferitor profesii)	1		2. Imagini				
3. Cum îmi caut informațiile necesare?! (modalități de informare despre profesii)	1		3. Fișă de lucru				
4. Mă informez, iau decizii, rezolv problema! (tipuri de activități în familie, comunitate; interese; activități potențial individual și profesii)	1		4. Fișă de lucru „Cine și ce face?”, „Cum face?”				
5. Cum au apărut meseriile și banii (aparitia meseriilor,	1		5. Imagini la subiect				

banilor; banii ca mijloc de apreciere a valorii bunurilor și satesfacerii necesităților)							
6. Ce fac cu banii? (necesitățile și dorințele; bunuri și servicii; vânzătorul și cumpărătorul)	1		6. Fișă de lucru		1		

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 5. Securitatea personală

Nr. de ore alocate: 6

Unități de competențe: 6.1.; 6.2.; 6.3.

Detalii de conținut	Nr. ore	Data	Resurse	Evaluări			Obs.
				EI	EFE	ES	
1. Spun „NU” abuzului prin atingeri ! (părțile corpului; protejarea zonei intime; atingerile bune/ sigure și atingerile rele/nesigure)	1		1. Fișe de lucru, creioane colorate, flipchart	1			
2. Cui pot cere ajutor? (secrete bune, secrete rele; persoane de încredere)	1		2. Imagini				
3. În caz de... Ce fac?! (I) (securitatea acasă și în școală; obiecte, locuri periculoase; planul de evacuare)	1		3. Flipchart, carioci				
4. Relațiile: pietoni și unitățile de transport (regulile de circulație; pieton în diferite anotimpuri; securitate personală în diverse unități de transport)	1		4. Foi, creioane colorate, fișe				
5. În caz de... Ce fac?! (II) (protecția personală pe timp de vânt, ploaie, ninsoare; situațiile excepționale cu caracter natural; cutremur de pământ, inundații, furtuni, întroieniri, grindină)	1		5. Imagini la subiect. Texte-suport (poveste)				
6. Să găsim mai multe soluții! (situațiile excepționale cu caracter natural; modalități de comportament personal și colectiv)	1		6. Fișe de lucru, tabla		1	1	

DETALIERI PRIVIND EVALUAREA, cl. a II (2019) la DP

Modulul 3	P3. Cod de reguli
Modulul 4	P2. Activitate de simulare: comportamentul într-o situație dată
Modulul 5	P4. Activitate de simulare. evacuarea din clasă

DETALIERI PRIVIND EVALUAREA, a cl. II (2019)**Produce specifice disciplinelor școlare la DP**

Produce	Criterii de succes
P3. Cod de reguli	1. Explic situația/ problemă. 2. Propun reguli de comportament. 3. Argumentez necesitatea respectării regulilor.
P2. Activitate de simulare: comportamentul într-o situație dată	1. Înțeleg situația. 2. Decid/ simulez un comportament potrivit în situația dată. 3. Argumentez (la cerință).
P4. Activitate de simulare: evacuarea din clasă	1. Recunosc semnalul de alarmare/evacuare. 2. Îmi păstrez calmul. 3. Mă deplasez conform planului de evacuare. 4. Execut acțiuni conform situației. 5. Mă prezint la locul stabilit.

2.2. Proiectare de scurtă durată - modele (exemple)

2.2.1. CLASA I. Modulul 1.

Autor:

Clasa: I

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Regulamentul școlar” (comportamentul elevului în școală; comportament nonviolent, prietenos)

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

1.2. descrierea unicității proprii și a celorlați în contextul statutului de elev.

1.3. demonstrarea unui comportament corespunzător regulilor clasei și a școlii.

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O.1. să enumere calitățile personale care-i reprezintă, utilizând Tehnica „Bulgărele de zăpadă”;

O.2. să aprecieze valoarea diversității în clasă prin cuvinte proprii;

O.3. să recunoască normele de conduită în școală, după imagini;

O.4. să descrie în cuvinte proprii comportamente prietenoase și violente în spațiul școlii prin tehnica „Explozia stelară”;

O.5. să propună sfaturi pentru a nu permite comportamente violente în spațiul școlii;

O.6. să exprime o normă de comportament civilizată în școală și acasă, elaborând un baner publicitar.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi.

● **Metode, procedee, tehnici:** reflecția personală, bulgărele de zăpadă, explicația, demonstrația, jocul didactic, observația, explozia stelară, conversația.

● **Mijloace didactice:** bulgăre din stofă, PowerPoint (Reg. Int.), Planșă „Conduita în școala noastră”, Set de imagini ce reprezintă conduita decentă și indecentă în spațiul școlii, Tehnica „Explozia stelară”, Fișa „Banner publicitar”.

Strategii de ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate; autoevaluare.

Bibliografie:

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.

2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, Chișinău: MECC, 2018.

3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

4. Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_eed_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

5. Terguță, V., (coord.), Educație pentru drepturile omului. Curriculum. Clasele I-IV. Ghidul învățătorului. Chișinău: Editura Gunivas, 2018. Disponibil la: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-Invatatorului_cl-I-IV.pdf

DEMERSUL DIDACTIC

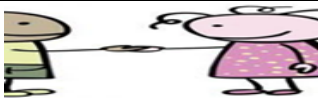

Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD
		Forme	Metode/ procedee	Mijloace	
O	<p>Activitatea învățătorului</p>	<p>Activitatea elevului</p>	EVOCARÉ (10)		
	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP. Informez cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a) Propun elevilor să-și spună prenumele și un adjectiv care începe cu prima literă a prenumelui său. Atenționez elevii că este important ca ei să aleagă acel calificativ care corespunde personalității lor și să nu se repete. Elevii vor fi încurajați să fie originali, să nu șoptească unul altuia ce adjective să spună. Personal sparg gheața și mă prezint împreună cu adjectivul. Ex.: Sofia-tenace. Solicit elevilor, prin cuvinte proprii, să aprecieze valoarea diversității în clasă Anunț subiectul lecției <i>Regulamentul școlar</i>. Enunț obiectivele lecției. Astăzi noi vom: - recunoaște obligațiile elevilor în școală și a școlii față de elevi; - explica cum trebuie să se comporte un elev de cl. I la școală; - descrie modalitatea de comportament în școală.</p>	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor. Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te! Elevii repetă prenumele și adjectivul primului, după care se prezintă pe sine ș.a.m.d. Ultimul elev spune numele și adjectivele precedentilor săi. Ex.: Ea este Sofia-tenace, eu sunt Valeria-deșteapta. Sofia-tenace, Valeria-deșteaptă, eu sunt Ion - vedetă. În așa mod se procedează până când toți participanții se prezintă. <i>Răspuns aproximativ:</i> suntem diferiți, dar avem multe lucruri în comun: suntem elevi în cl. I; suntem elevi din clase diferite în aceeași școală; toți elevii sunt egali în clasă/școală dar sunt și diferiți.</p>	<p>Individual</p> <p>Frontal</p>	<p>Reflecția personală</p> <p>Bulgărele de zăpadă</p> <p>Bulgăre din stofă</p>	<p>EFI</p>
			<p>Reflecția personală</p>		
O					
2					

REALIZAREA SENSULUI (17)					
	<p>Informația nouă</p> <p>Un copil înscris la școală, în țara noastră RM, se numește elev până la terminarea școlii. Elevii, alături de ceilalți adulți din școală: directorul, învățătorii, profesorii, părinții, bibliotecara, bucătarii, portarul, dereticătoarele, fac parte din comunitatea școlară și se comortă civilizată la școală, după <i>Codul de conduită a școlii</i>.</p> <p><i>Codul</i> este un document al școlii care include norme care ne permit să conviețuim în pace și armonie, evitând discordia.</p> <p><i>Demonstrez elevilor</i> Regulamentul intern al gimnaziului și indic spre capitolele accesibile vârstei de percepere a elevilor.</p> <p>Aceste norme de conviețuire le permit tuturor să interacționeze și să se comporte într-o manieră ordonată, tolerantă și respectuoasă, sănătoasă și pozitivă.</p> <p><i>Citesc elevilor</i> 2 mesaje: „ Cuvântul din partea directorului” și „Cuvântul din partea cadrelor didactice”.</p> <p>Demonstrez elevilor, în mod selectiv din regulament, obligațiile elevului cu imagini ilustrative.</p> <p>Propun elevilor jocul didactic „Conduita în școala noastră”</p> <p><i>Obiectiv:</i> recunoașterea normelor de conduită în școală, după imaginea prezentată.</p> <p><i>Modul de organizare a clasei:</i> perechi.</p> <p><i>Materiale didactice:</i> planșe pentru fiecare pereche (Fișa 2); set de imagini ce reprezintă</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p> <p>Elevii contemplează capitolele <i>Regulamentului:</i> organizarea activității gimnaziului; conducerea-director; profesorii; părinții; elevii</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Procesează informația!</p> <p><i>Reguli de joc:</i> elevii colaborează în pereche și realizează sarcina</p>	<p>Frontal</p> <p>Lucrul în perechi</p>	<p>Explicația</p> <p>Demonstrația</p> <p>Joc didactic „Conduita în școala noastră”</p>	<p>PowerPoint (Reg. Int.)</p> <p>Fișa 1</p> <p>Fișa 2 și 3; lipici</p> <p>EFI</p>
O 3					

	conduita decentă și indecentă în spațiul școlii pentru fiecare pereche (anexa 3); lipici. <i>Sarcini didactice:</i> plasarea imaginii corespunzătoare în spațiul planșei de lucru (fixind-o cu lipici pe planșă); recunoașterea și denumirea arborilor corespunzători.	jocului, completând planșa de lucru; la final, planșele se afișează la tablă, se analizează rezultatele activității și se determină perechea câștigătoare – care a realizat sarcinile cel mai repede și corect.					
REFLECȚIE (15')							
O 4	Solicit elevilor contemplarea planșele de lucru realizate în cadrul jocului didactic și să descrie în cuvinte proprii comportamentele reprezentate, plasându-le în categoria de: comportamente prietenoase și comportamente violente în spațiul școlii, argumentând efectele lor. Propun elevilor un set de întrebări ce pot direcționa circular activitatea de sinteză la tehnica „Explozia stelară”: -Ce? Ce comportamente prietenoase și negative ați observat? -Unde? Unde, în școală pot fi/ați observate/observat comportamentele prietenoase și violente în școală? -Cum? Cum se manifestă aceste comportamente? -De ce? De ce au apărut aceste comportamente negative?	Eleții realizează sarcini de tipul: Comunică și decide! <i>Răspuns aproximativ:</i> Comportamentele negative în școală se pot observa (Ce, unde cum?) la: - intrarea în curtea școlii, când elevii nu se salută unii cu alții; - intrare pe poarta/ușa școlii, când elevii intră înaintea profesorilor, bunicilor, nu așteaptă să intre cei în vârstă; - intrare pe ușa școlii/clasei, când elevii o închid nepăsător, dacă văd că în spatele lor este o persoană; - când nu respectă programul de la școală; - când elevii nu se poartă frumos în pauză, fac gălăgie, se ceartă cu colegii și le vorbesc urât; - în pauze, în curtea școlii, când colegii mai mari nu protejează colegii mai mici; Comportamentele negative în școală apar (De ce?) din lipsa de comportament civilizat a elevilor	Frontal	Observarea Tehnica Explozia stelară Conversația	Fișa 4	EFI	

O 5	<p>-Ce? Ce putem face pentru a nu permite comportamentele negative în școală?</p>	<p>la școală și anume a comportamentului pe care-l au elevii în relație cu ceilalți. Elevii realizează sarcini de tipul Apreciază! <i>Răspuns aproximativ:</i> Pentru a nu permite comportamentele negative în școală ficare elev trebuie să cunoască regulamentul școlii și să învețe regulile de comportare în școală, să-și organizeze viața în școală după aceste reguli și pe care să le respecte întotdeauna.</p>				
EXTINDERE (3')						
O 6	<p>Propun elevilor, împreună cu părinții, să compare normele de comportament civilizat în școală cu cele de acasă și să exprime o normă de comportament civilizat în familie, în școală printr-un material publicitar: banner, utilizând imagini din reviste publicitare, alte surse disponibile în familie. Propun elevilor un model de banner publicitar în formă grafică în Fișa 5. Solicite elevilor să realizeze produsul individual în baza criteriilor de evaluare.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul: Acționează! (Anexa 4) Criterii de succes la elaborarea bannerului: respect tema; realizez desenul propus, introduc elemente creative proprii; prezint mesajul corect, clar și atractiv; prezint clar, fluent și cu entuziasm; folosesc un vocabular adecvat</p>	Individual	Conversația	Fișa 5	

Codul de conduită a școlii

<i>Cuvântul din partea directorului</i>	<i>Cuvântul din partea cadrelor didactice</i>
<p>„Acest cod de conduită explică foarte clar cerințele și așteptările școlii noastre.</p> <p>Orice elev care îl respectă poate realiza lucruri bune și poate avea o buna dezvoltare personală în timpul petrecut la școala noastră.</p> <p>Deoarece doresc, ca această școală să fie un loc în care să vă simțiți în siguranță și încrezători că veți reuși în viață, vă recomand acest cod tuturor: elevi, cadre didactice și părinți”.</p>	<p>„Noi, cadrele didactice de la Gim. Brăviceni, considerăm, că cea mai bună educație a elevilor noștri se poate face într-un mediu caracterizat prin colaborare și întraajutorare.</p> <p>Noi dorim să colaborăm cu elevii noștri și să-i sprijinim, fiind conștienți de importanța acceptării și implementării Codului de conduită, deoarece acest lucru ne arată că atât părintii, cât și elevii sunt de acord cu climatul favorabil învățării, pe care noi dorim să-l realizăm la școala noastră.</p> <p>De asemenea, suntem de acord că în cazul în care părintii, elevii și cadrele didactice nu acceptă să lucreze în spiritul acestor norme, acestia să fie sfătuiți să-și continue dezvoltare educațională și profesională în altă instituție”</p>
Obligațiile elevilor	
*respectă regulamentul școlii;	
*frecventează în mod obligatoriu lecțiile	
*participă la activitățile de după lecții și în afara școlii	
*are o ținută vestimentară și exterior decentă	
*manifestă un comportament respectuos în raport cu personalul de conducere, cadrele didactice, auxiliare și nedidactice, precum și față de colegi;	
1. *dă dovadă de un comportament adecvat în școală, în familie și în locurile publice;	
2. *utilizează cu acuratețe manualele școlare primite și le restituie în stare bună, la sfârșitul anului;	
3. *păstrează imobilul, mobilierul și utilajul școlii;	
4. *respectă normele de tehnică a securității, de prevenire și stingere a incendiilor, protecția civilă și a mediului, regulile de circulație;	
5. *nu utilizează telefoanele mobile în timpul lecțiilor	

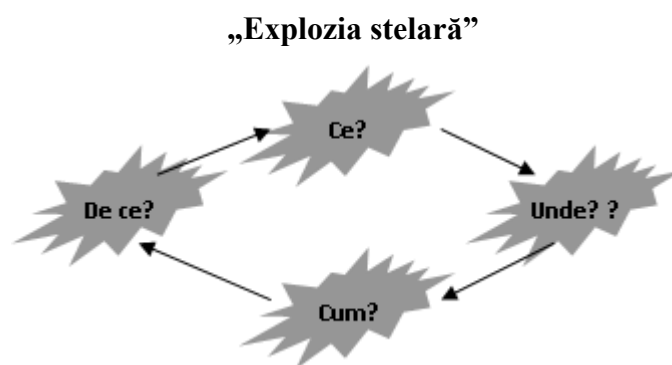
Planșă „Conduita în școala noastră”

Set imagini ce reprezintă conduita decentă și indecentă în spațiul școlii

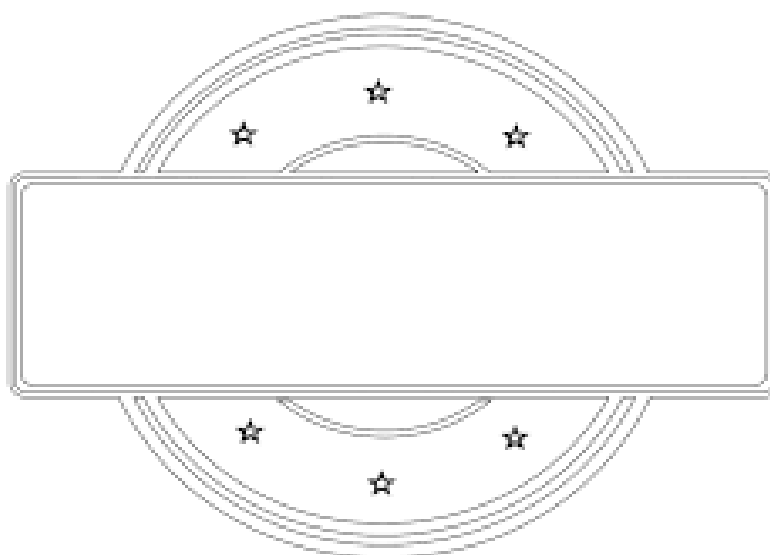

Fișa 4

Fișa 5.

Banner publicitar
„Normele de comportament civilizată în școală și în familie”

Autor:

Clasa: I - a

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Reguli de comportament în clasă” (comportamentul elevului în clasă; comportament nonviolent, prietenos)

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

1.2. Descrierea unicității proprii și a celorlalți în contextul statutului de elev.

1.3. Demonstrarea unui comportament corespunzător regulilor clasei și a școlii.

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O.1. să identifice comportamentul inadecvat de comunicare a elevilor în baza mesajului oral;

O.2. să justifice, prin cuvinte proprii, regulile de comunicare/lucru/relaționare în clasă pentru menținerea disciplinei în clasă;

O.3. să estimeze comportamentele neadecvate în clasă, utilizând tehnica G-P-P;

O.4. să facă diferență între regulă și comportamentul care duce la încălcarea regulii, utilizând tehnica G-P-P;

O.5. să simuleze comportamente adecvate în clasă, prin exerciții de simulare;

O.6. să numească regula de comportare în clasă, în baza studiului de caz.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi.

● **Metode, procedee, tehnici:** reflecția personală, tehnica „Haosul mesajelor”, explicația, demonstrația, exercițiul de simulare, studiul de caz.

● **Mijloace didactice:** Fișa banner publicitar „Norme de comportament civilizată în școală și în familie”, PPT (Regulile clasei).

Strategii de ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate.

Bibliografie:

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.

2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.

3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

4. Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019) Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_eed_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

5. Terguță, V., (coord.), Educație pentru drepturile omului. Curriculum. Clasele I-IV. Ghidul învățătorului. Chișinău: Editura Gunivas, 2018. Disponibil la: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-Invatatorului_cl-I-IV.pdf

6. Cucilnic, C., Cum să fii politicos. Bunele maniere pentru cei mici. Consiliere și orientare școlară în învățământul primar. București: Aramis, 2002.

DEMERSUL DIDACTIC

O	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Strategii didactice		Strategii de ECD	
			Forme	Metode/ procedee		
EVOCARE (10)						
	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (comportament, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p>	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p>	Individual	Reflecția personală		
0	<p>Propun elevilor să prezinte mesajul oral al bannerului publicitar elaborat acasă împreună cu părinții, după modelul sugerat la lecția precedentă. Pun în evidență încă odată, despre faptul că, prezentarea mesajului se va realiza de toți elevii din clasă odată.</p> <p>Întreb copiii ce au înțeles:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Câtă informație ați auzit? - De ce s-a întâmplat acest lucru? - Ce e nevoie să facem ca să ne auzim? <p><i>Feedback:</i> Situația dată spune că în comunicare trebuie să avem și să respectăm anumite reguli</p> <p>- Dar în clasă avem nevoie de reguli?</p> <p><i>Feedback :</i> Comunicăm nu numai mesajele la banner, dar și în clasă la lecții, în pauză, cu colegii de clasă/bancă etc. Altfel vorbind avem reguli de comunicare, de lucru, de relaționare etc.</p> <p>Anunț subiectul lecției <i>Reguli de comportament în clasă.</i></p> <p>Enunț obiectivele lecției. Astăzi noi vom:</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te!</p> <p>Elevii expun mesajul oral iar în clasă trebuie să domine un „haos” de comunicare.</p> <p><i>Răspuns aproximativ:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - „Nu am auzit nimic”, „E gălăgie” - „Nu a-ți numit cine și când prezintă”, „Nu ne respectăm”; „Trebuie să fie o regulă de prezentare”; - „Să ne respectăm”, „Să comunicăm într-o ordine” 	Frontal	<p>Tehnica „Haosul mesajelor”</p>	<p>Fișa banner publicitar „Norme de comportament civilizată și în familie”.</p> 	EFI

<p>- distinge regulile elevilor în clasă; - face diferență între regulă și o situație nesigură/problemă în clasa noastră; - demonstra comportamente care ar asigura funcționarea regulilor în clasa noastră pentru a ne simți confortabil și în siguranță.</p>					
REALIZAREA SENSULUI (15')					
<p>Informația nouă La lecția precedentă am stabilit că, Regulamentul școlii conține norme de comportare, convețuire, și interacțiune pentru toți care fac parte din comunitatea școlară într-o manieră ordonată, tolerantă și respectuoasă, sănătoasă și pozitivă. Aceste norme aplicate și respectate în clasa noastră le numim reguli de conduită civilizată pentru a evita comportamentul Nedorit. În clasă sunt următoarele reguli (R) și comportamente (C) ce asigură respectarea lor: <i>R. Suntem ordonați și punctuali!</i> <i>C. elevul: respectă programul școlar; sosește la școală înainte de ora fixată; intră și iese în liniște, fără a se înghesui la ușă; dispune de o ținută decentă; efectuează temele de acasă zilnic;</i> <i>R. Respectăm bunurile altora: colegilor, clasei, școlii !</i> <i>C. elevul: îngrijește de bunurile personale și ale clasei; menține în bună stare obiectele clasei/școlii; păstrează curățenia; împrumută unele obiecte doar cu acordul proprietarului;</i> <i>R. Ne respectăm unii pe alții!</i> <i>C. elevul: spune „mulțumesc”, „te rog”; recunoaște dacă a făcut o greșală; este prietenos cu colegii; se comportă cu ceilalți așa cum ar</i></p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p>	<p>Frontal</p>	<p>Explicația Demonstrația</p>	<p>PPT (Regulile clasei) Anexa 1 Fișa 1,2,3</p>	

<p>vrea să se comporte cu sine; are atitudine cuviincioasă față de învățător și alți profesori, colegi; folosește unui limbaj adecvat; discută în șoaptă în timp ce își desfășoară activitatea în perechi; anunță dorința de a interveni în discuție prin ridicarea mâinii și așteaptă primirea permisiunii învățătorului în acest sens; nu vorbește neîntrebat</p> <p>O 3 Propun elevilor afirmații ce reprezintă comportamente care asigură respectarea regulilor în clasă. Cer elevilor, să asculte atent afirmația, să discute în pereche mesajul afirmației și să estimeze imaginea respectivă cu regulile enunțate anterior.</p> <p>O 4 1. C. elevul: spune „mulțumesc”, „te rog”; are atitudine cuviincioasă față de învățător și alți profesori, colegi etc. → R. Ne respectăm unii pe alții!</p> <p>2. C. elevul: respectă programul școlar; sosește la școală înainte de ora fixată; intrară și iese în liniște, fără a se înghesui la ușă; dispune de o ținută decentă; efectuează temele de acasă zilnic etc. → R. Suntem ordonați și punctuali!</p> <p>3. C. elevul: îngrijește de bunurile personale și ale clasei; păstrează curățenia în bancă și în clasă; împrumută unele obiecte doar cu acordul proprietarului → R. Respectăm bunurile altora: colegilor, clasei, școlii !</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Procesază informația!</p> <p>Fiecare pereche de elevi va plasa pe Fișa de lucru 5 „Regulile clasei” din anexa 3 imaginile decupabile din Anexa 2.</p>	<p>Perechi</p>	<p>Gândește-perechi-prezintă</p>	<p>Anexa 2 Fișa 4 cu foaia de resursă Anexa 3</p>	<p>EFI</p>
REFLECȚIE (17)					
<p>Propun elevilor exemple de comportamente care nu asigură respectarea regulilor în clasă/contraexemple.</p>	<p>Elevii simulează exercițiile: 1. Exercițiul: „salutul” elevului la intrarea/ieșirea în școală/clasă: „Bună dimineața/ziua/seară”; „La</p>	<p>Frontal</p>	<p>Studiul de caz</p>		<p>EFI</p>

<p>O 5 Cer elevilor să simuleze comportamentul adecvat folosind exerciții de simulare și să numească regula care a fost încălcată</p> <p>O 6 1. nu salută colegii când ajunge la școală; nu-și cere scuze la jignirea unui coleg – R. Suntem ordonați și punctuali!</p> <p>2. refuză un coleg când are nevoie de ajutor; râde de un coleg care are probleme (de sănătate, în familie); nu are atitudine cuviincioasă față de învățător și alți profesori – R. Ne respectăm unii pe alții!</p> <p>3. nu îngrijește de bunurile personale și ale clasei; nu păstrează curățenia în bancă și în clasă;</p> <p>– R. Respectăm bunurile altora: colegilor, clasei, școlii !</p>	<p>revedere” cu zâmbet, privire caldă, simpatie; stimă pentru ceilalți.</p> <p>Exercițiul: „scuzele” elevului cu utilizarea formulelor: „Vă rog să mă scuzați”, „Te rog să mă scuzi”, „Scuză-mă”, „Îmi pare rău”, „Nu se va mai întâmpla”, „Iertați-mă”; „Iartă-mă te rog”; „Scuzele mele”</p> <p>2. Exercițiul: „oferă ajutor” unui coleg: „mă bucur să te ajut”; „îmi face plăcere să te ajut”</p> <p>Exercițiul: „sustin un coleg care are probleme”: „sunt alături de tine la bine și la greu”; „nu arăt cu degetul la colegul cu probleme”; „nu judec greșit faptele colegilor”; „sunt alături de tine și te voi ajuta”.</p> <p>Exercițiul: „atitudine de respect față de învățător și alți profesori”: „adresare – Doamna...; Domnul...; Dumneavoastră”.</p> <p>3. Exercițiul: „așezatul în bancă”: „mă așez în bancă liniștit și mă pregătesc pentru lecție fără să-i deranjez pe ceilalți colegi”.</p> <p>Exercițiul: „intru pe ușă la școală”: „nu trântesc ușa când intru în școală sau în clasă”; „nu închid ușa nepăsător”; „la sfârșitul lecțiilor fac ordine la bancă și în jurul ei”</p>	<p>Exercițiul de simulare</p>	
---	---	-------------------------------	--

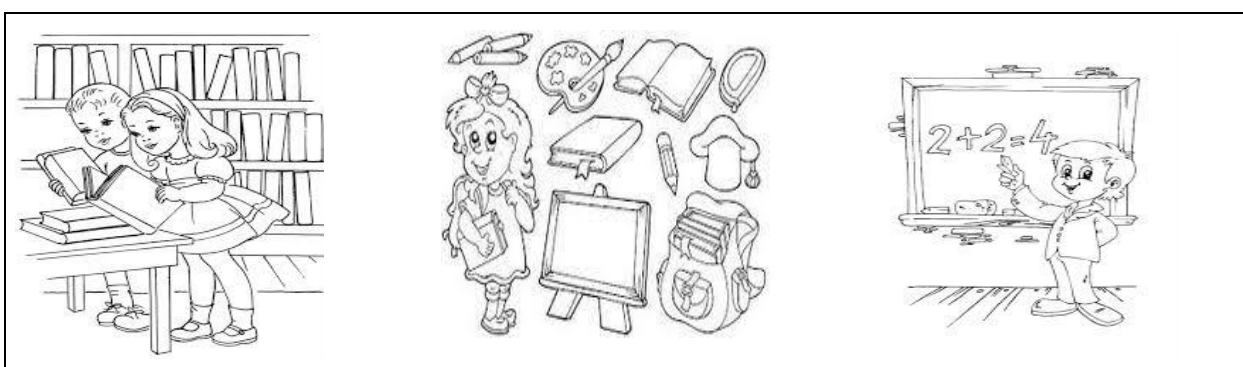
EXTINDERE (3')

<p>Propun elevilor, împreună cu părinții, să compare regulile de comportament civilizat în clasă cu normele din regulamentul școlii și cu cele de acasă.</p> <p>Pe finalul realizării sarcinii să exprime o regulă de comportament civilizat în clasă completând bannerul publicitar din lecția precedentă (banner).</p>	<p>Eleții realizează sarcini de tipul: Acționează! (Fișa 5, lecția precedentă)</p> <p>Respectarea criteriilor de succes la elaborarea produsului „banner”: respect tema; realizez desenul propus, introduc elemente creative proprii; prezint mesajul corect, clar și atractiv; prezint clar, fluent și cu entuziasm; folosesc un vocabular adecvat</p>	Individual		Fișa 5, lecția precedentă	
--	--	------------	--	---------------------------	--

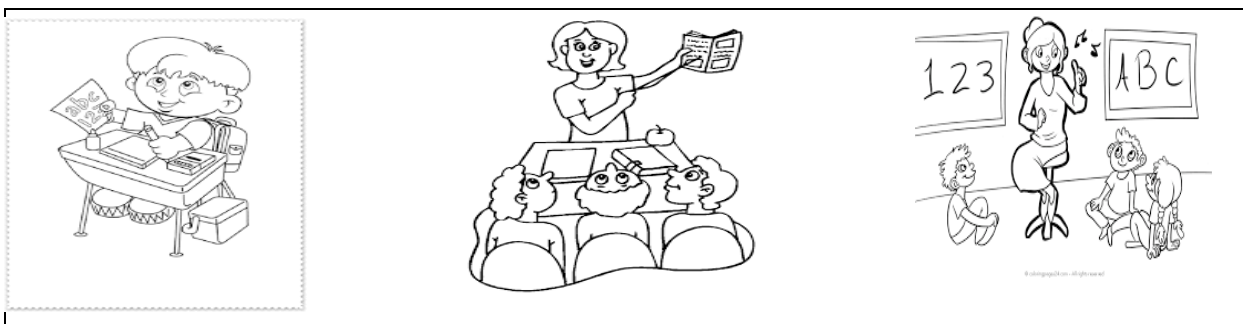
Fișa 1. Regula „Suntem ordonați și punctuali!”

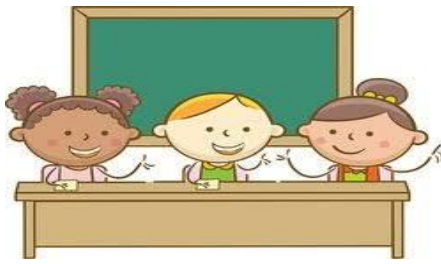
Fișa 2. Regula „Respectăm bunurile altora: colegilor, clasei, școlii!”

Fișa 3. Regula „Ne respectăm unii pe alții”

Fișa 4. Foaie de resursă

Fișa 5 „Regulile clasei”

2.2.2. CLASA I. Modulul 2.

Autor:

Clasa: I - a

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Ce responsabilități am într-o școală ca a mea?”

Tipul lecției: formare a capacităților de evaluare a cunoștințelor; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

2.1. Recunoașterea comportamentelor corecte, privind salutul, ținuta, ordinea, interrelaționarea.

2.2. Distingerea beneficiilor statutului de elev și a activității de învățare, în baza unor criterii oferite.

2.3. Adaptarea comportamentului la situații reale din viață.

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O.1. să extindă itinerarul de bune maniere acasă în baza desenului;

O.2. să construiască o judecată de valoare (bune maniere/comportament civilizată/relații cu ceilalți/om manierat/responsabilități) în baza propoziției nifinisate;

O.3. să adapteze responsabilitățile copilului în familie la cele din clasă în baza tehnicii „Semaforul”;

O.4. să recunoască responsabilitățile elevului în clasă în baza Fișei 2;

O.5. să organizeze un itinerar de responsabilități ale elevului în școală, utilizând Fișa 3;

O.6. să manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi.

● **Metode, procedee, tehnici:** reflecția personală, observarea, propoziția nefinisată, explicația, demonstrația, dezbaterea, problematizarea, tehnica „Semaforul”.

● **Mijloace didactice:** imagini PPT „Responsabilitățile la nivelul școlii”; Fișa 1; Fișa 2 – imagini cu bandă adezivă; panglici de culoare roșie și verde

Strategii de ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate; Autoevaluarea: autoverificare; autocorectare; autoapreciere; EFE

Produsul evaluat: desen	Criterii de succes: 1. Ascult cu atenție relatarea 2. Apreciez valoric demonstrând imaginea corespunzătoare 3. Argumentez
-------------------------	--

Bibliografie:

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC. 2018.

2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.

3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

3. Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_eed_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

4. Cucilnic, C., Cum să fii politicos. Bunele maniere pentru cei mici. Consiliere și orientare școlară în învățământul primar. București: Aramis, 2002.

5. Terguță, V., (coord.), Educație pentru drepturile omului. Curriculum. Clasele I-IV. Ghidul învățătorului. Chișinău: Editura Gunivas, 2018. Disponibil la: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-Invatatorului_cl-I-IV.pdf

DEMERSUL DIDACTIC

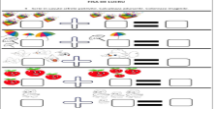

Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD	
		Forme	Metode/procedee	Mijloace		
O	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	EVOACARE (12')			
O 6	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p>Propun elevilor să analizeze desenele realizate acasă, afișate la tablă, prin care s-au ilustrat bunele maniere acasă, în familie.</p> <p>Frontal, solicit elevilor, de rând cu exemplul din desenul expus, să propună verbal, o activitate care se referă la bunele maniere în clasă.</p> <p>Enunț elevilor criteriile de succes la prezentarea produsului final:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ascult cu atenție relatarea 2. Apreciez valoric demonstrând imaginea corespunzătoare 3. Argumentez <p>Solicit elevilor să finalizeze propoziția cu referire la comportamentul civilizat „Munca cinstită, viața curată, iubirea de semeni, îndeplinirea datorțiilor pe care le avem, adică faptele acestea înseamnă.....?”</p> <p>Anunț subiectul lecției „ <i>Ce responsabilități am într-o școală ca a mea?</i>”</p>	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te! <i>Acasă:</i> ajut pe mama să servească masa; respect orele de odihnă a membrilor din familie; dimineața mă scol la timp etc. <i>La școală:</i> salut colegii din clasă; mă port frumos în pauză; nu râd de un coleg care are probleme; cer scuze dacă jignesc etc.</p> <p>Răspuns așteptat: „bune maniere; comportament civilizat; relații cu ceilalți; om manierat; responsabilități”</p>	Individual Frontal	Reflecția personală Observarea Conversația	Desenul „Bunele maniere acasă, în familie”	EFE: P.1
O 2				Propoziție nefinisată		

<p>Enunț obiectivele lecției. Astăzi noi vom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - enumera responsabilitățile elevului la școală; - face diferență între responsabilitățile elevului la școală și acasă - explica de ce dreptul de a învăța implică și responsabilități de a învăța 					
REALIZAREA SENSULUI (20')					
<p>Spport informațional</p> <p>Responsabilitățile elevului în clasă sunt când un elev este responsabil pentru acțiunile altor colegi prin tolerarea, ignorarea lor de orice vină, în orice circumstanță, și colaborează în situațiile blamabile, comise de acei colegi.</p> <p>Responsabilitatea este obligația de a efectua un lucru, de a răspunde, de a da socoteală de ceva, de a accepta și suporta consecințele; răspundere.</p> <p>La lecțiile precedente noi le-am numit și regulile clasei unde am stabilit că aceste reguli sunt respectate și acasă care ne fac să ne simțim mai în siguranță.</p> <p>La nivelul școlii sunt aceleași responsabilități care trebuie respectate de toți elevii: vin pregătit la școală; ajung la timp la ore; sunt activ și atent la lecții; salut colegii, când ajung la școală; nu trântesc ușa când intru în școală; când urc scările, permit profesorilor, colegilor mai mici ca mine, fetelor (dacă sun băiat) să treacă primii; cer scuze învățătoarei dacă se întâmplă să întârzii la ore; mă port frumos în pauză; nu refuz colegul care are nevoie de ajutor, numai dacă pot; evit să fac gălăgie, să mă cert cu colegii, să le vorbesc urât etc.</p>	<p>Elezii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p>	Frontal	Explicația Demonstrația	Imagini PPT „Responsabilități la nivelul școlii”	

<p>O 3</p> <p>Propun elevilor individual să completeze fișa de lucru „Responsabilități ale elevilor în clasă și acasă” din Fișa 1 cu exemple, estimate în mod individual din Fișa de lucru 2.</p> <p>La finele sarcinii, propun elevilor să marcheze un „x” în dreptul imaginilor care îi reprezintă prin respectare. Apoi, provoc elevii la dezbateri, argumentând motivele pentru care:</p> <ul style="list-style-type: none"> - responsabilitățile sunt importante în clasă/familie; - unele din responsabilități nu sunt respectate de ei. <p><i>Întrebări pentru dezbateri:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Care sunt motivele pentru care nu respectați unele responsabilități? - Ce pot provoca nerespectarea lor în clasă/acasă? - Cum ar putea fiecare dintre voi schimba acest lucru? <p>O 4</p> <p>Situație problemă: „Cum credeți, în școală noastră aceste responsabilități respectate de fiecare elev vor da roadele așteptate?”</p> <p>Propun elevilor afirmații adevărate/false cu referire la reguli/responsabilități în școală (Fișa 3).</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Prelucrează informația!</p> <p>Elevii selectează din setul de imagini propuse, Fișa 2, cu referire la responsabilitățile în familie și le lipesc pe partea opusă a Fișei de lucru 1.</p> <p><i>Răspuns așteptat:</i> „Pentru: a evita conflictele; a crea o atmosferă bună; ca nimeni să nu fie hărțuit; a fi corect; atât în clasă cât și în familie avem nevoie de responsabilități și reguli. Este important ca toți să le cunoască, să le respecte, să fie de acord cu ele.”</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Comunică și decide!</p> <p>Pentru fiecare afirmație expusă, elevii vor ridica culoare semaforului corespunzătoare: *culoarea verde – Adevărat; *culoarea roșie – Fals.</p>	<p>Individual</p> <p>Frontal</p> <p>Dezbateri</p> <p>Problematizarea Tehnica <i>Semaforul</i></p>	<p>Fișa 1; Fișa 2 – imagini cu bandă adezivă</p> <p>Fișa 1; 2</p> <p>Fișa 3 Panglici de culoare roșie și verde</p>	<p>EFI</p>
<p>REFLECȚIE (12)</p>				

<p>O 5 Propun elevilor să-și imagineze că sunt într-o sală de spectacol:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ în sală se află două grupuri de copii; ◆ să observe comportamentul copiilor. <p>Elevii sunt avertizați, că pentru a indica comportamentul ce li se potrivește, ei în pereche vor trebui să discute situația propusă și numai atunci când vor avea aceleași argumente la situație vor ridica culoarea semaforului. Cei, care nu vor găsi puncte comune de argumente vor utiliza și culoarea galbenă a semaforului pentru a se abține de la răspuns.</p> <p>Propun elevilor în mod individual să completeze Fișa 5 „Responsabilități ale elevilor în școală”, selectând imaginile din Fișa 6. Enunț elevilor criteriile de succes la prezentarea produsului final:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ascult cu atenție relatarea 2. Apreciez valoric demonstrând imaginea corespunzătoare 3. Argumentez 	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Apreciază! lucrând în perechi, prin a indica ce comportament li se potrivește, din cele două descrise, folosind tehnica <i>Semaforul</i></p> <p>Elevii vor examina imaginile din Fișa 6 și le vor plasa, numai pe cele ce reprezintă responsabilitățile elevului în școală, pe Fișa 5.</p>	<p>Lucru în perechi</p>	<p>Studiul de caz Tehnica <i>Semaforul</i></p>	<p>Fișa 4 Panglici de culoare roșie, verde și galbenă</p> <p>Fișa 5 Fișa 6 (imagini cu bandă adezivă)</p>	<p>EFE: P.1</p>
EXTINDERE (1)					
<p>Propun elevilor să reflecteze împreună cu părinții ce responsabilități de acasă îi fac să se simtă mai în siguranță și care responsabilități ar putea fi utilizate și la școală, și invers, selectând 3 din opțiunile propuse în Fișa 7.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul: Acționează! (Fișa 7)</p>	<p>Individual</p>		<p>Fișa 7</p>	

„Responsabilități ale elevilor în clasă și acasă”

Responsabilități ale elevilor în clasă	Responsabilități ale elevilor acasă
 <p>STINGEREA LUMINILOR</p>	
 <p>ȘTERGEREA TABLEI</p>	
 <p>STRÂNGEREA RECILABILELOR</p>	
 <p>ASCUȚIREA CREIOANELOR</p>	
 <p>ARANJAREA BĂNCILOR</p>	
 <p>ÎMPĂRȚIREA FIȘELOR DE LUCRU</p>	
 <p>DISCIPLINA</p>	
 <p>DISTRIBUIREA LAPTELUI ȘI CORNULUI</p>	

„Responsabilități ale elevilor acasă”

Fișa 3.

Exemple de responsabilități „PRO” și „CONTRA” în școală

Trebuie să fii un bun coleg, cu cei din clasă și din școală; salută-ți colegii, când ajungi la școală; când urci scările, permite profesorilor, colegilor mai mici, fetelor (dacă ești băiat) să treacă primii; respect programul de școală; te porți frumos în pauză, îți respecti colegii de clasă și școală; dacă un coleg are nevoie de ajutorul tău, nu-l refuza, ajută-l numai dacă poți; nu este politicos să râzi de un coleg care are problem (de sănătate, în familie); încearcă să fii alături de el și să-l ajuți; nu este politicos să-ți poreclești profesorii și colegii; adresează-te frumos, cere-ți scuze când greșești și mulțumește ori de câte ori este cazul; respect secretele încredințate de membrii familiei;

Este politicos să intri pe poarta sau ușa școlii înaintea profesorilor, părinților, bunicilor, nu aștepta să intre mai întâi cei în vârstă; Vei trânti ușa când intri în școală sau clasă și s-o închizi nepăsător, dacă vezi că în spatele tău este o persoană; Dacă doi sau mai mulți colegi se ceartă nu încerca să-i împaci; în relațiile cu colegii de școală nu trebuie să folosești un limbaj ales și necuviincios; dacă te grăbești îmbrânțești pe ceilalți pentru a intra mai repede în școală;

Comportamentele elevului într-o sală de spectacol

UN GRUP DE COPII CUVIINCIOȘI

Ajung cu un sfert de oră înainte de începerea spectacolului;
 Își lasă hainele la garderobă;
 Intră în sală și își caută liniștiți locul care este indicat pe bilet;
 Copiii au o ținută îngrijită;
 Îi aplaudă civilizată pe actori

UN GRUP DE COPII NECUVIINCIOȘI

Copiii sunt gălăgioși;
 Încearcă să intre fără bilet la spectacol;
 Se înghesuie la intrare;
 Intră în sală după începerea spectacolului;
 Îi deranjează pe cei care se află în fața lor

„Responsabilități ale elevilor în școală”

„Responsabilități ale elevilor în școală”

„Responsabilitățile sunt importante!”

Pentru a respecta pe toată lumea din școală; Pentru a permite tuturor să participe; Pentru a fi corect; Pentru a păstra ordinea în școală; Pentru a fi politicos; pentru a crea o atmosferă bună; Pentru a evita conflicte; Pentru ca nimeni să nu fie hărțuit

Pentru a fi cel mai bun; Pentru a face necazuri în școală; Pentru a permite fiecăruia să facă ce vrea în pauze, pe terenul școlii, la ospătărie etc; Pentru ca să te faci plăcut la elevii din clasele mai mari; Pentru ca să te faci plăcut la profesorii din alte clase; Pentru a câștiga întotdeauna la toate măsurile pe școală;

Autor:

Clasa: I

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Suntem persoane elegante” (vestimentația; selectarea vestimentației în diferite situații)

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

2.1. Recunoașterea comportamentelor corecte privind ținuta (vestimentația).

2.3. Adaptarea comportamentului la situații reale din viață

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O.1. să localizeze pe baza imaginilor și a textului literar starea vestimentației a unui elev cu bun gust;

O.2. să recunoască hainele considerate de bun gust din imaginile acroșate pe avizier;

O.3. să rezume despre impactul hainelor purtate nepotrivit anotimpului, vremii de afară asupra problemelor de sănătate;

O.4. să producă modalități de raportare a pieselor vestimentare la anotimp/vremea de afară în baza filmulețului;

O.5. să soluționeze cazul cu referire la modalitatea de îmbrăcare pentru o activitate gospodărească în curtea casei pe baza Fișei 2 și 3;

O.6. să creeze situații de potrivire a vestimentației în raport cu vârsta și momentul zilei pe baza exercițiului PRO-CONTRA.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi.

● **Metode, procedee, tehnici:** reflecția personală/pereche, studiul de caz, conversația euristică, exercițiul PRO-CONTRA, joc de luare a deciziei „Cum ași proceda eu în locul lui Kit?”, demonstrația, observarea, discuția dirijată/dezbaterea, expunerea.

● **Mijloace didactice:** avizierul clasei, imagini cu reprezentare de vestimentație în diverse tipuri de activitate ale unui copil; Fișa 1-8; tabla; bandă adezivă.

Strategii de ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate; autoevaluare: *autoverificarea în baza criteriilor de succes pentru produsul evaluat; * autoaprecierea - abordări calitative: Cât de satisfăcut ești de realizarea sarcinii?; Apreciază-ți modul în care ai realizat sarcina?; Cum ți-a reușit sarcina? (independent, ghidat, cu sprijin).

Bibliografie:

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.

2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC, 2018.

3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

4. Cuciinic, C., Cum să fii politicos? Bunele maniere pentru cei mici. Consiliere și orientare școlară în învățământul primar. București: Editura Aramis, 2002.

<p>Propun elevilor întrebări în baza textului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cum sunt reprezentate ghetuțele în poezie - În ce stare sunt ghetuțele din poezie? - De cine sunt portate ghetuțele din poezie? - Imaginile contextuale reprezintă starea îngrijită a ghetuțelor din poezie? - Ce imagini de pe avizier reprezintă hainele unui elev? - Cum sunt reprezentate în imagini hainele purtate la școală? <p>Solicite elevilor să recunoască celelate haine din imaginile acroșate pe avizier, <i>generalizând</i>: „Hainele îngrijite reprezintă un copil/elev elegant/manierat. Elevul manierat are grijă ca hainele să fie curate și îngrijite permanent și indiferent în ce context sunt purtate”.</p> <p>Anunț subiectul lecției: „<i>Suntem persoane elegante</i>”.</p> <p>Enunț obiectivele lecției. Astăzi noi vom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - recunoaște comportamentele corecte privind vestimentația unui copil elegant/manierat; -alege piese vestimentare pentru diverse situații din viața unui elev/copil; - propune modalități de potrivire a hainelor ținând cont de culoare, vârstă, anotimp și de momentul zilei. 	<p><i>Răspuns așteptat:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Ghetuțele din poezie sunt îngrijite. - Ghetuțele din poezie sunt într-o stare jalnică. -Ghetuțele sunt purtate de un copil dezordonat și nengrijit. -Hainele din imagini purtate la școală și acroșate pe avizier reprezintă haine îngrijite. <p>Se vor numi, frontal, câte un elev din 5 grupări pentru a recunoaște celelate piese vestimentare</p>	<p>Conversația euristică</p> <p>Demonstrația</p>	<p>a vestimentației în diverse tipuri de activitate a unui copil</p> <p>Anexa 1</p>
REALIZAREA SENSULUI (16')			
<p>Hainele pe care le îmbrăcăm ne pun în valoare felul de a fi, ordonați sau dezordonați, cuviincioși sau necuviincioși. Pentru a fi persoane elegante trebuie să ne îmbrăcăm cu bun gust, simplu și nu foarte încărcat. Ne îmbrăcăm nu pentru a le arăta</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p>	<p>Expunerea</p>	

<p>celorlați că avem multe haine dar ținem cont ca vestimentația să fie curată, potrivită cu momentul zilei și locul în care ne aflăm. A ne îmbrăca frumos nu înseamnă că trebuie să avem lucruri scumpe, ci haine care ni se potrivesc, având grijă ca ele să fie întotdeauna curate și îngrijite.</p> <p>Acasă se poartă: halatul de casă, pantaloni scurți, tricouri, papuci</p> <p>La școală se poartă: uniforma prevăzută pentru anotimpurile anului, încălțăminte comodă și ciorapi fără rupturi.</p> <p>Pe stradă: se îmbracă haine în funcție de momentul zilei și de locul în care trebuie de ajuns; hainele trebuie să fie îngrijite, curate și asortate.</p>	<p>Eleții sunt inițiați să vizioneze filmul desen animat „Kit și Keit: Haine potrivite” până la minutul 2':42</p> <p><i>Întrebări:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Cine din acești eroi nu s-a îmbrăcat în haine potrivite vremii de afară? -Ce element de vestimentație a preferat Kit pe vreme caldă? - Ce element de vestimentație a preferat Kit pe vreme friguroasă? -În ce s-a îmbrăcat Kit pe vreme de ploaie? - Ce s-a întâmplat cu Kit și Keit? - De ce s-a îmbolnăvit Keit dacă ea respectase purtarea hainelor în dependență de vremea de afară? - Hainele purtate nepotrivit anotimpului, vremii de afară la ce probleme de sănătate pot aduce? 	<p>Eleții realizează sarcini de tipul Procesează informația!</p> <p><i>Răspuns așteptat:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kit nu s-a îmbrăcat în haine potrivite vremii de afară. - Kit pe vreme caldă a preferat căciula de iarnă. - Kit pe vreme friguroasă a preferat chipiul de safari. - Kit pe vreme de ploaie a preferat costumul de gală. - Kit și Keit s-au îmbolnăvit. - Kit a îmbolnăvit-o pe Keit (prin saliva din tuse). - Hainele purtate nepotrivit anotimpului pot duce la diverse probleme de sănătate: răceli, 	<p>Frontal</p>	<p>Demonstrația Observarea</p> <p>Discuția dirijată/dezbater ea</p>	<p>Desene animare despre îmbrăcăminte „Kit și Keit: Haine potrivite” https://www.youtube.com/watch?v=LtaCh7vU5Wg</p>	<p>EFI</p>
---	--	--	----------------	---	--	------------

<p>Propun elevilor să formeze perechi de lucru după modalitatea de grupare elev-elevă.</p> <p>Sarcini pentru fiecare pereche:</p> <ul style="list-style-type: none"> -perechile îl vor ajuta pe Kit să-și aleagă o piesă vestimentară pe vreme de ploaie, desenând-o pe figura din fișă: - băieții – o pereche încălțăminte pe timp de ploaie; fetele – o piesă vestimentară pentru cap. <p>Atenționez elevii cu referire la respectarea regulilor de joc. Informez elevii cu referire la modalitatea de prezentare a sarcinii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fiecare pereche va argumenta importanța pieselor desenate pentru sănătatea lui Kit. - perechia care va realiza prima sarcina va acroșa fișa de lucru pe tablă; - primele 5 perechi care vor realiza sarcina se vor considera câștigătoare. <p>Pentru a verifica corectitudinea și judiciozitatea opțiunilor elaborate prin desen și a reflecției de pereche, solicit elevilor să vizioneze, din a 3-a', finalul filmulețului.</p> <p><i>Generalizare:</i></p> <p>De fiecare dată când ne îmbrăcăm trebuie să ne îmbrăcăm corespunzător și cu vârsta și cu anotimpul. Iar bunul gust în vestimentație se referă la priceperea cu care vă potriviți hainele,</p>	<p>inflamații de articulații, dureri de cap, crampe musculare ș.a.</p> <p><i>Elevii vor respecta regulile jocului:</i></p> <p>băieții/elevii vor desena o piesă vestimentară – încălțăminte pentru a-l ajuta pe Kit pe vreme de ploaie în partea stângă a foii de jos;</p> <ul style="list-style-type: none"> - fetele/elevii vor desena o piesă vestimentară pentru cap pentru a-l ajuta pe Kit pe vreme de ploaie, în partea dreaptă a foii de sus; - primele 5 perechi câștigătoare vor fi aplaudate. <p><i>Reflecție de pereche:</i></p> <p>„Am optat pentru cizmele de cauciuc deoarece ele nu permit apei să pătrundă la picioare, astfel picioarele vor fi protejate de ploaie și frig”</p> <p>„Am optat pentru o glugă de fâș care nu permite stropilor să pătrundă pe haine”</p>	<p>Perechi</p>	<p>Joc de luare a deciziei „Cum ași proceda eu în locul lui Kit?”</p> <p>Reflecție de pereche</p>	<p>Fișa 1</p> <p>Tabla Bandă adezivă</p> <p>Desene animate despre îmbrăcăminte „Kit și Keit: Haine potrivite” https://www.youtube.com/watch?v=</p>	<p>EFI</p>
--	---	----------------	---	---	------------

țânând cont de culoare, vârstă, anotimp și de momentul zilei.				LtaCh7vU5 W/g	
REFLECȚIE (6)					
<p>Propun elevilor un caz detaliat în Fișa 2. Întrebări la caz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce fel de copil este Ana? - Ce activitate a realizat Ana? - Cu cine a realizat Ana activitatea? - De ce s-a îmbolnăvit Ana? - Ce cauze au dus la îmbolnăvirea Anei? <p>Solicit elevilor în baza Fișei 3 s-o sfătuiască pe Ana cum să se îmbrace pentru o activitate gospodărească, ca să nu se îmbolnăvească. Informez elevii referitor la modalitatea de lucru cu Fișa 3.</p> <p>Elevii vor indica, prin numere, hainele care se potrivesc pentru o activitate gospodărească în curtea casei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cifra 1 pentru piesa corespunzătoare capului; - cifra 2 pentru piesele interioare corespunzătoare corpului; - cifra 3 pentru piesa exterioară corespunzătoare corpului; - cifra 4 pentru piesa corespunzătoare picioarelor. <p>Solicit elevilor să creeze situații PRO după exemplele CONTRA de mai jos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ion are invitați cu ocazia zilei sale de naștere. El și-a întâmpinat musafirii îmbrăcat în pijama, iar în picioare avea papuci de casă. 2. La spectacol am văzut-o pe Laura îmbrăcată în trening, avea pe cap o șepcuță, în picioare bascheți, iar în spate un rucsac. 	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Comunică și decide!</p> <p><i>Răspuns așteptat:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ana este un copil care iubește natura ținutului natal. - Ana a realizat o activitate gospodărească în curtea casei. - Ana împreună cu tatăl ei a realizat activitatea în curtea casei. - Ana s-a îmbolnăvit pentru că nu s-a îmbrăcat corect timpului de afară. - Cauze care au dus la 3' îmbolnăvire: pantofii strâmți care au obosit și asudat picioarele; tricoul strâmt care nu permitea să circule aerul prin corp; scurta prea largă care mâna aerul rece pe corpul Anei; pantalonii de la costumul de schi prea groși pentru o activitate în curtea casei. <p>Elevii realizează sarcini de tipul Appreciază!</p> <p><i>Răspuns așteptat:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ion are invitați cu ocazia zilei sale de naștere. El și-a întâmpinat musafirii îmbrăcat în sacou și o 	<p>Individual</p> <p>Frontal</p>	<p>Studiul de caz Conversația euristică</p> <p>Exercițiul PRO- CONTRA</p>	<p>Fișa 2 Fișa 3</p> <p>Fișa 4</p>	<p>EFI</p>

<p>Realizez un feedback la răspunsul copiilor prin Fișa 4</p>	<p>cămașă, papion la gât, iar în picioare avea pantofi. 2. La spectacol am văzut-o pe 4 'Laura îmbrăcată în rochie de gală, avea pe cap o diademă în părul curat și frumos aranjat, în picioare bascheți care corespundeau stilului elegant, iar în mână o poșetă.</p>			
EXTINDERE (2')				
<p>Sugerez elevilor să reflecteze împreună cu părinții asupra subiectului abordat la lecție. Solicitez elevilor, ghidați de părinți, să elaboreze un <i>Cod de reguli</i> „Bunul gust în vestimentație”. Inițiez elevii să realizeze sarcina prin colaj, completând Fișa 8. Elevii, ghidați de părinți, vor decupa imagini din diverse surse tipărite, fotografii materiale de publicitate și reclamă de bunuri pe care le vor aplica în corespundere cu demunirea ferestrelor propuse. Atenționez elevii la modalitatea de evaluare a produsului elaborat.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul: Acționează! Elevii în prima fereastră vor elabora un model vestimentar școlar; în fereastra a doua-lă joacă; în a treia fereastră – acasă. Elevii vor aborda criteriile de succes în elaborarea produsului propus.</p>		Fișa 8	Cod de reguli „Bunul gust în vestimentație” (PT3)

Ghetele

(Emilia Plugaru)

Azi la școală s-au pornit
Lucitoare, nou-nouțe,
Cu șireturi de mătase,
Două albe, mici ghetuțe.

Au stat toată ziulica,
Într-o bancă împreună,
Dar n-au învățat nimica...
Plouă-afară, e furtună...

În sfârșit sunt iar acasă,
Negre, negre de noroi.
Au stăpân, dar lui nu-i pasă,
Că ghetuțele sunt noi.

Imediat le și aruncă
Sub un pat, nici nu le spală,
Iar când vine dimineața
Ghetele pornesc la școală.

Mohorâte-s și-s murdare,
Parcă-ar fi de-un an sau doi.
Cine-acuma să mai zică
Că ghetuțele sunt noi?

Fișa 1.

COD DE REGULI „Bunul gust în vestimentație”

Durata realizării - o săptămână: de la _____ până la _____

A realizat (numele, prenumele elevului) _____

A fost ghidat de (prenumele unui părinte) _____

ÎMBRĂCĂMINTEA MEA LA ȘCOALĂ (primăvara)	ÎNBRĂCĂMINTEA MEA LA JOACĂ (primăvara)	ÎMBRĂCĂMINTEA MEA ACASĂ (în casă)

2.2.3. CLASA I. Modulul 3.

Autor:

Clasa: I

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Ce este igiena? Igiena corporală”

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

3.1. Descrierea regulilor de igienă personală și alimentație corectă în condiții cotidiene.

3.2. Programarea regimului zilei, în baza recomandărilor.

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O.1. să numească părțile corpului, în baza fișei de lucru 1;

O.2. să ilustreze verbal modalitățile de îngrijire a părților corpului din experiența personală;

O.3. să identifice obiectele de igienă corporală în cadrul jocului didactic;

O.4. să descrie funcționalitatea obiectelor de igienă corporală în cadrul jocului didactic;

O.5. să aleagă varianta corectă de igienă corporală în baza tehnicii „A” și „F”;

O.6. să manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi, în grup.

● **Metode și procedee:** ciorchinele; reflecția personală; explicația; demonstrația; jocul didactic; tehnica „Adevărat-Fals”;

● **Mijloace didactice:** cutie cartonată „Trusa sănătății”; simbolul literelor „A” și „B”; foi A-4 de desen, creioane colorate, poster.

Strategii de ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate.

Bibliografie:

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC. 2018, p. 189.

2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, MECC. 2018.

3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

4. Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_ecd_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

5. Cucilnic, C., Cum să fii sănătos. Igiena școlarului mic. Consiliere și orientare școlară în învățământul primar. București: Aramis, 2002.

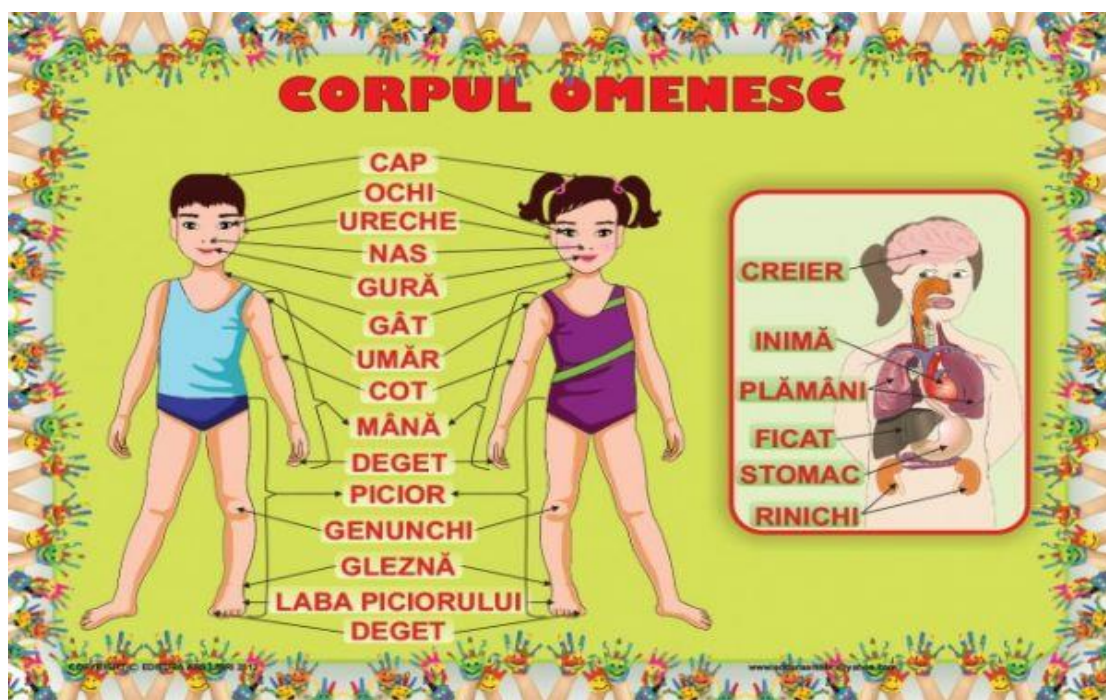
DEMERSUL DIDACTIC

O	Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/ procedee	Mijloace	
EVOCARE (10')						
0	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (note, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p>Pe tablă plasez Fișa de lucru 1 „Corpul meu”</p> <p>Propun elevilor: să numească părțile corpului; să ilustreze prin cuvinte proprii modalitățile de îngrijire a lor, din experiența personală.</p> <p>În baza textului literar (M. Giurgea, M. Georgescu-Boștină) „Dimineața” (Anexa 2, Fișa 2) propun elevilor, în cuvinte proprii, să explice necesitatea menținerii unui organism sănătos pentru un copil de vârsta lor.</p> <p>Anunț subiectul lecției: <i>Ce este igiena? Igiena corporală</i></p> <p>Enunț obiectivele lecției. Astăzi noi vom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifica ce ne ajută să ne păstrăm sănătatea (igiena); - ilustra regulile de igienă corporală; - crea sfaturi pentru a menține sănătatea corpului. 	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te!</p> <ul style="list-style-type: none"> *Folosesc apa și săpunul pentru a menține pielea curată; *Folosesc bețișoarele cu vată pentru a menține urechile curate; *Folosesc foarfecele pentru a menține unghiile îngrijite; *Pieptăn părul de mai multe ori pe zi pentru a avea un păr îngrijit etc. 	Individual Frontal	Reflecție personală Ciorchinele	Anexa 1 Fișa 1 Anexa 2 Fișa 2	EFI de tip: emoțional - mimică de încurajare
REALIZAREA SENSULUI (20')						

<p>Support informațional Din copilărie, fiecare trebuie să se preocupe de sănătatea sa. Omul sănătos poate munci, gândi și crea pentru el, dar și pentru ceilalți. Cel care are grijă de sănătatea sa este puternic. Igiena te ajută să-ți păstrezi sănătatea. Dacă vei învăța și vei respecta regulile de igienă, vei fi un copil sănătos. Regulile de igienă se referă la igiena individuală.</p> <p>Igiena individuală se referă la: igiena/curățenia corporală, igiena vestimentației, a alimentației, a regimului de activitate și de odihnă, a călirii organismului.</p> <p>Astăzi vom clarifica regulile de igienă corporală. Fiecare copil trebuie să cunoască și să aplice unele reguli de igienă pentru a avea un corp sănătos (anexa 3, Fig.3).</p> <p><i>Jocul didactic</i> „Trusa sănătății” cu scopul de a identifica obiectul de igienă corporală; de a descrie prin simulare modalitatea de folosire a lui.</p> <p><i>Mijloace:</i> trusă (cutie cartonată, obiecte de igienă corporală (jucării))</p> <p><i>Reguli de joc:</i> Clasa se împarte în 7 grupuri a câte 4 elevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 elev extrage obiectul; al 2-lea elev numește obiectul; al 3-lea elev simulează modul de aplicare; al 4-lea – formulează regula de igienă corporală. <p>Acel elev care numește obiectul greșit va plasa sarcina altui grup de lucru.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Procesează informația! În cadrul EFI elevii răspund la întrebările: 1. Cum v-ați simțit pe parcursul jocului? 2. A fost dificil sau ușor să realizați sarcina? Argumentați.</p>	<p>În grup</p>	<p>Explicația Demonstrația</p> <p>Joc didactic</p> <p>„Trusa sănătății”</p>	<p>EFI: de activitate (te-ai implicat; ai fost activ; ai apreciat obiectiv colegul; ai nevoie de un pic de curaj; ai susținut atmosfera de lucru în grup; am încredere că poți să te implic)</p>
<p>0</p> <p>3</p> <p>0</p> <p>4</p>				

	La finele jocului generalizez: dacă veți respecta întotdeauna aceste reguli, veți fi sănătoși pentru că mama sănătății este curățenia.				
REALIZARREA SENSULUI (13')					
<p>O 5</p> <p>Propun elevilor exemple / variante de igienă corporală:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Apa caldă curăță pielea, îndepărtând praful, microbii, transpirația. - Săpunul dezinfectează pielea, îndepărtează microbii. - După spălat, pielea se șterge cu un prosop curat și moale. - Toți membrii familiei folosesc același prosop. - Este bine să folosesc un prosop pentru șters corpul și altul pentru față. - La școală pot folosi în comun cu ceilalți colegi un singur prosop. -Îmi fac baie odată pe lună. -Fac baie sub duș, în cadă sau lighean cel puțin odată/de două ori pe săptămână. - Dimineața mă spăl cu apă rece și săpun până la brâu, pentru a îndepărta transpirația din timpul nopții și a-mi căli organismul. -Scara, înainte de culcare, îmi spăl fața, mâinile, picioarele. -Scara, înainte de culcare, mă spăl pe tot corpul. <p>Propun elevilor să deseneze o parte a corpului care le place foarte mult și să se gândească la anumite calități pentru care ar vrea să-i mulțumească, utilizând ca simbol inima.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Comunică și decide! Variantele corecte dintre cele enumerate, vor fi evidențiate cu simbolul literei „A”, cele greșit enumerate – cu litera „F”</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Apreciază! Elevii vor utiliza simbolul de inimă: - „îți mulțumesc limbă și gură, pentru că pot să gust mâncarea mamei”;</p>	Individual	Tehnica „Adevărat-Fals”	Simbol cu literele A și F,0	Foaie de desen, creioane colorate

Fișa 1 „Corpul meu”

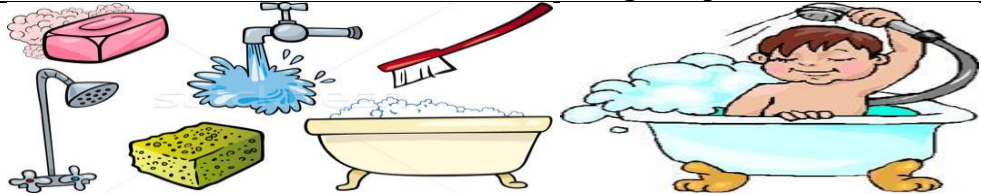

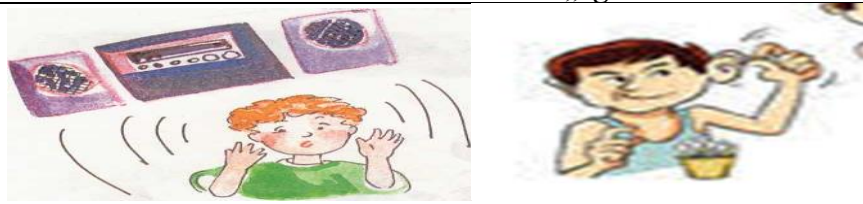

Anexa 2

Fișa 2.

Fișa 3 „Regulile de igienă corporală”

CONTINUT „Igienă pielii”	
<p><i>Igienă pielii:</i> apa, săpunul mențin pielea curată; duș în fiecare seară; spălare în fiecare dimineață până la brâu; baie în fiecare săptămână; protejarea pielii de lovituri, zgârieturi, tăieturi; îmbrăcăminte folosită adecvat cu vremea de afară; evitarea contactului cu substanțe toxice/fierbinți; Pielea murdară favorizează înmulțirea microbilor care provoacă boli (furunculi, eczeme)</p>	
IMAGINI „Igienă pielii”	
	
CONTINUT „Igienă mâinilor”	
<p><i>Igienă mâinilor:</i> după fiecare masă se spală pe mâini; după folosirea toaletei se spală pe mâini; unghiile se curăță cu ajutorul unei periuțe de fiecare dată când se murdăresc; unghiile se taie scurt. Pe mâinile murdare sunt microbi care pot ajunge în organism, provocând apariția unor boli (hepatita, dizenteria).</p>	
IMAGINI „Igienă mâinilor”	
	
CONTINUT „Igienă urechilor”	
<p><i>Igienă urechilor:</i> zilnic urechile se spală cu apă și săpun; după spălare, urechile se șterg cu colțul unui prosop curat și moale; în urechi nu se introduce nici un obiect în ureche, deoarece îți poți pierde auzul; televizorul, radioul, casetofonul nu se ascultă cu sonorul dat tare.</p>	
IMAGINI „Igienă urechilor”	
	
CONTINUT „Igienă părului”	
<p><i>Igienă părului:</i> săptămânal pe cap se spală cu apă caldă și șampon/săpun; părul se piaptână de mai multe ori pe zi (obligatoriu dimineața și seara); pieptenul/peria propriu/proprie de păr nu se împrumută; pieptenul/peria de păr de la alte persoane nu se folosește.</p>	
IMAGINI „Igienă părului”	
	
CONTINUT „Igienă ochilor”	

Igiena ochilor: ochii zilnic se spală cu pleoapele închise; pentru ștergerea ochilor se folosește un prosop propriu și întotdeauna curat numai; când se șterg ochii, se mișcă ușor prosopul și nu se apăsă; niciodată ochii nu se freacă cu mâinile; se cere ajutorul celor mari dacă te lovești la ochi sau dacă îți pătrunde un obiect în ochi (o geană, firicele de praf, gunoaie, insecte etc.); se nunță cei mari pentru orice modificare observată la ochi; trebuie de avut întotdeauna o batistă numai pentru ochi; ochii trebuie feriți de lumina prea puternică; ochii nu se ating cu mâinile murdare; creionul, pixul, compasul, petardele, praștia pot răni ochii.

IMAGINI „Igiena ochilor”

CONȚINUT „Igiena nasului”

Igiena nasului: nasul se șterge întotdeauna cu o batistă de unică folosință; nasul, se suflă separat, pe fiecare nară; nasul nu se șterge cu mâna; degetele nu se introduc în nas; se strănută numai în batistă; în cazul unor hemoragii sau lovituri la nas se anunță cei mari.

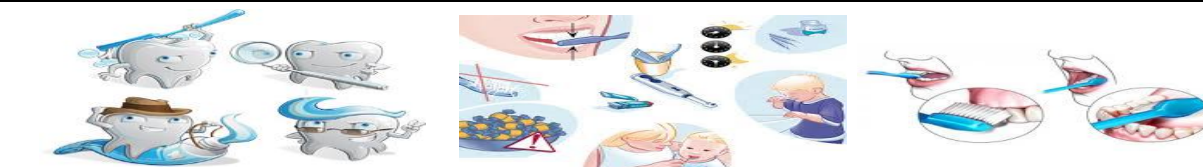
IMAGINI „Igiena nasului”

CONȚINUT „Igiena buco-dentară”

Igiena buco-dentară: după fiecare masă se spală pe dinți; când se perie dinții capul se ține sus, și nu aplecat peste chiuvetă, pentru a „nu pierde” pasta de dinți; dinții se perie și pe partea exterioară și pe cea interioară prin mișcări verticale (de la origine spre margine), iar măselele prin mișcări circulare; în timpul periajului, mâna se mișcă din încheietură și nu din cot; după periaj, gura se clătește cu apă; nimănui nu se împrumută perișta de dinți și de la nimeni nu se ea; cu dinții nu se zdrobesc alimentele sau obiectele tari (bomboane, oase, nuci etc.); în gură nu se introduc creioane, pixuri, alte obiecte; nu se mănâncă bomboanele sau alte dulciuri înainte de culcare (în nici un caz să nu adormi cu bomboana sau guma de mestecat în gură); se cere ajutorul celor mari (părinții, stomatologul de la școală) dacă te-ai lovit la gură, te dor dinții sau măselele, observi apariția cariilor; celor mari se mintește că trebuie să te ducă periodic (la trei-șase luni) pentru control la medicul stomatolog.

IMAGINI „Igiena buco-dentară”

Fișa 4 „Igiena”

IGIENA

Zi de zi să-ți perii dinții
Ca să-i ai curăți mereu
Altfel ei se cariază
Ascultă ce-ți spun eu

Să ai mâini mereu curate
Dacă nu, te-mbolnăvești
Săpunul să nu-ți lipsească
Și-ai să-mi mulțumești

Sănătos vei fi, dacă tu vei ști
Cum să te-ngrijești și să te hrănești
Sănătos vei fi, dacă tu vei ști
De microbi să te ferești să nu te-mbolnăvești

Să consumi legume multe
Te ajută, te hrănesc
Vitamine necesare
Și în fructe le găsești

Larg să îți deschizi fereastra
Și gimnastică să faci
Joacă-te! Inspiră bine
Aerul curat

Ref.

CLASA II. Modulul 1.

Autor:

Clasa: II

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „De ce învăț?” (drepturile și responsabilitățile copiilor)

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

1.2. Corelarea drepturilor și a responsabilităților elevilor în contexte școlare și cotidiene

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O.1. să identifice motivele pentru care învață la școală, utilizând sintagmele: vreau, îmi doresc, pentru..;

O.2. să declare despre diversitatea motivelor predominante în activitatea de învățare a elevilor;

O.3. să estimeze motivele personale pentru care învață, colorând cercurile diagramei propuse;

O.4. să realizeze un clasament al motivelor de învățare, rearanjând cercurile diagramei;

O.5. să diferențieze consecințele pe termen scurt și pe termen lung ale motivației interne și externe pentru învățare.

O.6. să manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi.

● **Metode și procedee:** reflecția personală, brainstormingul (oral), expunerea, demonstrarea, păianjenul, clasamentul, exercițiul, reflecția de grup.

● **Mijloace didactice:** Fișa resursă: 1,2,3,4,5

Strategii de ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate.

Bibliografie:

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC. 2018, p. 189.

2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, MECC. 2018.

3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

4. Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_ecd_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

5. Managementul temelor pentru acasă, în învățământul primar, gimnazial și liceal, Instrucțiune 2019, disponibil la: http://www.ipm.gov.md/sites/default/files/2019-05/ro_5622_Instrucțiunea-privind-managementul-temelor-pentru-acasa-in-ivaamantul-primar%2C-gimnazial-i-liceal.pdf

6. MECC, Terguță, V., (cootrd.), Educație pentru drepturile omului. Curriculum. Clasele I-IV, Ghidul învățătorului. Chișinău: Editura Gunivas, 2018, disponibil la: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-Invatatorului_cl-I-IV.pdf

7. Cucilnic, C., Cum să învăț. Metode de învățare eficientă. Consiliere și orientare școlară în învățământul primar. București: Aramis, 2000.

DEMERSUL DIDACTIC

O		Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD
		Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/procedee	Mijloace	
EVOCARE (12')							
0	6	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează-mă cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p>Propun elevilor să identifice motivele pentru care învață la școală, utilizând sintagmele: vreau, îmi dolesc, pentru..</p> <p>Generalizez activitatea elevilor, cerându-le să declare:</p> <p>-Toți au aceleași motive care îi determină să învețe?</p> <p>- De ce diferă motivele de la un elev la altul?</p> <p>Anunț subiectul lecției „ De ce învaț?</p> <p>Enunț obiectivele lecției. Astăzi vom:</p> <p>- explica de ce copiii învață;</p> <p>- determina motivele unui copil de a învăța;</p> <p>- realiza un clasament al motivelor care stau la baza învățării</p>	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te! Motive de învățare: - vreau să știu cât mai multe lucruri; - îmi dolesc să fiu cel mai bun; - pentru a-i face fericiți pe părinți; - pentru a primi recompense; - pentru a-i fi pe plac învățătoarei</p>	Individual	Reflecție personală	Brainstorming (oral)	EFI de tip: emoțional -mimică de încurajare
REALIZAREA SENSULUI (20')							
		<p>Suport informațional</p> <p>A învăța înseamnă să cunoști de la o zi la alta cât mai multe despre lucrurile, ființele, fenomenele lumii care te înconjoară.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p>		Expunerea Demonstrarea	Fișa resursă 1	

<p>Fiecare copil începe să învețe de când se naște. Învăță cum să mănânce, să vorbească, să meargă. Începe să cunoască și să învețe despre natura înconjurătoare, învață să se poarte. Astfel <i>Convenția privind Drepturile Copilului</i> include și dreptul la educație (citesc conținutul articolului 28 din convenție, sursa bibliografică 8, p. 216)</p> <p>Dorința de a cunoaște, de a ști, de a învăța, ați simțit-o din prima zi de școală. Ați așteptat cu nerăbdare aceea zi ați fost bucuroși de fiecare dată când, întorși acasă, i-ați putut arăta familiei că la școală ați învățat să scrieți, să citiți, să socotiți, să cântați, să pictați, să confecționați jucării.</p> <p>Ați învățat să pătrunde-ți în lumea poveștilor, lumea roboticii, să vă exprimați gândurile vorbind și scriind, să observați natura și să începeți să-i cunoașteți misterele. De asemenea, învățând, vi s-a dezvoltat istoria poporului și frumusețile neprețuite ale țării noastre.</p> <p>La școală va-ți început a răspunde la întrebarea: „de ce învăț?” – pentru că aici este locul unde se aprinde lumina minții.</p> <p>Distribui elevilor Fișe de lucru (nr. 2). Cer elevilor să coloreze (în culori preferate) cercurile în care sunt scrise motivele pentru care învață ei.</p> <p>Propun elevilor să realizeze un clasament al motivelor utilizând culorile cercurilor optate anterior. Rog elevii să discute despre clasamentul realizat în perechi. Pe final încurajez elevii să împărtășească întregii clasei un clasament al motivelor identificate.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Prelucrează informația! Elevii completează Fișa 2.</p> <p>Elevii completează Fișa 3.</p>	<p>Individual</p> <p>Perechi</p>	<p>Păianjenul</p> <p>Clasamentul</p>	<p>Fișa resursă 2</p> <p>Fișa resursă 3</p>	<p>EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate;</p>
REFLECȚIE (13')					

<p>O 5</p> <p>Propun elevilor o serie de descrieri din Fișa resursă 4. Solicit elevilor să formeze grupuri de lucru (4 elevi) și cer grupurilor formate să completeze Fișa de resursă 5, marcând cu o culoare copiii care învață din motive ce seamănă cu cele ale lui George și cu o altă culoare copiii care învață din motive ce seamănă cu cele pentru care învață Marcel.</p> <p>Solicit elevilor să desemneze un raportor care să prezinte în fața clasei modul de completare a fișei și argumentele pentru grupările realizate.</p> <p>Pe tablă notez grupele de motive identificate. Discut cu elevii aceste grupări și rețin ideile care se apropie de motivația internă/externă.</p> <p>Analizez împreună cu elevii consecințele pe termen scurt și pe termen lung ale motivației interne și externe pentru învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Care sunt motivele pentru care învață elevii? - De ce este importantă identificarea motivelor care stau la baza învățării? - de ce diferă motivele de la un elev la altul? 	<p>Elevii realizează sarcini de tipul: Comunică și decide! Apreciază!</p>	<p>Lucru în grup</p>	<p>Exercițiul</p> <p>Reflecție de grup</p>	<p>Fișa resursă 4 Fișa resursă 5</p>	<p>EFI: de activitate (te-ai implicat; ai fost activ; ai apreciat obiectiv colegul; ai nevoie de un pic de curaj; ai susținut atmosfera de lucru în grup; am încredere că poți să te implici)</p>
EXTINDERE (1')					
<p>Propun elevilor să reflecteze împreună cu părinții motivele pentru învățare promovate de familie în raport cu clasamentul motivelor elaborat la lecție și să ilustreze 2-4 motive de realizare a temei pentru acasă printr-un pliant.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul: Acționează! Elevii împreună cu părinții vor elabora un pliant în care vor ilustra motivele de realizare a temei pentru acasă.</p>	<p>Individual</p>		<p>PT15 [3, p. 50]</p>	<p>EFE</p>

Anexe

Fișa resursă 1

S.1.

S.2.

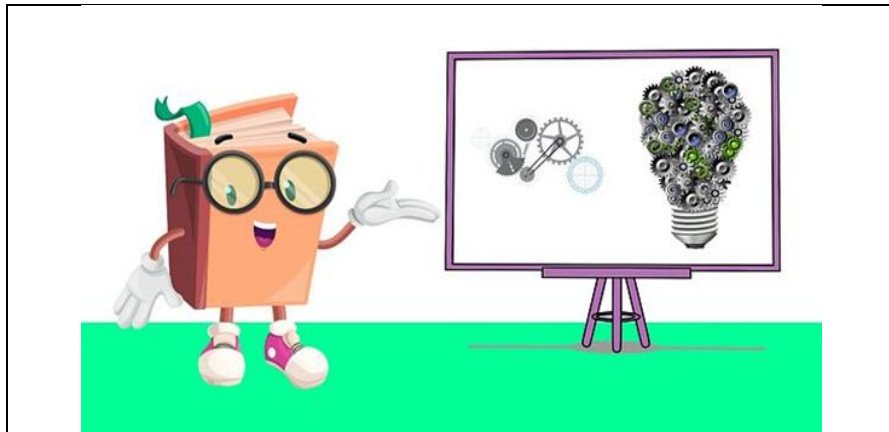
S.3.

S.4.

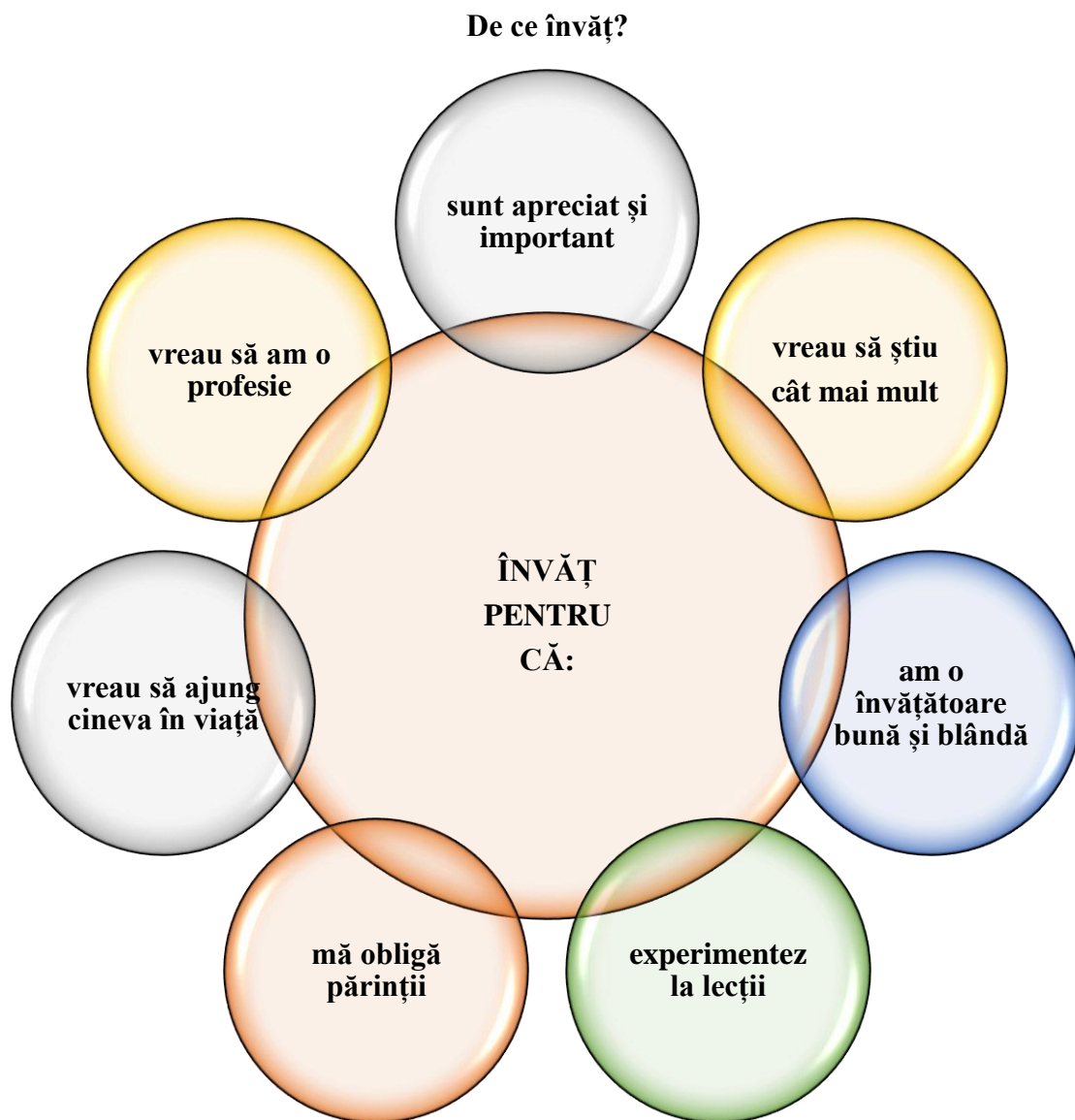

S.5.

S.6.

Clasamentul motivelor

1	
2	3

1. George învață foarte bine la școală, are numai calificative de foarte bine și bine și este adesea lăudat de învățătoarea lui pentru răspunsurile sale. Într-una din discuțiile cu colegii lui, el le-a spus acestora că dorește să ia numai calificative de foarte bine, deoarece este recompensat de către părinții săi pentru fiecare dintre acestea cu câte un jeton, pe care poate să îl transforme într-o jumătate de oră de acces la calculator sau, dacă adună cel puțin 5 jetoane, într-un bilet de film, în weekend.

2. Marcel la fel învață foarte bine la școală, este un băiat ambițios, își scrie zilnic temele și își face foarte bine lecțiile pentru acasă. Citește mult în plus, lucrează suplimentar și la fiecare oră vine cu informații noi și interesante. Într-una din discuțiile cu colegii lui, el le-a spus acestora că învață, deoarece dorește să știe multe lucruri și să ajungă într-o zi un om mare de știință.

De ce învață copiii?

Sarcină:

Subliniați cu roșu numele copiilor care învață din motive care seamănă cu cele ale lui George și cu verde numele copiilor care învață din motive care seamănă cu cele pentru care învață Marcel.

Carolina învață
pentru a fi lăudată
de învățător.

Andrei învață pentru
a primi recompense
de la părinții săi.

Ilinca învață pentru
a ști cât mai multe
lucruri.

Fabia învață pentru
a lua premii.

Mihai învață pentru
a le face pe plac
părinților.

Alex învață pentru a
deveni ceea ce își
dorește.

Autor:

Clasa: II

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: Cum îmi gestionez emoțiile? (semne verbale și nonverbale ale emoțiilor: mimică, gesturi, poziții ale corpului, reacții fizice)

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

1.2. Corelarea drepturilor și a responsabilităților elevilor în contexte școlare și cotidiene.

1.3. Solicitarea ajutorului în cazurile când sunt victime sau martori ai abuzului.

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil să:

O.1. estimeze verbal cauzele care provoacă ambele emoții (tristețe, bucurie);

O.2. relateze despre modalitățile de gestionare a emoțiilor în baza discuției dirijate;

O.3. justifice căile de gestionare a emoțiilor (pozitive, negative) în baza jocului de luare a deciziei;

O.4. distingă între intensități diferite ale aceleiași emoții utilizând situații reprezentative din clasă;

O.5. numească o metodă sănătoasă și una riscantă de gestionare a emoțiilor utilizând personajele din povești;

O.6. manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi, în grup.

● **Metode și procedee:** reflecție personală, observația, discuția dirijată, explicația, demonstrația, joc de luare a deciziei, studiul de caz, reflecție de grup, cadranul emoțiilor, tehnica „Spune mai departe!”, lectura ghidată.

● **Mijloace didactice:** Fișa 1-9.

Strategii de ECD: EFI

Bibliografie:

- Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: Editura Liceum, 2018.

- Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: Editura Liceum, 2018.

- Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

- Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_eed_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

- MECC, Terguță, V., (coörd.), Educație pentru drepturile omului. Curriculum. Clasele I-IV, Ghidul învățătorului. Chișinău: Editura Gunivas, 2018, disponibil la: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-Invatatorului_cl-I-IV.pdf

DEMERSUL DIDACTIC

	Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/procedee	Mijloace	
EVOCARE (10')						
0	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p>Propun elevilor să examineze 2 imagini (tristețe, bucurie) din Fișa 1.</p> <p>Solicit elevilor să estimeze cauzele care provoacă ambele emoții (tristețe, bucurie) verbalizând numai una.</p> <p>Întrebări:</p> <p>- Emoțiile ilustrate pot fi gestionate de un copil? CUM?</p> <p>- Cauzele emoțiilor negative/pozitive pot provoca daune sănătății (fizice, mentale) unui copil?</p> <p>- Dauna sănătății (fizice, mentale) poate fi considerată încălcarea de drepturi ale copilului?</p> <p>- Cum este numit acest drept în „Convenția privind drepturile copilului”? (Fișa 2)?</p> <p><i>Generalizare:</i> Emoțiile noastre de bucurie, frică, tristețe, furie pot fi gestionate și trebuie gestionate pentru a nu provoca un pericol sănătății proprii.</p> <p>Anunț subiectul lecției: „Cum îmi gestionez emoțiile?”</p> <p>Anunț obiectivele lecției. Astăzi noi vom: -descrie modalitățile de gestionare a emoțiilor;</p>	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te! <i>Răspunsul aproximativ</i> – cauze care provoacă emoții pozitive (iubit de familie; încrezător în grupul de prieteni la joacă; încântat de frumusețea naturii; vesel de ghidurile animaluțului de companie etc.); cauze care provoacă emoții negative (probleme de sănătate, probleme în familie; violența verbală și fizică; expresii negative; acostările etc.).</p> <p><i>Răspuns la întrebări:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Emoțiile ilustrate pot fi gestionate de un copil prin mimică, gesturi, poziții ale corpului, reacții verbale și fizice. - Emoțiile negative/pozitive pot provoca daune sănătății (fizice, mentale): afecțiuni ale sistemului nervos, vascular, cardiac; consum de 	<p>Individu al</p> <p>Frontal</p>	<p>Reflecția personală</p> <p>Observația</p> <p>Discuția dirijată</p>	<p>Fișa 1</p> <p>Fișa 2</p>	<p>EFI</p>

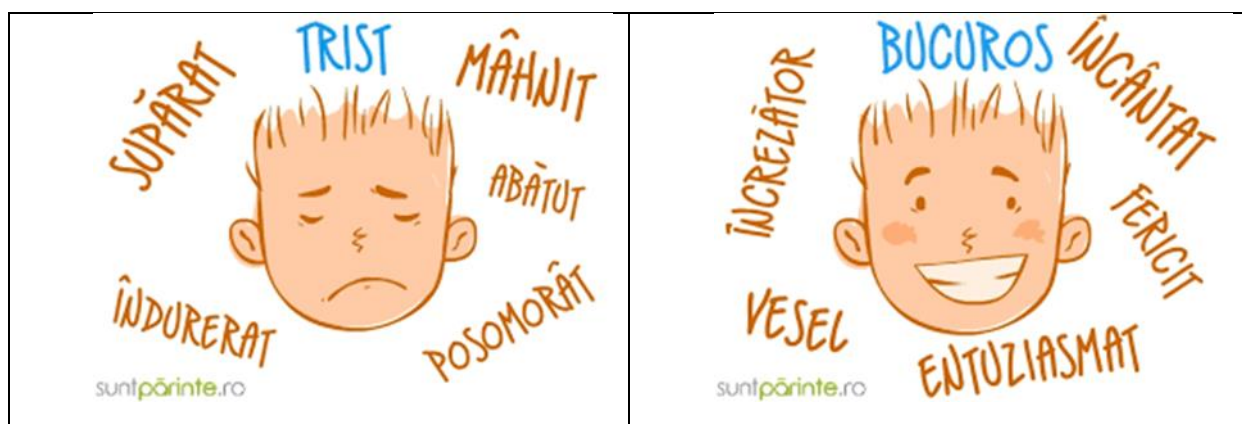
<p>- identifica cauzele emoțiilor manifestate la o persoană; - numi consecințele emoțiilor într-o situație; - folosi diverse căi de reglare emoțională</p>	<p>alcool, droguri, produse alimentare în exces. - Dauna sănătății (fizice, mentale) poate fi considerată încălcarea de drepturi ale copilului și anume „Dreptul la sănătate”</p>			
REALIZAREA SENSULUI (25')				
<p>Informația nouă Emoțiile reprezintă un semnal de alarmă pentru nevoile noastre emoționale (Fișa 3.1.). Fiecare om (Fișa 3.2.). are emoții folositoare (bucuria, fericirea, plăcerea, încântarea) și emoții nefolositoare (teama, invidia, tristețea, rușinea). Emoțiile folositoare duc la gânduri pozitive și liniștitoare: Curaj; Speranță; Mândrie; Satisfacție; Încredere; Calm Mulțumire; Relaxare; Ușurare; Seninătate Emoțiile negative duc la Jenă; Frică; Neputință; Neajutorat; Ingrjorare; Dezgust; Plictiseală; Suferință Emoțiile le putem exprima prin mimică, gesturi, poziții ale corpului, reacții verbale și fizice. Odată identificate emoțiile, putem să căutăm nevoile care se află în spatele lor (Fișa 3.3.) De exemplu, sub teamă se află nevoia de <i>siguranță și protecție</i>. Atunci când suntem speriați (avem frică), putem căuta un <i>mediu protector</i>. Furia este prezentă atunci când apar <i>obstacole în calea obiectivelor noastre. Tristetea</i> apare atunci când <i>am pierdut ceva. Nevoia</i> din spatele ei poate fi <i>nevoia de a împărtăși durerea cu un protector</i>. Atunci când suntem bucuroși, simțim <i>nevoia de a împărtăși acest sentiment cu toată lumea (Fișa 3.3.)</i></p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p>	<p>Frontal</p>	<p>Explicația Demonstrația</p>	<p>Fișa 3.1- 3.4. PPT</p>

☐ 3 ☐ 6	<p>După ce identificăm emoțiile și nevoile din spatele lor putem cere ceea ce avem nevoie pentru ele. Emoțiile sunt energie, ele nu pot fi ignorate, ele curg chiar dacă noi nu suntem conștienți de ele (Fișa 3.4.). Emoțiile sunt diferite de acțiuni sau de comportamente. De exemplu, dacă te simți furios, asta nu înseamnă cu necesitate că vei lovi pe cineva. A avea o emoție nu înseamnă cu necesitate că ea va conduce la o anumită acțiune sau că trebuie acționat. Uneori, există posibilitatea de a acoperi o emoție cu o altă emoție. Dacă este prea dificil de acceptat o emoție, o putem acoperi cu o altă emoție, pe care o putem s-o exprimăm. De exemplu, dacă trăim o teamă mare de care nu suntem conștienți și nu o putem exprima, putem exprima furie. Atunci, de câte ori ne este teamă, exprimăm, de fapt, furie. Dar emoțiile trebuie nu numai identificate ci și controlate. Dacă un copil simte că are dificultăți legate de emoții, comportament sau orice altă situație, care îl face să se simtă neconfortabil, el trebuie să poată cere sprijin fără a trăi sentimentul de rușine. Este dreptul lui să ceară sprijin. Copiii trebuie să știe că oricine poate trece prin astfel de dificultăți.</p> <p>Propun elevilor să formeze perechi de lucru. Rog elevii să recunoască apoi să denumească emoția exprimată pe fața zarului, să mimeze emoția respectivă (expresia facială), să descrie o situație trăită în care a simțit acea emoție și felul în care a gestionat-o, să redea emoția prin tehnici creative (desen, modelare etc).</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Procesează informația! <i>Decizia luată de elevi (răspuns aproximativ):</i> Emoția: plăcerea Gândul pozitiv: satisfacție, interes Emoția: suferință Gândul negativ: supărare, stres Emoția: încântare Gândul pozitiv: interes, amuzament</p>	<p>Lucrul în perechi</p>	<p>Joc de luare a deciziei</p>	<p>EFI</p>	
--	--	---	--------------------------	--------------------------------	------------	--

O 4	<p>Solicit elevilor să formeze grupuri de lucru conform ecusoanelor cu numere din piept. Distribuie rolurile și sarcinile de lucru în grup.</p> <p>Cazul prezentat elevilor: Acest termometru (Fișa 4) măsoară cât de puternică este trăirea persoanelor (intensitatea emoțiilor). Sarcina grupului este:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de a extrage imaginea din plic; - de a examina imaginea; - de a denumi emoția pe care o reprezintă imaginea pe versoul ei cu litere de tipar; - de a mima emoția reprezentată din imagine; - de a prinde imaginea pe termometrul emoțiilor în dreptul intensității potrivite. <p>Pe parcursul realizării sarcinii urmăresc elevii să distingă între intensități diferite ale aceleiași emoții; să exemplifice cu situații reprezentative emoțiile de bază discutate.</p> <p>Pe finalul activității elevii sunt rugați să motiveze poziționarea fețelor pe termometrul emoțiilor.</p> <p><i>Întrebări de generalizare:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce diferențe apar în expresia facială a diverselor persoane în momentul exprimării uneia și aceleiași emoții? - Ce motive sunt pentru apariția acestor diferențe? - Ce emoții au fost mai greu de recunoscut/ierarhizat și de ce? - Care sunt consecințele trăirii unor emoții de intensitate ridicată sau redusă? 	<p><i>Roluri și sarcinile de lucru în grup:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - crupierul extrage imaginea din plic ; - savantul examinează imaginea și denumește emoția; - caligraful denumește emoția în scris pe versoul imaginii cu litere de tipar; - actorul mimează emoția din imagine; - cronometrul prinde imaginea pe termometrul emoțiilor în dreptul intensității potrivite <p>În situații în care două fețe (expresii faciale) exprimă o singură emoție cu aceeași intensitate, elevii le vor prinde în același loc pe termometrul emoțiilor</p>	Lucrul în grup	Studiul de caz	<p>Fișa 4 Fișa 5 Bandă adezivă Plic cu imagini care reprezintă expresii faciale reprezentative pentru emoțiile de bază</p>	EFI
REFLECȚIE (9')						
O 5	<p>Propun elevilor să completeze cadranul emoțiilor cu personaje din povești, basme în funcție de stările emotive prezentate, trasând săgeata din subsolul foii pe cadranul emoțiilor.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul: Comunică și decide! <i>Exemplu:</i></p>	Individu al	Cadranul emoțiilor	Fișa 6	EFI de

<p>Solicit elevilor să numească o metodă sănătoasă și sau riscantă de gestionare a emoțiilor personajelor din povești.</p> <p><i>Generalizare:</i> starea emoțională a personajelor și a persoanelor poate fi recunoscută după chip, după expresia feței, mimică, gesturi, poziții ale corpului, reacții fizice. Toate aceste emoții atât pozitive cât și negative sunt caracteristice fiecărui om și nu le putem categorisi între rele și bune. Există doar buna sau proasta gestionare a acestora, dar dacă te lași purtat de emoții vei căuta suport afectiv la cei dragi.</p> <p>O 5 Propun elevilor să completeze verbal fraze lacunare cu emoțiile potrivite ce au ca temă întâmplări petrecute la școală.</p> <p><i>Întrebări generalizatoare :</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce facem când suntem furioși/triști/bucuroși ? - Cum procedăm, dacă un coleg ne-a lovit ? - Ce metodă vom utiliza în cazul dat ? 	<ul style="list-style-type: none"> - personaje speriate: iezii în momentul apariției lupului; Scufița Roșie în momentul deghizării lupului în bunică; Alba ca Zăpada lăsată în pădure de vânător; - personaje triste: fata moșneagului, Cenușăreasa; - personaje vesele: Gogoșa, cocoșul; <p>Exemplu răspuns de metodă sănătoasă și una riscantă de gestionare a emoțiilor personajelor din povești:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pentru Cenușăreasă recomand să gândească pozitiv la orice obiecție a mamei vitrege; - pentru Scufița Roșie: să spună ce o frământă lupului; - pentru fata moșneagului: să-și recunoască reușitele, în loc să se concentreze asupra eșecurilor; - pentru urs: s-o ierte pe vulpe că și așa-i șireată. <p>Elevii realizează sarcini de tipul Apreciază!</p> <p><i>Răspuns aproximativ:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Când suntem furioși/triști/bucuroși conștientizăm că manifestăm o stare emoțională pozitivă sau negativă; - dacă un coleg m-a lovit nu îi voi răspunde cu aceeași monedă dar îl voi ierta, necâtând la suferința pe care am îndurat-o, voi trece peste asta și voi merge înainte. 	<p>Reflecția personală</p> <p>Tehnica „Spune mai departe!” Discuție dirijată</p> <p>Fișa 7</p> <p>EFI</p>	
EXTINDERE (1')			

<p>O 6</p>	<p>Propun elevilor, împreună cu părinții, să lectureze în familie povestea „Livada cu emoții” după Maria Dorina Pașca (Fișa 8). Solicit elevilor, ghidați de părinți să răspundă la întrebările textului literar propus, completând spațiile din Fișa 9</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul: Aționează! Elevilor le se cere să realizeze sarcina elaborând ca produs „Enunț lacunar” și care va fi evaluat în baza criteriilor de succes: 1. Citesc cu atenție enunțul. 2. Determin după cerințe fiecare număr/ cuvânt ce lipsește. 3. Completez enunțul.</p>	<p>Individu al</p>	<p>Lectura ghidată</p>	<p>Fișa 8 - 9</p>	<p>EFE PT2. Enunț lacunar (cu numere/ cuvinte lipsă)</p>
----------------	---	--	------------------------	----------------------------	-------------------	--

Fișa 3
Fișa 3.1.

Fișa 3.2.

Fișa 3.3.

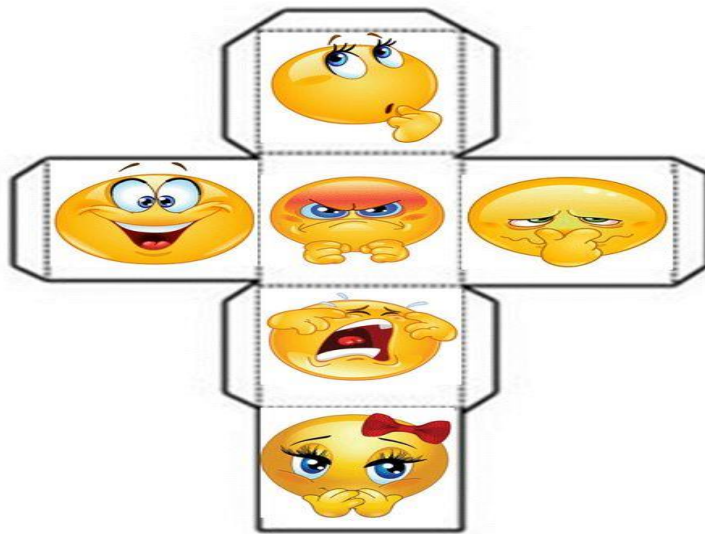
Emoțiile și nevoile din spatele lor

TEAMA	FRICA	FURIEA	TRISTEȚEA	NEVOIA	BUCURIA
					
SIGURANȚĂ ȘI PROTECȚIE	MEDIU PROTECTOR	OBSTACOLE ÎN CALEA OBIECTIVELOR NOASTRE	PIERDERE ÎN CEVA	NEVOIA DE A ÎMPĂRTĂȘI DUREREA CU UN PROTECTOR	NEVOIA DE A ÎMPĂRTĂȘI ACEST SENTIMENT CU TOATĂ LUMEA

Fişa 3.4.

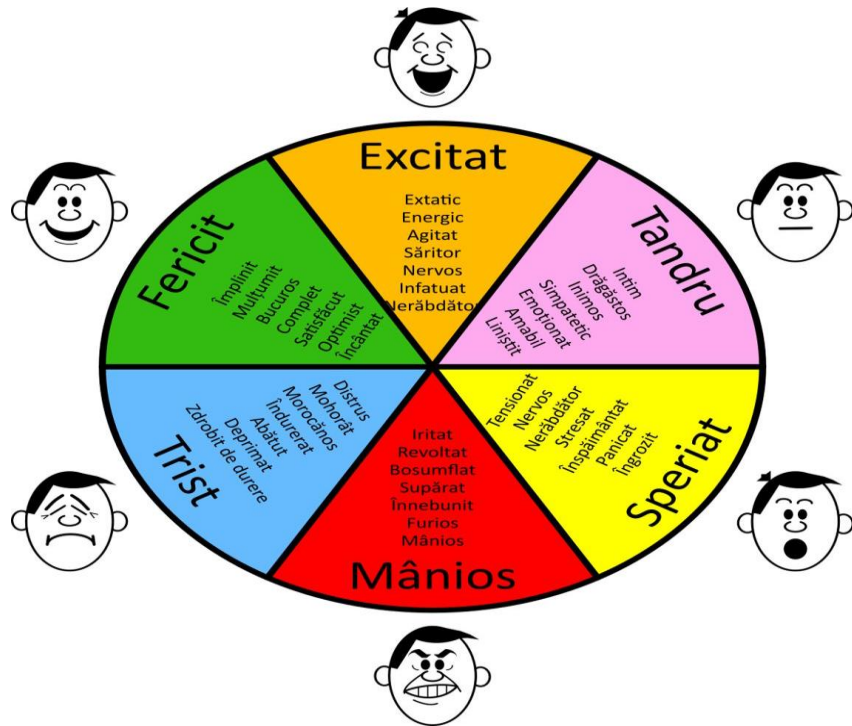

Fişa 4.

Fişa 5.

Spune mai departe!

„Un copil ceva mai mare/M-a lovit; mă doare tare/Îl privesc neputincios,/Și simt că sunt
_____ (furios)”

„Când apa mi s-a vărsat/Peste planșa ce-am lucrat/Nu m-am mai simțit artist.../Ci am fost un pic
cam _____ (trist).”

„Un creion am rătăcit,/Un coleg mi l-a găsit,/Eu i-am mulțumit frumos/Și-am fost tare
_____ (bucuros).”

LIVADA CU EMOȚII

E toamnă. Soarele își face loc cu greu printre brațele livezii. Pline de rod și, Doamne, ce mireasmă au degetele toamnei! Pomii stau la sfat de dimineață. Care e vestea? Păi, scările, coșurile și vorbele copiilor auzite aseară.

Spuneau doar atât: „Mâine culegem!”

– N-am să las o nucă să se desprindă din coama mea de crengi și frunze, strigă furios NUCUL.

– Mi-e frică! Tot gem de prune o să ajung! Acum sau mai târziu mă voi acri ca o ... PRUNĂ.

– Ce bucurie! Le voi spune povești cu merele de aur, Albă ca Zăpada și-apoi copt, necopt, nevoie mare, la cuptor sau în compot. Da, bun, proaspăt și la iarnă, spuse MĂRUL.

– Ce mă fac? Începu să plângă para. Toți vor spune: „Pică pară mălăiață-n gura lui Nătăfleață!” Eu să rămân cu pierderile pentru toți, tot eu. Of! Of! Of! Rău e să fii ... PARĂ.

Soarele se îngrozi și se ascunse repede după un nor. Ce ți-e și cu pomii ăștia! Vorbesc de parcă ar fi oameni!

– Ia spală-i, norule, și potolește-i! – mai adăugă soarele, privind livada.

Și ultima ploaie spală gândurile livezii, umplând coșurile cu picuri de rod bogat.

(După povestea terapeutică „Livada emoțiilor”

de Maria Dorina Pașca)

✚ Numește personajele din poveste.

.....

✚ Ce emoții au trăit fructele întâlnite în poveste?

.....

✚ Precizează cauzele care au condus la trăirea acestor emoții.

.....

✚ Propune o metodă de gestionare a emoției unui personaj din poveste.

.....

CLASA II. Modulul 3

Autor:

Clasa: II

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Când înveți?”

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

3.3. Aprecierea diversității activităților zilnice, prin alternarea activităților de învățare, odihnei și sportului

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil să:

O.1. completeze motivele pentru învățare promovate în familie în raport cu clasamentul motivelor elaborat la lecție și cele de realizare a temei pentru acasă în baza pliantului;

O.2. estimeze timpul destinat odihnei și învățării prin realizarea temelor pentru acasă în baza conversației;

O.3. identifice imaginea care nu corespunde unui program corect de învățare;

O.4. argumenteze motivul opțiunii pentru imaginea care nu corespunde unui program corect de învățare;

O.5. elaboreze sfaturi pentru o învățare eficientă și odihnă activă, în baza fișei de lucru

O.6. manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi.

● **Metode și procedee:** reflecția personală, turul galeriei, conversația, expunerea, demonstrarea, observarea, exercițiul, tehnica „Așa DA, Așa NU”, învățarea bazată pe sarcini de lucru, reflecția de grup.

● **Mijloace didactice:** fișe

● **Strategii de ECD:** EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate; autoevaluare.

Produsul evaluat: <i>Pliant</i>	Criterii de succes: 1. Respect subiectul. 2. Realizez design-ul propus, introducând elemente creative proprii. 3. Prezint mesaje clare și atractive. 4. Prezint clar, fluent și cu entuziasm. 5. Folosesc un vocabular adecvat.
------------------------------------	--

Bibliografie:

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC. 2018, p. 189.

2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, MECC. 2018.

3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

4. Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_ecd_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

5. Managementul temelor pentru acasă, în învățământul primar, gimnazial și liceal, Instrucțiune 2019, disponibil la: http://www.ipm.gov.md/sites/default/files/2019-05/ro_5622_Instruciunea-privind-managementul-temelor-pentru-acasa-in-invaamantul-primar%2C-gimnazial-i-liceal.pdf

6. Cucilnic, C., Cum să fii sănătos. Igiena școlarului mic. Consiliere și orientare școlară în învățământul primar. București: Aramis, 2002.

7. Cucilnic, C., Cum să înveți?. Metode de învățare eficientă. Consiliere și orientare școlară în învățământul primar. București: Aramis, 2000.

DEMERSUL DIDACTIC

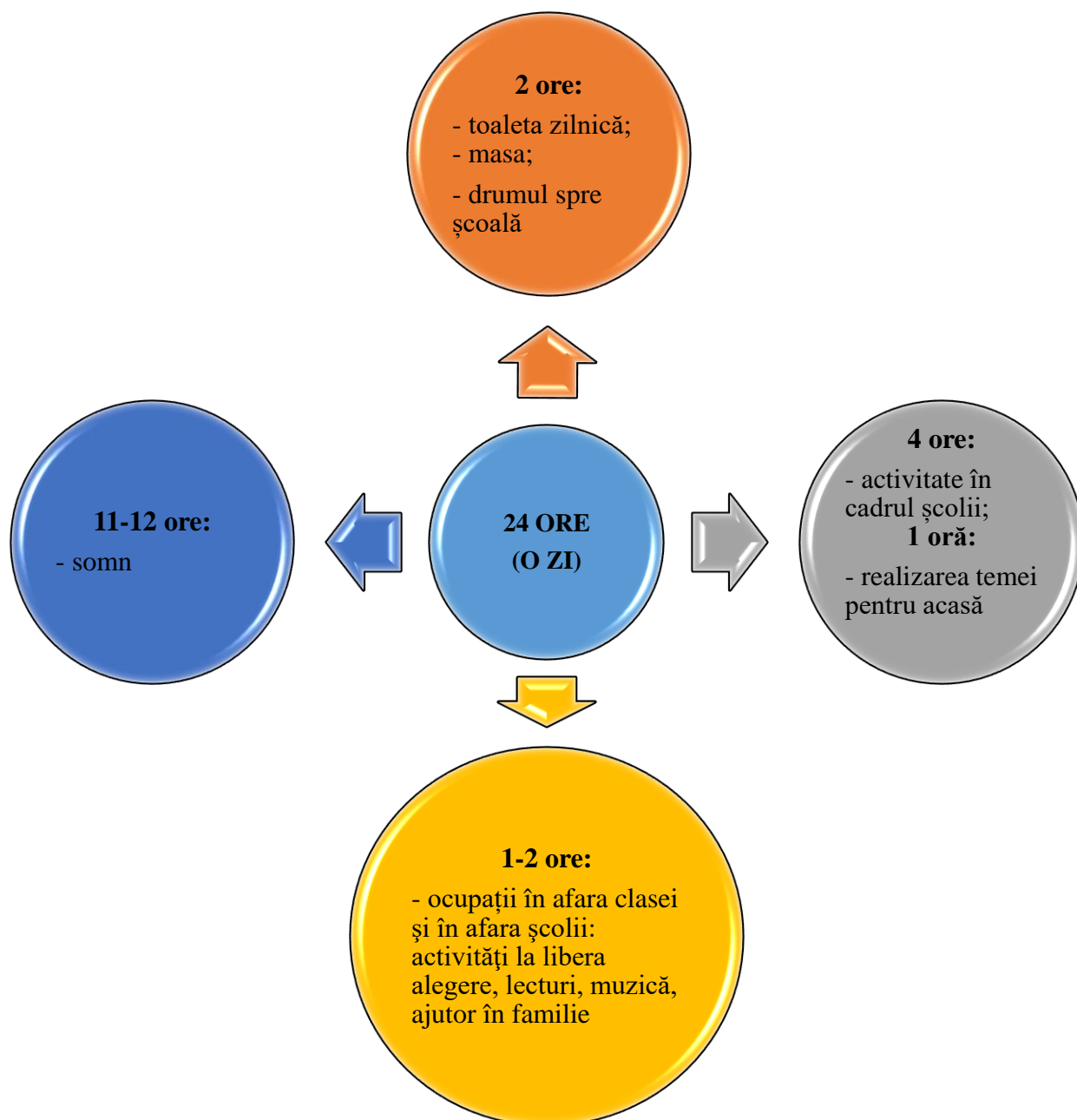
	Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/ procedee	Mijloace	
O	EVOCARE (12')					
O	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p>	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p>	Individual	Reflecția personală	Pliant „De ce învăț” – produs realizat de părinți și elevi	MECD (2019, p. 50) Autoevaluarea: *autoverificare a în baza criteriilor de succes pentru produsul evaluat; * autoaprecierea - abordări calitative: Cât de satisfăcut ești de realizarea sarcinii?; Apreciază-ți modul în care ai realizat sarcina?; Cum ți-a reușit sarcina?
O	<p>Propun elevilor să analizeze produsele realizate (pliant) acasă, afișate pe pereții sălii la anumită distanță unul față de altul, prin care elevii împreună cu părinții au ilustrat motivele pentru învățare promovate în familie în raport cu clasamentul motivelor elaborat la lecție și cele de realizare a temei pentru acasă.</p> <p>Enunț elevilor criteriile de succes la prezentarea produsului:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Respect subiectul. 2. Realizez design-ul propus, introducând elemente creative proprii. 3. Prezint mesaje clare și atractive. 4. Prezint clar, fluent și cu entuziasm. 5. Folosesc un vocabular adecvat. <p>Solicit elevilor, în baza pliantelor, să estimeze timpul destinat odihnei și învățării prin realizarea temelor pentru acasă:</p> <p>- Învăț și fac temele pentru acasă: 1 oră, 2 ore? - Mă joc: 1 oră, 2 ore?</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te!</p> <p>Fiecare elev realizează sacina.</p> <p>Pliantele se afișează pe pereții sălii la anumită distanță unul față de altul, pentru a permite circulația ulterioară a elevilor.</p> <p>La semnalul dat, elevii circulă prin sală, de la un pliant la altul, le examinează și stabilesc unele propuneri. După încheierea circulației, elevii își examinează pliantele și realizează o prezentare finală, de generalizare a produsului.</p>	Frontal	Turul galeriei	Conversația	
O	<p>2</p>					

	<p>Și să generalizeze despre impactul odihnei în eficacitatea învățării temeinice.</p> <p>Anunț subiectul tematic al lecției „Când învăț?”</p> <p>Enunț obiectivele lecției. Astăzi vom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifica perioadele de lucru (învățare) și de odihnă a unui elev din clasa a II-a; - ilustra un program de organizare a timpului pentru studiu și recreere; - determina regulile de igienă pentru odihnă și de igienă pentru învățare. 			<p><i>Răspunsul aproximativ: Învățarea este temeinică dacă știi să îmbini lucrul cu odihna.</i></p>		(independent, ghidat, cu sprijin)
REALIZAREA SENSULUI (20')						
<p>Support informațional</p> <p>Învățarea este temeinică dacă știi să îmbini lucrul cu odihna. Astfel, pentru a-ți păstra sănătatea, trebuie să îmbini corect perioadele de lucru cu cele de odihnă. După fiecare efort de învățare, este bine venit un moment de recreere.</p> <p>Ascultând ceea ce te sfătuiesc părinții și învățătoarea, îți poți organiza cu grijă timpul pentru învățare și pentru joacă. O bună organizare a timpului pentru studiu și al celui pentru recreere duce la respectarea unui program corect:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. gimnastica de dimineață în fața ferestrei deschise; b. aranjarea patului/ camerei; c. toaleta de dimineață; d. micul dejun; e. drumul spre școală; f. orele de curs; g. drumul de la școală spre casă; h. masa de prânz; i. odihna de după masă; j. pregătirea lecțiilor; k. plimbare, jocuri în aer liber, alte activități preferate; l. cina și activitățile libere alese; m. pregătirea pentru a doua zi (îmbrăcămintea, încălțăminte, ghiozdanul); 	<p>Expunerea Demonstrarea Observarea</p>	<p>Fișa 1</p> <p>Fișa 2</p>		<p>Eleții realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p>		

<p>n. pregătirea pentru somn (aerisirea camerei, toaleta de seară); o. culcare/somnul.</p> <p>Pentru a desăvârși acest program fiecare elevi este dator să respecte:</p> <p><i>Reguli de igienă pentru învățare:</i> activitatea de învățare se desfășoară în condiții de confort și liniște; sursa de lumină se află în partea stângă, iar scaunul și masa de lucru are dimensiuni potrivite celui care le folosește; biblioteca este aproape de masa de lucru; lumina cade numai pe masă și nu pe față, pentru a nu obosi ochii; în cameră este o temperatură potrivită; camera de lucru este foarte bine aerisită (la interval de două ore)</p> <p><i>Reguli de igienă pentru odihnă:</i> fiecare are un program de odihnă activă – prin joc, mișcare, lectură, vizionări de spectacole; nu se vizionează în timpul liber filme sau spectacole sau jocuri pe calculator care înfricoșează; timpul liber se petrece în locuri unde se simte bine (climat prietenesc, de apropiere și înțelegere, de calm, de încredere).</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Prelucrează informația! Elevii încercuesc imaginea: - elevul face temele la o masă încărcată cu manuale și nu are spațiu de lucru suficient; sursa de lumină se află în spate; - elevul solicită ajutor mamei din motiv că s-a obosit și are nevoie de păauză;</p>	<p>Perechi</p>	<p>Exercițiul Tehnica „Așa DA, așa NU” Reflecția personală</p>	<p>Fișa 3</p>	<p>EFI de tip: de activitate – te-ai implicat; ai fost activ; ai apreciat obiectiv colegul;</p>
<p>☐ 3 Propun elevilor să formeze perechi de lucru. Solicit să examineze conținutul Fișei 3 și să încercuiască imaginea care nu corespunde unui program corect de învățare.</p> <p>☐ 4 Cer elevilor să argumenteze motivul opțiunii pentru imaginea încercuită</p>					

Programul de muncă și odihnă pentru un elev de clasa a II-a

Sfaturi privind activitatea de învățare

1. Notează pe o fișă, sau într-un carenețel cum îți organizezi timpul pentru efectuarea temelor
2. Orarul săptămânal va fi afișat în camera ta pentru a-l putea vedea în fiecare dimineață
3. Orarul de asemenea poate fi afișat pe masa de lucru
4. După fiecare activitate de învățare fă 10 minute pauză și apoi treci la o altă activitate
5. Nu se trece de la o temă la alta fără ca prima să fie foarte bine însușită
6. Scrie și citește numai la masa de lucru
7. Nu citi în timpul mesei, în mijloacele de transport în comun sau în poziție culcat (mai ales pe spate)
8. Nu apropia prea mult ochii de carte/caiet pentru a nu-ți obosești/îmbolnăvi ochii. (Distanța potrivită între ochi și carte/caiet este de aproximativ 35 cm – de la cot până la vârful degetelor)
9. Odihnește-ți ochii din când în când privind în depărtare pe fereastră.
10. Nu sta aplecat peste masa de lucru, deoarece pot apărea boli ale coloanei vertebrale, ale plămânilor, ale inimii ș.a.
11. Când scrii, sprijină cotul drept pe masă
12. Când scrii, ai grijă să fie caietul înclinat spre stânga

Sfaturi privind odihna activă a elevului

Observare*Monitorizarea raportului dintre activitatea de învățare cu cea de odihnă***Durata** _____**Numele, prenumele elevului observator** _____

Zilele săptămânii	2 ore: - toaleta zilnică; - masa; - drumul spre școală	4 ore: - activități în cadrul școlii; 1 oră: - realizarea temei pentru acasă	1-2 ore: - ocupații în afara clasei și în afara școlii; - activități la libera alegere, lectură, muzică, ajutor în familie, jocuri pe calculator	11-12 ore: - somn
LUNI				
MARȚI				
MIERCURI				
JOI				
VINERI				
SĂMBĂȚĂ				
DUMINĂ				

Confirmarea observării de către părinți prin semnătură personală:

Tata _____

Mama _____

„Cod de reguli privind activitatea de învățare și odihnă a elevului”

Elev (nume, prenume) _____

Numele, prenumele părintelui partener în realizarea sarcinii _____

M-am abătut de la program, deoarece _____

Propun o regulă de ameliorare a programului _____

Regula trebuie respectată pentru că _____

CLASA II. Modulul 4

Autor:

Clasa: II

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Cum învăț a învăța?”

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

4.2. Estimarea corectă a resurselor personale pentru satisfacerea necesităților;

4.3. Luarea deciziilor de implicare în activități cotidiene care contribuie la dezvoltarea propriului potențial.

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil să:

O.1. identifice reguli de ameliorare a programului încălcat la colegi cu cele personale în baza „codului”;

O.2. argumenteze despre necesitatea respectării „regulei” pentru o învățare eficientă în baza „codului”;

O.3. dea exemple de situații în care au învățat să facă lucruri noi;

O.4. elaboreze o construcție „Așa am învățat să citesc” cu referire la modul în care au dobândit abilitatea de a citi, utilizând fișa 2;

O.5. argumenteze construcția realizată în grup prin comparare cu cea propusă din fișa 3;

O.6. formuleze un sfat cu referire la construcția „Așa am învățat să citesc”

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi.

● **Metode și procedee:** reflecția personală, turul galeriei, expunerea, demonstrarea, brainstormingul, construcția, reflecția de grup.

● **Mijloace didactice:** „Codul de reguli privind activitatea de învățare și odihnă a elevului” (produsul lecției precedente); Fișa resursă 4 de la lecția precedentă; Fișele resursă 1-4.

Strategii de ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate;

Bibliografie:

- Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC. 2018, p. 189.

- Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, MECC. 2018.

- Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

- Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_eed_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

- Cucilnic, C., Cum să învăț. Metode de învățare eficientă. Consiliere și orientare școlară în învățământul primar. București: Aramis, 2000.

DEMERSUL DIDACTIC

	Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/ procedee	Mijloace	
O	EVOCARÉ (12')					
	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p>În pauză solicit elevilor să afișeze pe pereții sălii la anumită distanță unul față de altul produsele realizate acasă împreună cu părinții „Codul de reguli privind activitatea de învățare și odihnă a elevului” în baza fișei de observare cu scop de monitorizare a raportului dintre activitatea de învățare cu cea de odihnă.</p> <p>Propun elevilor să:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizeze produsele realizate (codul); - să compare abaterile personale de la program cu cele ale colegilor; - să identifice reguli de ameliorare a programului încălcat la colegi cu cele personale; - să argumenteze despre necesitatea respectării „regulei” pentru o învățare eficientă; <p>Enunț elevilor criteriile de succes la prezentarea produsului:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Explic problema/situația. 2. Propun reguli de comportament. 3. Argumentez necesitatea respectării regulilor. <p>Anunț subiectul lecției „Cum învăț a învăța?”</p>	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te! <i>Răspunsul aproximativ:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Programul încălcat va duce la irosirea timpului dedicat atât învățării cât și odihnei. 2. Respectând programul nu voi pierde niciodată prilejul de a învăța ceva ce-mi va fi de folos 3. A învăța cu folos depinde de mine, de felul în care îmbin corect activitatea de odihnă cu cea de învățare 	<p>Individual</p> <p>Frontal</p>	<p>Reflecție personală</p> <p>Turul galeriei</p>	<p>„Codul de reguli privind activitatea de învățare și odihnă a elevului”</p>	<p>Autoevaluarea area MECD (2019, p. 29)</p>

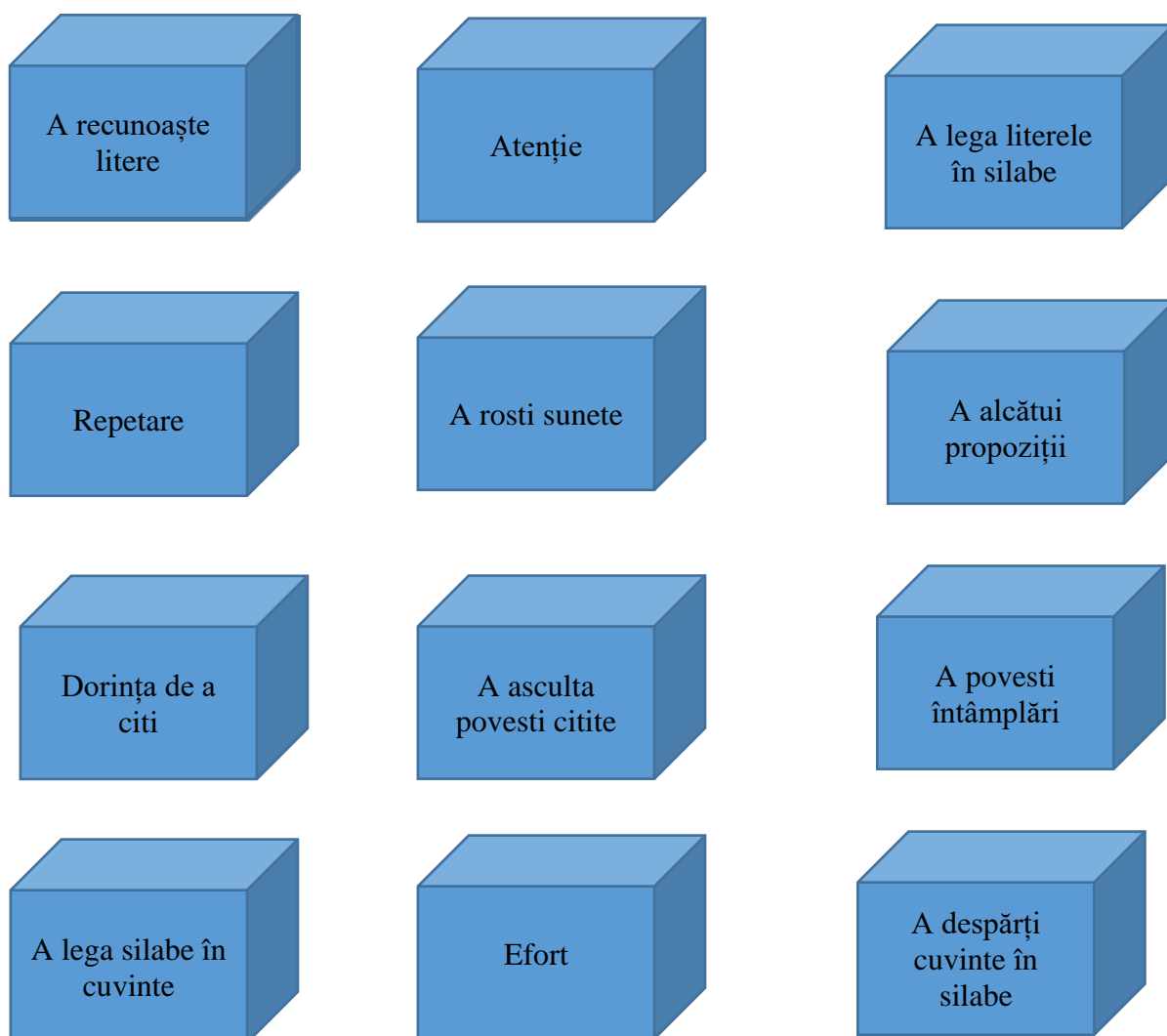
<p>Enunț obiectivele lecției. Astăzi vom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifica modalitățile de învățare a elevului din clasa a II-a; - descrie modalitățile de învățare a elevului din clasa a II-a; - estima cele mai oportune modalități de învățare pentru un elev din clasa a II-a; 					
REALIZAREA SENSULUI (20')					
<p>Spport informațional</p> <p>Pentru a-ți folosi ce înveți, trebuie ca ceea ce faci pentru aști, pentru a cunoaște, să faci bine. Iar a învăța cu folos depinde de fiecare în parte de voi, de felul în care participați corect, cu gândul și făpta mereu, la tot ceea ce faceți.</p> <p>Temele pentru acasă, fiecare dintre voi le face individual, astfel voi învățați singuri „a învăța” prin efort propriu. A studia individual este atunci când voi descoperiți, înțelegeți, cunoașteți și aplicați cele studiate nederijați, nesprajiniți de cineva.</p> <p>Pentru a obține rezultate bune, trebuie să vă organizați și să desfășurați activitatea de învățare pe baza unui program de la care să nu vă abateți.</p> <p>Cu alte cuvinte respectați regulile de igienă privind activitatea de învățare, detaliate la lecția precedentă.</p> <p>Prin codul elaborat acasă împreună cu părinții ați stabilit că pentru un regim oportun de învățare și odihnă fiecare elev trebuie să respecte un șir de reguli. Cu referire la activitatea de învățare timpul alocat temelor pentru acasă nu va depăși 45-60' zilnic – o oră.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p>		<p>Expunerea Demonstrarea</p>	<p>Fișa 4 de la lecția precedentă</p>	

<p>Astfel, se recomandă ca efectuarea temelor trebuie să se facă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 ½-2 ore de la masa de prânz; - în ordinea descrescândă a dificultăților; - mai întâi cele orale și apoi cele scrise; - cu pauze scurte de 5 – 7' între temele la diferite discipline, fără a te abate din ritmul de lucru; <p>Când începi a face temele consulți mai întâi agenda și nu apelezi la părinți pentru a întreba ce ai de făcut.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Prelucrează informația! <i>Răspuns aproximativ:</i> a scrie, a citi, a merge pe bicicletă, a vorbi într-o limbă străină Elevii realizează sarcina propusă. Pe final elevii din grupuri compară varianta produsă cu cea prezentată de învățător la tablă, Fișa 3. Elevii realizează sarcini de tipul Comunică și decide!</p>	<p>Frontal</p> <p>Grup</p>	<p>Brainstorming</p> <p>Tehnica „Construcția - Așa am învățat să citesc”</p>	<p>Tabla Fișa 1.</p> <p>Fișa 2</p> <p>Fișa 3</p>	<p>EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate;</p>
REFLECȚIE (13')					

O 6	<p>Cer elevilor să prezinte construcțiile realizate. Discut cu elevii despre importanța importanța deprinderilor în achiziția noilor abilități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cât timp a durat să vă însușiți abilitatea de a citi? - Ce credeți că mai trebuie să faceți pentru a realiza ceea ce va-ți propus? - Ce dificultăți ați întâlnit în timpul învățării acestui lucru și cum le-ați depășit? - Cât de mulțumiți sunteți acum că ați învățat acest lucru? <p>Cer elevilor să formuleze o concluzie de grup cu referire la construcția realizată „Așa am învățat să citesc”</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Apreciază! Răspus aproximativ: „Ne-am convins că abilitatea de a citi am dobândit-o în timp, prin motivație, interes, efort, învățare treptată, încercări permanente până am reușit. Toate aceste acțiuni gândite, prin respectarea regulilor de învățare au fost în folosul nostru personal.”</p>	Lucru în grup	Reflecția de grup	Fișa 2	EFI
EXTINDERE (1')						
	<p>Propun elevilor să reflecteze împreună cu părinții subiectul discutat la lecție în deosebi cu referire la timpul alocat temelor pentru acasă și la recomandările la efectuarea temelor. Solicite ambilor actanți, timp de o săptămână să monitorizeze modalitatea de realizare a temelor pentru acasă conform recomandărilor, completând Fișa 4.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul: Acționează! Elevii împreună cu părinții vor monitorizeze modalitatea de realizare a temelor pentru acasă conform recomandărilor, completând Fișa 4.</p>	Individual		Fișa 4.	

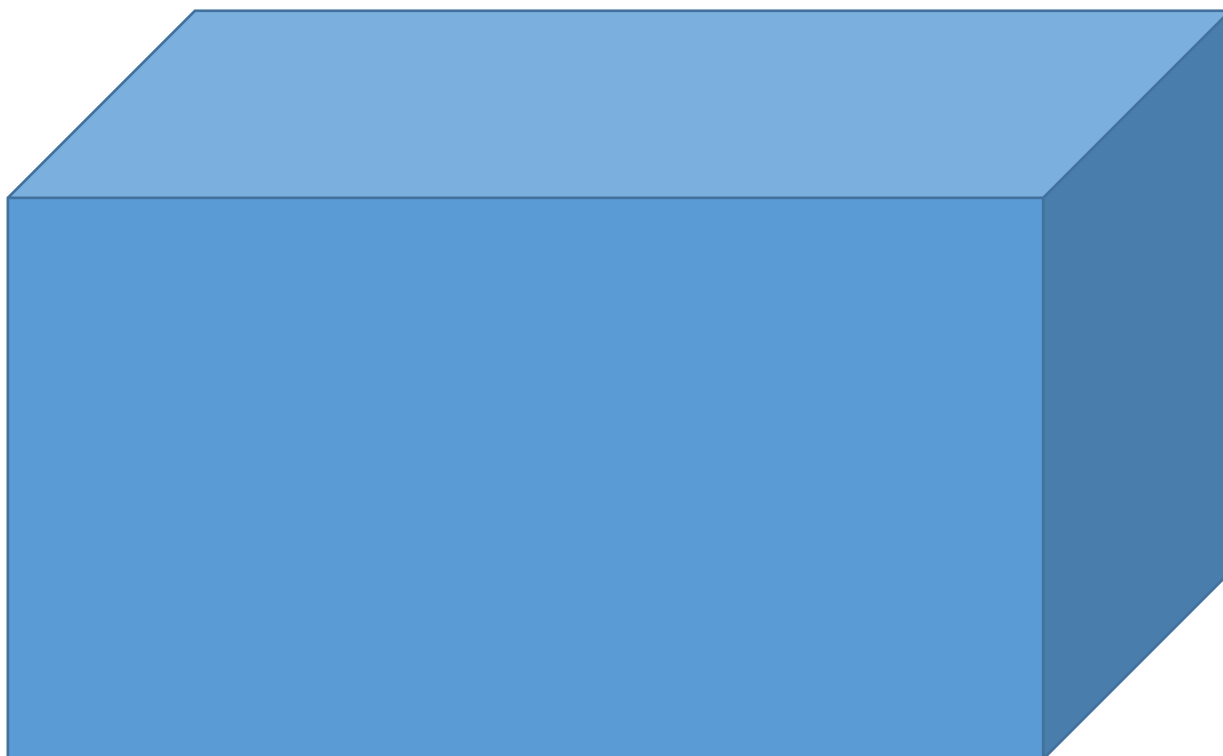
ANEXE

Fișa 1.

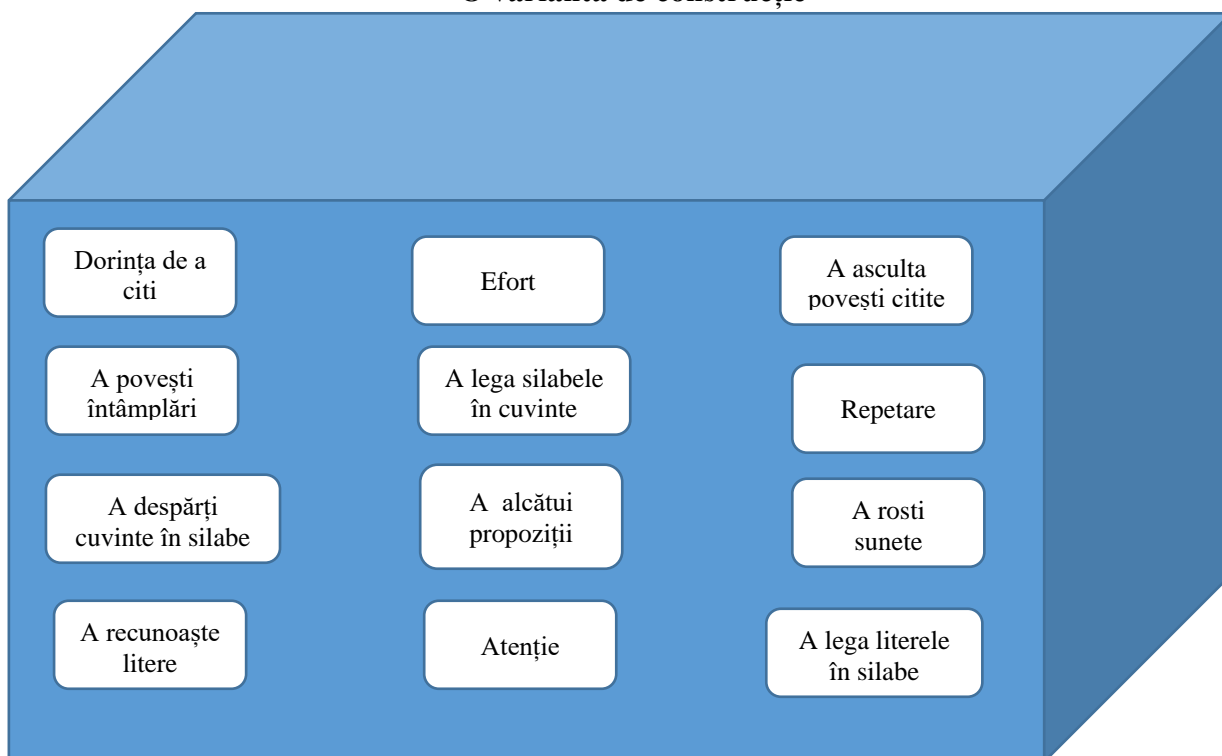
Fișa 2.

„Așa am învățat să citesc”

Fișa 3.

O variantă de construcție

Monitorizarea modalității de realizare a temelor pentru acasă

Elev _____

Părinte _____

Reguli de realizare a temei pentru acasă	Zilele săptămânii				
	DA respect +		NU respect -		
	Luni	Marti	Miercuri	Joi	Vineri
timpul alocat temelor pentru acasă zilnic nu depășește 45-60' – o oră.					
Fac temele 1 ½-2 ore de la masa de prânz					
Orarul săptămânal este afișat în camera mea pentru a-l putea vedea în fiecare dimineață					
Încep a face temele consultând mai întâi agenda și nu apelezi la părinți pentru a întreba ce am de făcut					
Încep a face temele în ordinea descrescândă a dificultăților					
Încep a face temele mai întâi cele orale și apoi cele scrise					
Fac pauze scurte de 5 – 7' între temele la diferite discipline, fără a te abate din ritmul de lucru					
Nu trec de la o temă la alta fără ca prima să fie foarte bine însușită					
Scriu și citesc numai la masa de lucru					
Nu citesc în timpul mesei, în mijloacele de transport în comun sau în poziție culcat (mai ales pe spate)					
Nu apropii prea mult ochii de carte/caiet pentru a nu-mi obosi/îmbolnăvi ochii. (Distanța potrivită între ochi și carte/caiet este de aproximativ 35 cm – de la cot până la vârful degetelor)					
Odihnesc ochii din când în când privind în depărtare pe fereastră.					
Nu stau apelcat peste masa de lucru					
Când scriu, sprijin cotul drept pe masă					
Când scriu, am grijă să fie caietul înclinat spre stânga					

CLASA II. Modulul 5.

Autor:

Clasa: II - a

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Spun „NU” abuzului prin atingeri!”

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

5.1. Recunoașterea situațiilor de risc pentru siguranța corpului în mediul cotidian

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil să:

O.1. numească părțile corpului, pe fonul textului literar „Corpul meu”;

O.2. recunoască foloasele aduse omului de părțile proprii ale corpului în baza ghicitorilor;

O.3. diferențieze imaginile care redau atingeri nepotrivite de cele potrivite unui copil;

O.4. descrie, în cuvinte proprii ce imagine de sine dezvoltă copiii abuzați sexual pe baza observației imaginilor fotografice;

O.5. propună îndemnuri pentru a învăța să recunoască abuzul sexual utilizând fișa resursă 3;

O.6. manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi, în grup.

● **Metode și procedee:** discuție dirijată, reflecție personală, brainstorming oral; explicația, demonstrația; tehnica „așa da, așa nu!”, reflecția de grup

● **Mijloace didactice:** fișa resursă: 1,2,3.

Strategii de ECD: evaluare formativă interactivă: de tip emoțional, de conținut, de activitate.

Bibliografie:

- Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC. 2018, p. 189.

- Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, MECC. 2018.

- Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

- Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_ecd_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

* Intervenții eficiente a cadrului didactic în soluționarea conflictelor dintre copiii, disponibil la: https://tdh-moldova.md/media/files/files/1_5_solutionarea_conflictelor_4588295.pdf

* II.1. Managementul conflictelor, disponibil la: <http://crdeii.ro/wp-content/uploads/2019/03/Produs-final-Educatia-incluziva-si-managementul-conflictelor.pdf>

* Constandache S., Alexandrescu-Petrică E., P. Domnica, Strategii de prevenire a violenței în școală. Program pentru reducerea comportamentelor agresive în mediul școlar, 2010, disponibil la: <https://tmenglish.files.wordpress.com/2010/05/strategii-prevenire-violenta.pdf>

DEMERSUL DIDACTIC

O	Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/ procedee	Mijloace	
	EVOACARE (10')					
	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (note, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p>Pe tablă plasez Fișa 1 „Părțile corpului”.</p> <p>Propun elevilor: să numească părțile corpului, pe fonul textului literar „Corpul meu” din Anexa 2; să compare răspunsurile personale cu cele din Fișa 2.</p> <p>Solicit elevilor în baza ghicitorilor din Anexa 3 să recunoască foloasele aduse omului de părțile proprii ale corpului.</p> <p><i>Întrebări de generalizare:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Corpul vostru, cu toate părțile pe care le-ați numit și identificat, cui aparține: vouă, părinților, rudelor sau altor persoane străine? - Cine are dreptul să-l atingă? Cu voce sau fără voce? <p>Anunț subiectul lecției: <i>Spun „NU” abuzului prin atingeri!</i></p> <p>Enunț obiectivele lecției. Astăzi noi vom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifica în ce mod putem să ne protejăm unele zone ale propriului corp; - face diferență dintre atingerile bune/sigure și atingerile rele/nesigure de corp, 	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te! <i>Răspuns aproximativ:</i> cap, gât, urechi, nas etc.</p> <p><i>Răspuns aproximativ:</i> capul, gura, nasul, inima, ochii, sprâncenele, limba, degetele</p> <p><i>Răspuns aproximativ:</i> propriul nostru corp ne aparține numai nouă și nimeni nu are voie să-l atingă fără voia noastră</p>	<p>Individual</p> <p>Frontal</p>	<p>Reflecția personală</p> <p>Brainstorming oral;</p> <p>Discuția dirijată</p>	<p>Anexa 1 Fișa 1 Fișa 2</p> <p>Anexa 2 Anexa 3</p>	<p>EFI</p>

	- crea sfaturi pentru a ne proteja de persoanele care vor să ne atingă rău pe corp.					
REALIZAREA SENSULUI (25')						
	<p>Support informațional</p> <p>„Toți copiii au dreptul să fie protejați de orice formă de abuz. Nimeni nu are dreptul să-ți facă vreun rău, să-ți provoace durere sau suferință, să te umilească sau să te lovească.</p> <p>Adulții trebuie să-ți asigure dragostea, hrana, îmbrăcămintea, atenția, educația și să aibă grijă de sănătatea ta. Dar totodată nimeni nu are voie să vă atingă fără voia noastră, să vă atingă propriul corp. Corpul vă aparține numai vouă și în special pe acele părți ale corpului acoperite de lenjeria intimă, și nici voi să nu îi atinge pe alții</p> <p>În aceste părți ale corpului - zonele intime sunt atingeri potrivite și nepotrivite. Aceste zone le poate atinge doar mama când vă face baie sau doamna doctor, doar în prezența voastră!</p> <p>Dacă se întâmplă vreun incident de atingere nepotrivită de altcineva urgent trebuie să îi povestești părintelui. Să spunei „Nu” imediat și hotărât la orice contact fizic nepotrivit sau solicitare de a fi fotografiat sau filmat fără haine.</p> <p>Imediat „Pleacați” pentru a vă feri de persoanele insistente și situațiile periculoase, să opriți orice conversație și să nu încercați să argumentați, demonstrați sau să convingeți. Și „Spuneți” imediat despre ceea ce s-a întâmplat fără jenă.</p> <p>Este bine să stabiliți o înțelegere referitor la un cuvânt sau cod special, semnal de alarmă într-o situație critică, la rostirea sau scrierea căruia veți înțelege că aveți nevoie de ajutor.</p>	Explicația Demonstrația	Anexa 4	Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.	Elevii realizează sarcini de tipul	EFI
	O	3				

O 4	<p>Solicit elevilor să examineze imaginile din anexa 4 și să diferențieze imaginile care redau atingeri nepotrivite. De asemenea, să descrie, în cuvinte proprii ce imagine de sine dezvoltă acești copii abuzați sexual; să descrie ce impact pot avea aceste situații asupra reușitei școlare asupra propriei persoane.</p>	<p>Procesează informația! Răspuns aproximativ: „Acești copii dezvoltă o imagine de sine distorsionată și negativă, cu stimă de sine scăzută, ceea ce are repercusiuni asupra dezvoltării cognitive a acestor copii, iar în consecință și asupra reușitei lor școlare și adaptării sociale.</p>			
REFLECȚIE (13')					
O 5 O 6	<p>Propun elevilor să formeze grupuri de lucru. Ofer sarcini de lucru pentru toate grupurile de lucru:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Elevii vor realiza un puzzle din imaginea propusă din secvențele decupate în plic și raportate la subiect (Fișa 3). 2. Grupul va discuta imaginea obținută și va evidenția cu litere de tipar, în rubrica de marcaj, cuvintele care caracterizează abuzul sexual. 3. Grupul va formula verbal îndemnul (4) pentru a învăța să recunoască abuzul sexual. <i>Generalizarea:</i> „Corpul tău îți aparține doar ție! Părțile intime ale corpului sunt cele pe care noi, de obicei, le ascundem de ochii altora. Atunci când copii: sunt atunși în locuri intime sau pe alte părți ale corpului într-un mod care le produce neplăcere și dezgust; sunt impuși să atingă/să privească părțile intime ale altei persoane; sunt îndemnați/obligați să privească fotografii sau filme cu scene sexuale, aceste atingeri sunt rele și se numesc ABUZ SEXUAL. Un copil poate fi abuzat și prin atingeri care nu provoacă neapărat durere fizică, 	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Comunică și decide!</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Apreciază!</p> <p>Reflecție de grup: Copiii care nimeresc în astfel de situații trebuie să spună: „Nu, nimeni nu are dreptul să mă atingă în acest fel! Acești copii vor vorbi urgent cu un adult în care au încredere dacă știu sau dacă li se întâmplă așa ceva!”.</p>	<p>Lucrul în grup</p> <p>Reflecție de grup</p>	<p>Tehnica „Așa DA, așa NU!”</p>	<p>Fișa 3</p> <p>EFI</p>

	dar îl fac să se simtă: rușinat, speriat, vinovat. FIȚI PRECAUȚI , dacă o persoană atinge părțile intime ale corpului. Aceste atingeri sunt un abuz chiar dacă se comportă draguț, spune cuvinte frumoase și face cadouri!					
EXTINDERE (1')						
	Propun elevilor să discute împreună cu părinții despre subiectul abordat la lecție și să elaboreze un <i>Desen – îndemn</i> de aspune NU abuzului prin atingeri.	Elevii realizează sarcini de tipul: Acțiunează!	Individual			

Anexa 1.

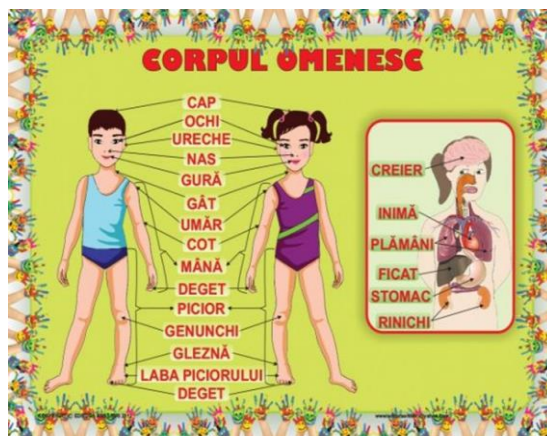
Fișa 1

„Părțile corpului”

Fișa 2

„Părțile corpului”

Anexa 2.

Text literar „Corpul meu”

[\(http://www.utilecopii.ro/articole/poezii-ghicitori/poezia-piticilor-despre-corpul-uman/9985/\)](http://www.utilecopii.ro/articole/poezii-ghicitori/poezia-piticilor-despre-corpul-uman/9985/)

De când am venit pe lume
Mi-a plăcut să știu de mine.
Azi am învățat, în fine,
Corpul meu din ce-i format!
În oglindă mă privesc
Și încep să povestesc:
Am un cap rotund, vezi bine
Părul ce frumos îmi vine!
Urechiușe foarte fine
Două sunt - știe oricine
Un nas mic și o guriță
Și doi ochi de albastrită.
Vine-n continuare corpul
E legat de cap cu gâtul
La corp am două mânuțe
Potrivite de grăsuțe
Și mai am două picioare

Tare-s bune la mișcare!
 Ei, acesta-i corpul meu
 Să-l învăț nu a fost greu!

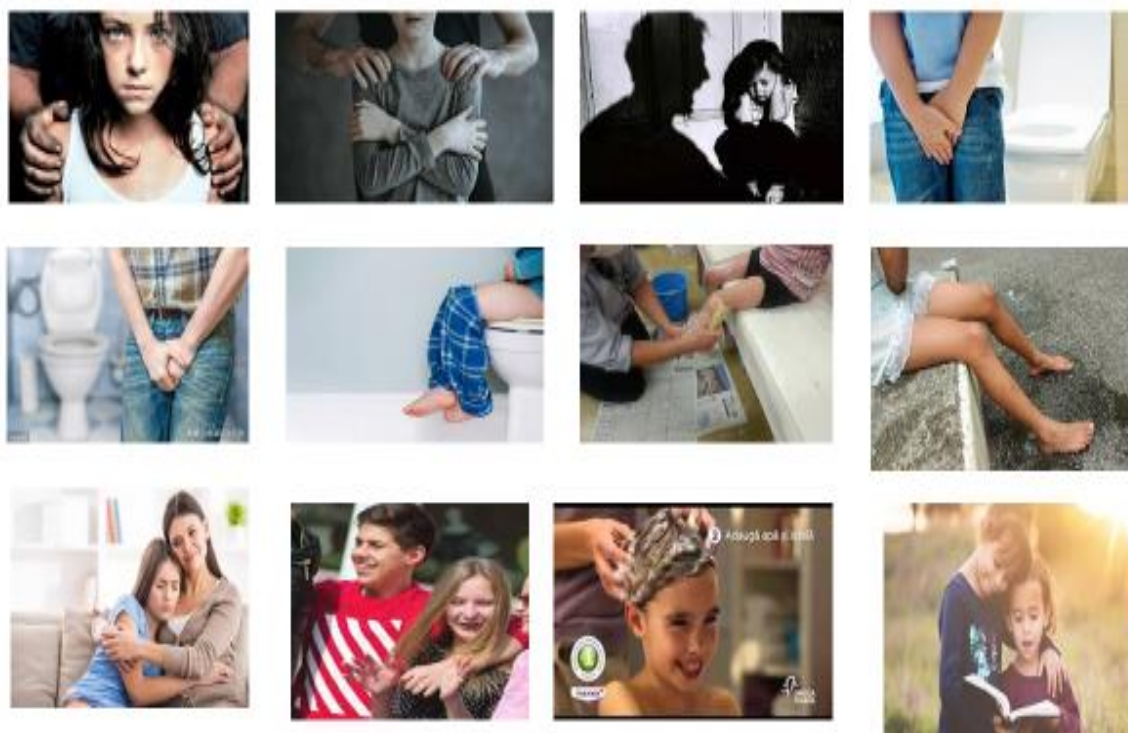
Anexa 3.

Gicitori despre corpul uman

(<https://povestiutile.wordpress.com/ghicitori/ghicitori-despre-corpul-uman/>)

El e sus, are și ochi Nas și gura del deochi. (capul)	Am o râșnicioară Toată ziua râșnește Și noaptea se odihnește. (gura)	Am un ciocănaș de piele Cu două găurele. (nasul)	Bate fără încetare, Începând de la născare; Iar când ceasul a sosit, Atunci și ea a tăcut. (inima)
Am două ape-aprinse, Sub două pături întinse. Ghici ce sunt? (ochii)	Am două surori gemene ce dorm în picioare. (sprâncenele)	Ce sede în apă și tot se adapă, Omul îmbătrânește, Ea nu putrezește. (limba)	Cinci pitici Cinci voinici... Cât îi vezi de mititei, Faci cu ei Tot ce vrei: scrii, joci mingea, împletești, palate construiești. (degetele)

Anexa 4.

„Un copil poate fi abuzat și prin atingeri”

	<p style="text-align: center;">CUVINTE CE CARACTERIZEAZĂ ABUZUL</p> <p>Exemplu: SPERIAT VINOVAȚ RUȘINAT</p>	<p style="text-align: center;">ÎNDEMNURI DE A RECUNOAȘTE ABUZUL</p> <p>Exemplu: <i>Ține minte! Nu te lăsa păcălit(ă) niciodată de cineva care îți cere să păstrezi asemenea „secrete”, chiar dacă:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - îți promite ceea ceți dorești; - iubești aceea persoană și nu vrei să o superi; - ești foarte speriată - Aceste secrete sunt rele! - Copii nu trebuie să accepte niciodată să meargă undeva cu persoane necunoscute, chiar dacă acestea le promet cadouri sau surprize.
---	---	--

CLASA III. Modulul 1

Autor:

Clasa: III

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Ascult - mă ascult - sunt ascultat?” (exprimarea prin comportamente dezirabile la școală și acasă)

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

1.3. Aplicarea unor tehnici de soluționare a conflictelor prin comunicare și control al emoțiilor

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil să:

O.1. identifice modalitățile de practicare a ascultării active în baza jocului de rol;

O.2. facă deosebire între ascultătorul activ și cel indiferent în baza jocului de rol;

O.3. producă soluții de găsim a cauzelor care provoacă problemele personale utilizând dialogul cu „sine”;

O.4. distingă importanța ascultării mesajului într-o conversație pe baza jocului didactic;

O.5. să identifice comportamentele pe care le manifestă o persoană care ascultă în baza brainstormingului schiță/desen;

O.6. să manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi.

● **Metode și procedee:** jocul de rol „Ascultarea activă”, dezbateră ghidată, reflecția personală, expunerea, observarea, demonstrarea, reflecția personală „Dialog cu prietenul interior”, jocul didactic „Telefonul defectat”, exercițiul, brainstorming schiță/desen, discuție dirijată, lectura (munca cu cartea).

● **Mijloace didactice:** Fișa resursă 1-5.

Strategii de ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate;

Bibliografie:

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC. 2018, p. 189.

2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, MECC. 2018.

3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

4. Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_eed_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

* Dumitrașcu, V. (coord.), Învăț să fiu. Ghid pentru psihologi școlari, diriginți, profesori. Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica, 2006.

* Intervenții eficiente a cadrului didactic în soluționarea conflictelor dintre copiii, disponibil la: https://tdh-moldova.md/media/files/files/1_5_soluționarea_conflictelor_4588295.pdf

* II.1. Managementul conflictelor, disponibil la: <http://crdeii.ro/wp-content/uploads/2019/03/Produs-final-Educatia-incluziva-si-managementul-conflictelor.pdf>

* MECC, Terguța, V., (cootrd.), Educație pentru drepturile omului. Curriculum. Clasele I-IV, Ghidul învățătorului. Cișinău: Editura Gunivas, 2018, disponibil la: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-invatorului_cl-I-IV.pdf

DEMERSUL DIDACTIC

	Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/ procedee	Mijloace	
O	EVOCARÉ (12)					
	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p>Propun elevilor <i>jocul de rol</i> „ Ascultarea activă”.</p> <p><i>Obiective:</i> să identifice modalitățile de practicare a ascultării active; să demonstreze calitățile unui bun ascultător; să facă deosebire între ascultătorul activ și cel indiferent. <i>Desfășurare:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Numesc/aleg 3 participanți: actori care primesc rol de: vorbitorul; ascultătorul activ; indiferentul fără să cunoască rolurile colegilor. 2. Ceilalți participanți, care nu au primit nici un rol, rămân a fi observatorii. 3. Propun „vorbitorului” să relateze o situație, o istorioară din viața sa (Ex. „Cum mi-am petrecut duminica”) 4. Ceilalți se comportă conform rolurilor primite. <p>Solicitez elevilor pe finalul dezbaterii să formuleze o reflecție personală cu referire la impactul ascultării active în cadrul activităților de comunicare.</p> <p><i>Concluzii:</i> „Fiecare dintre noi are nevoie de a asculta și de a fi ascultat. Ascultarea este vitală pentru cel care trebuie să știe ce rol are în coordonarea diverselor activități și cum să ia decizii</p>	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te!</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Întrebări adresate observatorilor din sală:</i> Ce ai observat în timpul discuției?; Cui și ce rol îi atribui?; ▪ <i>Întrebări adresate vorbitorului:</i> Ce ai simțit în momentul când povesteai?; Care dintre participanți ți-au ascultat mesajul și care nu?; Cum crezi, cine și ce rol a avut?; De ce?; ▪ <i>Întrebări adresate ascultătorului activ:</i> Te-ai simțit bine în acest rol?; De ce ?; Ce abilități îl definesc pe un ascultător activ? (deschidere, receptivitate, empatie, acceptarea, partenerul, răbdarea, implicare și prezență, contact vizual etc.); 	<p>Individual</p> <p>Frontal</p>	<p>Reflecția personală</p> <p>Jocul de rol „Ascultarea activă” Dezbaterea ghidată</p>		EFI
				Reflecția personală		

			<p>▪ <i>Întrebări adresate indiferentului:</i> Cum te-ai simțit în acest rol?; A fost ușor sau dificil?; De ce?</p> <p>▪ <i>Întrebare pentru toți participanții:</i> Cum credeți, actorii au făcut față rolurilor?</p>	
REALIZAREA SENSULUI (20')				
<p>inteligente pentru a asigura o atmosferă propice desfășurării unei activități inteligente”. Anunț tema lecției „ Ascult - mă ascult - sunt ascultat?” și enunț obiectivele lecției. Astăzi noi vom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifica modalitățile de ascultare activă; - estima comportamentele unei persoane într-o comunicare activă; - produce soluții de găsim a cauzelor care provoacă probleme într-o comunicare. 			<p>REALIZAREA SENSULUI (20') Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p>	<p>Fișa 1</p>
<p>Support informațional Fiecare dintre noi are nevoie de a asculta și de a fi ascultat. Ascultarea este vitală pentru cel care trebuie să știe ce rol are în coordonarea activităților și cum să ia decizii inteligente pentru a asigura o atmosferă propice desfășurării unei activități inteligente. Pentru a fi un bun interlocutor trebuie să fii mai întâi un bun ascultător. Ascultarea activă optimizează comunicarea, iar în conflict are rol de informare, suport moral, consiliere a celui alt și răspuns la atacul verbal, la iritarea celui alt. Ascultarea activă presupune adaptare, clarificare și revenire la cele transmise. Solicite elevilor să analizeze din Fișa 2. „Regulile care trebuie respectate într-o ascultare activă” și „Etapale unei ascultări active pot lua și forma unor recomandări”. Printr-o comunicare bună se urmărește o exprimare adecvată a sentimentelor pozitive și negative. Atunci când nu ne exprimăm îndeajuns emoțiile se produc stări de indispoziție fizică și mentală și emoția va fi dirijată într-o</p>	<p>Expunerea Observarea</p>	<p>Demonstrarea</p>	<p>Fișa 2</p>	

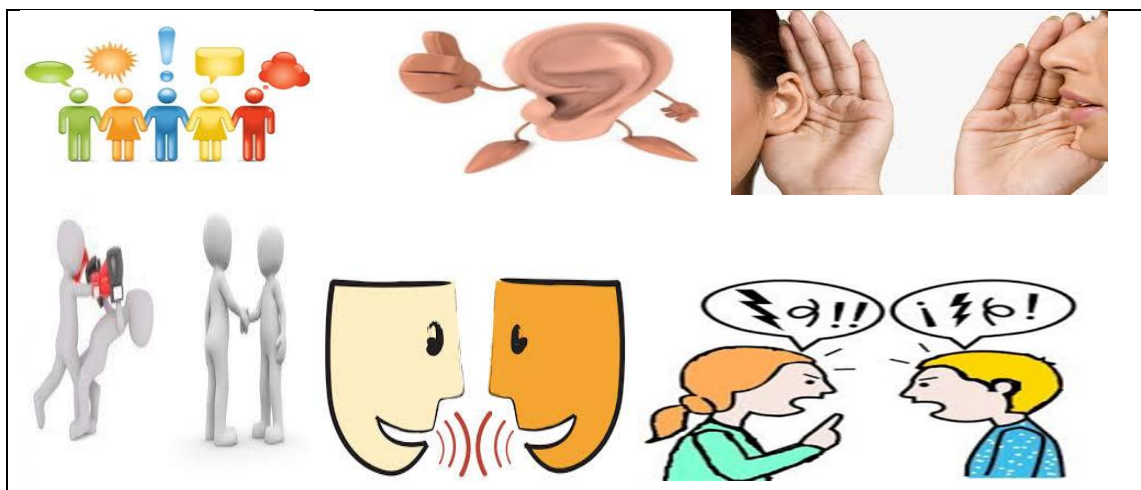
<p>direcție greșită – furie. Astfel, cuvintele sunt simboluri pentru sentimentele, atitudinile și sentimentele noastre. Iar formulările negative care produc furie trebuie înlocuite cu alte cuvinte ce vor duce spre o schimbare pozitivă.</p> <p>Exprimarea asertivă a mesajelor, adică formularea acestora la persoana I (mesajul-„eu”) exprimă ce simte cel care transmite mesajul față de comportamentul celorlalte persoane. Astfel se evită judecarea și blamarea celui alt și se previne reacția defensivă în comunicare. Mesajele la persoana I conțin trei elemente: descrierea comportamentului; exprimarea emoțiilor personale (eu simt); efectul comportamentelor unei persoane asupra celorlalte (Fișa 3).</p> <p>O Propun elevilor să preia rolul de „prieteni interior” – să comunice cu sine însuși, sfătuindu-se, încurajându-se, dându-și dragoste și motivație la subiectul reflecției personale „Problemele mele de azi” prin dialog cu prietenul interior (Fișa 4).</p> <p><i>Analiza activității:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A fost ușor sau dificil să comunici cu prietenul interior? ▪ Ați dori să dați citire acestui dialog? Care este tematica? ▪ Cum vă simțiți după ce ați scris acest dialog? ▪ Veți practica pe viitor așa formă de discuție cu „prieteni interior?” – solicit o generalizare. 	<p>Elevii realizează sarcini de tipul</p> <p>Prelucrează informația!</p> <p>Elevii vor prelua rolul de prieten înțelegător și vor căuta cauzele (2-3) la problemele personale pentru ziua „de azi” și vor găsi soluții imediate de a le rezolva</p> <p><i>Generalizare:</i> Eul nostru interior/prietenul poate fi ușor influențat cu ajutorul limbajului.</p> <p>Cuvintele folosite provoacă anumite sentimente. Un voabular pozitiv conduce la sentimente pozitive, iar astfel</p>	<p>Individual</p>	<p>Reflecție personală „Dialog cu prietenul interior”</p>	<p>Fișa 3</p>	<p>Fișa 4</p>	<p>EFI</p>
---	---	-------------------	---	---------------	---------------	------------

<p>O Propun elevilor <i>jocul didactic</i> „Telefonul defectat”.</p> <p>4 Scopul: distingerea importanței ascultării mesajului într-o conversație</p> <p>O Obiective: să identifice structura actului de comunicare, să determine caracteristicile unui bun ascultător; să identifice fenomenele de bruiaj și modalitățile de evitare a acestora.</p> <p>6 Desfășurare:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Elevii se aranjează unul în spatele celuilalt. 2. Șoptesc la ureche primului participant cuvântul „copac”. 3. Primul elev participant îi transmite, în șoaptă, cuvântul celui de alături, acesta-următorului, și tot așa până când mesajul ajunge la ultimul elev participant. 4. Când mesajul ajunge la ultimul participant, acesta îl enunță cu glas tare. 5. Rostesc pe final cuvântul transmis la început, iar apoi îl compar cu informația primită de la ultimul elev participant. Dacă informația a fost alterată se caută participantul care a transmis-o greșit. <p>Jocul se repetă cu alt grup de elevi.</p> <p><i>Analiza activității:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪Ce ați simțit atunci când transmiteți mesajul? ▪Cât de asemănătoare au fost mesajul de la început cu cel de la sfârșit? ▪De ce credeți că au apărut diferențe între cele două mesaje? ▪Când sunt denaturate mesajele noastre și cum influențează ele relațiile între voi? 	<p>orice problemă poate fi rezolvată.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul: Comunică și decide!</p> <p>Răspuns: Ar fi putut cel care a transmis mesajul să fie mai clar, mai încet/mai repede.</p> <p>Pentru recepționarea mesajului este nevoie să fii atent la detaliile exprimate de celălalt sau să ceri celuilalt să repete ceea ce vrea să transmită, într-o modalitate care poate fi recepționată mai bine.</p>	<p>În grup</p> <p>Reflecția personală</p>	<p>Jocul didactic „Telefonul defectat”</p>	<p>EFI</p>
---	--	---	--	------------

REFLECȚIE (13)					
O 5	<p>Solicit elevii să citească, pe rând, în fața clasei câte un fragment din povestea pe care ei au ales-o ținând cont de preferințele clasei.</p> <p>După terminarea poveștii, elevii care au citit în fața clasei, sunt întrebați ce au observat la ceilalți colegi care ascultau povestea, cum și-au dat seama că aceștia ascultă sau nu ascultă povestea?</p> <p>Pe tablă, din timp, realizez un tabel cu două rubrici: ascultare și nonascultare.</p> <p>Solicit elevilor să noteze pe o foaie de hârtie comportamentele pe care le manifestă o persoană care ascultă.</p> <p><i>Întrebări pentru discuție:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪De unde v-ați dat seama că ați fost ascultați atunci când ați citit povestea? ▪Cum influențează ascultarea comportamentului celui care citește? ▪Cum v-ați simțit atunci când ați fost ascultați? ▪Cum vați simțit atunci când nu ați fost ascultați 	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Apreciază!</p> <p>Pe tablă elevii notează în tabelul cu rubrici: ascultare și nonascultare comportamentele corespunzătoare acestor situații.</p> <p>Elevii fac o schiță/desen care exprimă aceste comportamente:</p> <p>O persoană care ascultă are privirea îndreptată spre persoana care le vorbește, poziția corpului este îndreptată înspre interlocutor, nu îl întrerupe, dă din cap, în semn că a înțeles, îl încurajează prin cuvinte de genul: „Înțeleg”, „Da”, „Apoi” etc.</p>	Frontal	<p>Exercițiul</p> <p>Brainstorming schiță/desen</p> <p>Discuție dirijată</p>	EFI
EXTINDERE (3)					
	<p>Propun elevilor să reflecteze împreună cu părinții subiectul abordat la lecție.</p> <p>Solicit elevilor să lectureze în familie povestea „Livada cu emoții” după M. Pașca din sursa disponibilă la pp. 54-56 anexa I: MECC, Terguță, V., (cootrd.), Educație pentru drepturile omului.Curriculum. Clasele I-IV, Ghidul învățătorului. Cișinău: Editura Gunivas, 2018, disponibil la:</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul:</p> <p>Acționează!</p> <p>Elevii împreună ghidați de părinți vor răspunde la întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪Care sunt personajele din poveste care „au stat la sfat” de dimineață? 	Individual	<p>Lectura (munca cu cartea)</p> <p>Reflecția personală</p>	

<p>https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-invatorului_cl-I-IV.pdf</p> <p>Solicit elevilor să lucreze asupra textului, prin răspunsurile la întrebări de a clarifica specificul comunicării asertive între personajele poveștii, completând fișa resursă 5.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cum putem caracteriza comunicarea între pomi: vorbitorul și ascultătorul? ▪ Ce mesaj emoțional au transmis pomii: negativ sau pozitiv? ▪ Care sunt cauzele care au condus la comunicarea negativă între pomi? ▪ Ce comportamente au manifestat soarele și norul, ca personaje care ascultă, pentru a preveni un conflict între pomi? ▪ Cum ați proceda voi în acest caz? 				
---	--	--	--	--	--

Fișa 1.

Fișa 2

Regulile care trebuie respectate într-o ascultare activă	Etapile unei ascultări active care pot lua și forma unor recomandări
<ol style="list-style-type: none"> 1. Adresați întrebări deschise. 2. Rezumați. 3. Reflectați. 4. Clarificați. 5. Oferiți cuvinte de încurajare. 6. Reacționați. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lăsați interlocutorul să vorbească!; 2. Nu întrerupeți!; 3. Nu vă oferiți ajutorul, sugestiile!; 4. Nu vorbiți despre sentimente sau evenimente similare din viața voastră!; 5. Prindeți ideea principală și puneți-vă în locul interlocutorului (empatie)!; 6. Puneți întrebări pentru a înțelege mai bine!; 7. Verificați dacă ați înțeles!

Fișa 3.

CE DREPTURI AM EU?	CE DREPTURI AU CEIALȚI?
<ol style="list-style-type: none"> 1. Am dreptul să fiu responsabil pentru propriile mele acțiuni. 2. Am dreptul să fac greșeli. 3. Am dreptul să fiu eu însumi. 4. Am dreptul să fiu tratat cu respect. 5. Am dreptul să-mi exprim sentimentele și opiniile. 6. Am dreptul să spun nu și să nu mă simt vinovat. 7. Am dreptul să-mi exprim supărarea. 8. Am dreptul să consider că nevoile mele sunt mai importante decât ale celorlalți. 9. Am dreptul să fac lucruri pe care ceilalți nu le aprobă. 10. Am dreptul să întreb „De ce? sau De ce nu?” 11. Am dreptul să cer ajutorul. 12. Am dreptul să spun „Nu înțeleg” 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eu nu sunt responsabil pentru acțiunile celorlalți. 2. Și ceilalți colegi ai mei au dreptul să facă greșeli. 3. Și ceilalți colegi au dreptul să fie ei înșiși. 4. Și ceilalți colegi au dreptul să fie tratați cu respect. 5. Și ceilalți colegi au dreptul să-și exprime sentimentele și opiniile. 6. Și ceilalți colegi au dreptul să spună nu și să nu se simtă vinovați. 7. Și ceilalți au dreptul să-și exprime supărarea. 8. Ceilalți au dreptul să considere că nevoile lor sunt mai importante decât ale mele. 9. Ceilalți au dreptul să facă lucruri pe care eu nu le aprob. 10. Ceilalți au dreptul să întrebe „ De ce? sau De ce nu?” 11. Ceilalți au dreptul să ceară ajutorul. 12. Și ceilalți au dreptul să spună „Nu înțeleg”

„Dialog cu prietenul interior”

Problemele mele de azi:	Cauze:	Soluții:
1.		
2.		

Povestea „Livada cu emoții” după Maria Dorina Pașca, pp. 54-56

https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-invatatorului_cl-I-IV.pdf

LIVADA CU EMOȚII

E toamnă. Soarele își face loc cu greu printre brațele livezii. Pline de rod și, Doamne, ce mireasmă au degetele toamnei! Pomii stau la sfat de dimineată. Care e vestea? Păi, scările, coșurile și vorbele copiilor auzite aseară.

Spuneau doar atât: „Măine culegem!”

– N-am să las o nucă să se desprindă din coama mea de crengi și frunze, strigă furios NUCUL.

– Mi-e frică! Tot gem de prune o să ajung! Acum sau mai târziu mă voi acri ca o ... PRUNĂ.

– Ce bucurie! Le voi spune povești cu merele de aur, Albă ca Zăpada și-apoi copt, necopt, nevoie mare, la cuptor sau în compot. Da, bun, proaspăt și la iarnă, spuse MĂRUL.

– Ce mă fac? Începu să plângă para. Toți vor spune: „Pică pară mălăiață-n gura lui Nătăfleată!” Eu să rămân cu pierderile pentru toți, tot eu. Of! Of! Of! Rău e să fii ... PARĂ.

Soarele se îngrozi și se ascunse repede după un nor. Ce ți-e și cu pomii ăștia! Vorbesc de parcă ar fi oameni!

– Ia spală-i, norule, și potolește-i! – mai adăugă soarele, privind livada.

Și ultima ploaie spală gândurile livezii, umplând coșurile cu picuri de rod bogat.

(După povestea terapeutică „Livada emoțiilor” de Maria Dorina Pașca)

ÎNTREBĂRI LA TEXT

☺ Care sunt personajele din poveste care „au stat la sfat” de dimineată?

☺ Cum putem caracteriza comunicarea între pomi: vorbitorul și ascultătorul?

☺ Ce mesaj emoțional au transmis pomii: negativ sau pozitiv?

☺ Care sunt cauzele care au condus la comunicarea negativă între pomi?

☺ Ce comportamente au manifestat soarele și norul, ca personaje care ascultă, pentru a preveni un conflict între pomi?

☺ Cum ai proceda personal în acest caz?

Data realizării _____

A realizat (elevul/va) _____

A monitorizat (părintele mama/tata) _____

Autor:

Clasa: III

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „De ce apar și cum apar conflictele în clasă?”

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

1.1. Recunoașterea situațiilor de umilire, tachinare, hărțuire, în baza caracteristicilor oferite

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O.1. să identifice tipul de comunicare care poate genera un conflict prin observare;

O.2. să dea exemple de conflicte din povești generate de personaje;

O.3. să identifice sursa care generează conflictul în baza fișei resursă;

O.4. să descrie cauza care a determinat conflictul și soluția de rezolvare a lui în baza eroilor din povești;

O.5. să estimeze cel mai recent conflict din clasă/școală rezolvat sau pe cale de a fi soluționat;

O.6. să manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi.

● **Metode și procedee:** conversația euristică, reflecție personală, observarea, expunerea, demonstrarea, studiul de caz, brainstorming scris, tehnica „conflicte ca-n povești”, exercițiul „ferestrele conflictului”, dezbateră

● **Mijloace didactice:** fișa resursă 1-5

Strategii de ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate.

Bibliografie:

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC. 2018, p. 189.

2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, MECC. 2018.

3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

4. Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_eed_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

* Dumitrașcu, V. (coord.), Învăț să fii. Ghid pentru psihologi școlari, diriginți, profesori. Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica, 2006.

* Intervenții eficiente a cadrului didactic în soluționarea conflictelor dintre copiii, disponibil la: https://tdh-moldova.md/media/files/files/1_5_soluționarea_conflictelor_4588295.pdf

* II.1. Managementul conflictelor, disponibil la: <http://crdeii.ro/wp-content/uploads/2019/03/Produs-final-Educatia-incluziva-si-managementul-conflictelor.pdf>

* MECC, Terguță, V., (cootrd.), Educație pentru drepturile omului. Curriculum. Clasele I-IV, Ghidul învățătorului. Chișinău: Editura Gunivas, 2018, disponibil la: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-Invatatorului_cl-I-IV.pdf

DEMERSUL DIDACTIC

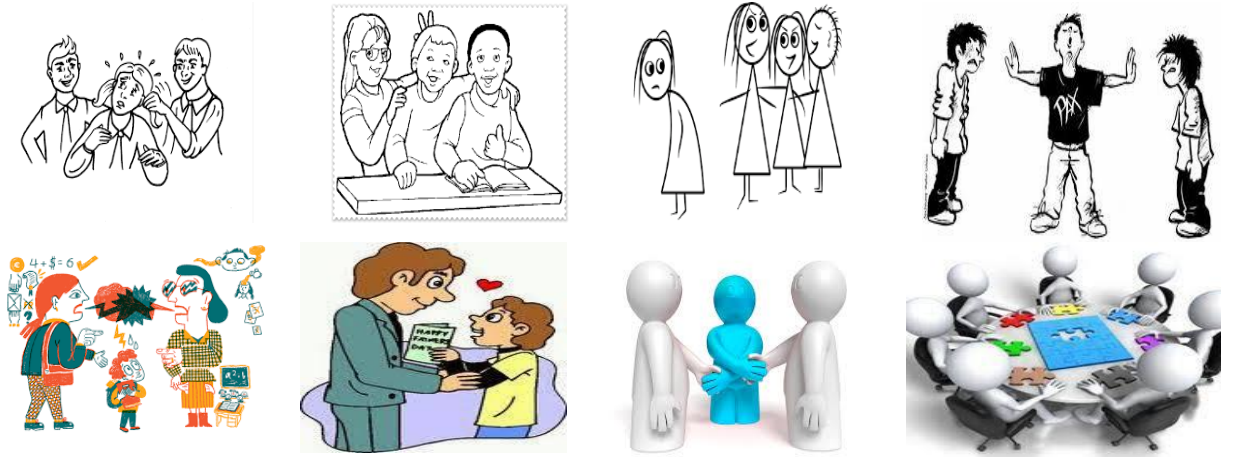
O	Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD	
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/procedee	Mijloace		
	EVOCARE (12')						
O 1	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p>Propun elevilor să examineze prin observare imaginile expuse din fișa resursă 1.</p> <p>Solicit elevilor să răspundă la întrebări, identificând tipul de comunicare care poate genera un conflict:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Ce tip de comunicare reprezintă aceste imagini: negativă sau pozitivă? •În clasă persistă aceste tipuri de comunicare? •Comunicarea negativă poate duce la conflict? •De ce au apărut aceste conflicte, analizând aceste imagini? •Pot fi conflictele soluționate? <p><i>Generalizez:</i> În clasă ca și în viața zilnică fiecare dintre noi a trecut, trece prin anumite situații de conflict, având o anumită reacție la aceste conflicte.</p> <p>Dar, în asemenea situații este foarte important de a face față acestor stări emoționale și de comportament prin a înțelege punctul de vedere ale altora și dând dovadă de o comunicare asertivă.</p> <p>Anunț subiectul și enunț obiectivele lecției.</p> <p>Subiectul: „De ce apar și cum apar conflictele în clasă?”</p> <p>Obiectivele lecției: astăzi noi vom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifica cauzele apariției conflictelor în clasă; 	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te!</p> <p><i>Răspuns aproximativ:</i></p> <p>La lecția precedentă am stabilit că cuvintele sunt simboluri pentru sentimentele, atitudinile și sentimentele noastre. Printr-o comunicare bună se urmărește o exprimare adecvată a sentimentelor pozitive și negative. Atunci când nu ne exprimăm îndeajuns emoțiile se produc stări de indispoziție fizică și mentală și emoția va fi dirijată într-o direcție greșită – furie. Astfel se poate declanșa un conflict</p>	Individual	Reflecția personală	Observarea Conversația euristică	Fișa 1	EFI

	<p>- descrie cum se manifestă un conflict în clasă; - deduce cum trebuie să ne comportăm în cazul situațiilor de conflict în clasă.</p>					
REALIZAREA SENSULUI (20')						
	<p>Support informațional Oamenii au interese diferite. Deseori interesele oamenilor interacționează. Dacă această interacțiune este una pozitivă și interesele coincid, oamenii își unesc eforturile, identifică soluții, cooperează. Dar de multe ori interesele diferiților oameni nu coincid și ar putea să apară un conflict de interese. Există mai multe etape pentru ca o situație să se transforme în conflict. Deseori, totul începe de la o simplă diferență de opinii între două persoane. Această diferență creează tensiuni și probleme, dar o discuție deschisă ar putea soluționa cazul. Dimpotrivă, diferența de opinii se va transforma în conflict, dacă persoanele implicate nu caută înțelegere și insistă asupra punctului de vedere propriu. Mai mult ca atât, situația în care aceste persoane încearcă să se convingă una pe alta, va genera un potențial conflict. De exemplu, doi prieteni vor să meargă la plimbare, dar au ales locații diferite. Sau vor să petreacă timpul împreună, dar s-au gândit la activități diferite. Sau unul dintre copii dorește să asculte muzică (își exercită dreptul la timp liber și recreere), iar altul – vrea săși facă temele (își exercită dreptul la educație). Aceste situații ar putea fi considerate conflicte de opinii, drepturile a două sau mai multe persoane intră în conflict. Pentru ca acest conflict să nu continue, prietenii trebuie să cântărească opțiunile, până când una va prevala asupra alteia. Astfel, o persoană trebuie să facă un compromis, să renunțe la opinia sa, acțiunea</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p>		<p>Expunerea Observarea Demonstrarea</p>	<p>Fișa 1</p>	

<p>0 2</p>	<p>sa, pentru ca să poată fi realizată opinia, activitatea celorlalte persoane, care în acel moment este mai necesară, mai sigură, mai oportună etc. (dar este bine ca ei împreună să decidă acest lucru) și să fie evitat conflictul.</p> <p>Multe situații din clasă pot să se transforme în conflicte:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ „o diferență de opinie despre care poți vorbi, deoarece fiecare are dreptul să gândească diferit, să aibă propria opinie și, în același timp, să se înțeleagă cu alții”; ◆ „o problemă care poate fi rezolvată prin intermediul dialogului și a discuției; însă, dacă problema va fi ignorată, se va transforma, probabil, într-un conflict”; ◆ „un conflict care reprezintă următoarea etapă a unei probleme nesoluționate sau prost gestionate” <p>Demonstrează elevilor, în baza fișei resursă 3 diverse cauze care pot genera un conflict. Solicită elevilor să identifice sursa care generează conflictul pentru fiecare caz concret din imagine.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Prelucrează informația! Surse care pot genera conflicte: 1. Conflict între prieteni: Anda și Elena – invidia; 2. Conflict părinte-copil: Tatăl lui Victor – comunică dar nu ascultă; 3. Conflict între colegi: Rareș și David - consideră că nevoile personale sunt mai importante decât cele ale prietenului; Elevii în grup completează fișa resursă 3 Elevul moderator al grupului va prezenta activitatea realizată în grup și reflecția de grup:</p>	<p>Frontal</p> <p>În grup</p>	<p>Studiul de caz</p> <p>Brainstorming scris Tehnica „Conflicte ca-n povești</p>	<p>Fișa 2</p> <p>Fișa 3</p> <p>Fișa 4</p>	<p>EFI</p>
<p>0 3</p>	<p>Propun elevilor să formeze grupuri de lucru. Cer elevilor să dea exemple de conflicte din: povești. Solicită elevilor să identifice un conflict între personaje din exemplele optate și să descrie cauza care a determinat conflictul și soluția de rezolvare a lui.</p>					

O 4	Propun membrilor grupurilor de lucru, să generalizeze, printr-o reflecție de grup despre cum este să participe/contribui la rezolvarea unui conflict.	„Rezolvarea conflictelor este dificilă, pentru că cei implicați într-un conflict încearcă să își impună propriul punct de vedere, neluând în considerare opinia celuilalt”.	Reflecția personală			
REFLECȚIE (13')						
O 5	<p>Distribui elevilor fișa de lucru 5.</p> <p>Solicite elevilor să se gândească la cel mai recent conflict din clasă/școală rezolvat sau pe cale de a fi soluționat.</p> <p>Propun să completeze cele patru spații din fișă, răspunzând la întrebări.</p> <p><i>Analiza activității:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ V-a fost ușor sau dificil să vă reamintiți cel mai recent conflict? ▪ Cum a fost să identificați cauzele care au generat conflictul, din propria perspectivă? ▪ Cum a fost să identificați contribuția celuilalt la soluționarea conflictului? ▪ Cum se întâmplă mai frecvent: să generați, un conflict; să contribuiți la soluționarea lui; să așteptați ca celălalt să găsească soluții? ▪ Cum ați fi putut să preîntâmpinați conflictul? 	<p>Elevii realizează sarcini de tipul:</p> <p>Comunică și decide!</p> <p>Întrebările exercițiului:</p> <p>Prin ce am generat eu conflictul? Prin ce a generat cealaltă persoană conflictul? Cu ce am contribuit eu la soluționarea conflictului? Cu ce a contribuit cealaltă persoană la soluționarea conflictului?</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul</p> <p>Apreciază!</p>	Individual	Exercițiul „Ferestrele conflictului”	Fișa 5	EFI
EXTINDERE (1')						
	<p>Propun elevilor să reflecteze împreună cu părinții subiectul abordat la lecție.</p> <p>Solicite elevilor să identifice cu părinții o situație de conflict dintre ambii actanți. Împreună să determine: cauza care a determinat conflictul și soluția de rezolvare a lui în familie.</p>	Elevii realizează sarcini de tipul:	Individual			

Fişa 1.

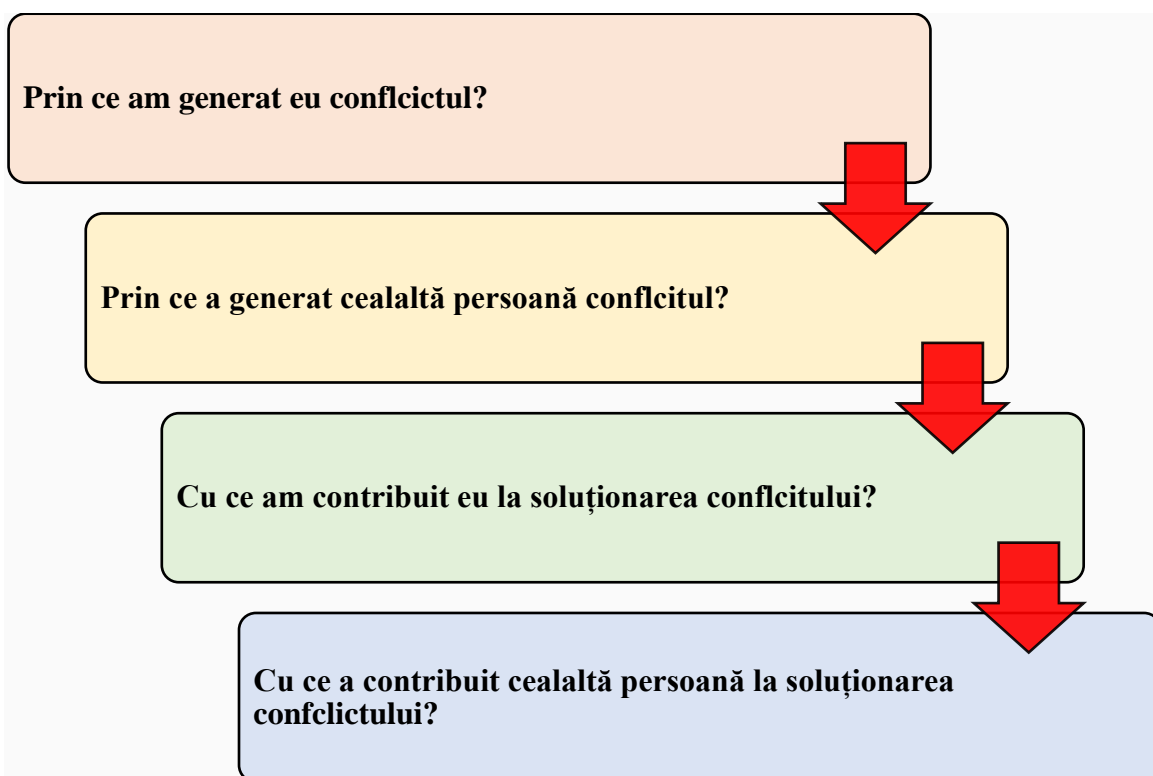
Fişa 2.

<p>Conflict între prieteni. Anda și Elena sunt bune prietene, dar când Elena începe să petreacă mai mult timp cu o colega de clasă, Anda încetează să-i mai vorbească.</p>	<p>Conflict între colegi. Rareș și David sunt colegi de clasă și joacă fotbal împreună, dar când la un meci, Rareș nu îi pasează mingea, David devine nervos și își îmbrâncește colegul.</p>
<p>Conflict părinte-copil. Tatăl lui Victor a fost jucător de fotbal. El insistă ca și fiul său să joace fotbal, deși acestuia îi place mai mult polo.</p>	<p>Conflict părinte-copil. Anca ar vrea să fie vegetariană, dar mama sa nu o ia în serios. Când mama îi pregătește la cină pui la cuptor, ea se enervează și începe să strig.</p>
<p>Conflict între prieteni. Alex și George sunt prieteni și amândorura le place aceeași fată, Maria. Când Alex îi face complimente Mariei, George refuză să mai iasă împreună.</p>	<p>Conflict elev-profesor. Radu a primit nota 5 în teză la matematică și consideră că merita mai mult. În semn de protest, mototolește lucrarea.</p>
<p>Conflict între prieteni. Emil și Claudiu sunt buni amici, dar uneori Claudiu face glume proaste pe seama înălțimii lui Emil. Acesta hotărăște să întrerupă relația cu Claudiu.</p>	<p>Conflict părinte-profesor. La o ședință cu părinții, mama Alinei reclamă faptul că fiica sa nu a fost selectată de către profesoara de sport să facă parte din echipa de majorete a școlii.</p>

Un conflict între personaje	
Ce a determinat acest conflict?	
Au rezolvat neînțelegerile?; Dacă da, cum?;	
Dacă nu, ce ar fi putut face pentru a le rezolva?	

Spațiile conflictului

Autor:

Clasa: III

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Cum identific și rezolv conflictele la școală?”

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

1.1. Recunoașterea situațiilor de umilire, tachinare, hărțuire, în baza caracteristicilor oferite

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O.1. să comenteze situația comportamentului care a declanșat conflictul, motivele acestui comportament, modurile de soluționare a conflictului în cadrul jocului de rol;

O.2. să identifice modalitățile constructive de soluționare a unui conflict în baza studiului de caz;

O.3. să explice cauza declanșării conflictului în baza studiului de caz;

O.4. să aranjeze scenariul unei situații conflictuale completând fișa de lucru 4;

O.5. să argumenteze modalitatea de rezolvare a conflictului prin reflecție personală;

O.6. să manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi.

● **Metode și procedee:** debriefingul, reflecția personală, jocul de rol „portocala”, expunerea, demonstrarea, studiul de caz, problematizarea, simularea, dezbateră.

● **Mijloace didactice:** fișa resursă 1-4

Strategii de ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate;

Bibliografie:

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC. 2018, p. 189.

2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, MECC. 2018.

3. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

4. Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_eed_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

*Dumitrașcu, V. (coord.), Învăț să fiu. Ghid pentru psihologi școlari, diriginți, profesori. Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica, 2006.

* Intervenții eficiente a cadrului didactic în soluționarea conflictelor dintre copiii, disponibil la: https://tdh-moldova.md/media/files/files/1_5_soluționarea_conflictelor_4588295.pdf

* II.1. Managementul conflictelor, disponibil la: <http://crdeii.ro/wp-content/uploads/2019/03/Produs-final-Educatia-incluziva-si-managementul-conflictelor.pdf>

* MECC, Terguță, V., (cootrd.), Educație pentru drepturile omului. Curriculum. Clasele I-IV, Ghidul învățătorului. Chișinău: Editura Gunivas, 2018, disponibil la: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-Invatatorului_cl-I-IV.pdf

DEMERSUL DIDACTIC

O	Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD	
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/ procedee	Mijloace		
	EVOCARE (10')						
O 1	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p>Propun elevilor jocul de rol „Portocala”. Solicit elevilor să formeze grupuri de lucru (3 participanți) și să asculte activ istoria celor două surori care nu pot împărți o portocală: „<i>Două surori se ceartă pentru o portocală. Portocala este a mea. Eu am nevoie de ea! zice una din ele. Nu, eu am și mai mare nevoie de ea, este a mea! zice cealaltă.</i>”</p> <p>Propun elevilor să simuleze istoria sursurilor cu implicarea persoanei a treia din grup - mama (în calitate de mediator) pentru a soluționa situația creată prin întrebarea: „Ce va face mama?”.</p> <p>La finalul scenei interpretate, propun elevilor un debriefing pentru a comenta situația prezentată, motivele acestui comportament, modurile de soluționare a conflictului.</p> <p><i>Generalizez:</i> soluționarea conflictului între două surori depinde de emoțiile și necesitățile care au fost exprimate, de aceea trebuie de căutat în comun o soluție/modalitate pozitivă de rezolvare a conflictului care ar conveni tuturor.</p> <p>Anunț subiectul și enunț obiectivele lecției:</p>	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te!</p> <p>Elevii împart rolurile în grupul de lucru: sora 1; sora 2; mama.</p> <p>Scena de conflict, deznodământul respectiv se prezintă de fiecare grup de lucru.</p> <p>Comentariul prezentat de participanți se compară cu deznodământul detaliat în fișa de resursă C prin implicarea mamei ca mediator în situația dată conflictuală: <i>Intervine mama acestor fete, taie portocala în două părți egale și dă câte o jumătate fiecăreia. Una din surori curăță portocala, aruncă</i></p>	Individual	Reflecția personală	Jocul de rol „Portocala”	Fișa 1	EFI

	<p>Subiectul: „ Cum identific și rezolv conflictele la școală”</p> <p>Obiectivele lecției: astăzi noi vom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifica modurile de soluționare a conflictului; - descrie cum se aplică modurile de soluționare a conflictului; - combina situațiile de conflict cu modurile de soluționare a lor. 	<p><i>coaja și mănâncă portocala. Cealaltă curăță portocala, aruncă conținutul și păstrează coaja, deoarece vrea să facă din ea dulceață.</i></p>				
REALIZAREA SENSULUI (25')						
	<p>Support informațional</p> <p>Conflictele se pot soluționa dacă se cunosc necesitățile și emoțiile manifestate de persoanele aflate în conflict, astfel ele vor împăca mabele părți.</p> <p>Odată ce emoțiile și necesitățile au fost exprimate, este posibil să se caute în comun o soluție pozitivă care ar conveni tuturor.</p> <p>În cazul prevenirii conflictelor în clasă: 1. Ascultăm activ părțile sau persoanele care sunt furioase și comunică mesaje negative. 2. Ne exprimăm asertiv/pozitiv emoțiile. 3. Încurajăm stima de sine a celui/alt.</p> <p>În cazul abordării și rezolvării unui conflict în clasă:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Clarificăm problema. 2. Stabilim cui se adresează problema. 3. Ascultăm pe ceilalți. 4. Împreună găsim o cale de rezolvare. 4. Discutarea împreună consecințele comportamentelor negative/furioase. 5. Dacă nu izbutim să rezolvăm conflictul apelăm la persoanele adulte. <p>Una din modalitățile de rezolvare a unui conflict este colaborarea - relație reciprocă între soluționarea constructivă a unui conflict și cooperarea eficientă prin comunicare.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p>		Expunerea		

<p>0</p> <p>2</p> <p>0</p> <p>3</p>	<p>Demonstrează elevilor fișa resursă 1: a) Pași ușori de aplicat în rezolvarea oricărui conflict; b) Pași de aplicat în rezolvarea unui conflict.</p> <p><i>Conchid:</i></p> <p>Fiecare faptă care ar putea declanșa un conflict mai întâi trebuie privită prin prisma consecințelor acesteia pentru a putea preîntâmpina conflictul.</p> <p>Solicită elevilor să identifice modalitățile constructive de soluționare a unui conflict; să explice cauza declanșării conflictului.</p> <p>Propune elevilor să formeze 4 grupuri de lucru.</p> <p>Distribuie grupurilor de lucru fișa resursă 3 cu situația de conflict.</p> <p>Solicită elevilor să identifice situația de conflict, după care o vor reda în scris în care vor arăta cum poate fi soluționat acest conflict prin fișa resursă „Situația de conflict”.</p> <p>Solicită elevilor să sfârșească această istorioară, iar liderul desemnat de grup va prezenta imaginea și va povesti finalul istoriei.</p> <p>Pe finalul activității afișez pe tablă imaginile create de grupurile de lucru în fișa resursă „Situația de conflict”.</p> <p><i>Analiza activității:</i> Cum ați identifica cauza acestui conflict?; Cine a generat conflictul?; Între cine a avut loc conflictul? De ce?; De ce s-a supărat tatăl Dăriei?; Cum ați continua istoria?; Cum ați soluționa acest conflict?; Ce formulări ar fi binevenite, după părerea voastră?; Este acesta un conflict grav?; Ce urmări ar putea avea?; Cum ar putea fi prevenit acest conflict?</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Prelucrează informația! Elevii citească conținutul fișei resursă 3.</p>	<p>În grup</p>	<p>Demonstrarea</p> <p>Studiul de caz</p> <p>Reflecția personală</p>	<p>Fișa 1</p> <p>Fișa 2</p> <p>Fișa 3</p>	<p>EFI</p>
-------------------------------------	---	--	----------------	--	---	------------

REFLECȚIE (9')							
O 4	<p>Propun elevilor să păstreze grupurile de lucru.</p> <p>Soliciteți elevilor să realizeze un scenariu comun a unei situații conflictuale, urmând pașii de mai jos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Se alege scenariul de conflict dintre doi colegi, unul dintre ei este supărat pe celălalt pentru că nu a fost și el invitat la petrecerea de ziua lui. În fișă se detaliază. 2. Se stabilește rolul pe care îl joacă fiecare elev: 3. Se stabilește cine va iniția conversația de rezolvare a conflictului și se lucrează la scrierea replicilor. Fiecare dintre personaje trebuie să se pună în pielea celuilalt și să răspundă la următoarele întrebări: <i>Ce simți?; De ce simți asta?; Ce vreau să aud pentru a merge mai departe?</i> <p>La finalul activității liderul de grup va prezenta reflecție de grup după formula din fișa de resursă 4, argumentând modalitatea aleasă la rezolvarea conflictului.</p>	<p>În grup</p> <p>Frontal</p>	<p>Problematică Simularea</p> <p>Dezbaterea</p> <p>Rflecția de grup</p>	Fișa4	EFI		
O 5	<p>Elevii realizează sarcini de tipul: Comunică și decide!</p> <p>Elevii elaborează scenariul situației de conflict. Distribuie rolurile. Scriu replicile.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Apreciază!</p>						
EXTINDERE (1')							
	<p>Propun elevilor să reflecteze împreună cu părinții subiectul abordat la lecție.</p> <p>Soliciteți elevilor să identifice cu părinții o situație de conflict dintre ambii actanți. Împreună să determine modalitățile de rezolvare a lui.</p>	Individual					

a) PAȘI UȘOR DE APLICAT ÎN REZOLVAREA ORICĂRIUI CONFLICT:

1. Stai puțin deoparte.
2. Pregătește-te de confruntare.
3. Concentrează-te pe problemă, nu pe persoană.
4. Stai față în față cu persoana cu care ești în conflict și priviți-vă în ochi.
5. Căutați soluții mulțumitoare pentru ambele părți.

b) PAȘI DE APLICAT ÎN REZOLVAREA UNUI CONFLICT

1. Spune-i agresorului să te lase în pace.
2. Ridică mâna și spune stop.
3. Părăsește locul conflictului și mergi într-un spațiu unde ești în siguranță.
4. Vorbește cu un profesor.
5. Păstrează-ți calmul.

„Daria învață în aceeași clasă cu Mihai (cl. a III-a). Mihai învață foarte bine și o simpatizează pe Daria. Într-o zi, tatăl Dariai a venit s-o ia acasă și, pentru că Mihai locuiește în același cartier, l-a luat și pe el. La despărțire, Mihai îi spune Dariai: „La revedere!”, iar Daria nu vrea să-i răspundă. Tatăl s-a supărat și”.

„Situția de conflict”

Cauza conflictului _____
 Cine a generat conflictul? _____
 Între cine a avut loc conflictul De ce? _____
 De ce s-a supărat tatăl Dariai? _____
 Cum ați continua istoria? _____
 Cum ați soluționa acest conflict? _____
 Ce formulări ar fi binevenite, după părerea voastră? _____
 Este acesta un conflict grav? _____
 Ce urmări ar putea avea? _____
 Cum ar putea fi prevenit acest conflict? _____

1. Scenariul conflictului dintre doi colegi: unul dintre ei este supărat pe celălalt pentru că nu a fost și el invitat la petrecerea de ziua lui.

2. Rolurile simulate:

Rol 1 _____

Rol 2 _____

Nume elev _____

Nume elev _____

3. Replicile interpretate:

a) Ce simt?	b) De ce simt asta?	c) Ce vreau să aud pentru a merge mai departe
(emoții ca: tristețe, furie, confuzie, etc.)	→ Spune-ți punctul de vedere legat de ceea ce s-a întâmplat	→

4. Reflecția de grup:

„Sunt (descrie emoția) pentru că(îți spui punctul de vedere). Aș vrea să știu(Ce vreau să aud pentru a trece peste asta).

CLASA III. Modulul 3

Autor:

Clasa: III

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Igiena alimentației – reguli privind alimentele și modul de hrănire”

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

3.1. Descrierea beneficiilor alimentației echilibrate pentru sănătatea omului.

3.2. Evaluarea produselor alimentare, utilizate în alimentație.

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O.1. să listeze propriile obiceiuri alimentare utilizând bulgărușul de zăpadă (mingea din lână);

O.2. să deducă produsele alimentare nesănătoase din propriile obiceiuri pe baza tabelului (brainstorming);

O.3. să regăsească alimentele benefice sănătății corpului uman pe baza Fișei 1;

O.4. să extindă palitra de alimente benefice sănătății corpului uman pe fiecare nivel al „piramidei”;

O.5. să stabilească traseul digestiv la cazul propus în baza fișelor de lucru 4-5;

O.6. să elaboreze un meniu de mic dejun sănătos utilizând ca suport Fișa 3

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în grup, perechi.

● **Metode și procedee:** bulgărele de zăpadă, brainstorming tabel, debriefing, explicația, demonstrația, joc de luare a deciziei „Piramida-puzzle”, studiul de caz, reflecția de grup/pereche.

● **Mijloace didactice:** Fișa A; Fișele: 1-7.

Strategii de ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate; autoevaluare:

*autoverificarea în baza criteriilor de succes pentru produsul evaluat; * autoaprecierea - abordări calitative: Cât de satisfăcut ești de realizarea sarcinii?; Apreciază-ți modul în care ai realizat sarcina?; Cum ți-a reușit sarcina? (independent, ghidat, cu sprijin).

Bibliografie:

- Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: Editura Liceum, 2018.

- Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: Editura Liceum, 2018.

- Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

*Cuciinic, C., Cum să fiu sănătos. Igiena școlarului mic. Consiliere și orientare școlară în învățământul primar. București: Aramis, 2002.

DEMERSUL DIDACTIC

O	Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/procedee	Mijloace	
	EVOCARÉ (10')					
O	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p>Propun elevilor o serie de întrebări cu referire la propriile obiceiuri alimentare.</p> <p>Solicit elevilor să răspundă la întrebări rapide fără a pierde timp de a se gândi, utilizând mingea. Cel care prinde mingea răspunde rapid.</p> <p>Elevul care nu dă dovadă de istețime pentru a răspunde rapid la întrebare va pasa mingea unui alt coleg.</p> <p>Numesc un elev în rol de secretar. Elevul secretar va completa tabelul din Fișa A numai cu răspunsurile la întrebări care desemnează un produs de alimentație nesănătoasă.</p> <p><i>Generalizez prin Debriefing:</i></p> <p>Solicit elevului secretar să citească produsele nesănătoase numite de elevi.</p> <p>Întreb:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce impact poate avea corpul uman nealimentându-se corect? - Ce consecințe poate avea nerespectarea regulilor de igienă alimentară? 	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te!</p> <p><i>Întrebări pentru elevi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce preferi să mănânci la micul dejun? - Cât de des mănânci legume? - Cât de des mănânci fructe? - Ce produse lactate consumi zilnic? - Ce fel de carne preferi? - Ce fel de pâine mănânci mai des? - Ce gustări preferi între mese? - Consumi snacks-uri? - Numește dulciurile pe care le consumi zilnic? - Care este mâncarea preferată? 	Individual	Reflecția personală	<p>Bulgărele de zăpadă</p> <p>Brainstorming tabel</p> <p>Minge (bulgăre) confecționat din lână</p>	EFI
O				Debriefing		

<p>Anunț subiectul lecției: <i>Igiena alimentației – reguli privind alimentele și modul de hrănire.</i></p> <p>Enunț obiectivele lecției. Astăzi noi vom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - extinde șirul de alimente benefice sănătății omului; - clarifica esența alimentației echilibrate pentru beneficiul sănătății; - determina traseul de digestie al alimentelor în organismul omului; - elabora un meniu sănătos și variat de mic dejun pentru un elev din clasa a III-a. 				
REALIZAREA SENSULUI (22')				
<p>Conținutul informațional se expune pe fonul filmulețului „Alimente pentru copii”</p> <p>Igiena alimentației este o parte din igiena personală/individuală a școlarului de rând cu cea corporală, a vestimentației, a activității intelectuale și odihnă, a călirii organismului – toate abordate la lecție precedentă care menține, fortifică sănătatea.</p> <p>Igiena alimentației stabilește regulile privind alimentele și modul de hrănire. Nerespectarea lor duce în mod sigur la îmbolnăvire: se cariază dinții, se îmbolnăvesc organele interne: ficatul, inima, stomacul; pot apărea boli ale pielii și ale oaselor; se resimte lipsa de putere, apare oboseala care duce la lipsa de gândire, la scăderea capacității de învățare și de activitate de joc; se agață ușor virusii și bacteriile dăunătoare.</p> <p>Nevoile energetice pentru un elev de clasa a III-a (9-10 ani) sunt de 2500 calorii pe zi, cu 4-5 mese și o alimentație cât mai variată:</p>	<p>Eleții realizează sarcini de tipul Informează-te!</p>	<p>Explicația</p>	<p>https://www.youtube.com/watch?v=mQ49I1DN_T64</p>	<p>Fișa 3</p>

<p>- produse: fructe și legume – conțin fier, calciu, iod; vitamine C, A, B1, B2, B6; zîlnic pot fi consumate;</p> <p>- produse: cereale – asigură jumătate din nevoia zilnică de hrană a omului; conțin vitamine B1, B2, B6 (mălai, orez, pâine, paste, ovăz etc);</p> <p>- produse: lactate – conțin: calciu; vitamine A, B1, B2, B6; sunt ușoare pentru stomac și se pot consuma zilnic;</p> <p>- produse: carne – bogate în vitamine, fier, fosfor, iod, vitamina D (carne albă/roșie; pește, ouă); și grăsimi (unt, ulei, untură, slănină) – aduc multă energie în organism; conțin vitamina A și D;</p> <p>- produse: zaharoase/dulciuri – aduc energie în corp dacă sunt consumate în cantități mici (80 g pe zi).</p> <p>Pentru a aduce beneficii organismului se:</p> <p>- vor evita alimentele prăjite, foarte grase sau condimentate excesiv;</p> <p>- vor respecta orele de masă și regulile generale de igienă;</p> <p>- va reduce consumul de zahăr și sare.</p>	<p>Eleții realizează sarcini de tipul Prelucrează informația!</p> <p>Eleții formează grupuri de lucru:</p> <p>- secretarul completează cerințele Fișei 1 (prenumele membrilor de grup);</p> <p>- pictorii colorează alimentele;</p> <p>- moderatorul unește prin săgeți, alimentul cu locul corespunzător din piramida alimentelor și</p>	<p>Lucrul în grup</p>	<p>ÎBSL</p> <p>Joc de luare a deciziei</p> <p>Piramida-alimentară</p>	<p>Tabla;</p> <p>Fișa 1;</p> <p>bandă adezivă;</p> <p>Fișa 2;</p>	<p>EFİ</p>
--	--	-----------------------	---	---	------------

<p>finisează sarcina lipind pe tablă produsul realizat de grup Fișa 2. Propun elevilor: - să studieze și să examineze conținutul Fișei de lucru 1 (3'); - să regăsească alimentele propuse pe Piramida-alimentelor (7'). Pe finalul activității de grup solicit elevilor să-și autoevalueze activitatea de lucru în grup, comparând produsul realizat de grup cu conținutul Fișei 3 prin <i>debriefing</i>: - <i>Extindeți palitra</i> de alimente din fiecare nivel al piramidei</p> <p>- Care din alimentele piramidei, considerate sănătoase, pot fi consumate mai mult? - De ce alimentele de la baza piramidei se consideră sănătoase? - Ce diferență este între a ne hrăni și a mânca? Dați exemple!</p>	<p>acroșează produsul de grup realizat pe o fațetă a piramidei desenată la tablă conform Fișei 2</p> <p><i>Răspuns aproximativ:</i> - cereale (porumb, grâu, secară, ovăz, etc); fructe/legume (legume zarzavaturi: conopidă, ridiche roșie/neagră, ardei roșu/galben/verde, roșii, ardei etc; fructe și pomușoare: nuci, mere, pere, prune, coacăză, căpșună etc.); produse lactate: lapte, iaurt, chefir, smântână etc.; carene, pește, ouă; dulciuri de casă, dulciuri fabricate. - Alimentele de la bază pot fi consumate mai mult decât celelalte deoarece sunt mai sănătoase - Alimentele sănătoase asigură corpul cu elementele necesare de hrănire - Chipsurile, băuturile carbogazoase, bucatele fastfood le putem mânca dar ele nu ne hrănesc, așa cum fac fructele și legumele</p>	<p>Frontal</p>	<p>Debriefing</p>	<p>Fișa 3</p>	
--	---	----------------	-------------------	---------------	--

<p>- Ce alegeri ați făcut?</p> <p>- A fost greu să vă imaginați produsele alimentare pentru micul dejun?</p> <p>- Varianta elaborată de perechea voastră o veți încerca acasă?</p>					
EXTINDERE (1')					
<p>Sugerez elevilor să reflecteze împreună cu părinții asupra subiectului abordat la lecție.</p> <p>Solicitez elevilor, ghidați de familie să elaboreze un Buletin informativ „Gusturi și sănătate”</p> <p>Informează elevii despre modalitatea de prezentare a Buletin informativ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Respect tema/ subiectul. 2. Realizez design-ul propus, introducând elemente creative proprii. 3. Prezint informații/ mesaje corecte, clare și atractive. 4. Prezint clar, fluent și cu entuziasm. 5. Folosesc un vocabular adecvat 	<p>Elevii realizează sarcini de tipul:</p> <p>Acționează!</p> <p>Elevii elaborează, împreună cu familia un Buletin informativ „Gusturi și sănătate”</p>			Fișa 7	<p>Produs: Buletin informativ</p>

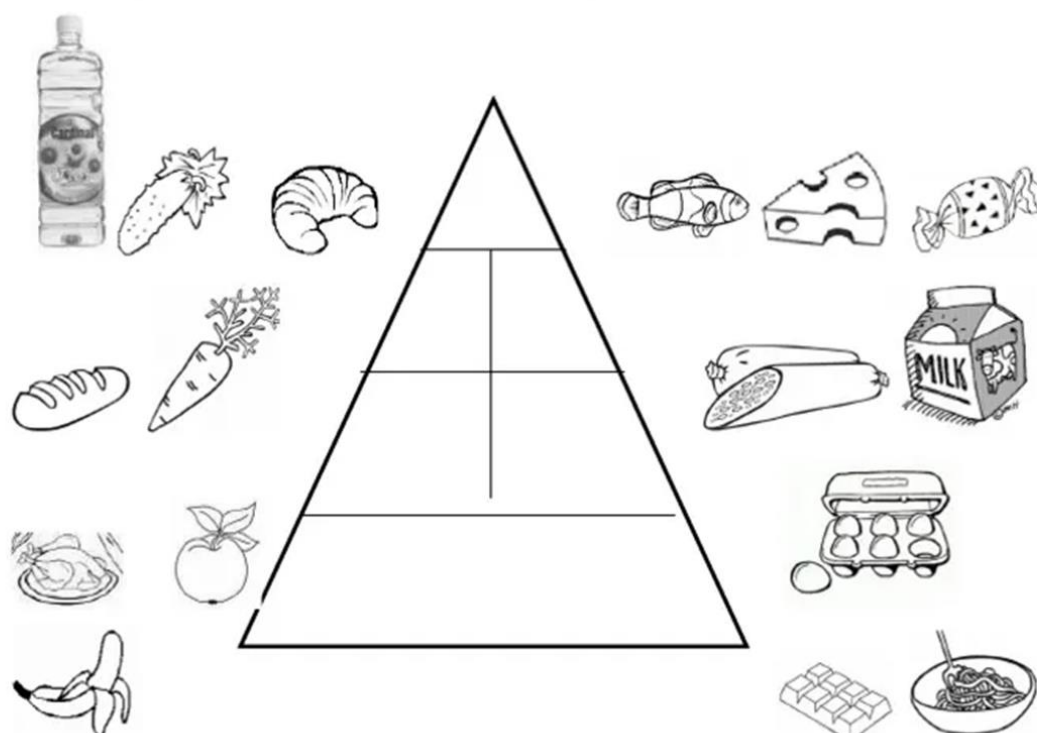
legume	fructe	cereale	lactate	cărnuri	dulciuri

Nume.....

Data.....

Fișă de lucru

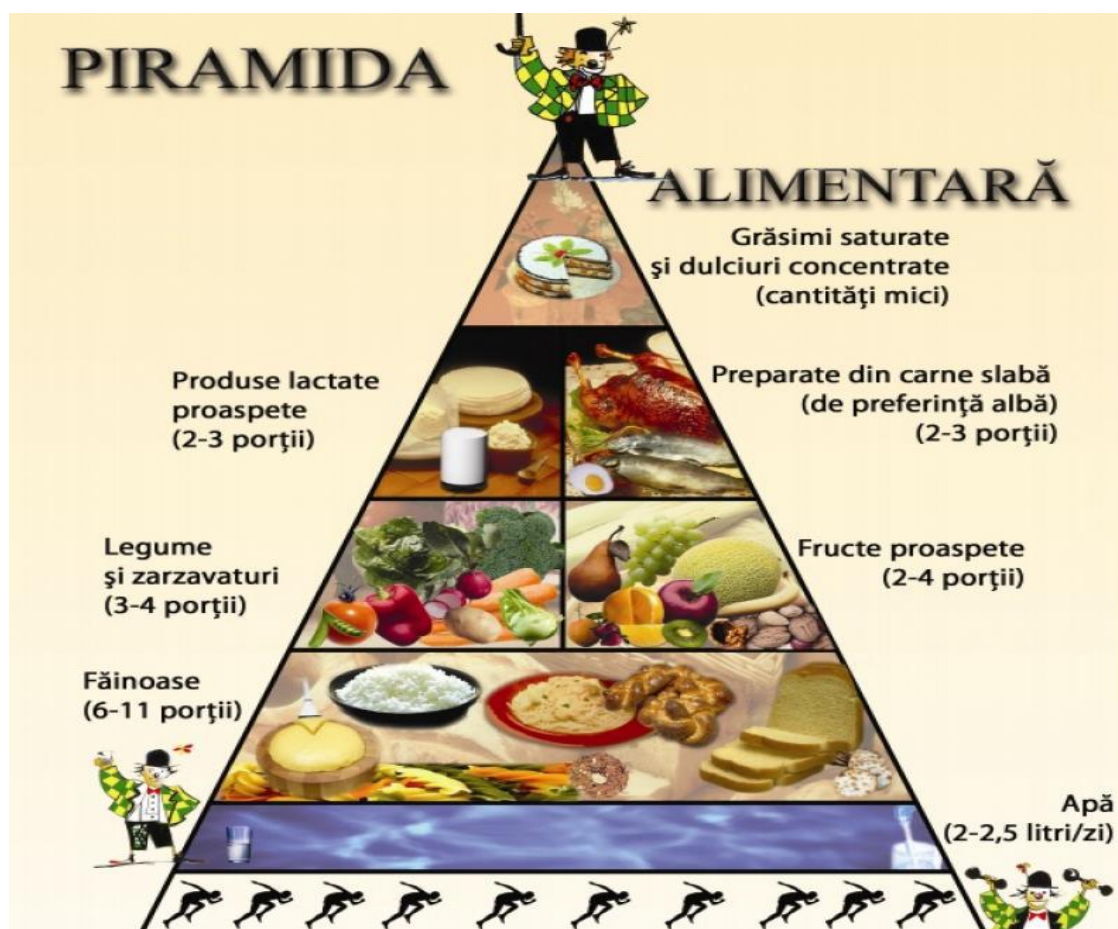
1. Unește alimentul cu locul corespunzător din piramida alimentelor:

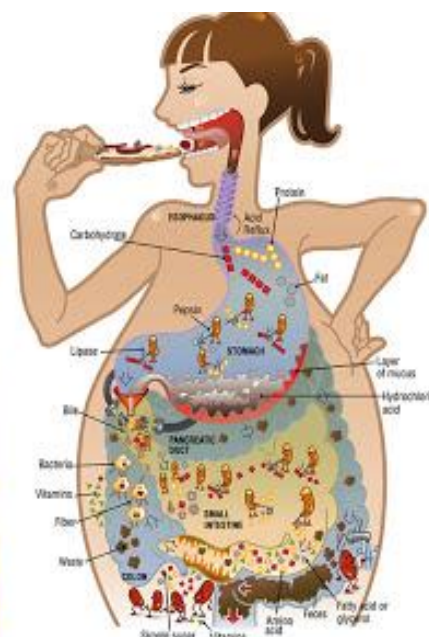
Fișa 2.

Fișa 3.

Fișa 4.

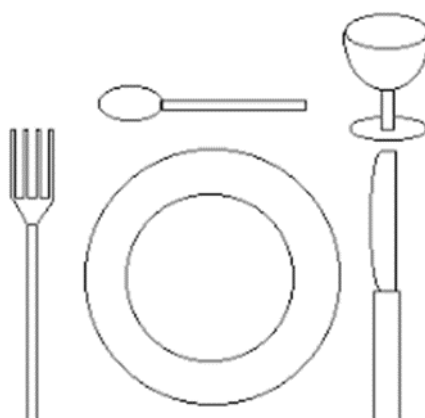
Fișa 5.

Traseul digestiv

1. Digestia începe în (1) cavitatea bucală prin (2) masticăție și amestecarea cu salivă. De aici rezultă (3) bolul alimentar.
2. Prin (4) faringe și apoi prin (5) gât (esofag) bolul alimentar ajunge în (6) stomac. Stomacul se situează în partea stângă, imediat sub cutia toracică. În stomac procesul de mărunțire este continuat și bolul alimentar ajunge sub forma unei paste.
3. Această pastă trece în (7) intestinul subțire, unde corpul se hrănește. Resturile, de care nu are nevoie sunt transmise în (8) intestinul gros și apoi eliminate.

Fișa 6.

Meniu sănătos la micul dejun

Buletin informativ „Gusturi și sănătate”

A elaborat elev/a/ul (nume, prenume) _____

A fost ghidat de familie (un membru; nume, prenume) _____

Grupul alimentelor	Scrie preferințele tale alimentare (3-4 produse)?	Ce beneficii aduc aceste alimente la protecția sănătății?	Consideri că trebuie să schimbi ceva în meniul personal al unei zile? Indică produsul care ar asigura aportul necesar de nutrienți
Grupa lapte			
Grupa carne			
Grupa legume			
Grupa fructe			
Grupa grâne			
Grupa dulciuri			

CLASA III. Modulul 4

Autor:

Clasa: III

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Orice muncă e frumoasă dacă e pe plac aleasă”

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

4.3. Argumentarea deciziilor privind viitorul său și a rolului studiilor în acest proces

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O.1. să localizeze caracteristicile unei viitoare cariere de succes prin prisma organizatorului grafic- ciorchinele;

O.2. să justifice esența unei cariere de succes în viața omului prin prisma reflecției personale;

O.3. să estimeze caracteristicile esențiale ale meseriilor pe baza Fișei de lucru 6;

O.4. să detecteze posibilitățile de informare asupra viitoarei meserii/profesii pe baza discuției dirijate;

O.5. să extragă abilitățile negative posedate de o persoană în alegerea unei viitoare profesii lucrând în perechi la Fișa 7;

O.6. să elaboreze un interviu de stabilire a motivul pentru care și-au ales meseria pe care o practică în baza modelului propus

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în grup, perechi.

● **Metode și procedee:** Reflecție personală, Jurnalul cu dublă intrare, Ciorchinele, explicarea, Demonstrarea, Joc de luare a deciziei, Discuția dirijată, Gândiți / Lucrați în perechi / Comunicați, Interviul, Discuția dirijată.

● **Mijloace didactice:** Fișa 1- Fișa 8.

Strategii ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate; autoevaluare: *autoverificarea în baza criteriilor de succes pentru produsul evaluat; * autoaprecierea - abordări calitative: Cât de satisfăcut ești de realizarea sarcinii?; Apreciază-ți modul în care ai realizat sarcina?; Cum ți-a reușit sarcina? (independent, ghidat, cu sprijin).

Bibliografie:

- Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: Editura Liceum, 2018.

- Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: Editura Liceum, 2018.

- Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019). Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

- Lemeni, G., Mihalca, L., Nih, C., Consiliere și orientare. Ghid de educație pentru carieră. Activități pentru clasele I-IV. Cluj-Napoca: Editura ASCR, ediția a II-a revăzută, 2011. Disponibil la: https://www.academia.edu/7513636/218049458_Lemeni_Consiliere_Si_Orientare_v_VIII_Activitati

- Top 5 profesii online moderne care pot fi găsite în Moldova. Disponibil la: <https://joblist.md/ro/news/cariera/top-5-profesii-online-moderne-care-pot-fi-gasite-in-moldova?fbclid=IwAR3myPh2Hwl6lBTREF1-R6CHZNeGCJtyyEhFeACaEUXf2OZOsvBVvNydAF7Q>

DEMERSUL DIDACTIC

O	Elemente de conținut		Strategii didactice			Strategii de ECD
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/ procedee	Mijloace	
O	<p>Analyzez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, tinută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p>Distribuiți fiecărui elev Fișa de lucru 1</p> <p>Solicitați elevilor să examineze atent imaginile din Fișa 1.</p> <p>Propun elevilor descrieri verbale a termenilor: muncă, ocupație profesie.</p> <p>Solicitați elevilor să coloreze spațiile fișei cu roșu; ocupație-galben; profesie-verde</p> <p>Solicitați elevilor să facă o reflecție generală cu referire la termenul „carieră”.</p> <p><i>Generalizez:</i></p> <p>Orice muncă prestată de om prin profesia sa sau prin ocupația preferată trebuie să-i aducă beneficii atât personale cât și beneficii întregii societăți. Fiecare dintre voi-viitori profesioniști în domenii sociale, dintre părinții, rudele, cunoștințele voastre apropiate veți tinde și tindeți în a avea o carieră de succes.</p> <p>Anunț subiectul lecției: <i>Orice muncă e frumoasă dacă e pe plac aleasă</i>.</p> <p>Enunț obiectivele lecției. Astăzi noi vom:</p>	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te!</p> <p>Elevii colorează spațiile libere din Fișa 1 (partea dreaptă și stângă) la recunoașterea termenului prin ascultare activă</p> <p>Elevii care realizează sarcina primii sunt rugați să poziționeze imaginile colorate pe organizatorul grafic ciorchinele.</p> <p><i>Răspunsul aproximativ:</i></p> <p>Carieră: traseul de dezvoltare al unei persoane prin învățare și muncă; promovare, urcare în ierarhia unei ocupații sau organizații, respectiv obținerea succesului; autorealizare prin profesie și recunoaștere socială.</p>	Individual	Reflecție personală	Fișa 1 și 2 Creioane: roșu, galben, verde	EFI
O 1			Individual	Jurnalul cu dublă intrare		
O 2				Ciorchinele	Fișa 3	
				Reflecție personală		

<p>- numi cerințele pentru a alege o viitoare profesie;</p> <p>- determina locul de unde începe o viitoare profesie cu creștere în carieră;</p> <p>- deduce impactul celor dragi care ne înconjoară pentru alegerea viitoarei profesii și a carierei de succes;</p> <p>- formula îndemnuri pentru a alege corect viitoarea profesie pentru a avea o carieră de succes.</p>					
REALIZAREA SENSULUI (25')					
<p>La lecțiile anterioare am stabilit că prin muncă asiduă poți obține rezultate frumoase: la școală, în familie, în cercul de semeni și în viitoarea profesie. Profesiile sunt diferite, de la cele tradiționale (învățător, medic, agronom, taxator, brutar, ospătar, croitor) până la cele moderne (operator de tehnologii informaționale, viticultor-vinificator, peizajist-floricultor, designer interior, Programarea și Analiza Produselor Program (IT) et. al.). Fiecare elev de azi va începe să lucreze când lumea se va schimba foarte mult. Până în 2030, inteligența artificială și computerele vor înlocui oamenii în multe meserii. Automatizarea, printarea 3D, genetica și biotehnologia vor duce la crearea de noi munci/profesii/job-uri, de înaltă calificare. V-ați întrebat vreodată ce profesii noi au apărut în era IT? Programatori, dezvoltatori, ingineri - acestea deja sunt niște specialități obișnuite, pe care toată lumea le cunoaște, însă digital sau Internet specialiștii sunt ceva nou.</p>	<p>Eleții realizează sarcini de tipul Informează-te!</p>		<p>Explicația</p>		

<p>Este vorba despre specialiști de o generație nouă, a căror activitate se referă la tot ceea ce privește promovarea mărcilor pe internet, publicitate media și contextuală, design web, marketing online, etc.</p> <p>Majoritatea companiilor moderne demult au trecut la modul online de activitate. Au pagini pe rețelele de socializare, propriile site-uri și aplicații. Și chiar dacă compania nu are nici o legătură cu sectorul IT, ea oricum are nevoie de digital specialiști.</p> <p>1. Specialist SMM (specialist Marketing-Social-Media)</p> <p>Nici o companie modernă nu se poate descurca fără acest specialist. El se ocupă de promovarea brandului companiei pe rețelele de socializare. Specialistul SMM creează conținut, publică postări interesante și menține legătura cu clienții. De asemenea, acesta analizează publicul țintă, dezvoltă strategii și se asigură că acestea funcționează.</p> <p>2. Specialist marketing</p> <p>Specialistul în marketing este unul universal și este responsabil pentru tot ceea ce ține de promovarea mărcii unei companii în rețea: strategia de plan, analiza concurenților, imaginea pozitivă a companiei, acțiuni de PR și proiecte speciale. Cu alte cuvinte, specialistul în marketing online se asigură că pe Internet toată lumea cunoaște doar lucruri bune despre companie.</p> <p>3. Creator</p>		<p>Demonstrarea</p>	<p>Fișa 4</p>	
--	--	---------------------	---------------	--

<p>Dacă trebuie de inventat un brand, o caracteristică deosebită sau o idee a unei campanii publicitare, toată lumea apelează la creatori. Aceștia sunt generatori de idei, care de fiecare dată inventează ceva nou.</p> <p>4. Designer</p> <p>Web designerii și designerii de grafică sunt oamenii datorită cărora vedem produsul finit. Fără ei, nu ar fi apărut nici un site, nici un banner publicitar. Ei fac ca brandurile să fie mai recunoscute.</p> <p>5. Manager relații cu clienții</p> <p>Da, această profesie tot poate fi considerată din sfera digital. În prezent, publicitatea și vânzările trec treptat în modul online. Managerii de relații cu clienții sunt necesari nu doar în magazinele online, ci și în mass-media online, pentru care principalele produse sunt reclamele media și contextuale, știrile comerciale și de parteneriat și multe altele, care sunt legate de informații.</p> <p>Specializările de care va fi nevoie în viitor sunt total diferite de cele de acum, la fel și abilitățile pe care va trebui să le aibă un angajat. Astfel, este foarte important ca de pe băncile școlii să vă pregătiți prin achiziționare de cunoștințe, priceperi și deprinderi a vă programa și alege viitoare profesie.</p>				
<p>O 3</p> <p>Propun elevilor <i>Joc de luare a deciziei - Profesii</i></p> <p>Scop: recunoașterea profesiilor; estimarea caracteristicilor esențiale ale profesiilor ; detectarea posibilităților de a se informa asupra profesiilor care îi interesează</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Prelucrează informația! Sarcini și roluri în grup: - 3 membri „cercetători” în grup primesc Fișa de lucru (4) care vor</p>	<p>ÎBSL Joc de luare a deciziei</p>	<p>Fișa 5</p>	<p>EFI</p>

<p>O 4</p> <p>Solicite elevilor să formeze grupuri de lucru (4 elevi în grup) cu sarcini și roluri pentru recunoașterea profesior din tabla de joc.</p> <p>Propun elevilor să studieze și să analizeze Fișa de lucru 6, acordând întrebări de generalizare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Putem afirma că orice muncă e frumoasă? - De ce? - În alegerea unei profesii este importantă cunoașterea caracteristicilor acesteia? De ce? - Care sunt posibilitățile de informare asupra profesior care vă interesează? <p><i>Generalizare:</i></p> <p>A obține un loc de muncă este foarte important, iar alegerea corectă potrivită a viitoareii profesii necesită o analiză a proprilor disponibilități și aptitudini personale intelectuale, dar și a necesităților societății</p>	<p>găsi cuvintele ce reprezintă meserii;</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 membru „secretar” care va scrie cuvintele- profesii găsite și va prezenta clasei răspunsul din partea grupului <p><i>Răspuns aproximativ:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Orice muncă e frumoasă dacă e pe plac aleasă. - E frumoasă pentru omul în persoană care practică munca, aducându-i satisfacție morală și materială de existență; e frumoasă pentru toată societatea care beneficiază de produsul oricărei munci. - Cunoașterea caracteristicilor unei profesii este importantă din considerentul alegerii corecte acesteia în dependență de disponibilitățile și aptitudinile fiecăruia. - Posibilitățile de informare sunt diverse: școala, motivații și interese personale, modele din familie, informații din sursele media etc. 	<p>Frontal</p>	<p>Discuția dirijată Reflecția personală</p>	<p>Tabla PPT, Fișa 6</p>
REFLECȚIE (13)				
<p>O 5</p> <p>Solicite elevilor să formeze perechi de lucru.</p> <p>Propun elevilor să analizeze un text și să extragă calitățile/abilitățile negative posedate de o persoană în alegerea unei viitoare profesii.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Comunică și decide!</p> <p>Elevii împreună analizează textul, extrag afirmațiile negative, dar fiecare le scrie în mod individual.</p>	<p>Lucru în perechi</p>	<p>Gândiți / Lucrați în perechi / Comunicați</p>	<p>Fișa 7</p>
<p>O 6</p>				<p>EFI</p>

<p>În funcție de timpul disponibil solicit 2-3 perechi să rezume (30 secunde fiecare) conținutul discuțiilor purtate și concluziile la care au ajuns partenerii, de comun acord.</p> <p><i>Generalizare:</i> indiferența, lenea, performanțele școlare scăzute, motivație scăzută, dezinteres față de viitoarea profesie, protejare maximă din partea familiei de a fi independent, de a crea – nu caracterizează persoana care tinde spre o alegere corectă și potrivită viitoarei profesii; nu asigură pe viitor o carieră de succes.</p> <p>Propun elevilor să elaboreze un interviu și pe care să-l realizeze acasă cu un membru din familie: părinte, persoană importantă din familie (frate/soră, bunel/bunică, prieten de familie) pentru a afla motivul pentru care și-au ales meseria pe care o practică.</p> <p>Ofer elevilor un model de desfășurare a unui interviu. Discut cu elevii întrebările din fișa pentru a clarifica eventualele nelămuriri sau pentru a găsi alte întrebări pe care ar dori să le pună acestor persoane.</p> <p>Stabilesc durata de realizare a interviului – o săptămână.</p> <p>Clarific elevilor modalitatea de evaluare a produsului elaborat în mod individual acasă.</p>	<p>La finisarea sarcinii cei doi parteneri citesc, unul altuia, răspunsurile și convin asupra unui răspuns comun care să încorporeze ideile amândurora.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Apreciază! Exemplu de întrebări: - Ce profesie ați dorit să aveți în copilărie? - Ce profesie practicați la moment? - Cine/ce a influențat profesia aleasă? - Ce calități personale au determinat alegerea viitoarei profesii? PT4. Completarea tabelelor/schemelor 1. Observ cu atenție tabelul/schema. 2. Formulez o întrebare referitoare la caseta care trebuie completată. 3. Răspund la întrebare și completez caseta. 4. Dacă este necesar, continui în mod analog.</p>	<p>Interviul „Cum ne alegem profesia?” Discuția dirijată</p>	<p>Fișa 8</p>
--	---	--	---------------

EXTINDERE (1)							
	Sugerez elevilor să reflecteze împreună cu părinții asupra subiectului abordat la lecție. Solicite elevilor, ghidați de familie să realizeze interviul „Cum ne alegem profesia?”	Elevii realizează sarcini de tipul: Acționează! Elevii realizează interviul cu unul din membrii familiei sau o altă persoană dragă.				Fișa 8	PT4. Completa rea tabelelor/ schemelor

Fișa 1.

Fișa 2.

Muncă: activitate conștientă (specifică omului) fizică sau intelectuală îndreptată spre un anumit scop în procesul căreia omul efectuează, reglementează și controlează prin acțiunea sa schimbul de materii dintre el și natură pentru satisfacerea trebuințelor sale - folos material, bun agonisit prin lucru; agoniseală, câștig, profit.

Ocupație: acțiune complexă ce se desfășoară într-un timp determinat, fiind consacrată unui anumit obiectiv: ocupații tehnice, economice, sociale, artistice etc.; profesionale (îi asigură celui care o practică sursele de trai, de subzistență) și ludice (efectuate din interes personal, de plăcere sau din dorința de destindere)

Profesie: specialitatea (calificarea) pe care o persoană o dobândește prin studii

Fișa 3.

Fișa 4.

Fișa 5.

M	A	C	E	L	A	R	T	I	S
I	N	S	T	A	L	A	T	O	R
C	N	S	C	U	L	P	T	O	R
M	O	P	R	O	F	E	S	O	R
E	R	T	A	M	P	L	A	R	M
D	A	T	O	R	I	E	V	E	B
I	N	G	I	N	E	R	C	O	M
C	H	E	L	N	E	R	B	A	R
A	U	T	O	P	I	L	O	T	Z
R	E	N	M	E	C	A	N	I	C

Răspuns:

1. MĂCELAR
2. INSTALATOR
3. SCULPTOR
4. PROFESOR
5. TÂMPLAR
6. INGINER
7. CHELNER
8. PILOT
9. MECANIC

Vertical: MEDIC

Fișa 6.

MĂCELAR INSTALATOR SCULPTOR PROFESOR TÂAMPLAR INGINER CHELNER PILOT MECANIC MEDIC	OPERATOR DE TEHNOLOGII INFORMAȚIONALE, VITICULTOR-VINIFICATOR, PEIZAJIST-FLORICULTOR, DESIGNER INTERIOR, PROGRAMAREA ȘI ANALIZA PRODUSELOR PROGRAM (IT) SPECIALIST MMM SPECIALIST MARKETING CREATOR DE BRĂNDURI DESIGNER DE GRAFICĂ MANAGER RELAȚII CU CLIEȚII
--	---

Fișa 7.

calități intelectuale și practice, *indiferența*, competențe școlare, *performanțele școlare scăzute*, capacitate de a transpune într-un domeniu de activitate achizițiile obținute în școală, *lenea*, interese și motivații personale, *motivație scăzută*, model oferit de familie, *protejare maximă din partea familiei de fi independent și de a crea*, atitudinea comunității față de persoană, *dezinteres față de viitoarea profesie*, oferta profesională a societății

Fișa 8.

Cum ne alegem profesia?	
Data interviuării. _____	
Interviu cu _____	
Realizat de _____	
Întrebare:	Răspuns:
1. Ce profesie doreați să aveți când erăți de vârsta mea?	1. _____
2. Ce profesie aveți acum?	2. _____
3. Ce știați despre această profesie atunci când ați ales-o?	3. _____
4. Ce ați aflat despre ea după ce ați început să lucrați?	4. _____
5. Cine v-a ajutat în alegerea profesiei?	5. _____
6. Ce studii ați urmat?	6. _____
7. Ce vă place cel mai mult în munca dumneavoastră?	7. _____
8. Ce calități ar trebui să am ca să lucrez în această profesie?	8. _____
9. Care este lucrul cel mai important în alegerea profesiei?	9. _____

CLASA IV. Modulul 1

Autor:

Clasa: IV

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Drepturile și responsabilitățile copilului”

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

1.1. Identificarea priorităților în dezvoltarea personală, raportate la potențialul și limitele personale.

1.2. Adecvarea comunicării la contextele variate în cadrul grupului de semeni.

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O.1. să numească 2-3 activități pe care copiii au dreptul/trebuie să le facă acasă sau la școală din experiența personală;

O.2. să reproducă în interpretare personală semnificația cuvântului „responsabilitate” pe baza DEX-ului;

O.3. să reacționeze la faptele de iredresponsabilitate care duc la încălcarea drepturilor copilului pe baza textului propus;

O.4. să racordeze drepturile copilului la responsabilitățile lor aferente pe baza jocului didactic;

O.5. să rezume despre drepturile copilului și responsabilitățile aferente pe baza textului literar;

O.6. să manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi, în grup.

● **Metode și procedee:** ciorchinele, explicația, lucrul cu cartea, studiul de caz, dezbaterea, discuția dirijată, turul galeriei

● **Mijloace didactice:** tabla, creta, foi A-4, pix, creioane colorate, 2 cutii din carton.

Strategii de ECD: EFI: de tip emotional, de conținut, de activitate; autoevaluare.

Bibliografie:

- Curriculum Național. Învățământul primar.: MECC. 2018.

- Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, MECC. 2018.

- Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

- Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_ecd_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

- Bioetica, documente ale UNESCO, Comisia Națională UNESCO pentru Moldova. Chișinău. 2006.

- Drumea, L., Mija, V., Mistreanu, T., Parlicov, E., Hanbecov, N., Aspecte ale bioeticii în educație. Materiale de repere pentru diriginți, cadre didactice și manageriale din învățământul primar și gimnazial. Chișinău: Tipogr., Grafema Libris”. 2006.

- Cara, A., Punte către înțelegere. Educație. Toleranță. Acceptare. Suport didactic pentru profesori. Chișinău: IȘE. 2012.

- Cristea, S., Drepturile copilului. În: Didactica Pro... Revistă de teorie și practică educațională. 2007. nr.5-6 (45-46). pp.118-120.

DEMERSUL DIDACTIC

O	Elemente de conținut		Strategii didactice		Strategii de ECD								
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/ procedee		Mijloace							
	EVOCARÉ (10')												
O 1	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p>Pe tablă scriu cuvântul COPIL</p> <p>Elevilor le propun să numească activitățile pe care ei au dreptul să le facă acasă sau la școală. Fiecare răspuns îl scriu pe tablă în jurul cuvântului COPIL.</p> <p>Apoi, cer elevilor să numească activitățile pe care trebuie să le facă ei acasă sau la școală. Voi scrie ideile la tablă astfel încât să poată fi grupate pe drepturi și responsabilități.</p> <p>Anunț subiectul lecției și enunț obiectivele lecției.</p> <p>Subiectul: <i>Drepturile și responsabilitățile Copilului</i>. Obiectivele lecției:</p> <p>Astăzi noi vom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - enumera drepturile copilului, - face diferență între drepturi și responsabilități, - explica de ce dreptul implică responsabilități. 	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te!</p> <p>La școală: lecții, joacă cu colegii, lucru în grup, repaus.</p> <p>Acasă: tv., jocuri pe calculator, activități gospodărești în casă, activități de îngrijire a animalelor de companie (plimb câinele)</p>	<p>Individu al</p> <p style="text-align: center;">Frontal</p>	<p>Reflecție personală</p> <p>Ciorchinele</p>	<p>Tabla, creta</p> <p style="text-align: center;">EFI</p>								
		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">Drepturi</td> <td>Responsabilități</td> </tr> <tr> <td>Frecvență școală,</td> <td>Nu întârzi la lecții, sunt atent</td> </tr> <tr> <td>Mă odihnesc</td> <td>Citesc o carte, privesc televizorul</td> </tr> <tr> <td>Fac lecțiile</td> <td>Depun sârguință, consult manualul</td> </tr> </table>	Drepturi	Responsabilități	Frecvență școală,	Nu întârzi la lecții, sunt atent	Mă odihnesc	Citesc o carte, privesc televizorul	Fac lecțiile	Depun sârguință, consult manualul			
Drepturi	Responsabilități												
Frecvență școală,	Nu întârzi la lecții, sunt atent												
Mă odihnesc	Citesc o carte, privesc televizorul												
Fac lecțiile	Depun sârguință, consult manualul												

REALIZAREA SENSULUI (25')				
<p>Informația nouă Toate drepturile copilului sunt scrise în documentul <i>Convenția privind Drepturile Copilului</i> : dreptul la educație, dreptul la odihnă și joacă, dreptul la familie, dreptul la un nume etc.(Anexa 1) Acest document este o înțelegere comună între țările care și-au asumat obligațiunea de a respecta și proteja drepturile copiilor. Republica Moldova este parte a acestei Convenții. Drepturile copilului nu sunt fără limite. În timp ce avem drepturi, avem de asemenea și anumite responsabilități care asigură respectarea drepturilor celorlalte persoane. Ele au o legătură directă – nu pot exista separat. Pe lângă faptul că avem drepturi, avem și datoria de a respecta drepturile altora. De exemplu, deși am dreptul să-mi exprim părerea, am, de asemenea, și responsabilitatea de a nu jigni, calomnia alte persoane. Sau, de exemplu, atunci când vorbim despre „dreptul la joacă” – fiecare copil are acest drept, doar că în cazul în care există doar o singură minge, copiii au responsabilitatea de a se juca pe rând. De asemenea, în cazul în care observă în curte un copil care nu are cu cine se juca, este responsabilitatea lor de a-l implica în cercul lor. După cum arată acest ultim exemplu, a avea o responsabilitate nu înseamnă doar că ai datoria de a nu încălca drepturile altei persoane. Ea implică, de asemenea, și obligația de a face ceva,</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p>	<p>Frontal</p>	<p>Explicația Demonstrați a</p>	<p>Anexa 1</p>

<p>dacă este în puterea voastră, pentru a ajuta o persoană care are nevoie de ajutor.</p> <p>Propun elevilor să formeze perechi de lucru și să consulte 2' dicționarul explicativ la cuvântul „responsabilitate”, dându-i citire.</p> <p>La finele sarcinii, propun elevilor să reproducă individual în interpretare personală semnificația cuvântului „responsabilitate” comparând-o cu cea prezentată în Power Point (s.1).</p> <p>Apoi, cer elevilor să formeze grupuri din 5 persoane, formându-se după numărul de ordine din registrul clasei. Numele rolurile și sarcinile de lucru în grup: 1-coordonator, 4-coechipieri.</p> <p>Grupurilor formate, propun să citească fragmentul de text/cazul „In mâinile noastre”(Anexa 2) fără a-l analiza.</p> <p>Cer elevilor să vină cu reacții la faptele care constituie cazul, folosind întrebările:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De ce tinerii au mers la bătrâna și i-au adresat întrebări? 2. De ce credeți că bătrâna răspunde tinerilor în modul în care o face? 3. Sunteți de acord cu ceea ce spune ea? 4. Credeți că e înțeleaptă precum o consideră toată lumea? 5. De ce/de ce nu? Cine este mai înțelept? <p>Femeia în vârstă sau tinerii care pretind că sunt deștepți?</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Ce răspunde bătrâna tinerilor? 7. Ce părere aveți despre comportamentul tinerilor? 8. Și-au cerut scuze tinerii? 9. Au realizat că s-au comportat urât? 	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Procesează informația!</p> <p><i>Responsabilitate</i>: obligația de a efectua un lucru, de a răspunde, de a da socoteală de ceva, de a accepta și suporta consecințele; răspundere.</p> <p>Fiecare elev/coechipier din grup emite judecăți la indicația mea, le expune coordonatorului de grup, care notează în scris sub formă de răspuns la întrebări.</p> <p>Răspuns aproximativ la întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ei au dorit s-o ia în derâdere. Ei considerau că este o mincinoasă. 2. Nu aprobă comportamentul lor. Îi consideră ireponsabili. 6. „Nu știu. Nu știu dacă pasărea pe care o ții în mână este vie sau moartă, dar ceea ce știu cu siguranță este că pasărea este în mâinile tale. Dacă pasărea este moartă, înseamnă că ai găsit-o moartă sau ai ucis-o. Dacă pasărea este vie, ai putea s-o ucizi sau s-o lași să trăiască. Este decizia și responsabilitatea ta dacă pasărea va trăi. În orice situație – este responsabilitatea ta”. 	<p>În perechi</p> <p>Individual</p> <p>În grup</p>	<p>Lucrul cu cartea</p> <p>Reflecție personală</p> <p>Reacția cititorului</p>	<p>PPT (s.1)</p> <p>DEX,</p> <p>Foi, pixuri</p> <p>Anexa 2</p>	<p>EFI</p> <p>Autoevaluare prin autoaprecieri - abordări calitative:</p>
<p>O</p> <p>2</p> <p>O</p> <p>3</p>					

	<p>10. Credeți că bătrâna a discutat și în continuare cu tinerii despre responsabilități?</p> <p>Pe final stabilesc împreună cu elevii concluziile și prezint valorificarea proprie a problemei.</p>	<p><i>Concluzii:</i> Înscenând povestea cu pasărea, tinerii au vrut s-o înjosească pe bătrână, demonstrând puterea fizică. Dar prin deșteptăciunea ei, bătrâna a demonstrat tinerilor că „puterea” lor constă în iresponsabilitate față de sine, față de ea și față de pasăre care are dreptul și ea la viață ca ființă vie.</p> <p><i>Valorificarea proprie a problemei:</i></p> <p>Iresponsabilitatea duce la încălcarea drepturilor altora.</p> <p><i>Regulile jocului:</i> Un copil va extrage din lada 1 fișa cu descrierea dreptului copilului, altul va căuta în lada 2 responsabilitățile corespunzătoare dreptului extras de primul copil. Dacă cel de-al 2 –lea copil nu va realiza sarcina va fi penalizat prin așezarea la bancă și va fi numit altul. La realizarea corectă a sarcinii, ambii copii vor plasa fișele în tab. de la tablă, lipindu-le cu bandă adezivă.</p>	<p>Frontal</p> <p>Joc didactic</p> <p>2cutii cartonate: <i>Lada cu drepturi și Lada cu responsabi lități</i>, fișe cu descrierea drepturilor copilului (Anexa 3), table, creta, bandă adezivă</p> <p>Autoevaluare prin autoapreciere - abordări calitative</p>
REFLECȚIE (13')			
O	<p>Propun elevilor <i>jocul didactic</i> „Drepturi - responsabilități”.</p>	<p>Scop: rezumarea despre drepturilor relevante pentru viața elevilor și a responsabilităților aferente.</p> <p><i>Obiective:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - argumentarea selecției drepturilor relevante copilului; - identificarea responsabilităților aferente fiecărui drept numit. <p>1. De ce responsabilitățile nu corespund dreptului selectat?</p> <p>2. Ce trebuie de făcut ca să fie respectate drepturile selectate?</p> <p>3. În ce mod sunt respectate drepturile copilului în clasa și în școala voastră?</p> <p>4. Ce putem face pentru copiii ale căror drepturi sunt neglijate?</p>	<p>În grup</p> <p>Turul galeriei</p> <p>Foi, creioane colorate</p> <p>EFI</p>
O	<p>Propun elevilor să formeze 5 grupuri de lucru, inițial stabilite la sarcina precedentă. Fiecare grup primește un text literar care sugerează un</p>	<p>Eleții realizează sarcini de tipul: Comunică și decide!</p>	

<p>drept al copilului cu sarcina de a citi textul și de a reprezenta printr-un desen dreptul descris în text cu 2 responsabilități aferente, scrise de mână:</p> <p><i>Grupul nr.1:</i> Maria are o surioară nou-născută. Tatăl ei și mama au hotărât să-i dea numele Ana. Azi tata a adus certificatul de naștere al micuței. De acum familia lor mai are un membru: Ana Vasilache.</p> <p><i>Grupul nr. 2:</i> Este prima zi de școală. Marin merge la școală cu ghiozanul plin de caiete. Doamna învățătoare îi va da manualele necesare și îl va ajuta să pătrundă în tainele minunate ale cunoașterii.”</p> <p><i>Grupul nr.3:</i> Alina este bolnavă. Are febră și tușește foarte tare. Părinții ei sunt tare îngrijorați. Tatăl fetei sună la Serviciul de ambulanță și solicită venirea unui medic. Salvarea sosește imediat. Doctorul o consultă pe fetiță și îi prescrie medicamentele necesare.</p> <p><i>Grupul nr. 4:</i> După școală, Sorin și-a făcut temele. Acum el iese afară împreună cu prietenii săi. Și-a luat mingea și bicicleta. Se va bucura de frumusețea zilelor de primăvară.”</p> <p><i>Grupul nr. 5:</i> „Azi în clasa noastră a venit un coleg nou. Se numește Mihai. El are o dizabilitate fizică și folosește scaunul rulant. Mihai este colegul nostru.”</p>	<p>Elevii realizează desene. Desenele conțin simboluri, mascote, persoane care reprezintă dreptul copilului și comentarii, realizate prin 1-2 cuvinte, care indică responsabilități aferente dreptului. Ex.: <i>Dreptul la nume.</i></p> <p><i>Responsabilități:</i> respect numele, nu fac glume pe seama numelui, nu utilizez porecle</p>			
---	--	--	--	--

<p>După terminarea sarcinii, toate desenele le expun în fața clasei pentru a analiza și autoanaliza produsul realizat de grupuri.</p> <p>La sfârșitul lecției revin la ideile menționate la începutul orei realizând conexiunile corespunzătoare. De la cuvântul COPIL trag linii la acele activități care implică un drept al copilului (răspunsurile la întrebarea referitoare la ce au voie să facă).</p> <p>De la activitățile care implică drepturi trag linii la activitățile care sugerează responsabilitățile corespunzătoare (răspunsurile la întrebarea referitoare la ce trebuie să facă).</p> <p>Toate activitățile vor fi încercuite pentru a se crea imaginea ciorchinelui.</p> <p>Concluzionez spunându-le elevilor că fiecare drept implică și responsabilități: atunci când primești trebuie să și dai ceva în schimb.</p>	<p>După afișarea desenelor fiecare grup explică desenul realizat, precizând dreptul sugerat de text și motivând alegerea responsabilităților.</p>			
EXTINDERE (1)				
<p>Cer elevilor să facă observări în familie, timp de o săptămână cu referire la dreptul copilului la familie pentru a stabili responsabilitățile membrilor familiei aferente acestui drept.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul: Acționează! (Anexa 4)</p>	<p>Frontal Individu al</p>	<p>Anexa 4 Fișă de observare</p>	

Drepturile de bază ale copilului
Conform Convenției cu privire la drepturile copilului, adoptata de
Adunarea Generala a Organizației Națiunilor Unite:

- ✓ Copilul are dreptul la familie;
- ✓ Copilul are dreptul la grijă și apărare din partea statului, dacă lipsește sau temporar lipsește grija din partea părinților;
- ✓ Copilul are dreptul să frecventeze școala și să învețe;
- ✓ Copilul are dreptul la egalitate;
- ✓ Copilul are dreptul să-și exprime propria opinie;
- ✓ Copilul are dreptul să aibă propria opinie;
- ✓ Copilul are dreptul la un nume și la cetățenie;
- ✓ Copilul are dreptul să obțină informație;
- ✓ Copilul are dreptul la apărare de violență și rele tratamente;
- ✓ Copilul are dreptul la asistență;
- ✓ Copilul are dreptul la odihnă;
- ✓ Copilul are dreptul la ajutor suplimentar din partea statului, în cazul unor necesități deosebite (de exemplu, copiii cu dizabilități).

În mâinile noastre

(Toni Morrison)

„Trăia odată o bătrână. Era oarbă și era foarte deșteaptă. Faima despre înțelepciunea ei trecuse hotarele localității unde aceasta trăia. Într-o zi au venit la ea câțiva tineri, care au acuzat-o de minciună. Unul din ei i-as spus: „Bătrâno, am în mână o pasăre. Spune-mi dacă e vie sau moartă”. Ea nu a răspuns, deși tinerii au repetat întrebarea de câteva ori. Ea nu-i putea vedea pe cei care stăteau în fața ei – care este culoarea pielii, genul, rasa, naționalitatea acestora. Într-un moment ea le-a răspuns: „Nu știu. Nu știu dacă pasărea pe care o ții în mână este vie sau moartă, dar ceea ce știu cu siguranță este că pasărea este în mâinile tale. Dacă pasărea este moartă, înseamnă că ai găsit-o moartă sau ai ucis-o. Dacă pasărea este vie, ai putea s-o ucizi sau s-o lași să trăiască. Este decizia și responsabilitatea ta dacă pasărea va trăi. În orice situație – este responsabilitatea ta”.

Drepturile mele	Responsabilitățile mele
Am dreptul la un nume și ca acest nume să-mi fie respectat!	Am responsabilitatea de a respecta numele altor persoane. Am responsabilitatea să nu fac glume pe seama altor nume și să nu utilizez porecle.
Am dreptul la viață!	Am responsabilitatea de a nu lua viața altor persoane; de a nu răni alte persoane.
Am dreptul la naționalitate!	Am responsabilitatea de a respecta naționalitatea altor persoane; să nu consider că o naționalitate este superioară altei naționalități.
Am dreptul să fiu crescut, îngrijit și educat de către părinții mei!	Am responsabilitatea de a-mi prețui și respecta părinții.
Am dreptul la o locuință!	Am responsabilitatea de a respecta dreptul la o locuință a altor persoane, drepturile vecinilor mei.
Am dreptul la educație!	Am responsabilitatea să învăț cât de mult îmi permit capacitățile, iar acolo unde este posibil, să împărtășesc cunoștințele și experiența mea cu alții. Am responsabilitatea să frecventez lecțiile, să-mi pregătesc temele, să învăț de sine stătător pe măsura capacităților mele, să respect colegii, profesorii și regulile din școală.
Am dreptul la asistență medicală de calitate, alimentație și apă potabilă!	Am responsabilitatea de a proteja mediul. Am responsabilitatea de a fi grijuliu/e/ cu sănătatea mea.
Am dreptul să-mi exprim liber opinia!	Am responsabilitatea să ascult și să respect opiniile semenilor mei și ale adulților, să ofer și celorlalți posibilitatea să-și spună părerile.
Am dreptul la religie!	Am responsabilitatea de a respecta credința altor persoane.
Am dreptul la odihnă!	Am responsabilitatea ca în timpul liber să respect drepturile celorlalți, să nu fac acțiuni care încalcă legea, și îmi dăunează mie sau altora. Am responsabilitatea să creez un echilibru dintre timpul meu liber și timpul pe care îl petrec învățând sau practicând alte activități utile.
Am dreptul de a primi și distribui informație atâta timp cât această informație nu este ofensatoare și nu face rău nimănui!	Am responsabilitatea de a respecta viața privată a altor persoane, să nu răspândesc informație distorsionată, să am un comportament responsabil cu cărțile împrumutate de la bibliotecă.
Am dreptul de a-mi cunoaște Drepturile!	Am responsabilitatea de a-mi cunoaște responsabilitățile în raport cu drepturile mele. Am responsabilitatea să mă asigur că și alte persoane își cunosc drepturile.
Am dreptul la joc!	Am responsabilitatea de a împărtăși jucăriile/obiectele de joc cu alți copii, a mă juca cu rîndul, a mă joaca corect și să includ în joc toți copiii.

Observare
Respectarea *Dreptului la familie*

Durata _____

Numele, prenumele elevului
observator _____

Dreptul la familie			
Responsabilități			
TATA	MAMA	FRATELE/SORA	EU

Confirmarea observării de către părinți prin semnătură personală:

Tata _____

Mama _____

CLASA IV. Modulul 2.

Autor:

Clasa: IV

Disciplina: Dezvoltarea personală

Nr. lecției:

Subiectul lecției: „Ne acceptăm unii pe alții. Asemănări și deosebiri” (modalități de manifestare a demnității și respectului)

Tipul lecției: mixtă; cadrul de învățare ERRE

Unități de competențe:

2.1. Identificarea limitelor și modalităților de satisfacere a dorințelor și necesităților, în baza resurselor disponibile. 2.3. Aprecierea importanței respectului față de sine și cei din jur, demnității, onestității, bunelor maniere.

Obiectivele lecției: La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil să:

O.1. ilustreze, prin comportament, particularitățile valorii diversității într-un grup social;

O.2. conchidă, prin cuvinte proprii, despre valoarea diversității într-un grup social;

O.3. facă diferență între asemănările și deosebirile persoanelor din grupul-clasă de elevi;

O.4. construiască, prin simulare, o situație de manifestare a „importanței” persoanei în grupul-clasă de elevi;

O.5. găsească soluții, în baza problematizării, la valorificarea fiecărei persoane din grupul-clasă de elevi;

O.6. să manifeste disponibilitate de a comunica competitiv și cooperant.

Strategia didactică:

● **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi.

● **Metode și procedee:** Reflecție personal, Observarea, Conversația Explicația, Demonstrația, Tehnica „Asemănări și deosebiri”, Discuția în perechi, Discuția frontală, Lectura ghidată, Discuția dirijată, Exercițiul empatic, Problematizarea.

● **Mijloace didactice:** Imagini PowePoint, Fișa de lucru 1, „Asemănări și deosebiri”, Anexa 2 „Povestea degetelor”.

Strategii de ECD: EFI: de tip emoțional, de conținut, de activitate.

Bibliografie:

- Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: MECC. 2018.

- Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, Chișinău: MECC. 2018.

- Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd_1-4_15.11.2019_site.pdf

- Ghid de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019), disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_ecd_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

- Cara, A., Punte către înțelegere Educație, Toleranță, Acceptare (suport didactic pentru profesori), disponibil la: <https://www.soros.md/files/publications/documents/Suport%20didactic.pdf>

- MECC, Terguță, V., (cootrd.), Educație pentru drepturile omului. Curriculum. Clasele I-IV, Ghidul învățătorului. Chișinău: Editura Gunivas, 2018, disponibil la: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-Invatatorului_cl-I-IV.pdf

DEMERSUL DIDACTIC

	Elemente de conținut		Strategii didactice		Strategii de ECD	
	Activitatea învățătorului	Activitatea elevului	Forme	Metode/procedee		Mijloace
O	<p>Analizez frecvența elevilor pe întreaga perioadă scurtă între orele de DP.</p> <p>Informează cu privire la problemele curente ale clasei (comportament performanțial, disciplină, ținută, relația cu colegii și celelalte cadre didactice ș.a)</p> <p><i>Activitate de energizare:</i></p> <p>Explic elevilor să se gândească la mâinile lor și la modul în care le folosesc.</p> <p>Propun elevilor să pună o mână la spate, să ridice cealaltă mână în sus și-o fluture și s-o strângă în pumn, apoi să întindă toate degetele etc.</p> <p>Discut cu copiii despre unele activități pentru care folosesc degetele/mâinile. Propun elevilor să mimeze unele dintre cele mai frecvente activități de folosire.</p> <p>Întreb elevii despre:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cum sunt mâinile voastre? 2. Ce concluzii putem trage? 3. Prin ce se aseamănă mâinile noastre? 4. Ce emoții ne trezesc aceste asemănări? 5. La ce se referă diferențele dintre ele? <p>Împreună cu elevii generalizăm asupra valorii diversității: suntem diferiți, dar avem multe lucruri în comun. Cel mai important lucru este că suntem oameni.</p>	<p>Elevii de serviciu raportează despre realizarea sarcinilor.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Implică-te! <i>Folosec degetele/mâinile:</i> la scrierea corectă și caligrafică, la legatul șireturilor, încheierea nasturilor, spălatul, tastarea la calculator etc.</p> <p><i>Răspuns aproximativ:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. sunt diferite ca mărime, formă și aspect; 2. deși fiecare dintre noi avem mâini unice, ele se aseamănă între ele; 3. se aseamănă: au cinci degete la fiecare mână; degetele au unghii de diferite forme; 4. emoții de încredere, mândrie, putere 5. putem realiza sarcini în comun 	<p>Individual</p> <p>Frontal</p>	<p>Reflecția personală</p> <p>Observarea</p> <p>Conversația</p>		EFI
O						

<p>Anunț subiectul lecției „ Ne acceptăm unii pe alții. Asemănări și deosebiri?” Enunț obiectivele lecției Astăzi noi vom: - descrie prin ce noi, elevii clasei a IV-a suntem unice și diferiți; - identifica soluții pentru ca toți noi și semenii noștri să se simtă valoroși; - propune modalități de ajutor reciproc</p>				
REALIZAREA SENSULUI (25')				
<p>Spport informațional În clasa noastră toți copiii sunt egali dar diferiți. Diferiți la mâini, picioare cap, preferințe culinare, preferințe artistice, familii etc. Egali prin faptul că sunt elevi ai aceleiași clase, cu drepturi și responsabilități. Dar anume diferențele ne fac să lucrăm în grup la proiect, să venim cu soluții la diverse probleme, unde fiecare prin diferența sa aduce aportul spre stabilirea unei soluții rezolutive. De aceea, fiecare dintre voi, cu toate că este diferit, trebuie să accepte, înțeleagă și să respecte diferența colegului, semenului în clasa în care conviețuiesc: a trăi împreună, în același loc cu cineva, iar cu alte cuvinte să dispună de abilități de acceptare unii pe alții: îndemânare, iscusință, pricepere, dibăcie. Cer elevilor să completeze fișa de lucru 1, propunându-le să formeze perechi de lucru, așa cum doresc ei și să compare răspunsurile. Elevii sunt îndrumați să observe asemănările și deosebirile între ei.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul Informează-te! prin ascultare activă.</p> <p>Elevii realizează sarcini de tipul Prelucrează informația! <i>Așgoritmul discuției în perechi:</i> - La ce categorii aveți același răspuns cu colegii de clasă? - În ce fel sunteți asemănători? - În ce mod sunteți diferit de el?</p>	<p>Frontal</p> <p>Perechi</p>	<p>Explicația Demonstrația</p> <p>Observarea Tehnica „Asemănări și deosebiri” Discuția în perechi</p>	<p>PPT</p> <p>Anexa 1 Fișa 1</p>

<p>O 4</p> <p>Cer elevilor să-și compare răspunsurile, de trei-cinci ori, cu alți elevi și-i încurajezi pe elevi să fie creativi.</p> <p>După ce elevii vor face aceste comparații, discuția se va desfășura cu toată clasa, axându-se pe același algoritm.</p> <p>Concluzii: Diferențele dintre oameni nu definesc în mod automat persoanele sau grupurile ca fiind mai bune sau mai rele decât altele. Diferențele sunt pur și simplu calități care particularizează o persoană sau un grup, ca ceva unic.</p>	<p>Elevii vor răspunde la întrebările:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ați fost vreodată tratați rău din cauza diferențelor dintre voi și alți elevi? - Puteți să-i dați drept exemplu pe adulții care-i tratează pe copii într-un mod incorect doar pentru că ei sunt mai mici, nelăsându-i să ia parte la diferite activități? - Considerați că diferențele dintre voi sunt un obstacol în calea constituirii unui colectiv bun? <p>Elevii realizează sarcini de tipul</p> <p>Comunică și decide!</p> <p><i>Algoritmul discuției dirijate:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce gânduri v-a trezit lectura textului? - De ce unele degete au crezut că sunt mai importante decât altele? - Cum a reușit degetul mare să oprească cearta? - Care a fost concluzia degetelor în final? - Putem compara degetele cu elevii din clasa noastră? - De ce? <p><i>Întrebări generalizatoare:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Fiecare dintre copii are posibilitatea de a se simți important? - Dacă da, cum anume? - Dacă nu, ce îi împiedică? 	<p>Frontal</p>	<p>Discuția frontală</p>	<p>Anexa 2</p>	<p>EFI</p>
<p>O 6</p> <p>Elevii sun rugați să formeze perechi, să-și amintească și să povestească colegului o situație când s-a simțit important (în clasă, acasă).</p>	<p>Propun elevilor să citească textul „Povestea degetelor”, ilustrând fiecare personaj cu ajutorul degetelor de la mâini. (Anexa 1)</p> <p>Povestea se finalizează prin a strânge mâna unui elev și sugerându-le celorlalți să facă la fel unii cu alții, cu persoana de alături sau să meargă prin clasă, să salute prin strângere de mână cât mai mulți colegi.</p>	<p>Individual</p>	<p>Lectura ghidată Discuția dirijată</p>	<p>Perechi</p>	<p>Exercițiul empatic</p>

	Reunesc grupul mare și rog elevii să povestească ce au auzit de la colegi, vorbind și despre emoțiile pe care cred că le-au trăit colegii lor.					
REFLECȚIE (13')						
O 5	<p>Elevii sunt rugați să formeze grupuri de cel mult 5 persoane și să găsească soluții pentru problemă.</p> <p>Propun să se reunească grupul mare, iar purtătorii de cuvânt vor prezenta soluțiile.</p> <p>Pe final elevii sunt ajutați să aleagă 3–4 soluții care le par mai relevante și să argumenteze despre cum aceste soluții contribuie la valorizarea fiecărei persoane</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul</p> <p>Apreciază!</p> <p><i>Întrebări la problemă:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce putem face pentru ca fiecare coleg să se simtă important/valoros în cercul de colegi/în clasă? <p><i>Întrebări de reflecție:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Cum vă simțiți când ajutați pe cineva? - Cum vă simțiți când cineva vă ajută? - Ce vă face să vă simțiți importanți/valorosi? 	În grup	Problematic area		
EXTINDERE (1')						
	<p>Elevii sunt rugați elevii să deseneze conturul unei mâini, să-l coloreze și să-l decupeze. Pe fiecare deget vor scrie numele unei persoane care i-a ajutat în ziua respectivă la școală sau acasă.</p> <p>În palma mâinii desenate vor scrie numele persoanelor pe care le-au ajutat în ziua respectivă.</p>	<p>Elevii realizează sarcini de tipul:</p> <p>Acționează!</p>	Individual			

Fișa de lucru 1

Categoria	Asemănări	Deosebiri
Membru/membră al/a colectivului clasei	Trei asemănări între mine și membrii colectivului clasei: 1. 2. 3.	Trei deosebiri între mine și membrii colectivului clasei: 1. 2. 3.
Prieteni	Trei asemănări între mine și prietenul meu: 1. 2. 3.	Trei deosebiri între mine și prietenul meu: 1. 2. 3.
Copil de altă etnie	Trei asemănări între mine și un copil de altă etnie: 1. 2. 3.	Trei deosebiri între mine și un copil de altă etnie: 1. 2. 3.
Copil cu dizabilități	Trei asemănări între mine și un copil cu dizabilități: 1. 2. 3.	Trei deosebiri între mine și un copil cu dizabilități: 1. 2. 3.

Anexa 2

Povestea degetelor

Într-o zi, degetele au început să se certe între ele, încercând să afle care este cel mai bun.

Peter Arătătorul a vorbit primul: „Cred că eu sunt cel mai bun și cel mai important deget al mâinii, pentru că atunci când cineva are nevoie să cunoască drumul, eu îi pot arăta direcția corectă. Fără mine toată lumea s-ar fi pierdut!

„Stai puțin!”, a spus Toby Mijlociul, „Eu sunt cel mai lung dintre toate degetele. Cel mai mare este cel mai bun!”.

„Scuzați-mă!”, a spus Ruby Inelarul, „Eu știu că eu sunt cel mai important, deoarece port aur și argint, și diamante. Cât de frumos sunt!”.

„Ssh... E rândul meu acum!”, a spus Pat cel Mic, „Eu, poate, sunt cel mai mic deget, dar cine altcineva poate alerga în jurul vasului unde este pregătit un tort, pentru a șterge glazura de ciocolată?”.

S-a făcut tăcere. Numai Degetul Mare încă nu a vorbit.

„Eu sunt degetul mare – dar nici măcar nu mă numesc un deget. Însă fără mine ați putea oare să țineți un creion, să descheiați nasturii de la haine, să decojiți o banană sau să țineți periuța de dinți? Ar fi cam dificil și pentru voi, și pentru mine, dacă nu ne-am ajuta. Toți avem nevoie unul de altul. Niciun deget nu este mai bun decât celelalte. Suntem la fel de importante. Să ne amintim că avem nevoie unul de altul pentru a fi împreună cea mai bună mână.”

Sursa: LIFT OFF: https://amnesty.md/wp-content/uploads/Educatie-pentru-Drepturile-Omului_Ghidul-invatorului_cl-I-IV.pdf

BIBLIOGRAFIE

1. Cercetarea Key Competencies for a Successful Life and a Well-Functioning Society, proiect finantat de OECD. Disponibil la: <http://www.portal-stat.admin.ch/desecco/index.htm>
2. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău: Editura Liceum, 2018
3. Curriculum Național. Planul-Cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2018-2019 Chișinău, 2018. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/plan-cadru_2018-19_rom_rus_final_1.pdf
4. Curriculum Național. Planul-Cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2021–2022, cap. 1.7. Asigurarea protecției vieții și sănătății elevilor. Chișinău: MECC RM, 2021, pp. 13-14. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/plan-cadru_2021-2022_pt_siteul_mecc_plasat_la_20.04.2021.pdf

WEBOGRAFIE:

- DEZVOLTARE PERSONALĂ. GHIDUL ÎNVĂȚĂTORULUI. CL. I.
https://mecc.gov.md/sites/default/files/dezvoltare_personala_-_ghidul_invatatorului_clasa_1_web_iulie_2021_0.pdf
- DEZVOLTARE PERSONALĂ. GHIDUL ÎNVĂȚĂTORULUI. CL. II.
https://mecc.gov.md/sites/default/files/dezvoltare_personala_-_ghidul_invatatorului_-_clasa_2_web_iulie_2021.pdf
- DEZVOLTARE PERSONALĂ. GHIDUL ÎNVĂȚĂTORULUI. CL. III.
https://mecc.gov.md/sites/default/files/dezvoltare_personala_-_ghidul_invatatorului_-_clasa_3_-_web_iulie_2021_0.pdf
- DEZVOLTARE PERSONALĂ. GHIDUL ÎNVĂȚĂTORULUI. CL. I.V
https://mecc.gov.md/sites/default/files/dezvoltare_personala_-_ghidul_invatatorului_-_clasa_4_web_iulie_2021.pdf

* Relansarea Procesului Educațional 2020-2021: <https://mecc.gov.md/ro/content/relansarea-procesului-educational-2020-2021>

* Acte normative cu privire la prevenirea Coronavirusului de tip nou: <https://mecc.gov.md/ro/content/acte-normative-cu-privire-la-prevenirea-coronavirusului-de-tip-nou>

* Filmulete Educative: <https://cnpdc.gov.md/media/filmedu>

5. Educație online. Învățăm altfel. DGETS mun. Chișinău:

* Dezvoltarea personală, Clasa I, Securitatea elevului la școală. Disponibil la: <http://educatieonline.md/Video?class=1&discipline=29>

* Dezvoltarea personală, Clasa I, Securitatea personală. Traseul sigur spre școală. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?2a134861b4244b4e95954a433fc571ff>

* Dezvoltarea personală, Clasa I, Securitatea personală. Locurile sigure de joacă. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?d420607abcd240eebe1ec5e723d0df45>

* Dezvoltarea personală, Clasa I, Securitatea personală Atentie la persoanele necunoscute. . Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?de08b9c0cb6c44b5a9b3cbc1de376e15>

* Dezvoltarea personală, Clasa I, Securitatea personală Siguranța în stradă și în transportul public. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?f1b360cd81614673a302d057224e90d0>

* Dezvoltarea personală, Clasa II, Securitatea personală. Reguli de circulație. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?0c2c960784cd43b4b7b331a4043c552b>

* Dezvoltarea personală, Clasa II, Reguli de protecție pe timp de ploaie, vânt, ninsoare. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?56990c2979ce49d3b53a064c06f9fda9>

* Dezvoltarea personală, Clasa II, Situații excepționale cu caracter natural. Cutremur. Inundații. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?41b2d52b443d4307b95f976f7d30067b>

* Dezvoltarea personală, Clasa III, Siguranța elevului în situații de utilizare a aparatelor de gaz și electrice. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?2fa2718fe3aa43a1b6a01aec8c5f0fe3>

- * Dezvoltarea personală, Clasa III, Situațiile de risc în natură. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?937bb744468c430f0e09055e558a1832>
- * Dezvoltarea personală, Clasa III, Siguranța elevului în locuri publice. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?7607f0f9d16b46dab11920c0a07116fb>
- * Dezvoltarea personală, Clasa IV, Regulile de securitate în timpul vacanței. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?4a7676d5a3d84b8684f46d3a5afd672a>
- * Dezvoltarea personală, Clasa IV, Securitatea personală Acțiuni în situații excepționale. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?0888bdc5b80a4d0b951d849647d3b784>
- * Dezvoltarea personală, Clasa IV, Securitatea personală Situații de risc în stradă. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?ccb1489e65fb4780ab70882df240b0ea>
- * Dezvoltarea personală, Clasa IV, Securitatea personală Comunicarea online. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?f7dd2f63728b481897bb1d0c6eeadaf0>
- * Dezvoltarea personală, Clasa IV, Securitatea personală Incendiile acțiuni și modalități de prevenire. Disponibil la: <http://educatieonline.md/details?8d4853070089454c94c4347cc181e43f>